VAL. CORD

VAL. CORDI Dispensatorium,

Cum PETRI COUDEBERGI & MATTHIÆ LOBELII Scholiis, emendationibus, & auctarijs; item RONDELETI de Theriaca Tractatu.

Accesserunt novissima hac editione Formulæ selectiorum Pharmacorum, quorum post Val. Cordum usus in illustrium aliquot Rerumpublicarum Officinis receptus est.

LUGDUNI BATAVÆ,
Apud IOHANNEM MAIRE.
ANNO cIↃ. IↃ. C XVIII.

LECTORI.

Scias, benigne Lector, asteriscos sparsim in hoc libello obuios loca emendata, mutata, vel restituta denotare.

Virtutum omni genere
Clariss. Viro

D. GERARDO GRAMAIO,
Domino Vesaliæ Comitis, ac ærarij bellici Quæstori Statuum dignissimo, Petrus Coudenbergius S. P.

CVM Valerij Cordi de conficiendis Pharmacis libellum Christophorus Plantinus prælo suo esset commissurus, rogauit me, vt, si quid haberem quod editionem istam iuuare posset, cum studiosis communicarem. Fuit enim optimo viro semper propositum, vt quos libros imprimit, non nisi emendatissimè è sua officina prodire sinat. Quamobrem, vt de ipsius incredibili taceam diligentia & sumptu, in omni disciplinarum genere doctissimorum virorum opera vtitur. Ego verò, etsi quæ iam olim in hunc Cordi libellum (quem ego, quicquid dicat præfatio anonyma, post obitum auctoris in lucem, hæredum vel amicorum cura prodiisse, certis de caussis persuasum habeo) annotaueram, non essent apud me tanti momenti, vt vel semel de illorum editione cogitauerim; tamen non potui non homini mi-

 hi

hi amicissimo, & honesta petenti morem gerere. Quare vespertinas aliquot hac hieme horas, quæ sola me quid scribere vel legere permittebant, libelli huius correctioni dedi; & maximo mendorum numero sublato, in suum quæque ordinem restitui; multis interim ipsius auctoris adiectis medicaminibus, quæ hactenus hîc fuerunt desiderata ita vt operam me meam non malè posuisse confidam: vbi à nonnullis haud immeritò notatur, explicatè subiunctis id rationibus doceo, & nonnumquam ineptas quorundam reprehensiones refuto, quæ solo nouitatis studio sine vllis rationibus videntur inuectæ. Si quid autem à me erit omissum, copiosè & diligenter excutietur in magno meo huius farinæ opere, quod fortasse aliquando medicis & pharmacopœis non minorem voluptatem, quàm vtilitatem adferet. Quod verò illud nondum perficiam & publicem, maximas habeo & grauissimas consilij mei caussas, tum quòd eorum fauore non subleuer, quorum intererat curare vt tale quid diligenter præscriberetur; tum quòd tempora sint eiusmodi, vt plures fiant aliptæ, quàm experti

perti Medici & Pharmacopœi. Qua de re cùm mecum cogito, nihil fero molestius, quàm gentis nostræ inscitiam, quæ cum in aliis ferè rebus omnibus nulli sit nationi secunda, nusquam æquè peccat, quàm quòd nostri ordinis hominibus sit iniquior. Id verò pluribus verbis aperire non est necesse. Quis enim est vel mediocriter in pharmacopoliis versatus, cui hoc non sit notissimum? Magna spes erat præterea, Ioannem Gorepium Becanum, non tantùm rei Medicæ, sed vniuersæ Philosophiæ & antiquitatis peritissimum virum, aliquid de pharmaceutice scripturum. quod vtinam fecisset! Sed quia nunc omni doctrina refertum opus, quod verè venerandæ antiquitatis plaustrum quis appellet, præ manibus habet, nostris certè rebus vacare non potest: ideòque nec hortum, vt constituerat, colere. Id quidem ego totis ferè viginti annis feci sedulò: & quidem nunc maximis laboribus & impensis, ad sexcenta exoticarum stirpium genera in meo florere hortulo quotidie, etsi rei familiaris cum iactura & dispendio, maxima tamen cum voluptate cerno. Eo

nisi cultor pauperis horti eßet pauperior, darem operam, ne quid mihi deeßet, quod nostra saltem tellus, licet summa cura, ferre poßet. Interea id quod poßum ago, quando quod volo non licet. Sperandum, inquit Euripides, & ferendum. Ceterùm, vt ad institutum redeam, quæ in hoc opusculo præstiti, illa tibi Gerarde Gramaie, singularis omnium bonarum artium patrone, dico dedicóque, partim vt obseruantiam erga te meam testificer, partim ut hæc qualiacumque nominis tui auctoritate munita, inuidiam & calumnias tanto faciliùs ferant. Suscipies ergo hæc, quæ tua est humanitas, benigno vultu, quo Petrum Coudenbergium in tuam iam pridem clientelam recepisti, & receptum constanter tueri pergis. Vale, Mæcenas optime. Ex officina nostra pharmaceutica, Antuerpiæ Kalend. Martiis, CIↃ. IↃ. LXVIII.

IOANNES POSTHIVS

D. MEDICVS GERMANVS.

Pharmaca quæ Cordus variis collegit in hortis
Lætus agens æui tempora verna sui.

Post

Post obitum in multos transcripta fuere libellos:
Verùm his errores non tolerandi inerant,
Quos gelidò veniens Petrus de monte remouit,
Miscendo fida pharmaca cuncta manu.
Dij tibi, Coudenberge, senis dent Nestoris annos.
Vt quod habes, ingens perficiatur opus.

PRÆFATIO PRISCÆ EDITIONIS AD LECTOREM.

CVM Valerius Cordus, Euritij illius celeberrimi Medici filius, studiorum gratia Italiam petiturus, obiter ad vrbem nostrã Norimbergam peruenisset, atque cum doctis quibusdam ac bonis viris, præcipuè Medicis, mutuam notitiam, amicitiam, familiaritatemque studiosè cõtraxisset: inter cétera, quæ de bonis literis atque re Medica, vltro citroque inter eos familiariter, vt fieri solet, agitata sunt, mentio incidit Dispensatorij, quod ipse ex omni genere bonorũ auctorum, cùm veterũ, tum recentium, de Pharmacorum omniũ, quatenus in vsu sunt, conficiendorum ratione collectum, diligenter & emendatissimè conscripserat. Cumq. constaret, illud iam anteà in aliquot Saxoniæ vrbibus, pręcipuis Medicis approbãtibus, in vsum publicum fuisse receptum, interimq. tamen ab eo & locupletatũ, & annotationibus eruditis magis atq. magis illustratũ: rogatus fuit à cõpluribus, vt illud ipsum

etiam nostris Pharmacopolis impertiret. Cordus autem, etsi ad iuuandã rem Medicam iam tum mirificè esset accensus, pro sua tamen modestia atque prudentia, non nihil subuerebatur priuatam suam auctoritatem ad Pharmacopolas permouendos, ponderis haudquaquam satis esse habituram. Itaq. librum suum Senatui potius offert, tum demum in vsum publicũ assumendũ, cùm esset illius iudicio & auctoritate cõprobatus. Senatus verò, pro sua in studiosos omnes propensione, ac reipublicæ omni ex parte iuuandę diligẽtia ac solicitudine, officium illud Cordi perquàm gratum habuit, librumq. collegio Medicorũ, Cordo præsente, perlegendũ & examinandũ tradidit: vt si quid mutandũ, adiiciendúmve arbitraturi essent, id auctore non modo sciente, verum etiam cõsentiente fieri posset. Quod cúm sedulò ac magna diligentia factum esset, Senatusque ex Medicorum censura iam intellexisset, nihil hactenus absolutius aut emendatius in hoc descriptionum genere typis inuulgatum esse: librum non solúm in publicum edendum, verùm etiam Pharmacopolis, vt eum veluti lumen quoddã deinceps sequantur, offerẽdum esse decreuit. Cuius quidem editioni, hac quoque de caussa studiosius inuigilatum est, vt auctore interim in Italia, dum ad metam studiorum suorum quàm acerrimè contendit, immatura morte sublato,

blato, aliquid tamen illius extaret, quod ingenium eius & industriam posteritati testaretur, eũq. ab obliuione vindicaret.

Hoc igitur Valerij Cordi, candidissimi & diligentissimi iuuenis monumentum qualecunque, certè non pœnitendum, studiose lector, obuiis vlnis amplectere, & si quid ex eo iuuaberis (iuuaberis autẽ, nisi fallor, quàm plurimum) amplissimo Norimbergensi Senatui, cuius liberalitate tibi communicatur, gratias habe. Sin autem aliquid in eo displicuerit, ne Auctorem mortuum inhumaniter calumniis impete: sed absolutiore opere in publicũ edendo, illum vincere, & nomen eius obscurare contende. Et bene vale.

INDEX SECTIONVM.

APPENDICIS
EX IACOBO SILVIO,
INDEX.

VALERII CORDI SIMESVSII PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO.

Qualem virum Pharmacopœum eſse deceat.

MAGNVM præſidium humanæ imbecillitati in Medicina ſitũ eſt, vt Homerus omnium poëtarũ præſtantiſſimus, Medicum non ſine cauſa πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων pronuntiaſſe videatur. Verùm huius laudis, vt nunc quidem Medicina adminiſtratur, non exiguam partem Pharmacopola ſibi vendicat, cùm ſit Medici quaſi dextra manus, pericliteturque ipſius culpa ſæpè, nõ ſolùm ægri valetudo, verùm etiam Medici, quantumuis præſtantis, fama & exiſtimatio, cùm ea quæ Medicus rectè præſcribit, parum dextrè exequitur,

aut

aut materia vtitur exoleta, aut adulterata. Inde enim frequenter accidit, vt æger vel non iuuetur omnino, vel, quod multo peius est, etiam lædatur. Medicus autem, prætérquã quòd pro imperito habetur, etiam in errorem ducitur, dum se aut de morbo non rectè iudicasse, aut non debitam medicinam administrasse suspicatur. Quare non temerè quemlibet ad huius muneris functionem admittere deberent, qui ad gubernacula rerum publicarum sedent. Verùm illi vt volent, suo fungantur officio, nos idoneum Pharmacopolam paucis delineabimus, vt ineptos & improbos à functione tam periculosa submoueamus, idoneos autem ad hoc munus capessendum, alacriores reddamus.

Principio, Latinæ linguæ non vulgariter tantùm, sed ad munditiem & proprietatem vsque peritum esse oportet, vt ea quæ eruditi Medici, vel in genere, vel in specie ipsi præscribunt, rectè & exactè intelligere possit. Neq. confidat se satis instructum esse, si semel vulgarem quandam viam functionis suæ, quasi artificium manuarium perdidicerit. Nam quum multa quotidie noua conficiendarum medicinarum ingenia inueniantur, multa etiam veterum, obliuione sepulta, iterum in lucem eruantur, noua illi itidem quotidie discenda erunt, neque semper habere poterit aliquem, qui ea ipsi quasi

per

per manus tradat, & ad oculum demonſtret, ex eruditorum virorum diſcriptionibus ea vt diſcat neceſſe eſt. Quare ſi Latinæ linguæ probè peritus non fuerit, fructu nouorum ingeniorum, aut omninò, aut magna ex parte expers manebit.

Deinde opus eſt illi etiam cognitione rerum minimè vulgari, aut protrita, earũ præſertim quæ propriè ad functionem ejus pertinent, cuiuſmodi ſunt Simplicia omnia, quorum deſcriptiones ex præſtantiſſimis auctoribns petitas, ad res ipſas conferre debet, donec exactam illorum cognitionem hauriat, & prorſus imbibat, Cognita verò, viſu, guſtu, olfactu, tactu, & aliis debitis modis ſæpe ac diligenter examinet, non ſolùm vt falſa à veris, & adulterata à ſinceris, verũ etiam vt præſtantiſſima à mediocribus, & mediocria à degeneribus diſcernere conſueſcat.

Eſt & alia cauſa cur tam diligenti examine opus ſit: quædã enim alioqui grata, & ſalubria, ob inſignem tamen acrimoniam in vaſculis æreis decocta, aut inſtrumentis ferreis diu tractata, tam tetrũ ac horibile virus inde contrahunt, vt guſtu fiant abominanda, & quãuis valenti ventriculo intolerabilia. Quare hoc quoque ſcire debet quo genere vaſculorum & inſtrumentorum, vnaquæque medicina ſit coquenda, tractanda, & conſeruanda.

Hanc curam, alia quaſi huic connexa ſequitur, ſcilicet, vt herbas, flores, fructus,

ctus, ſemina, radices, debito tempore colligat, & ritè reponat, ne vel parũ efficacia ſint, vel putreſcant, aut nimis arefacta virtutem omnem amittant.

Habeat etiam ædes ſalubri loco ſitas, ac variis reponendis conſeruandisq́. accommodas, nonnulla enim humido, pleraque calido, quædam ſicco, quædam etiam frigido loco rectiùs conſeruantur: quam varietatem non quælibet domus præſtare pôteſt.

Diuitiæ quoque ſaltem mediocres adſint oportet, inprimis autem animus liberalis, ab auaritia ſordibusq́ue alienus. Diuitiæ enim hoc præſtare poterunt, vt commodè habitet, & Medicinas quæ emendæ ſunt, ſuo tempore quàm optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeq́ue auarus, cauebit, ne compendij, aut lucri ſui cauſa, deteriores vili pretio libentius, quam præſtantiſſimas, paulo largiore comparet.

Iam ſimplicibus medicinis omnibus diligẽter collectis, coëmptis & repoſitis, ſuccedit induſtria compoſitarum ritè diſpenſandarum, vbi eum in primis vigilantem & circumſpectum eſſe oportet. Nec temerè confidet ingenio ſuo in ſuccedaneis eligẽdis, ſed peritum Medicum conſulet, quem etiam omnino in conficiendis Opiatis, & ſimilibus præſtantibus ac magni momenti medicinis, vt præceptorem & iudicem adhibebit: cui adiunget, ſi com-

si commodè fieri poterit, vnum & alterum bonum atque doctum virum, vel Senatorij ordinis, vt eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ ac fidei. Deinde quamque medicinam sic ritè præparatam, debito ac præscripto tempore fermentari sinat, antequàm eam in vsum publicum expendat.

Nec minor in eo fides requiritur in rejiciendis simplicibus atque compositis, quàm in iisdem reponendis & componẽdis. Debet enim singulis mensibus, aut sæpius etiam, omnia lustrare, & diligenter cõsiderare; vt corrupta, putrida, mucosa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, rejiciat bona fide, nec in iis quærat suum lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculum: sed sit vt diximus, animo liberali & magno, cogitetque paruum illud damnum, fide sua iam perspecta, maioris sibi lucri causam fore.

Hæc omnia cum indefessam diligentiam & animum sibi semper præsentem requirant: hoc quoque obseruare conuenit, ne sit aleæ aut similibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus vel ebriosus, neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit: ebrietas, errores, obliuionem & stuporem inducit: turpis verò amor, etiam veneficia illi extorquere posset.

Qua-

Quare omninò, si fieri potest, maritus sit, cui cum vxore rectè conueniat, liberosque habeat, quos honestè educare studeat; hujusmodi enim pignoribus obstrictus, vagas libidines detestabitur, neque illis fomenta sciens subministrabit: & posteritati suæ consulens, bonam conscientiam seruare adnitetur; nec metu, nec gratia, nec prece, nec pretio, ad vllum veneficium impelletur.

Quòd si accesserit vera pietas, hoc est, timor Dei, & fides in Christum, charitas erga proximum, & spes futuræ vitæ, omnia erunt tutiora, illustriora & feliciora. Tum enim cogitabit: Si cum per negligentiam in vitam aut valetudinem proximi peccauero, iudicium Dei non effugiam: quanto minùs effugiam, si sciens ac prudens venenum dedero, aborsum procurauero, aut aliquod aliud ingens atque insigne flagitium designauero? Et si humanitas eorum qui infirmos & ægrotos tantùm visitare solent, Christo adeò grata est, vt illud beneficium in seipsum collatum esse affirmet; quantò gratior erit illi mea cura & solicitudo, dum studeo illis Medicinas rectè componere, tempestiuè exhibere: & non propter lucrum tantùm, verùm etiam humanitatis respectu operam dare, vt melius habeant & conualescant?

Hæc & similia si cogitabit, vltrò, ac sua sponte, erit humanus, placidus, affabilis,

bilis, benignus, alacris, in primis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos; non enim in eorum ineptias, sed in necessitatem ægroti respiciet, ac Deum omnium inspectorem ac iudicem præ oculis habebit: qui rectè agenti longè maiora & beatiora præmia largietur, quàm ab vllo mortalium persolui possint.

CONFECTIONES AROMATICÆ.

*

Aromaticum Garyophyllatum descriptionis Mesuæ.

℞. Garyophyllorum ʒ vij.
Macis Zedoariæ Galangæ
Santali Machoziri Throchiscorum
Diarhodon Cinnamomi Ligni aloës
Spicæ Indicæ
*Piperis longi Cardamomi minoris
ana ʒ j.
Rosarum ʒ. iiij. Glycyrrhizæ rasæ Galliæ moschatæ veræ ana ʒ ij.
Folij. [*Sumatur eius loco Casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi.*]
*Cubebarum ana ℈ ij. Ambræ ʒ j.
Moschi ℈ ß. Sacchari optimi.

VAL. CORDI ANNOTAT.

IN *confectionibus aromaticis ad sacchari libram* * *vnam pendentem* ℥ *xij. accipiatur* ℥ j. *specierum.*

MYROPOLAE *accipiant in confectionibus*

bus libram continentem ℥ xij. & secundum hanc
* diuidantur unciæ, dragmæ & scrupuli. Scrupulus
verò pendeat grana electa xx. Nicolao præsertim.

GALANGAE, id est, minoris Galangæ, & rufæ, saporis aromatici: nam affertur hodie noua quædam Galanga magna, crassa, foris subrufa, intus Zingiberis palliditate & filis, gustu acerrima, sine aromatica aliqua gratia: hæc in nullas confectiones Galangæ nomine iniicienda est. Quod semel dixisse
* se satis sit.

A SANTALVM Machoziri, est species citrini santali, odoratissima, & valde aromatica, tam gustu quàm odore: & affertur ad nos cum santalo albo, & citrino vulgari.

GLYCYRRHIZA est dulcis radix, quam hodie vsitato nomine Liquiritiam appellant.

B FOLIVM nondum allatum est ad nos in Germaniam; quare cùm eo careamus, necesse est eius loco aliquod succedaneum accipere. Est autem eius succedaneum, vt Galenus nobis reliquit, Spica Indica, aut Casia lignea vera. Cùm autem hæc confectio alioquin capiat Spicam Indicam, Folij vice Casiam ligneam veram accipiendam esse censeo.

MOSCHI scribendum est: nam Musci appellatione, arborum villosa canities dicitur.

PETRI Coudenbergij Scholia.

Santalum Machoz. est species, &c.] Sãtali citrini duas reperiri species, cum Cordum dicere Franciscus Alexander in suo Apolline miretur, nos easdem quoque iisdem acervis á Lusitanis Antverpiam aduectas interdum obseruauimus. Vnam

nempe (Santali albi corde ad rufedinem accedente ignaris quandoque imponitur) inter vulgarem optimam, ex pallido rufescentem, odoratam ac aromaticam. Alteram verò prorsus luteam, aut quasi croco tinctam, odoratissimam & valde aromaticam tam gustu quàm odore, vt & Cordus ait: atque insuper vnguinosam, sed eam admodum raram. De hac itaque specie cum Cordum hîc locutum esse existimem: non ea propter tamen idipsum quartum Santalum dici debere putamus, vt Franciscus sinistrè colligit: haud secus atque nigri Piperis species plures cùm sint, magnitudine, duritie, pondere atque acredine differentes, illorum aliquod quartum piper esse dici non possit. Ceterùm de Santalis plura, eaq; magis indubitata, quàm à quoquam hactenus scriptitatum est, qui cupit, Garciæ ab Horto de Aromatibus Indicis libellum, nuperrimè ex Lusitanico in Latinam linguam à Carolo Clusio conuersum, consulat.

B Folium.] Folio tribus neruis distincto, laurino simili, quod Folij Indi nomine in officinis passim prostat, Folij in medicamentis locum non incommode obtinere possit, dum genuinum adferatur, haberiq; abunde queat. De hoc quoque pluribus Garciæ libellus.

Ventriculum & cor confortat, nauseam & vomitum sedat, valet contra putrefactionem in partibus ventriculi. Membra verò nutritionis calefacit, ac ventositates dissoluit & carminat.

Aromaticum Rosatum Gabrielis, descript. Mesuae.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xv.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ vij.
Ligni aloës Santali Machoziri ana ʒ iij.
Cinnamomi electi ʒ v.
Macis Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Nucis moschatæ Cardamomi
Galangæ ana ʒ. j.
Spicæ Indicæ Ambræ griscæ ana ℈ ij.
Moschi ℈ j. Sacchari.

CARDAMOMI, *videlicet minoris: nam cùm simpliciter Cardamomum scribunt auctores, minus Cardamomum, id est, vsuale intelligunt.*

MOSCHI, *hoc est, vt vulgò dicitur, corrupto vocabulo, Musci, pus illud aromaticum.*

VENTRICVLO imbecillo, aliisque nutritioni deseruientibus instrumentis succurrit. Ventriculi humiditatem, omnemque in eo putredinem emendat, concoctionem iuuat, & ex morbo conualescentibus auxiliatur.

Dianisum D. Mesuæ.

℞. Anisi electi ʒ xx.
Glycyrrhizæ rasæ Mastiches ana ℥ j.
Carei [*i. carui.*] Macis Galangæ Fœniculi Zingiberis Cinnamomi ana ʒ v.
Macropiperis Melanopiperis Leucopiperis Calaminthæ Pyrethri
Casiæ ligneæ veræ ana ʒ ij.

Cardamomi minoris Garyophyllorum
Cubebarum Spicæ Indicæ
Croci ana ʒ j. ß, Sacchari.

MASTICHES, *hoc est, vt vulgò dicitur, Masticis.*

CASIA *lignea vera debet accipi, quæ nuper cœpit afferri: figura Cinnamomi, gustu aliquantulum lubrica, & Cinnamomi æmula: at non ille paruus cortex saporis insipidi ac stiptici, vt hactenus factum est.*

CRASSIS flatibus in ventriculo natis, eiusdemque perfrictioni succurrit. Pituitam in eo crudam absumit, tussique diuturnæ prodest.

Diambra D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Doronici
Garyophyllorum Macis Nucis Moschatę
Folij [*aut succedanei eius.*] Galangæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ Cardamomi maioris
Cardamomi minoris ana ʒ j.
Zingiberis ʒ j. ß.
Santali citrini Ligni aloës
Piperis longi ana ʒ ij. Ambræ ʒ j.
Moschi ʒ ß. Sacchari albissimi.

CONTRA omnem corporis imbecillitatem efficax est, omnemque corporis perfrictionem discutit, natiuum suscitat calorem, & rediuiuum recreat, refarcitque eos qui frigido torquentur humore, Iuuat articulos, & membris omnibus magnificè subuenit. Vẽtriculum fastidientem, quique cibum continere non potest,

poteſt, roborat : & inappetentiam cibī ſummè corrigit. Cor ipſum roborat.

A *Diathamaron D. Nicolai.*

℞ Anthophyllorum
Zingiberis ana ℥ v. ℈ j. ǵ xvj.
Cinnamomi
Garyophyll. ana ʒ iiij. ℈ j ǵ iiij.
Carnium dactylorum ʒ iij. ß. ǵ viij.
* Galangæ Spicæ Indicæ Zedoariæ
Coſti Pyrethri Corallij rubri
B Rheupontici [*accipiatur eius penuria rhabarbarum ſic vocatum.*]
Saliuncæ Tragacanthæ Anacardij
Oſſium dactylorum Carpobalſami Aniſi
* Baccarum Iuniperi ana ʒ ij. ℈ ij. ǵ viij.
Leucopiperis
* Macropiperis ana ʒ j. ℈ j. ǵ ij.
Limaturæ auri puri Limaturæ argenti meri
* Oſſium è corde cerui ana ℈ ij. ß. ǵ vj.
Raſuræ Eboris Moſchi ana ℈ j. ǵ vij.
Ambræ ℈ j. Sacchari.

THAMAR *Arabibus dactylum palmæ arboris fructum ſignificat, vnde confectioni nomen* * Diathamaron: *corruptè* Diacameron.

ANTHOPHYLLI *ſunt grandes Garyophylli, qui ad maturitatem peruenerunt, nucleo intus duro bifidoque, ſapore non tam acres vt Garyophylli, præterquam in ſuperficie.*

COSTI, *videlicet albi, fervidum & aromaticum ſaporem habentis. Non vulgaris illius grandis, qui teterrimum & rancidum ſaporem habet*

& adulterinus est, atque ex Heluetiorum alpibus & Italia ad nos affertur.

CARPOBALSAMI. Non habentur Opobalsamum, Caroobalsamum, & Xylobalsamum secundum eorum veram descriptionem: verùm cùm experientia didicerimus, quòd olea Cinnamomi & Garyophyllorum, secundum nostram artem distillandi, veteribus ignotam, parata, in probis Balsami veri, & virtutibus similia sint (quare etiam pro Opobalsamo, oleum Garyophyllorum in Theriacam nostram accepimus:) non inconsultum esset, si quis pro Carpobalsamo acciperet Cubebas, aut Gatyophylla, siue etiam Cardamomum, aut aliud semen, quod habet mordacitatem in gustu, cum quadam redolentia, secundum Capobalsami descriptionem, si horum nullum antea esset in descriptione.

SALIVNCA Germanicum est vocabulum, quo significatur Spica Celtica vera quam in Pharmacopoliis Spicam Romanam appellant. Sed in Nicolao Alexandrino Græco, inuenitur loco Saliunca Elelisphacum, id est, Saluia, præsertim in Aurea Alexandrina.

LIMATVRA auri & argenti. Cùm aurum sit metalllicum & valdè ponderosum corpus, limatura eius vel scobs semper fundum petit, nec æqualiter confectionibus commiscetur: quare & hîc, & reliquis omnibus locis, sumantur folia auri.

P. C. SCHOL.

A Pondera apud Cordum hacce in compositione deprauatissima restitui: sed non veluti L. Fuchsius ex suo

suo Myrepso vult, hocce in medicamento, innumerisque aliis corruptissimo.

B *Corallium album, quod à Cordo perperam appositum erat, deleui.*

EFFICACITER prodest difficulter spirantibus, arteriacis, tussientibus, tabidis & omni thoracis & stomachi offensæ: Aquæ subter cutem fusæ, renum doloribus: Voluptatem parit, corporaque saginat.

Diacalaminthon D. Mesuæ.

℞. Calaminthæ montanæ
Calaminthæ campestris Seselios
Petroselini Macedonici ana ℨ vj.
Zingiberis ℨ iij. Seminis Apij
Comarum Thymi ana ℨ ij.
Ligustici
Piperis ℨ xij. Sacchari albissimi.

CALAMINTHA *montana nascitur copiosissimè in montibus circa Confluentiam vrbem ad Rheni & Mosellæ confluentes.*

CALAMINTHA *campestris, hoc est vsualis Calamintha, quæ in aruis nascitur (Mesue fluuiatilē requirit) hæc enim efficiacior est, quàm in humidis locis nata. Germanicè Kornmyntz, vocatur.*

SESELIOS, *id est Siselios, quod etiam Siler montanum vocatur.*

COMARVM *Thymi, id est, summitatum foliorum, & florum Thimi.*

PETROSELINVM *Macedonicum non est Olusatrum, vel, vt corruptè pronuntiant, Olixatrum, aut Alexandrum, semine oblongo,*

magno, nigro, amaro, ac mirrham æmulāte ſapore. Sed quia iam vero Macedonico Petroſelino caremus, licet nobis eius loco Oluſatri ſemen accipere (quod vulgò in Pharmacopoliis Petroſelinum Macedonicum, falsò tamen, appellatur) donec aliquando verum nobis contingat.

PIPERIS, *id eſt, piperis nigri: nam cūm piper ſimpliciter pronuntiamus, ſemper nigrum intelligimus*

AVXILIATVR iis quos cibi faſtidium vrget, appetentiam reuocans: ægrè quoque ſpirantibus, ventriculo refrigerationem ſentienti & flatibus diſtento, confert.

Diacalaminthon Galeni, Sanit. tuend. lib. 4.

℞. Calaminthæ Pulegij Petroſelini Seſelios ana ℥ j.
Apij Cacuminum Thymi ana ℥ ij.
Liguſtici ſeminis ℥ viij.
Piperis ℥ xxiiij. Sacchari.

CRASSA ac lenta attenuat & diſcutit, vrinas mouet, ac mulieribus menſes.

Diacuminum D. Nicolai.

℞. Cumini præparati [*id eſt, pridie in aceto infuſi, & iterum exiccati.*] ℥ j. ℈ j.
Cinnamomi
Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Melanopiperis
Zingiberis ana ʒ ij. ǵ v.
Galangæ

Thym.

Thymbræ [*eius loco sume Satureiam.*]
Calaminthæ ana ℥ j. ℈ ij.
Ammios
Liguſtici ana ℥ ſ. ö xviij.
Macropiperis ℥ j.
Spicæ Indicæ Cardamomi
Nucis Moſchatæ ana ℈ ij. ſ.
Sacchari.

THYMBRA *eſt propriè Satureia ſilueſtris, circa quam naſcitur Cuſcuta Epithymo ſimilis, quæ Epithymbrum appellatur. Aſſertur iam ad nos ex Orientalibus partibus, verùm raro, ideoq; in defectu eius ſatiuam Thymbram, hoc eſt, Satureiam accipere nobis licet.*

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ ij. ß.] *Cacutit Fuchſius, ℥ iij. ℈ ij. ex Pſeudomyrepſo ſuo legendum exiſtimans.*

ARTERIACIS, difficultati ſpirandi, tuſſiculoſis, inflationibus efficaci eſt adiumento. Noxam ventriculi corrigit, concoctionem adfert, adſtrictionum vitia ſanat.

Diacinnamomum Meſuæ.

ꝶ. Cinnamomi tenuis ℥ xv.
Cinnamomi craſsi boni
B Enulæ ana ℥ iiij.
Galangæ ℥ vij.
Garyophyllorum Piperis longi
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Zingiberis Macis
Nucis moſchatæ

 * Ligni

*Ligni aloës ana ʒ ij. Croci ʒ j.
Sacchari tabarzeth ʒ v.
Sacchari albissimi.

SACCHARI *tabarzeth, id est, purissimi atque optimi Sacchari, cuius ʒ v. miscentur speciebus: idq; ideò hoc loco accipitur, vt species eò melius conseruentur ad vsum. Vltimùm Saccharum additur, cùm vis rotulas facere ex speciebus.*

P. C. SCHOL.

A Cinnamomomi tenuis, Cinnamomi crassi.]*Per Darseni vel potius Darchini, lignum Chinense, ceu lignum odoratum, hoc est Chinamomum, tanquam Chinæ amomum, siue Cinamomum intelligunt Persæ atque scriptores Arabes; cortices quandoque ligna appellantes, vt Xylocinamomum Græci. Quod interim crassi corticis est, Cinnamum vocant. Per Darseni Cinami igitur, Cinamomum crassi corticis, tamquam ligneum significare volunt, est enim & in genere crassioris Cinamomi, quod & valde bonum est, hoc est, acre, odoratum ac aromaticum. Nec caret hæc Mesuæ mens, vbi crassum Cinamomum requirit, suis rationibus: quas perpendat Francisci Alexand. Apollo oportet. Itaque Cinnamomum tenuis corticis electum, per se, æquè atque per Darseni Cinnami, crassi corticis Cinamomum bonum, distinctim cum Cordo hîc interpretandum, intelligendum atque legendum existimo: vtrumque tamquam in suo genere optimum. De Cinnamomo autem & Casia, Garçiæ de Aromatibus librum quem dixi, consule: vbi doctissimorum etiam hactenus virorum de hisce rebus altercationes, aniles, prorsusq; futiles esse animaduertes.*

Cyminum

B *Cyminum à Cordo huic medicamento temerè impositum, hortante & id quoque Fuchsio, Monachis id prius monstrantibus, expunxi.*

Est medicina salubris ad humorositatem ventriculi, & putrefactionem in eo. Phlegma digerit, & digestionem adiuuat.

Dianthos D. Nicolai.

℞. Florum Rorismarini ℥ j.
Violarum Rosarum
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Nucis moschatæ
Galangæ Cinnamomi
Zingiberis Zedoariæ
Macis Ligni aloës
Cardamomi Anisi
Anethi [*videlicet seminis*] ana ℈ iij.
Sacchari.

Prodest præter rationem tribulatis, cardiacis: animi lætitiam auget. Eos roborat qui à longo morbo debiles adhuc sese recolligunt: ventriculum perpulchrè emendat.

Diamargariton frigidum D. Nicolai.

℞. Nucleorum sem. Citrulli
Cucurbitæ Melonis Cucumeris
Seminis portulacæ
Pauperis albi
Santali albi

Santali

Santali moschatellini [*id est, Citrini boni o-*
Ligni aloës Zingiberis *doris.*]
Rosarum rubrarum
Florum Nymphææ albæ [*id est, Nenupha-*
Florum Boraginis *ris.*]
Myrtillorum verorum ana ℥ j.
Corallij albi
Corallij rubri ana ℥ ß.
Margaritarum ℥ iij.
Sacchari.

NVCLEVS *seminum, est ipsa in medio seminum medulla. Sunt autem eximendi horum seminum nuclei, cùm iam præparanda est confectio hæc aut alia, quæ durare debent: nam diu antè exempti rancidi fiunt.*

OMNEM virium imbecillitatem firmat, iis quos animus deficit, siue à corde siue à stomacho deliquium originem ducat, omnem noxæ causam vitalium partium discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidis auxiliatur. Longo Morbo detentos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur conducit.

Diamargariton calidum D. Auicennæ.

℞. Margaritarum non perforatarum
Pyrethri ana ℥ j. Zingiberis
A Mastiches ana ℥ iiij.
B Zedoariæ Doronici
✶ Seminis apij Casiæ
C Cardamomi Nucis moschatæ

* Macis	Cinnami	ana ℥	ij.
D Been albi	Been rubei		
Piperis			
Macropiperis	ana ℥	iij.	
Cinnamomi	℥ v.		
Sacchari.			

P. C. SCHOL.

A Zedoariæ :] *Auicennæ exemplaria editionis pænultimæ, Zurumbet, postrema autem à Valgrisio inquam exhibita, Zedoariæ legunt, vt hinc vocum harum & rerum vicinitatem atque ambiguitatem (de quibus à plerisque concertatur) tibi expendendam nunc relinquam.*

B Doromici.] L. *Fuchsius Doronicum hîc expunxit, quod tamen omnia Auicennæ exemplaria aptissimè etiam recipiunt.*

C Casiæ.] *Cùm Cordus huius loco rad. Tapsiæ pessimè haberet, correctiora Auicennæ exemplaria Seitaragi legunt, nonnulla Capsiæ, quod non nisi Casia est. Nam ineptiores Itali etiam Casiam addita* P *ante* S *Capsiam scribere solent. Seytaragi autem cùm plura significata habeat, litteræ vnius forsitan aut carentia, aut mutatione (vt in plurimis dictionibus vsu venit) quandoque Lepidium designat, quandoque Casiam: quam hîc intelligendam, commodissimeque indendam dico. Quare Francisc Alex. Apollinis stupidam pertinaciam, Fuchsio etiam mihi astipulante, demiror, Tapsiam hîc (medicamento huic adeò iniquam) sumendam esse mordicus defendentis. Interim non tantum quomodo* C *in* T *mutata, sed radicis vox accedere qui potuerit, forsan exclamabitur: verùm Lacones habeo hîc mihi imperantes.*

Cin-

D Cinnami.] *Hac voce Cordus carebat, æquè atque Been albi. In Auicenna Cherfe legitur, quod Cinnamum interpretantur.*

VALET mulieribus, rectificat enim diſpoſitionem matricis, & ventriculorum earum.

Diamoſchum dulce D. *Meſuæ.*

℞. Croci Doronici
Zedoariæ Ligni aloës
Macis ana ʒ ij.
✶Margaritarum albarum Serici crudi toſti Charabæ [*id eſt, Succini.*]
✶Corallij rubri ana ʒ ij. ß.
Galliæ moſchatæ veræ
✶Ocimi citrati ana ʒ j. ß.
Been albi Been rubri
Folij [*aut ſuccedanei eius.*] Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ʒ j. ß
Moſchi ℈ ij.
Sacchari albi.

OCIMVM *citratum non eſt Meliſſa, ſed ſpecies quædam Ocimi ſiue Baſilici, odore Meliſſæ aut citrei mali, cuius defectu, garyophyllatum Ocimum ſumi poteſt.*

PRODEST contra cordis palpitationem: ei quoque cui tumultuoſa inſomnia obuerſantur, item iis qui incertis timoribus corripiuntur. Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter ſpirantibus ſuccurrit.

Diamoschum amarum D. Mesuæ.

℞ Croci Doronici
Zedoariæ Ligni aloës
* Macis ana ʒ ij.
Margaritarum albarum
A Serici crudi tosti Charabæ
* Corallij rubri ana ʒ ij. ß.
Galliæ moschatæ veræ
* Ocimi citrati ana ʒ j. ß.
Been albi Been rubri
Folij [*aut succedanei eius*]
Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Moschi ℈ ij.
Absinthij
* Rosarum ana ʒ iij.
* Aloës lotæ ʒ iiij.
Castorei
Ligustici ana ʒ j.
Cinnamomi ʒ ij. ß.
Sacchari

* SERICVM *crudum tostum significat Sericæ bombycis vellus, nullo colore tinctũ, nulliq; humori aut succo qui tingendo sit, incoctum: sed tale quale natura est, fictiliq; inditum, ac donec conteri possit tostum aut assatum: vulgò dicitur Sericum vstum, quamuis comburi non debeat, sed torreri aut assari tantùm.*

P. C. SCHOL.

A *Setam pro Serico Cordus vndiquaque barbare legebat.*

Hæc

Hæc confectio valentior eſt ad ea quę ſuprà dicta ſunt: & propriè ad exiccandum humiditates ventriculi, & putrefactiones eius.

Diagalanga D. Meſuæ.

A ℞. Galangæ
Ligni aloës ana ʒ vj.
Garyophyllorum Macis
Liguſtici ana ʒ ij.
Zingiberis Macropiperis
Leucopiperis Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Calaminthæ ſiccæ Menthæ ſiccæ
Cardamomi maioris
Spicæ Indicæ Seminis Apij
Seminis Fœniculi Seminis Aniſi
Seminis Carui ana ʒ j.
Sacchari albiſſimi.

P. C. SCHOL.

A ʒ vj.] *Legendum eſſe* ʒ vj. *Fuchſius rectè monet, non* ʒ vij. *vt Cordus male habebat.*

VALET aduerſus craſſiores flatus, acidos ructus, prauamque concoctionem. item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate impeditas, robuſtiores reddit, eaſdemque emendat.

Diapenidion D. Nicolai.

℞. Penidiarum ℥ ij.
*Pinearum
Amygdalorum dulcium
A Papaueris albi ana ʒ iij. ℈ j.
Cinnamomi

Garyo-

Garyophyllorum
Zingiberis Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ Gummi Arabici
Amyli candiſſimi
Seminis enucleati Cucurbitæ
Citrulli
Cucumeris
Melonis ana ʒ j. ℈ ij.
*Camphoræ ℈ ß.
*Sacchari albiſsimi

AMYLVM *hodie corrupto vocabulo dicitur Amydum.*

P. C. SCHOL.

A *Deleui Amygd. amaras, quas Cordus perperam addiderat.*

VALET aduerſus omnem thoracis noxam, tuſſim à frigore contractam, vocis iacturam, tabidis deniq̃ue & purulenta excreantibus ſuccurrit.

Diairis ſimplex.

℞ Ireos ℥ ß. Sacchari candi.
Specierum diatragacanthi frigidi ana ʒ ij. Sacchari albiſſimi.

POTEST ferè eadem quod ſequens *licet imbecillius.

Diairis Salomonis, ex Nicolao.

*℞ Iridis ℥ j.
Pulegij Hyſſopi
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
*Tragacanthæ
Amygdalorum Pinearum

Cinnamomi Zingiberis
Piperis ana ʒ iij
Caricarum Passularum enucleatarum
Carnium dactylorum ana ʒ iij. ß.
Styracis calamitæ rubeæ [*potius rufæ, legit* P. C.] ʒ ij. ℈ j.
Sacchari albissimi.

Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur; abscissæ vocis iacturam resarcit, quæ refrigeratione contracta sit.

Diatragacanthum frigidum D. Nicolai.

℞. Tragacanthæ albissimæ ℥ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ. ij.
Amyli ℥ ß.
Glycyrrhizæ
Nucleorum seminum Cucurbitæ
Cucumeris Citrulli
Melonis ana ʒ ij.
Camphoræ ℈ ß.
Penidiarum ℥ iij.
Sacchari albissimi.

Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maximè tabidis, macie confectis: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq. tussibus calidis & siccis, exasperationi linguæ & fauciũ. Deuoratũ tamdiu ægrotans in ore contineat, quoad liquefactum perfectè exugatur.

Diatra-

Diatragacanthum calidum D. Nicolai

* ℞ Gummi Tragacanthæ ℥ iiij.
* Hyssopi Pineorum nucleorum

Amygdalorum amborum, purgatorum
Seminis Lini ana ʒ vj Seminis fœnigræci Cinnamomi ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ Succi glycyrrhizæ
Zingiberis ana ʒ ij.
Sacchari albi.

Valet tussientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus ejicere: asthmaticis, empyicis, anhelosis, suspiriosis, peripneumonicis, phthisicis, & ad omnem coarctationem pectoris, stomachũ confortat, digestionem procurat.

Manus Chsisti perlata.

℞. Sacchari clarefacti ℔ j.
Aquæ rosarum ℔ ß.

Concoquantur dum aqua rosacea ignẽ euanescat, & saccharum iustam crassitiem consequatur: in fine margaritarum minutissimè tritarum ℥ ß. addatur, atq. super marmor aqua rosacea inspersum infundatur, & fiant rotulæ.

P. C. SCHOI.

Quantis cachinnis Cordus, & tanquam cæci cæco duce Fuchsius, Colonienses medici, ac Franciscũ Alex. Apollo, vel pueris Pharmacopœorum, hoc scripto sese deridẽdos exhibuerint, vix exprimi possit, vt hinc non tractari à fabris fabrilia, lucidè cerni quæat.

ni queat. Eo pacto quòd huiuſcemodi imaginariis, extraq́ arenam Medicorum quorundam ſcriptionibus, nullam debitam miſcendi conficiendiq́ rationem, vt neque modum; & ex conſequenti parum aut nihil artis ſuæ frugis, operisq́ manuarij commodi, haurire diſcerève poſsint Pharmacopœi: ni margaritas, oleum & operam omnem frequentiſsimè perdere, ac vitiatas materias porcis obiicere velint.

MEDETVR deiectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falſas abolet.

Diahyſſopum D. Nicolai.

℞ Hyſſopi Ireos Thymi
Melanopiperis ana ʒ xxx.
Pulegij
Thymbræ [*eius loco ſume Satureiam.*]
Rutæ Cumini ana ʒ xx.
Carnium dactylorum
Tragacanthæ Glycyrrhizæ.
Caricarum pinguium Paſſularum enucleatarum
Fœniculi ana ʒ x.
Zingiberis. Sem. Aniſi.
Carui
Liguſtici ana ʒ v.
Sacchari.

Accommadatum eſt ad capitis querelam ex frigido, vuam exiccat, arterias purgat, tuſsim compeſcit, omnes frigiditates pectoris & ſtomachi emendat; digeſtionem procurat, pleuriticis & empyricis mirabiliter opitulatur.

Dia-

Diacostum D. Mesuæ.

℞. Costi candidi, aromatici, amari
Casiæ ligneæ veræ Cinnamomi ana ʒ v.
Seminis Apij Seminis Anisi
Schœnanthi
Rhabarbari ana ʒ iij.
Asari ʒ iiij.
Croci Aristolochiæ
Myrrhæ ana ʒ ij.
Sacshari.

SCHOENANTHI, *hodie corrupto nomine, dicunt Squinanthum.*

COSTI AMARI. *cœpit hisce annis afferri loco veri costi adulterinus quidam, qui nequaquam accipiendus est, vt suprà dictum est, sed candidus, amarus & aromaticus.*

ASARI, *id est, radicum eius; solæ enim radices ad medicinam accipi debent.*

VALET ad dolorem viscerum & oppilationem in eis, & ad principium hydropisis.

Diarhodon Abbatis,
ex Nicoluo.

℞. Santali albi
Santali rubri ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ
Gummi Arabici
Spodij ana ℈ ij.
Asari Mastiches
Spicæ Indicæ Cardamomi
Succi Glycyrrhizæ Croci
Xyloaloës [*id est, ligni aloës*]

Garyophyllorum
* Galliæ moſchatæ Nicolai.
Aniſi Fœniculi
Cinnamomi Rhabarbari
Seminis Ocimi
A Berberis [*id eſt, acinorum eius.*]
B Seminis Scariolæ Seminis Portulacæ
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis
Seminis Papaueris albi ana ℈ j.
Margaritarum
Oſsis è corde cerui ana ℈ ß.
Sacchari Candi [*vt eò meliùs ſpecies conſeruentur.*]
Roſarum ana ℥ j. ʒ iij.
Camphoræ g̈ vij.
Moſchi g̈ iij. ß.
Sacchari albiſsimi.

B SCARIOLA *propriè eſt* Endiuia *illa vulgaris, quæ in dorſo foliorum eſt ſpinoſa. Quid autem vera ſit* Endiuia, *vbi locus poſtulauerit, dicemus.*

P. C. SCHOL.

A Berberis.] *acini ſunt hìc fructus* Berberis *integri.*

B Scariola.] *Cordum non nouiſſe* Scariolam, *hoc nomine uulgarem admodum plantam, monente & id* Franciſco Alex. *ſatis liquet; ex eo quòd in foliorum dorſo eam ſpinoſam faciat, vt* Sonchum *præ oculis habuiſſe videatur.*

VALET aduerſus ventriculi calorem, jecinoris, lienis, pulmonumq́ue. Contra viſcerum dolores, & omnem totius

tius corporis noxam à calore proficiscentem.

Dialacca maior D. Mesuæ.

℞. Laccæ præparatæ [*eius præparatio in fine habebitur.*]
Rhabarbari ana ʒ iij.
Spicæ Indice, Mastiches, Coliculorum item Summitatum Schoenanthi, Myrrhæ, Costi, Cinnamomi, Croci, Caßiæ ligneæ, Bdellij, Hyssopi, Sabinæ, Amygdalorum amarorum, Succi Absynthij, Succi Eupatorij Mesuæ, Rad. Rubiæ tinctorum, Asari, Gentianæ, Aristolochiæ rotundæ, Sem. Fœniculi, Anisi, Ammos, Apij ana ʒ j. ß.
Piperis
Zingiberis ana ʒ j.
Sacchari albißimi.

COLICVLORVM *Schœnanthi*] *herba hæc aromatica à Græcis dicitur* σχοῖνος, *id est, Schœnus, & significat iuncum aromaticum, qui hactenus impropriè dictus est Squinanthum. Nam Schœnanthum siue* σχοίνου ἄνθος *significat iunci huius aromatici florem, qui non affertur ad nos. In hanc autem compositionem ingreditur bis Schœnanthum, hoc quidem loco coliculi aut stipites eius, inferiùs verò summitates eiusdem.*

SVMMITATVM *Schœnanthi, id est, florum eius: nam flores in summitate huius herbæ constituti sunt, & propriè Schœnanthum appellantur: sed quia flores non ad nos ferantur, cogimur tenerrimas eius partes in cacumine decerptas,*

eorum vice medicamentis miscere.

A SVCCI *Eupatorij*] *hic succus non debet fieri ex vulgari Eupatorio, neque ex Eupatorio Græcorum, id est, Agrimonia falsò hodie vocata, sed ex Eupatorio quod Mesue describit. Est autem Eupatorium Mesue ea herba, quæ ab Italis dicitur Gratia Dei, siue Gratiola, cuius magnus est prouentus Wittembergæ in pratis ad Albim fluuium sitis.*

P. C. SCHOL.

Succi Eupatorij.] *Gratiola vocata, purgatoria herba, foliis hyssopi, Eupatorium Mesuæ haud dubio vt & L. Fuchsius, Matthiolus, ac Franciscus Alex. rectè monent esse non potest. Satius igitur erit, Ageratum Dioscoridis, quod & hodie Eupatorij Mesues nomen obtinuit, in eius locum substituere, donec melius doceatur,*

Aristolochiam longam erroneè in contextum à Cordo intrusam deleui.

VALET aduersus frigus ventriculi, obstructiones, inflationes iecinoris, & renum duritias sanat. aquæ inter cutem causas omnes discutit. menses ciet, flatuosos spiritus ab alto corpore abigit.

Diacurcuma, id est, Διὰ κρόκου *maior* *D. Mesuæ.*

℞. Croci Asari
Petroselini Macedonici
Dauci Aniæ
Apij ana ʒ iiij.

Rha-

Rhabarbari Meu
Spicæ Indicæ ana ʒ vj.
Costi Myrrhæ
Casiæ ligneæ veræ Schœnanthi
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, ut superius significatum est.*]
Rubiæ tinctorum
Succi Absinthij
Succi Eupatorij Mesuæ [*i. Gratiolæ.*]
Opobalsami [*aut aliquod succedaneum, siue oleum Garyophyllorum, aut aliud crassum odoriferum oleum.*] ana ʒ ij.
Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Scordij [*videlicet veri.*]
*Scolodendriæ [*ceterach intellige.*]
Succi glycyrrhizæ ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ ʒ j.
Sacchari albissimi.

Confert ad ægritudines antiquas, & cachexiam, & ad hydropisim iuuamentum est manifestum, & eradicat ægritudines hepatis & lienis chronicas, quæ iam induratæ sunt, & confert ad corruptionem stomachi, & humiditatem frigidam, & ventositates grossas in eis, & ad dolorem renum & vesicæ, & vrinam prouocat.

Diaprassium D. Nicolai.

℞. Prassij ʒ v. ß.
Tragacanthæ Pinearum mundatarum
Amygdalorum dulcium
Pistaciorum Carnium dactylorum

Caricarum pinguium
Passularum enucleatarum ana ℥ iij. ß.
Cinnamomi
Garyophyllorum
Nucis moschatæ
Macis Ligni aloës
Galangæ Spicæ Indicæ
Zingiberis Zedoariæ
Glycyrrhizæ Rhapontici
Anacardij Styracis calamitæ
Galbani Terebinthinæ
Mastiches Myrrhæ
Ireos Aristolochiæ rotundæ
Corticum radicum Capparis
Gentianæ Melanopiperis
Anisi Fœniculi
Anethi Apij
Petroselini Macedonici
Saxifragiæ ana ʒ ij.
Hermodactylorum
Origani Peucedani
Schœnanthi Cardamomi
Leucopiperis
Carui Ligustici
*Vincetoxici ana ʒ j. ß. ó j. ß.
Balsamitæ Pulegij
Dictamni Cretici
Costi Pyrethri
Thymbræ Basiliconis
Pæoniæ [*videlicet radicis eius aut seminis.*]
Macropiperis Amomi Sinoni
Orobi veri ana ʒ j. ó ij. ß.
Xylobalsami [*aut succedaneum aliquod simile descri-*

descriptioni Xylobalsami.]

Casiæ fistulæ
Corallij rubri
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt suprà*]
Dauci Cretici ana ʒ ß.
Moschi
Ossis è corde cerui ana G xiiij.
Sacchari albissimi.

Rasuræ Eboris

Ambræ

SAXIFRAGIA *in Italia dicitur ea herba, quam in Germania Pimpinellam vocamus. Itali habent diversam Pimpinellam.*

A BALSAMITAE.] *Nicolaus Alexandrinus Latinè impressus, non Balsamitam habet, sed Balsamum: significat tamen Balsami vox, nonnunquam etiam Mentam: cuius species est Balsamita, hoc loco recipienda: nam si Balsami liquorem intellexisset Nicolaus, non simpliciter Balsamum, sed Opobalsamum posuisset.*

SINONVM *secundum Matthæum Syluaticum, est Petroselinum agreste. Sed de eo infrà in annotationibus Aureæ Alexandrinæ.*

CASIAE *fistulæ nomine hoc loco nequaquam debet intelligi Casia fistula, cuius nigra medulla bilem per aluum purgat; sed Casia lignea aromatica, quæ Cinnamomio similis est: nam hæc etiam apud probatos veteres auctores Casia fistula vocatur.*

B DAVCVS *Creticus hodie ignotus est, ideò possumus eius loco Seseli Creticum accipere, id est, Berwurtz, aromaticam herbam folijs fœniculi, sed multò minoribus.*

Balsamitæ.] *Cùm Nicolai codex, vt & Cordus fatetur, Balsami legat; eo non herba Balsamita vocata, neque cum Fuchsio Balsami veri folia, sed oleum seu succus veri Balsami, Opobalsamumve hîc intelligendum esse existimo.*

B Daucus Creticus.] *Berwurtz Germanis vocata herba, seu Fœniculus porcinus Belgis, non est Seseli Creticum, vt neque Daucus Creticus, sed potius Meum Diosc. aut illi proximum. Daucus autem Creticus verus, Diosc. delineationi ad amussim conueniens semine acri, albo, hirsuto, oblongo, nuperrimè cognosci cœpit, viretq; in hortulo hodie inter plurimas raras plantas, nostro.*

Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abstergit, palatum & arterias purgat, distillationem vuæ astringit, dentium dolorem mitigat. Astmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur; pectoris & pulmonis causas facilè amputat. Stomachi & hepatis dolores & debilitates sedat, spleneticorum pleuriticorum angustias paragorisat, omnium intraneorum vitiis prodest, inflationes & torsiones ab eis aufert. Nephriticos, calculosos, stranguriosos & colicos purgat, & dolorem releuat. Sæpius autem sumptum, colorem pallidum emendat, menses deducit, & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario vsus fuerit, à multis conseruabitur morbis.

Dia-

Diatrion santalon D. Nicolai.

℞. Santali albi Santali rubri
Santali citrini Rosarum
Sacchari ana ʒ iij.
Rhabarbari Spodij
Succi Glycyrrhizæ
Seminis portulacæ ana ʒ ij. ℈ ß. ǧ v.
Amyli Gummi Arabici
Tragacanthæ
Nucleorum seminis Melonis
Cucumeris Cucurbitæ Citrulli
Seminis Scariolæ ana ʒ j. ß.
Camphoræ ℈ j.
Sacchari albissimi.

SCARIOLA *est Endiuia vulgaris, cuius folia in dorso habent spinulas, vt dictum est suprà in Diarhodon Abbatis.*

Pollet aduersus iecinoris & ventriculi calorem mirum in modum, tabidis & regio morbo correptis itidem prodest

Diaxyloaloës D. Mesua.

℞. Ligni aloës crudi
Rosarum ana ℥ j.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Macis Nucis moschatæ
Galliæ moschatæ Mesuæ Cubebarum
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Mastiches
Cinnamomi
Cyperi Schœnanthi
Zedoariæ Been albi

Been

Been rubri
Folij [*aut macis siue spicæ nardi.*]
Serici crudi — Margaritarum
Corallij rubri — Charabæ
Foliorum citrei mali
Corticum citrei mali
Ocimi garyophyllati
Sisymbrij — Mentæ siccæ
Sampsuchi [*id est Maioranæ.*]
Piperis longi
Zingiberis ana ʒ iiij.
Moschi boni ℈ j.
Ambra ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

CYPERI, *videlicet Cyperi rotundi: nam rotundæ radices Cyperi propriè & simpliciter ab auctoribus Cyperus vocantur. Longis verò radicibus Cyperus, vocatur ab iisdem Cyperis. Quoniam verò non semper rotundum habere licet, necesse est in penuria eius, longo vti.*

SISYMBRIVM *est menta aquatica, nigricantibus, vt purpura, caulibus.*

PRODEST malis ventriculi, cordis & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctionique. Oris fœtorem abigit, lætitiamque parit.

Diatrion pipereon Mesuæ.

℞. Macropiperis — Melanopiperis
Leucopiperis ana ℥ v.
Zingiberis — Thymi
Anisi ana ʒ ij.
Spicæ Indicæ — Ammios

Amo-

Amomi [*quod non habetur, & loco eius capiatur carpesium siue cubeba, aut calamus aromaticus officinarum, qui pro vero acoro habetur.*]
Cinnamomi ana ʒ j.
Casiæ ligneæ Seminis Apij
Seselios
Asari
Enulæ siccæ ana ʒ ß.
Sacchari albissimi.

Refrigerato ventriculo, & acido ructui, quartanis, exolutis, jecinorosis, & inflationibus auxiliatur. Item tussientibus.

Diazingiber D. Nicolai.

℞. Zingiberis Galangæ
Garyophyllorum Cinnamomi
Nucis moschatæ Granorum paradisi
Piperis longi Macis
Cardamomi Spicæ Indicæ
Rhabarbari Rosarum rubrarum
ana G̈ xv.
Pinearum mundatarum ℥ ß.
Phisticorum [*id est, pistaciorum*] ʒ ij.
Anisi Fœniculi
Glycyrrhizæ rasæ Croci ana ʒ ß.
Sacchari albissimi.

* Ventriculum roborat & firmat.

Electuarium Ducis D. Nicolai.

℞. Anisi ʒ ij. G̈ xv.
Glycyrrhizæ
Masticheis ana ℈ ij. G̈ v.
Cinnamomi

Chamæ-

Chamædryos Zingiberis
Galangæ Fœniculi
Carui ana ℈ j. ő xv.
Xylocasiæ Calaminthæ
Dauci Pyrethri
Piperis albi Piperis longi
Cyperi [*scilicet rotundi.*]
Schœnanthi Ireos
Amomi [*aut succedaneum eius.*]
Folij [*aut succedaneum eius.*]
Asari ana ℈ j.
Spicæ Indicæ Croci
Gummi Arabici Tragacanthæ
Seminis Anethi Calami aromatici
Cubebarum Garyophyllorum
Carpobalsami
Ligustici Seminis Olusatri
Baccarum Iuniperi Seselios
Pentaphylli [*videlicet radicum eius.*
Seminis Asparagi
Seminis Citri
Acori [*aut loco eius Galangæ.*]
Ammios Rhabarbari
Nucis myristicæ [*id est, nucis moschatæ.*]
Ligni Aloës
Basilici garyophyllati
Milij solis
Seminis Saxifragiæ
Nucleorum seminis Citrulli
Cucumeris
Melonis Cucurbitæ
Seminis Scariolæ
Petroselini

Been albi Been rubri
Styracis calamitæ
Cardamomi ana ℈ ß. ʒ v.
Penidiarum. ʒ iiij. ℈ ij. ß.
Sacchari albiſsimi.

CHAMAEDRYOS, *videlicet veræ, quæ folia habet ſimilia quercus. naſcitur in montibus Ienæ, & inter Herſpruck atque Ambergam.*

OLVSATRI *ſemen, eſt magnum ſemen quod in omnibus Pharmacopoliis dicitur Macedonicum ſiue Petroſelinum Macedonicum.*

Valet ad indigeſtionem & ventoſitatem ſtomachi & inteſtinorum, & ilei dolorem & lapidis.

Electuarium de Gemmis D. Meſuæ.

℞. Margaritarum albarum ʒ iij.
Sapphiri Hyacinthi
Sardæ Granatorum
Smaragdi ana ʒ j. ß.
Zedoariæ Doronici
Corticum Citrei mali Macis
Seminis Ocymi garyophyllati Ambræ
ana ʒ ij.
Corallij rubri Charabæ
Raſuræ Eboris ana ℈ ij.
Been albi Been rubri.
Garyophyllorum
Zingiberis Piperis longi
Spicæ Indicæ
Folij [*aut ſuccedanei eius.*]
Croci
* Cardamomi ana ʒ j.
Trochiſcorum Diarhodon

Ligni aloes ana ʒ v.
Cinnamomi Galangæ
Zurumbeth ana ʒ j. ß.
Foliorum Auri
* Foliorum Argenti ana ℈ ij.
Moschi ʒ ß.
Sacchari albissimi.

SAPPHIRVS & *Smaragdus qui passim in Myropoliis habentur, nihil valent; cùm flammam edant in igne, & ex argenti fodinis colligantur: quare omittendi sunt; aut loco eorum, de Hyacintho & Granato maius pondus sumatur.*

SARDA *est gemma quæ neotericis Carneola vocatur; quod diligenter est notandum. Hactenus enim qualis esset gemma Sarda, ignorauimus omnes.*

ZVRVMBETH *est species Zedoariæ, quæ radicem habet rotundam & globosam, & affertur cum Zedoaria longa.*

P. C. SCHOL.

A Zurumbeth est spec.] *Inter tres Zedoariæ species quæ Antuerpiam aduehuntur radiculis oblongis, quantum quid optimo Zedoario potissimùm immixtum reperitur, rotundis globulis, & ea propter truncosa Zedoaria à Materialistis nostris vocitata: hac vtentur Zurumbeth loco Pharmacopœi, & Garciam ab Horto de Aromatibus Indicis hisce de rebus consulant, plura noscere qui voluerint.*

Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & vteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ ac concoctioni: tristitiam denique ci-

ti

tra causam ortam amouet.

Electuarium Iustinum D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Folij [*aut succedanei eius.*] Costi
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
Casiæ ligneæ Aristolochiæ longæ
Aristolochiæ rotundæ Enulæ campanæ,
Hyssopi Pulegij Artemisiæ
Pentaphylli [*videlicet radicis eius.*]
Leucopiperis Orobi veri
Petroselini Ligustici
Olusatri [*.i. Petroselini Macedonici vocati.*]
Seminis Vrticæ
Milij Soiis
Saxifragiæ seminis [*sumatur eius loco semen Pimpinellæ nostræ, Germanorum videlicet, non Sanguisorbæ vocatæ.*]
Baccarum Iuniperi Seminis Asparagi
Sileris montani
Seminis Apij Seminis Anethi
Seminis Rutæ Seminis Citrei mali
Seminis Fœniculi Seminis Anisi
Baccarum Lauri ana ℥ j. ß.
Sacchari albissimi.

Valet ad dolorem renum, calculos frangit, & arenas expellit, ac stranguriam dissoluit.

Confectio Liberans [scilicet à peste.]

℞. Radicum Tormentillæ
Seminis Acetosæ
Endiuiæ

Coriandri præparati
Citrei mali ana ℥ j. ß.
Santalorum omnium
Dictamni albi ana ℥ j.
Boli Armeni præparati
Terræ sigillatæ [*loco eius Bolus leuanticus, id est, orientalis, sumatur.*] ana ℥ iij.
Margaritarum Corallij albi
Corallij rubri Charabæ
Rasuræ Eboris
Spodij [*id est, Eboris vsti, de quo in fine.*]
Ossis è corui cerui
Been albi Been rubri
Doronici Cardamomi
Cinnamomi Macis
Ligni Aloës
Casiæ ligneæ [*aut succedaneum eius.*]
Croci Zedoariæ ana ℥ ß.
Smaragdi [*loco eius Hyacinthi aut Granati.*]
Hyacinthi Granati
Serici crudi incisi & torrefacti ana ℈ j.
Penidij
Sacchari Candi ana ℈ ij.
Florum Nenupharis [*id est, Nymphææ.*]
Buglossæ
Rosarum ana ℈ j.
Camphoræ ö vij.
Moschi
Ambræ ana ö iij.
Sacchari albissimi.

Contra pestem plurimum valet, tutatur corpus ne lædatur à pestifero aëre, & præseruat humores à corruptione.

Confe-

Confectio Cordialis.

℞. Margaritarum
Spodij [*id est, Eboris vsti.*]
Granatorum verorum
Cinnamomi Tormentillæ
Boli armeni ana ℥ iij.
Santalorum omnium Rasuræ Eboris
Vnicornu ana ℥ ij. Hyacinthorum
Sapphiri [*loco eius maius pondus Hyacinthi.*]
Corallij albi Corallij rubri
Charabæ albi
Valerianæ veræ
Dictamni Zedoariæ
Ligni aloës ana ℥ j.
Terræ sigillatæ [*aut Boli leuantici, hoc est, orientalis.*] ℥ j. ℈ ij.
Serici crudi modicum torrefacti ℈ ij.
Ossium è corde cerui ℈ j. ß.
Been albi
Been rubri ana ℈ ij.
Foliorum auri fini numero v.
Moschi
Ambræ ana G̈ x.
Sacchari albissimi.
PRAESERVAT cor à peste.

Electuarium Lætitiæ, Galeni, ex Nicolao.

℞. Florum Ocimi garyophyllati
Croci Zedoariæ
Xylobalsami [*pro quo lignum aloës, cùm in ista descriptione non habeatur.*]

Garyophyllorum Corticum citrei malii
Galangæ Macis
Nucis moſchatæ
Styracis calamitæ ana ℥ ij. ß.
Aniſi Raſuræ Eboris
Thymi Epithymi ana ℥ j.
Camphoræ Moſchi Ambræ
Margaritarum perforatarum
Oſsium de corde cerui ana ℥ ß.
Auri foliati meri [*id eſt, puriſsimi.*]
Argenti foliati meri ana ℈ ß.
Sacchari albiſsimi
Fiat confectio ſolida.

Si verò volueris facere in forma liquida ſiue opiatæ; tunc adde.

Succi Cydoniorum
Pomorum odoratorum dulcium
Boraginis
Vini veteris optimi, ana partes æquales: in tanta menſura, quanta deſpumando & decoquendo ſaccharo ſatis fuerit: nulla enim aqua ſaccharum diſſolui aut decoqui ad ſpiſsitudinem debet in hac confectione.

LAETITIAM coloriſque bonitatem efficit, concoctionem iuuat, & caniciem retardat.

Electuarium Lætificans Rhaſis.

℞. Meliſſæ Corticum citrei mali
Garyophyllorum
Galliæ moſchatæ Meſuæ
Maſtiches Croci
Cinnamomi

Cinnamomi Nucis moſchatæ
Cardamomi
Neremiſch [pro quo poteſt ſemẽ Pæoniæ accipi.]
Been albi Been rubri
Zedoariæ Doronici
Seminis Ocimi
Seminis Ocimi garyophyllati ana ℥ ß.
Moſchi G xxiiij.
Sacchari albiſsimi. Fiat confectio in tabulis.

Si verò volueris facere in liquida forma, vt decet, tunc prædictas ſpecies ſequenti Syrupo miſce & fac in modum opiatæ.

℞. Myrobalanorum Chebularum, numero xx.
Emblicarum numero xxx.
Aquæ ℔. iij. aut quantum ſufficit. Coquantur tritæ myrobalani in prædicta aqua, donec remaneat tertia pars, deinde cola. Colaturæ adde mellis deſpumati ℔ j. loco prædicti ſacchari, bulliat poſtea vſque ad iuſtam ſpiſsitudinem, & inſperge ſpecies prædictas, poſtquam feruor Syrupi remiſsior factus fuerit.

NEREMISCH *apud Rhaſin eſt Roſa aſinina. Auerrois autem interpres dicit Pæoniam eſſe roſam aſinorum. Ergo; ſecundum hunc Neremiſch idem eſſet quod Pæonia: niſi Rhaſis de vtraque, id eſt, de Neremiſch & de Pæonia, duo propria faceret capitula, tamquam de rebus diuerſis. Certò igitur ſtatuere non poſſumus, quid ſit Neremiſch.*

Confortat omnia membra princi-

palia, ex quibus virtutes manant naturales & animales, iuuat calorem naturalem, & ſpiritum viuificat, compeſcit malas cogitationes; & bonos mores, lætitiamque & gaudium gignit.

Electuarium Pliriſarcoticum, ſeu potius, Pleres archonticon, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Ligni áloës Galangæ
Spicæ Indicæ Nucis moſchatæ
Zingiberis Spodij
Schœnanthi
Cyperi Roſarum
Violarum ana ʒ j. G xv.
Folij [*loco ipſius Macis ſumatur.*]
Glycyrrhizæ Maſtiches
Styracis calamitæ
Sampſuchi [*id eſt Maioranæ.*]
Balſamitæ Ocimi
Cardamomi Macropiperis
Leucopiperis
Myrtillorum
*Corticis Citrei mali ana ℈ ij. G v.
Margaritarum ſplendidarum
Been albi Been rubri
Corallij rubri
Serici toſti ana ℈ j. G ij. ß.
Moſchi G vij. ß.
Camphoræ G v.
Sacchari albiſſimi.

Triſtibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde proficiſcenti

ficiſcenti ſuccurit. Memoriam amiſſam recuperat, ſenſus acuit, comitialibus & aſthmaticis prodeſt, omnemque cerebri debilitatem aufert.

Lithontribon D. Nicolai.

℞. Spicæ Indicæ Zingiberis
Xylobalſami [*aut ligni aloës vt ſuprà.*]
Acori [*ſiue calami aromatici hodie vocati.*]
Cinnamomi
Peucedani [*videlicet radicis eius.*]
Meu [*loco eius accipe Seſeli Cretici radicem, id eſt, Berwurtz, Germanis vocatam*]
Melanopiperis Macropiperis
Leucopiperis Saxifragiæ ana ℥ ij. ß.
Opobalſami [*loco eius ſumatur oleum ex granis Iuniperi.*]
Garyophyllorum
Coſti Rhapontici
Glycyrrhizæ Cyperi
Tragacanthæ
Seminis Oluſatri [*eſt ſemen quod Macedonicum vulgò perperam vocant.*]
Chamædryos Seminis Apij
Ammios Aſparagi Ocimi Vrticæ
Citrei mali ana ℥ j. ʒ xv.
Folij [*aut ſuccedanei eius.*]
Croci Schœnanthi
Ligneæ Caſiæ [*aut ſuccedanei eius.*]
Bdellij Maſtiches
Ireos Amomi
Liguſtici Milij ſolis
Petroſelini Macedonici Seſelios

Sinoni [*de quo suprà.*]
Cardamomi
Anethi Euphorbij
Lapidis Lyncis Olei Nardini
*Olei Moschelini ana ʒ ß. G vij. ß.
Sacchari albissimi.

Si volueris facere in forma Opiatæ, tunc speciebus adde triplum mellis despumati, loco sacchari: diutius enim durant species melle exceptæ, quàm saccharo: potest tamen vtroque modo fieri.

Olei Moschelini præparatio infrà habebitur.

P. C. SCHOL.

A Meu] *Seseli Creticum Cordo vocatum quod Berwurtz Germani, Fœniculum porcinum Belgæ appellant, esse ipsissimum Meu seu Meum Diosc. omnino persuasum habeo. Nec radicem eius tantam, tamve crassam esse, (natalibus præsertim locis natam) neque tam grauiter olere, veluti Mathiolus metuit, vt neque tenuitatis nec odoris à Diosc. descriptos limites ita transire putem, quin genuinum Meum esse queat: Crassitudo cum crassitudine comparanda cùm sit, simul atque suauiter olere, & simpliciter odoratum esse, aliquantulum cum etiam differant. Eo modo, vt quæ de Meo Asturiæ ac Sistra Monachi obseruarunt & scribunt: ego, vtpote mihi quoque comperta, approbem, illisq́; manus dem. Proinde si quispiam adhuc nihilominus refragari voluerit, pro Meo vero tamen eo tantisper vtentur Pharmacopœi, deserto illo quo hactenus vsi sunt nostrates; dum ipse Diosc. Genius nobis aliud proferat. Ceterùm imprudenter admodum Mathiolum*

Mathiolum carpit Fuchsius, quòd ille vnà cum Monachis, hanc herbam Apulis Imperatoriam nominari inquiat, quam Angelicam esse (sic à Germanis appellatam) male interpretatur Fuchsius: cùm Imperatoriæ nomine ab isthoc Meo admodum diuersæ à Germanis demonstrentur plantæ.

Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate. Iliorum lumborumque dolores compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit. Stranguriam & dysuriam è vestigio soluit.

Rosata Nouella D. Nicolai.

℞. Rosarum Sacchari
Glycyrrhizæ ana ℥ ʃ. ʒ j. ℈ ij. ß.
*Cinnamomi ʒ ij. ℈ ij. minus ɢ ij.
Garyophyllorum
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ.*]
Zingiberis Galangæ
Nucis moschatæ Zedoariæ
Styracis calamitæ Cardamomi
*Seminis Apij ana ℈ ʃ. ɢ vʃ.
Sacchari albissimi.

CONFERT apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis. Sitim compescit & vomitum, abscindit debilitatem stomachi, adstringit laxa. Cardiacis subuenit, sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat.

Electuarium Diapæonias.

℞. Radicis Pæoniæ ℥ j.
Macis Spicæ Indicæ
Croci Coralliorum rubrorum
Margaritarum non perforatarum
Mastiches ana ʒ ß.
Myrtillorum verorum ʒ j. ß.
Cinnamomi
Nucis moschatæ
Garyophyllorum
Folij [*loco eius Cassiæ ligneæ veræ.*]
Zingiberis Piperis longi
Cardamomi
Granorum paradisi ana ʒ ij.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Anacardi ʒ j. ß.
Moschi Ambræ ana ℈ vj.
Sacchari albissimi

Fiat confectio in tabulis in æstate. In hieme verò adde speciebus triplũ mellis despumati, & conficiatur electuariũ.

CONFERT epilepsiæ.

Electuarium Re*sumptiuum* D. N*icolai.*

℞. Rosarum Glycyrrhizæ
Sacchari ana ʒ ij. ℈ v.
Gummi Arabici
*Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Santali albi
Santali rubri ana ʒ j. ß.

Papa-

Papaueris albi
Succi Glycyrrhizæ Amyli
Seminis Portulacæ
Lactucæ Scariolæ ana ʒ iij.
Garypophyllorum
Spodij [*pro eo, Eboris vsti.*]
* Cinnamomi ana ʒ j.
Zingiberis
Styracis calamitæ ana ʒ ij.
Croci G v.
Penidiarum ℥ ß.
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis ana ʒ ij.
Seminis cydoniorum ℈ ij.
Amygdalorum dulcium
Pineorum nucleorum
Berberis Seminis Maluæ
Seminis Coti ſiue Bombacis
Seminis violarum Sebeſten
Nymphææ ana ʒ ij.
Cum Syrupi violati quantitate ſufficienti fiat Electuarium.

RESTAVRAT humiditatem radicalem, lenit, humectat, nutrit, & confortat. Aperit poros, obſiſtit choleræ, ſedat febrẽ, tuſſim & ſitim. Reſtituit ingeras vires, & priſtinam ſanitatem, extenuatis, conſumptis & hecticis.

Diacorum D Meſuæ, in ſua praxi, cap. * *1. de affectibus neruorum.*

℞. Radicum Secacul Acori
Pinearum ana ℔ j. ß.

Radices

Radices Secacul mundatæ & incisæ coquantur in aqua clara, donec aqua cõsumatur, postea optimè pistentur, & in minutissimas partes conterantur, donec pulti similes fiant. Dein adfũde eis mellis odorati & optimè despumati ℔ x. coquantur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem resoluta sit; diligenter agitãdo, ne ad vasis fundum adurantur radices. Cum autem iustæ spissitudinis consistẽtiam acquisiuerit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuissimè tritas, & Pineas minuitissimè incisas, cum subsequenti puluere optimè mistas.

℞. Piperis ℥ j. Piperis longi
Garyophyllorum Zingiberis
A Macis ana ʒ iiij.
Nucis moschatæ Galangæ
Cardamomi ana ʒ iij.

Omnia ista simul cum melle & radicibus Secacul misceto & vnito, diligenter agitando ne grumi aliqui relinquantur.

B SECACVL *verum est Siser, quod Germani vocant Gritzelmoren, & Klingelmoren, Galli Eschernis, & Seruiles, Bauari Nudle, Sueui Geyrle.*

ACORVS, *id est, vulgò vocatus Calamus aromaticus. Mesue iubet etiam Acori radices elixari. Sed quia nos recentes & virides non habemus, vt ij qui in calidis regionibus habitant, ideò melius est eas tritas melli admiscere.*

P. C.

P. C. SCHOL.

A *Rosas è contextu, à Cordo perperam impositas, Fuchsio quoque & id volente, sustuli.*

B Secacul verum.] *Secacul non est Siser, vt Cordus existimat: sed veluti Francisco Alexand. quoque placet, esse posset ea planta quam Crithmũ spinosum, seu Pastinacam marinam vocant Monspessulani: vnde mihi in horto meo à Matthia Lobelio doctore Medico semine transmisso, nunc viret. Genuinum interim si id non fuerit, in eius locum tamen commodè substitui posset, respondentibus facultatibus: dum Arabs quispiam ipsissimum nobis commonstrauerit.*

Confert mirum in modum ægritudinibus neruorum, acuit omnes sensus & ingenium, sedat dolores capitis; est peculiare remedium frigidarum ægritudinũ, senum, & maximè catarrhi.

Puluis ad Epithemata cordis.

℞. Santali rubri ℥ j.
Corticum citrei mali
Santali albi
Rosarum
Corallij albi
Corallij rubri
Charabæ
Spodij [*accipe Eboris vsti.*] ana ℥ ß.
Offis cordis ceruini
Croci ana ʒ j.
Specierum Lætitiæ Galeni
Specierum electuarij de Gemmis
Specierum Diamargariton ana ℈ iiij.
Camphoræ ℈ j.

In puluerem redactæ species commisceantur.

Puluis

Puluis ad Epithemata hepatis.

℞. Rosarum Santali albi Santali rubri
Absinthij Schœnanthi
Spodij [*pro eo, Eboris usti.*]
Spicæ Indicæ ana ℥ ß.
Contrita in puluerem misce & repone.

CONFECTIONES OPIATÆ.

Diaolibanum D. Nicolai.

℞. Castorei Opij
Hyoscyami albi ana ʒ iij.
Casiæ ligneæ ʒ ij. ℈ ij.
*Folij [*aut succedanei eorum.*]
Croci
Thuris masculi ana ʒ ij.
Rhapontici
Amomi [*pro quo Carpesium*] ana ʒ. j. ℈ ij.
Myrrhæ ʒ j. ß.
Pæoniæ Styracis calamitæ
Macropiperis ana ʒ j.
Spicæ Indicæ
Pyrethri Euphorbij
Leucopiperis ana ℈ ij. ß.
Mellis despumati triplex pondus.

EST verò obseruandum in omnibus opiatis, vt singulis vncijs specierum, misceantur tres vnciæ mellis despumati. Si minus fuerit, exiccatur confectio facilè: si verò plus addatur, vires eius disperguntur.

THVS *Masculum, est Thus album aut flauum, purissi-*

purissimum in globulos rotundos singulos, aut testiculorum figuram geminos concretum, ideoque Masculi cognomen accepit.

VTILE est ad diuersas passiones capitis, hemicranicum dolorem placat, & supercilij lachrymas potenter stringit; fauces rheumatizatas & arterias lenit. Hæmoptoicis & tussientibus medetur. Vomitum compescit, dolorem stomachi & nauseam aufert. Peripneumonicis, pleureticis, empyicis sine dubio subuenit. Gonorrhœam & satyriasim emendat, & menstrualem sanguinem sistit.

Musa Enea, siue Zazenea, vel Egetea D. Mesuæ.

℞ Castorei
Myrrhæ — Opij
Melanopiperis — Macropiperis
Galbani — Costi
Cinnamomi — Phu
Meu [*aut loco eius Seseli Creticum, id est, Berwurtz.*]
Dauci — Asari
Croci ana ʒ iiij.
Mellis despumati optimi triplex põdus.

P. C. SCHOL.

Musa.] *Erroneè à Cordo Musa hæc confectio inscribitur, veluti & Francisc. Alex. ritè obseruauit, cùm Sagzenea à Mesue vocetur: Musa enim Enea apud Nicolaum confectio est, ab hac plurimum differens.*

VALET ad omnes pafsiones frigidas, & ventofitates craffas, & dolorem dentium & corrofionem eorum, & ad frigus ftomachi, tarditatem digeftionis, colicam, difficultatem vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad muccofitatem vrinæ.

Philonium Maius, fiue Romanum D. Nicolai.

℞. Leucopiperis
*Hyofcyami albi [*i. feminis eius*] ana ℥ v.
Opij ℥ ij. ß.
Cafiæ ligneæ [*aut fuccedanei eius.*] ℥ j. ß.
A Seminis Apij ℥ j
Petrofelini Macedonici Fœniculi.
B Dauci Cretici ana ℥ ß.
*Croci ℈ j. Spicæ Indicæ
*Zedoariæ
Pyrethri ana ℈ ß. G v.
Cinnamomi ℥ j. ß.
Euphorbij Cofti ana ℥ j.
Mellis defpumati optimi triplex pōdus.

Pro Dauco Cretico accipere licet Sefeli Creticum, id eft, Berwurtz.

P. C. SCHOL.

A Sem. Apij ℥ j. *& paulo poſt.* Sem. Dau-B ci ana ℥ ß]. *Pro* ℥ j. *Cordus malè* ℨ j. *ficuti & pro* ℥ ß. *erroneè* ℈ j. *legebat: vt Francifco Alexand. quoque placet.*

Emendat tufsim cum vino multo oblatum, peripueumoniam cum hydromelite, fanguinis fputum cum polygoniæ fucco. Indigeftionem ftomachi & vomi-

tum

tum cum posca, dolorem hepatis cum œnomelite curat: spleneticis & aurigino sis cum oxymelite subuenit, cœliacis, cum apozemate pegani. Pleuriticis, iliosis, nephriticis & vesicæ symptomatis cholericis medetur.

Philonium D. *Mesuæ*.

℞. Piperis albi
Seminis Hyoscyami albi ana ℥ xx.
Opij ℥ x. Croci ℥ v.
Spicæ nardi Indicæ Pyrethri
Castorei ana ℥ j.
Mellis despumati optimi triplum pondus.

MIRVM in modum mitigat dolores, præcipuè stomachi, matricis, laterum, totius ventris, & colicam cũ decoctione chamæmeli vel rutæ, & statim prouocat somnum cum aqua lactucæ vel syrupo papaueris. Tollit dolorem capitis cũ decoctione stœchadis, prohibet catarrhum cũ decoctione olibani vel spicæ. Contra spasmũ & paralysim bibitur cum decoctione nucis moschatæ. Facilitat anhelitum cũ decoctione baccarũ lauri vel hyssopi, & sedat tussim cum aqua mellis. Prouocat vrinam, facilitat mictum, & frangit lapides vesicæ, cũ decoctione Saxifragiæ vel aqua apij. Compescit vomitum & fluxum sanguinis ex ore, cum succo plantaginis vel decoctione mastiches, & sedat prouocatio-

& singultus, & vitia matricis, & potenter somnum inducit.

Philonium, ex Galeno & P. AEgineta.

℞. Croci ʒ v.
Pyrethri Euphorbij
Spicæ Indicæ ana ʒ j.
Piperis albi ʒ xx.
A Hyoscyami ʒ viij.
Lachrymæ Papaueris ʒ x.
Mellis despumati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

A Hyoscyami ʒ viij.] *Cùm non Galeni, sed P. AEginetæ tantùm corrupta exemplaria perperam legant Hyoscyami ʒ viij. atque ex Cornarij dolabella ʒ xx. pro ʒ viij. restituendæ sint, cum Mesues descriptione hoc pacto conueniet; vtpote qui ex hisce eandem desumserit; Castorium in Euphorbij locum substitutum si exceperis.*

Philonium Persicum D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opij
Terræ sigillatæ [*pro qua Boli Armeni vt suprà*] ana ʒ x.
Lapidis Hæmatitis Croci ana ʒ v.
Castorei Spicæ Indicæ
Euphorbij Pyrethri
Margaritarum Charabæ
Zedoariæ Doronici
Trochiscorum Ramich [*de quibus infrà*] ana ʒ j.

Camphoræ ℈ j.
Mellis rosati optimi triplum

P. C. SCHOL.

Piperis albi.] *Insulsè admodum Papauer in huius locum surrogauerat Cordus, quod & suboluit facilè Fuchsio: sequentibus nihilominus Cordum Coloniensibus medicis, in ab ipsis euulgato non ita diu Dispensariolo.*

INVENTVM est ad retinendum sanguinem menstruorum, hæmorrhoidarum, fluxum ventris, vomitum, & sputũ sanguineum, præsertim si cum succo plantaginis dissolutum bibatur, & ad fluxum menstruorũ mittatur in vuluã, & ad fluxum sanguinis excoriatiuum clysterizetur. Consolidat fermè vlcera & venas, & &nihil est quod magis & tutius præseruet ab abortu prægnantem grauidam.

Requies Nicolai.

℞. Rosarum
Violarum ana ʒ iij.
Opij Hyosciami
Papaueris [*videlicet albi.*]
Mandragoræ [*videlicet cort. radicis eius.*]
Scariolæ [*videlicet seminis.*]
Lactucæ [*videlicet seminis.*]
Seminis Portulacæ
Psyllij
Nucis moschatæ Cinnamomi
Sacchari ana ʒ j. ß.
Santali albi
Santali citrini

Santali rubri Spodij
Tragacanthæ ana ℈ ij. G v.
Mellis despumati optimi triplum
REQVIES dicitur, quia requiem accipientibus præstat: maximè typicè febricitantibus, quotidianariis, tertianarijs, quartanarijs, acutis & peracutis.

Tryphera magna D. Nicolai.

℞. Opij ʒ ij.
Cinnamomi
Garyophyllorum Galangæ
Spicæ Indicæ Zedoariæ
Zingiberis Costi
Styracis calamitæ
Calami aromatici
Cyperi
Iridis Illyricæ
Peucedani
Acori [*aut calami aromatici hodie vocati.*]
Mandragoræ Nardi Celticæ
Rosarum Piperis
Sem. Anisi
Apij Petroselini Macedonici
Fœniculi Dauci
Hyoscyami Cumini
Ocimi ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum.

IRIS *Illyrica, est eadem quæ in* Pharmacopolis *dicitur* Ireos.

NARDVS *Celtica siue Spica Celtica, & Saliunca est eadem herba quæ in Pharmacopolijs dicitur Spica Romana.*

AVXILIATVR dolori ſtomachi ex frigiditate, & cùm accepta fuerit, ſtatim patientem ad ſudorem prouocat. Phreneticis, & mulieribus quæ ex melancholia de matrice inſomnes ſunt, rheumaticis, peripneumonicis, & qui excernunt excrementa cum ſanguine, vtiliſſima eſt.

Tryphera minor Fœnonis, ex Meſue.

℞. Myrobalan. Chebularum
Bellericarum Indarnm Emblicarum
Nucis moſchatæ ana ʒ v.
Naſturtij aſſati Aſari
Origani Perſici Piperis
Olibani Ammios
Zingiberis Fructus Tamariſci ſatiuæ
Nardi Indicæ Schœnanthi
Cyperi ana ʒ iiij.
Scoriæ ferri, quinque diebus in aceto maceratæ, & deinde toſtæ ʒ xx.
Myrobalani cum butyro recenti non ſalito aſſentur modicum, reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addantur
Moſchi ʒ j.
Mellis deſpumati triplex pondus.
Oportet autem diligenter attendere, ne Myrobalani comburantnr, cùm in butyro aſſantur.

ORIGANVM *Perſicum, idem eſt quod origanum Orientale; naſcitur etiam in Creta inſu-*

 la, &

la, & Græcia: habet autem surculos, capitula, folia, & ramulos maioranæ similia, saporem verò inter Satureiam & Dictamnum Creticum medium: estq; valdè odoratum & aromaticum; affertur ex Oriente in Italiam : loco autem eius accipere licet Dictamnum Creticum verum.

TAMARISCVS *satiua arbor est procera : sed ea nos caremus, ideoq; cogimur loco eius nostratis Tamarisci foliis vti.*

SCORIA *ferri, propriè significat ferri recrementum, id est, Eysenschlaken Germanis vocatum, verùm id non debet hoc loco accipi, sed Squama aut Batitura ferri optimi aut Chalybis, quam Græci Stomoma appellant.*

VALET ad corruptionem & exuberantiam menstruorum, & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi: & destruit humorem crudum, & clarificat colorem. Confortat vesicam, & abscindit fluxum ventris.

Tryphera Sarracenica D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Chebulorum
Indorum Bellericorum Emblicorum
Citrinorum ana ℥ v.
Cinnamomi Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Secacul [*id est, Siseris vt suprà.*]
Folij [*aut succedanei.*]
Spicæ
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Casiæ

Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*]
Seitaragi Indi   Cyperi
Apij   Linguæ auis
Garyophyllorum
Been albi   Been rubri
*Zingiberis   ana ʒ ij.
Nucis moschatæ   Macis
Sesami excorticati   ana ʒ iij.
Amygdalorum dulcium
Amygdalorum amarorum   ana ʒ v.
Ligni aloës   Rhabarbari
Rutæ   Seminis fœniculi
Masticbes   ana ʒ ij.
Ocimi garyophyllati   Menthæ siccæ
Origani Persici [*eius loco Dictamnum Creticum accipe.*] ana ʒ j. ß.

Fricentur Myrobalani tritæ cum butyro vaccino recenti & non salito, aliæ verò species cum oleo amygdalino dulci, & confice cum mellis despumati optimi triplo.

SECACVL, *non est Iringus siue Eringium, neque Iringus qui habet folia Cretami marini neque Sigillum Salomonis. Sed verum Secacul est veterum Siser, hoc est radix illa quæ Germanicè dicitur Klingelmorn, Gritzelmorn, Nudlen, & Geyrlen: Gallicè Escheruis & Seruilles.*

LINGVA *auis, est semen fraxini.*

SEITARAGI *Indum, est herba Nasturtij odore & sapore, folijs longis, radice simili eius herbæ quam Merretich vocant Germani, & Fefferwurtz, Raphanum magnum.*

CONCOCTIONEM ventriculi
&

& hepatis ſuo calore iuuat, ob id flatus diſſipat, humores in ventriculo & aliis viſceribus putres abſumit, oris & corporis odorem & colorem commendat, laſſitudinem tollit. Sanitatem præſentem tuetur, & morborum generationem prohibet. Venerem auget, hæmorrhoides ſanat.

Tryphera Perſica D. Meſuæ.

℞. Succorum Solatri ſiue Solani
Endiuiæ veræ & ſatiuæ
* Apij ana ℔ ij.
Lupulorum depuratorum ℔ j.
Proijciantur deſuper
Violarum ſiccarum aut viridium
*Roſarum ana ℥ iij. (alij ʒ iij.)
Folliculorum Senæ ℥ ij.
Agarici ℥ j.
*Prunorum Damaſcenorum pinguium numero L.
Cuſcutæ ℥ ß.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Bulliant molliuſculo igne, donec ſuperſint ℔ ij.
Et iniiciantur Epithymi ʒ XL.
Myrobalanorum Citrinorum
Chebulorum
*Indorum fricatorum in oleo amygdalorum dulcium ana ʒ ij.
Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur, atque diſſoluantur in vna parte iſtius percolati.

Tama-

Tamarindorum recentium ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ j. ß.
Pulpæ cassiæ ℥ iiij.
Sacchari violati ℔ j.
Percolentur & mundentur à granis & sordibus, atque in aliam aquæ partẽ projiciantur Sacchari albissimi ℔ iij.
Aceti vini ℔ j.
Coquantur leuiusculo igne, deinde projiciantur super illud quod dissolutum est in succis, & aggregentur simul in vnum, atq; coquantur donec mellis crassitiem obtineant: postremò in puluerem redactæ sequentes species inspergantur.
Rhabarbari optimi ℥ ij.
Myrobalan. Citrinorum ℥ j. ß.
Chebulorum
Indorum ana ℥ j.
Bellericorum
Emblicorum ana ʒ iiij.
Seminis Fumiterræ
Trochiscorum Diarhodon
Macis Masticches
Cubebarum
Spodij [*loco eius Eboris vsti.*]
*Santali citrini ana ʒ ij.
Nucleorum seminis Cucurbitæ
Citruli
* Cucumeris
Melonis ana ʒ ij. ß.
Anisi ʒ iiij.
Spicæ Indicæ ʒ ij.

Inuoluantur hæ ſpecies in oleo violato. & confectio reponatur in vaſe vitreo.

CONFERT febribus acutis, & inflammationi ſtomachi & hepatis, ictericis calidis de oppilatione incolumitatem acquirit. Viſum à fumis cholericis deperditum, reparat. Sitim mitigat, morbos aduſtionis fieri prohibet.

Confectio Anacardina D. Meſuæ.

℞. Piperis nigri
Piperis longi
Myrobal. Chebulorum
Emblicorum Bellericorum Indorum
Caſtorei ana ʒ ij.
Coſti Anacardij
Sacchari tabarzeth
Burungi
Baccarum Lauri ana ʒ vj.
Cyperi ʒ iiij.

Anacardi per ſe terantur, & alijs tritis admiſceantur: deinde omnia cum butyri recentis non ſaliti &
Mellis deſpumati ana ℥ v. ß.
Simul coctis bullitione vnica conficiantur.

P. C. SCHOL.

Burungi.] *Cordus huius loco ſemen Erucæ poſuerat, hanc dictionem ita interpretatus: cùm Meliſſam eſſe exiſtiment plerique, vt & monet Fuchſius, Mathiolo aliter ſentiente. Si verò dictionem hanc Erucæ ſemen eſſe Meſuæ mens fuerit, per id*

Sinapi

Sinapi ſemen à colore album vulgo hîc nuncupatum, atque ab officinis noſtris perperam Erucæ ſemen vocitatum, intelligendum erit; ab huius confectionis virium ſcopo non alienum.

Est confectio ſapientum, & eorum qui deſiderant ſcire: acuit enim intellectum, ſubtiliſat ſenſum, memoriam recuperat, & confert dolori ſtomachi & ventris à frigiditate facto, & clarificat ſanguinem, colorem bonum facit.

Aurea Alexandrina D. Nicolai.

℞. Aſari
Carpobalſami [*aut aliquod ſuccedaneum, vt ſuprà*]
Sem. Hyoſcyami albi ana ʒ ij. ß.
Garyophyllorum
Opij Thebaici Myrrhæ
Cyperi rotundi ana ʒ ij.
℥ Balſami [*loco eius oleum Garyophyllorum.*]
Cinnamomi
Folij [*aut ſuccedanei eius.*]
Zedoariæ Zingiberis
Coſti veri Corallij
Caſiæ ligneæ veræ Euphorbij
Tragacanthæ
Thuris maſculi
Meu [*vel potius Mei*]
Styracis calamitæ
Saliuncæ [*id eſt, Spicæ Celticæ, quæ nunc Romana dicitur. Sed in Græco Alexandrino habetur Eleliſphacon, id eſt Saluia.*
Cardamomi minoris Seſelios

Semi-

B. Seminis Napi Seminis saxifragiæ

Anethi

Anisi ana ʒ j.

Ligni aloës

C. Rhapontici

Aliptæ moschatæ Castorei

Spicæ nardi Indicæ Galangæ

Opopanacis Anacardij

Mastiches Sulphuris viui

Radicis Pæoniæ

Eringij [*videlicet radicis eius:*]

Rosarum Thymi

Acori veri [*siue Calami aromatici.*]

Pulegij Aristolochiæ longæ

Gentianæ

Corticum rad. Mandragoræ

Chamædryos Phu

* Baccarum Lauri

Ammi [*id est, ammeos.*]

Dauci Cretici [*eius loco licet accipere Seseli Creticum, id est, Berwurtz.*]

Macropiperis Leucopiperis

Xylobalsami [*aut aliquod succedaneum.*]

Sem. Carui

Amomi Petroselini

Ligustici Rutæ

Sinoni ana ʒ ß.

Auri cocti [I. *omnino igne depurati & sinceri.*]

Argenti meri

* Margaritarum albarum

Blattæ Byzantiæ

* Ossis è corde cerui ana G xv.

Limaturæ Eboris

Cala-

* Calami aromatici
Pyrethri ana ℥ vij.
Mellis despumati triplum.

In Græco Alexandrino Nicolao etiam alia quædam pretiosa habentur in fine, ni fallor. Sicut videbitur, si in lucem venerit.

Myrrhae. *Actuarius auctor, quem Ruellius interpretatus est, pro Myrrha habet Myrti baccarum, id est, Myrtillorum, facili ex altera in alteram vocem lapsu: nam Myrta in plurali numero Græcis sunt fructus Myrti, quæ vox magnam habet similitudinem cum Myrrha.*

Mev *vero nos caremus. eius loco accipere licet Sisonis semen, quod iam dicitur Amomum, aut Seseli Creticum, hoc est Berwurtz, sed hoc inferius est accipiendum pro Dauco Cretico.*

Napvs, *est parua, densa, ac solida rapi, quam appellamus Germanicè Merseburgisch, Bortfeldisch, & Bairisch rublein.*

Phv *verum, quod ad medicinam requirunt Auctores, non est Valeriana vulgaris, nempe agrestis. sed alia herba quæ Germanicè dicitur Gartensoliunk, Teriacskraut & Spicwurtzel. Caulem & flores habet Valerianæ, radicem maiorem & odoratiorem, folia longa & mollia. colitur à nobis in hortis.*

D Amomvm *verū*] *est Rosa Hierichuntis odorata, sed eo Pharmacopolæ hactenus caruerunt. eius succedaneum est verus acorus aut carpesium.*

E Sinonvm *siue Sison siue Sinnus, siue Sinon, est semen nigrum aromaticum, quod hodie Amomum in Pharmacopolijs vocitatur falsò.*

F Ambarvm *Margaritarum*] *hoc est, perforatarum*

ratarum & non perforatarum: alij legunt albaratarum & non perforatarum Margaritarum. Actuarius habet simplicirum Margaritarum. non malè ergo quis aget, si ter Margaritarum. non malè ergo quis aget, si tam perforatarũ quàm non perforatarum ana ℈ ß. Ġ vi & ß. acceperit, ita ex vtrisque vnum fiat pondus, videlicet vt Nicolaus habet, ℈ j. Ġ xij.

P. C. SCHOL.

A Balsami] Opobalsami, legebat Cordus, auctoris potius mentem interpretans & ponens, quã vocem eam quam repererat seruans. Per Balsamum verò absolutè scriptum, herbam ipsam ipsias Balsami fruticis intelligi vult Fuc. Myrepsum Xylobalsamo, Carpobalsamo, Opobalsamo, & Balsamo, quatuor distinctis vocibus vti perhibens. Sed eundem Myrepsum quatuor illa simul in eodem vsurpare medicamento, nec dicit nec demonstrat. Quare per Balsamum, Nicolaum succum seu Opobalsamum intellexisse, vnà cum Francis. Alexand. Appolline censeo.

B Sem. Napi.] Seminis Sinapis legit Fuchsius huius loco ex Myrepso, cui & aliquot vetusta mea exemplaria consentiunt.

C Rhapontici.] Rhabarbari perperam legebat Cordus, indicante & id quoque Fuchsio, quod à Rhapontico diuersum est. Idipsum autem adamussim Dioscoridis descriptioni conueniens, hisce nuperrimis annis primùm adferri denuò atque à peritioribus nonnullis cognosci cœpit. Non ita diu enim eius vncias paucas (rariusculum enim adhuc est) ex vrbe Veneta, in qua tum agebat, ad me dono

me dono misit, non minus doctus, quàm hacce in nostra arte si quis alius versatissimus atque diligentissimus Valerandus Donreus, Lugduni pharmaca nunc faciens. Verùm in huius Rhap. penuria Rhabarbaro non incommodè vteris.

D Amomum verum.] *Rosa Hierichuntis vocata vulgò, Amomum herclè esse non potest, vt Mathiol. Fuchsius, & Francis. Alex. rectè sentiunt. Quare eius vtendum succedaneo.*

E Sinonum.] *Cordi mentem, vt neq; Anguillaræ, non intelligit Frãcisc. Alexand. Apollo. Dicere enim volunt, Sinonum seu Sisonem verum, esse semen quoddam nigrum acre, aromaticum, exiguum, apij semini simile, eius herbæ, inquam, cuius imago ab Hieronymo Trago, & Cordo, Sisonis nomine depicta est; ac cuius semen Belgij atque Germaniæ officinæ Amomum falsò vocitant, proq; eo sinistrè vtuntur. Idipsum interim si Sinonum non fuerit, facultate cùm illi sit satis vicinum, pro eodem vsui esse poterit.*

F Ambarum Margar.] *Cùm ita legeret Cordus vnà cum multis alijs, longè aliter sese res habet; nempe vt in contextu restitui.*

CONTRA defluxiones capitis frigore conceptas efficax est, oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, aduersus capitis cruciatum summopere prodest. Illitum fronti comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet. Tabidis, tussiculosis, humorem à thorace rejicientibus, cardiacis, sanguinem excreantibus præsenti est auxilio, ischiadicis,

coli & renum cruciatibus. Aduersus iliorum noxam, difficultatem urinæ, & eiusdem stillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat. Quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sufferuefacto stœchadis iusculo, medetur.

Diacodion simplex D. Mesuæ.

℞. Capitum Papaueris mediocrium flaccidorum numero x.
Macerata horis xxiiij. in Aquæ cælestis sextario vno, coquantur ad tertias, id est, tamdiu vsque quo tertia pars aquæ supersit.
Colaturæ expressæ adde
Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥ iij.
Mellis optimi ℥ j.
Coquantur ad perfectionem.
Diacodium compositum verò vt fiat, addantur
Acaciæ, non ita aridæ, sed liquidæ
Rubiæ tinctoriæ
Croci
Balaustiorum [*hoc est, florum malogranat. siluestrium*]
Hypocistidis
Myrrhæ
ana ʒ j.
Ramich ʒ iiij.

FLACCIDORVM, *id est, non omnino recentium, neque aridorum, sed medio habitu, qualia sunt pridiè decerpta. Si verò sicciora fuerint capita, biduo maceranda erunt.*

SEXTARIVS *mensuræ genus est, quod* *si mellee*

si melle repleatur, pendet ℥ xxx. si oleo, pendet ℥ xviij. si verò aqua repleatur, pendet aquæ ℥ xx. hoc autem loco accipiendus est sextarius aquæ cælestis: ergo aquæ oportet esse vncias xx. ponderales. Variant tamen Auctores in sextarij definitione, vt inferius in vnguentis dicetur.

HYPOCISTIS, *id est, vt hodie corrupto nomine vocant,* Hypocistidos.

KAMICH, *compositio est peculiaris, quæ ponitur in Trochiscis.*

MELLIS *quantitas admodum parua videtur esse in hac confectione. Actuarius aliud habet Diacodion, quod huic subiiciemus statim.*

DIACODION simplex confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonem subtiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis.

Compositum autem, naturæ impetum sistit, & sanguinis rejectionem à visceribus thoracis.

Diacodion D. Actuarij.

℞. Capita Papaueris, neque perquàm viridia, neque etiam ariditate exucca, numero xiij.

Rosarum ℈ j. ℈ j. ß.
Croci Acaciæ
Dulcis radicis [*id est, Glycyrrhizæ*] ana ʒ j.
Armenæ glebæ [*id est, Boli Armenæ.*] ℥ ß.
Cinnamomi Hali
Hypocistidis
Florum siluestris Punicæ [*id est, Balaustium.*] ana ʒ j.

Myrti Dauci ana ℥ j.
Corallij candidi [*id est, albi.*]
Coralli rutili [*id est, rubri.*]
Rhois culinarij [*id est, obsoniorum.*]
Sanguinis Draconis
Florum Althææ ana ℈ j.
Seminis portulacæ ℈ j. ß.

Capita papaueris in cælesti imbre sufficienti duos dies macerato, postridie ad tertias coquito, & decoctum expressum ad iustam consistentiam coquito cum mellis optimi ℔ ij. Postremò deposito ab igni vase, species subtilissimè tritas adjicito, & bene vnito.

℈. *hoc signum significat pondus, quod dicitur Sicilicum, pendet autem tantum quantum ʒ ij. & est quarta pars vnciæ vnius.*

HALVS *aut Halum siue Alum, est Consolida saxatilis, id est, Symphytum petræum, quod hodie non habent Pharmacopolæ, ideoq; necesse est Symphyti, siue Consolidæ maioris radices accipere. Nam Galenus dicit, vtile esse magnum Symphytum, id est, Consolidam, ad omnia ad quæ Petræum, id est, Alum.*

RHVS *Culinarium, id est, quod nunc vocant Arabico nomine Sumach: oportet autem enucleatum, & pulpam eius accipere.*

AVXILIO est cœliacis, dysentericis, lenitati intestinorum, alui profluuio cum aqua cælesti, in qua spodium inferbuerit aut succinum torrefactum, vel cum stillaticio rosarum liquore.

A *Diacastorium D. Nicolai.*

℞. Castorij
Myrobalanorum citrinorum ana ℥ iij.
* minus G j. ß.
*Assæ fœtidæ Myrrhæ
Euphorbij ana ℥ j. G xvij.
*Aloës ℥ j. ß. minus G j.
Folij [*aut succedanei eius.*]
*Antimonij [*id est, Pyrethri*]
Glycyrrhizæ Tragacanthæ
Calami aromatici
Nitri Galbani
Schœnanthi Opopanacis
Spicæ Nardi Indicæ
Sagapeni Nucis moschatæ
Casiæ ligneæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
*Colocynthidis Rhapontici
Styracis calamitæ Zingiberis
Cinnamomi ana ℥ j. G ij.
Staphisagriæ
Dauci Fœniculi
Petroselini Apij
Sileris montani Baccarum Lauri
Petrolei Seminis Sinoni
*Styracis rubræ [*id est, rufæ purissimæ.*]
Sanguinis draconis Cardamomi ma-
* ioris & minoris
Thuris Agarici
Mastiches

Salis Hammoniaci Zedoariæ
*Anisi ana ℈ j. ℥ ix.
Thymbræ Hyssopi
Chamædryos Pulegij
Origani Balsamitæ
Ocimi Brancæ vrsinæ
Dictamni [*videlicet Cretensis.*]
Seminis Rutæ Aristolochiæ longæ
Aristolochiæ rotundæ Ari
Mabathematicum Asari
Saluiæ [*videlicet minoris.*]
Rosarum
* Bdellij ana ℥ xviij.
Epithymi Polypodij quercini
Opobalsami [*loco eius oleum Garyophyllorum.*]
ana ℥ xiiij.
Alypiados
*Capparis [*id est, radicis eius.*] ana ℥ xij.
Anacardij Sabinæ Gentianæ
*Corticum rad. Mandragoræ ana ℥ x.
Peucedani
*Absinthij ana ℥ vij. Ireos ℥ iij ß.
Mellis despumati triplum

PETROLEVM *hoc loco accipiendum est clarum, flauum atque liquidissimæ tenuitatis: & non nigrum & crassum.*

STYRACIS *rubeæ, id est, calamitæ rubeæ: hoc enim loco non est accipiendus cortex ille fuscus & aridus, quem vocant Thymiama, atque malè Storacem rubeam. Sed Styracis calamitæ purissimæ guttæ, quibus rufus est color.*

SALIS Hammoniaci, *hodie dicunt Armoniaci. est autem hic duplex: Factitius, quo vtuntur* Chy-

Chymistæ, Aurifabri & Ærarij: Atque Natiuus, qui ad medicinam recipitur. Cùm autem careamus natiuo, necesse est eius loco salem gemmeum accipere. Nam hoc loco non requiritur sal hammoniacus factitius, vt puto; potest tamen tantilla eius portio tutò misceri tam numerosis simplicibus huius compositionis.

BRANCA *Vrsina, hoc loco non significat eam herbam quam Germani Bernklaw vocant, foliis asperis, vmbella & semine Anethi, odore & sapore cimicum, radice acri & feruida; sed eam brancam quæ in Italia Vrsina vocatur, radicibus longis, Tragacanthæ modo mucosis.*

MABATHEMATICVM, *aiunt esse cauliculi silvestris succum; est autem cauliculus seu caulis agrestis id olus quod Cato & alij rei rusticæ scriptores apud Latinos Brassicam siluestrem vocant, cuius multa sunt species.*

B ALYPIAS, *siue Alypum, quid sit, nondum constat? quidam interpretantur Mezereon, id est, Chameleam, sed falsò: vtrumque enim seorsum peculiari capite ab auctoribus depingitur: vires habet acres, & atram bilem per aluum purgandi. possumus autem eius loco accipere Epithymum, Thymbram, aut Thymum.*

P. C. SCHOL.

A *Huius confectionis descriptionem cùm non esse legitimam, sed corruptissimam Fuchsius & Franciscus Alexand. meritò conquerantur,*

eam nos hîc suæ integritati restituimus; quamquam non ex Fuchsii Myrepso deprauatissimo, vt neque ex Francisci Apolline.

B Alypias siue Alypum.] *Eius, quæ hoc nomine hodie cognoscitur, herbam affabrè tibi Mathiolus in suis illis heroicis commentariis depictam exhibet.*

CONFERT cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert.

Michleta D. Nicolai.

℞. Myrobalan. citrinorum
Chebulorum
Indorum omnium tostorum
ana ʒ ij. ß.
Myrobal. Bellericorum
Emblicorum tostorum ana ʒ ij.
Nasturtij tosti [*id est, seminis eius*] ʒ ij. ß.
Cumini Anisi
Fœniculi Ammios
Carui ana ʒ j. ß.

Omnia cruda terantur & macerentur in aceto vini modico xxiiij. horis, exiccentur cum insperso aceto; posteà torreantur supra prunas, tostis addantur subsequentia:

Spodij [*id est, Eboris vsti.*]
Balaustiorum
Pulpæ Sumachij Mastiches
Gummi Arabici ana ʒ j. G xv.

Omnia

Omnia cum oleo roſato fricentur, & commiſceantur cum Syrupi myrtini triplo.

Propriè valet ad hæmorrhoides, & ad ventris torſionem & rugitum lienteriæ, & dyſenteriæ, & optima eſt omni ſolutioni ventris.

Electuarium de Baccis lauri D. *Rhaſis*.

℞. Fol. Rutæ ſiccorum ʒ x.
Ammios Cumini Nigellæ
Liguſtici [*id eſt, ſeminis eius.*]
Origani Carui
Petroſelini
Amygdalorum amarorum
Piperis nigri Piperis longi
Mentaſtri Dauci Acori
Baccarum Lauri
Caſtorei ana ʒ ij.
Sagapeni ℥ ß.
Opopanacis ʒ iij.
Mellis deſpumati triplum[.*i. lib.*j. ℥ iiij. ʒ. vij.]

SAGAPENVM *corrupto nomine vocatur Serapinum in Pharmacopoliis.*

VALET ad colicam & iliacam paſsionem: & doloribus inteſtinorum ex cauſa frigida vel ventoſa confert.

Dyaſatyrion D. Nicolai.

℞. Teſticulorum Satyrij recentium denſorum Radicum Paſtinacæ ſatiuæ recentium.

Radicum Secacul [*id est, Grietzelmorn.*]
Nucis Indicæ Pinearum
*Pistaciorum ana ℥ xij. ß.
Garyophyllorum
Zingiberis Anisi
Erucæ seminis
Linguæ auis [.i. seminis fraxini*] ana ℥ v. ö xv.
Cinnamomi Caudarum Scincorum
Seminis bulbi ana ℥ ij. ß.
*Moschi ö vij. ß.
Mellis despumati optimi ℔ iij.

SATYRION, *habet duas radices, vnam solidam, alteram flaccidam : ex his tantùm sumendæ sunt densæ & solidæ.*

SEMINIS *Bulbi: Bulbus vulgò non est cognitus: quare eius loco urticæ semen accipere licet.*

SCINCORVM. *notandum est inprimis non esse accipienda reptilia illa quadrupedia ex fossis quæ nos vocamus Wassermolchen, siue Wasser Eydexen; vt hactenus factitatum est. Veri autem Scinci iam denuo in copia afferuntur ex Alexandria AEgypti, quos à Materialistis expetant Pharmacopolæ in posterum.*

POLLET contra vesicæ & renum imbecillitatem; iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt; venerem stimulat, eamque certa de caussa cessantem, haud segniter restituit.

Diasatyrion aliud D. Mesuæ.

℞. Secacul albi & mundi, & elixati in decocto cicerum quorum prima aqua

aqua in qua decoquebantur, fit effusa ℔ j.
Testiculorum vulpis ℥ viij.
Radicis Raphani ℥ iij.
Radicis Luph plani ℥ ij.
Terantur hæ tres radices posteriores, & infundantur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adjiciendo Olei sesamini
Butyri recentis non saliti ana ℥ iiij.
Coquantur cum facilitate vsque ad consumptionem lactis, & donec omninò remollitæ sint radices & habeant iustam spissitudinem instar pultis crassioris: nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm contrahit hoc medicamentum.
Posteà affunde omnibus hisce prædictis radicibus
Mellis despumati optimi ℔ vj.
* Succi Ceparum recentium ℔ j.
Coque omnia simul ad perfectam decoctionem, deinde ab igne depone, & insperge subsequentium specierum minutissimum puluerem: Caudarum Scinci cum renibus & sumine ℥ j.
Seminis Erucæ
Zingiberis
Been albi
Been rubri
Linguæ auis [*id est, seminis fraxini arboris.*]
Seminis nasturtij
Cinnamomi
Piperis longi
Seminis Bauciæ
Seminis napi
Pulpæ seminis asparagi maximè recentis

centis ana ʒ iiij.
Confice cum eis: vltimò verò adiiciantur subsequentia.
* Pinearum mundatarum ℔ j.
Fisticorum [. i. *Pistaciorum mundatorum*] ʒ x.
* Cerebellorum passerum ʒ ij.
Confice & misce omnia optimè, & aromatiza cum
Moschi boni ʒ j.

RADICIS *Raphani, videlicet satiui, quam vocamus Rettich.*

LVPH *planum*] *Duplex est Luph (id est, Serpentaria) crispum scilicet & planum: Crispum folia habet diuisa & crispa: Planũ verò lata & plana veluti Aron, vnde vtrique nomen inditum est; Vulgò autem apud nos caremus Luph, id est, vera Serpentaria: ideò eius loco accipiendæ sunt radices herbæ quam Aron vocant.*

A TESTICVLI *vulpis*] *hoc loco non sunt accipiendi testes animalis, dicti vulpes; sed radices Satyrij siue Orchios, quæ habent similitudinem testiculorum vulpium. Vnde etiam nomen herba accepit. qua in re quosdam turpiter errasse scio.*

NAPVS *est paruum, oblongum, densumq́; rapum cuius sunt species plures, Bayerisch rublein, Stechrublein, Merseburgisch & Bortfeldisch rublein.*

BAVCIA *est pastinaca satiua siue Carota, Ghelbenmoren Germani vocant.*

FISTICVM *siue Phisticum, idem est quod Pistachium siue Pistacium.*

P. C.

P. C. SCHOL.

Teſticuli vulpis hoc loco.] *Cordus hîc Orchin cum Satyrione confundit, vt ritè inquit Franciſcus Alex. Quare orchios dictio delenda eſt.*

VALET ad erectionem virgæ, multiplicat ſperma, & deſiderium coëundi.

Theriaca D. Andromachi, ex Aëtio.

℞. Trochiſcorum ſcylliticorum ℥ xlviij.
Throchiſcorum de vipera, ſeu Paſtillorum Theriacorum
Trochiſcorum Hedychroi Piperis nigri
Opij Thebaici recentis ana ℥ xxiiij.
Roſarum ſiccarum Scordij Cretici
Seminis Buniadis agreſtis
Iridis Illyricæ
Agarici albi Pontici [*id eſt, in Ponto nati.*]
Cinnamomi Succi Glycyrrhizæ ſicci
Opobalſami [*loco eius olei Garyophyllorum.*] ana ℥ xij.
Myrrhæ Troglodyticæ
Croci Cilicij Zingiberis
Rheupontici [*id eſt, Rhabarbari.*]
Radicum Quinquefolij
Calaminthæ montanæ
Marrubij comarum
Stœchadis cacuminum & foliorum
Petroſelini Macedon.
Coſti recentis [*videlicet veri, non adulterini.*]
Piperis albi Piperis longi
Dictamni Cretici Thuris maſculi
Schœnanthi [*id eſt, Iunci odorati floris.*]

Te-

Terebinthinæ Chiæ [*.i. in Chio insula natæ.*]
Casiæ fistulæ [*videlicet Casiæ ligneæ veræ.*]
Spicæ Nardi ana ʒ vj.
* Gentianæ radicis Polij comarum
Styracis calamitæ Seselios Massiliensis
A Abrotoni Seminis Thlaspios
Ammi Chamædryos comarum
Chamæpityos comarum
Hypocistidis succi
Malobathri foliorum
Spicæ Celticæ [*id est, Spicæ Romanæ.*]
Anisi Helladici [*hoc est cognomen Anisi, à regione, vbi optimum est.*]
Mei Athamantici [*vulgò Meu.*]
Fœniculi seminis
* Sigilli Lemnij [*aut eius penuria Boli Armeni.*]
Chalcitidis semi assatæ
Amomi racemi Acori radicis
Phu Pontici [*accipe verum, quod in hortis colitur.*
Carpobalsami Hyperici cacuminum
* Acaciæ liquidioris Gummi vermiculati
Cardamomi ana ʒ iiij.
Dauci Cretici Galbani puri
Opopanacis Sagapeni Persici
Bituminis Iudaici [*id est, Asphalti.*]
Centaurij minoris comarum Castorij
Aristolochiæ tenuis ana ʒ ij.
Vini veteris odorati, quantum liquoribús & gummi dissoluendis satis fuerit.

Mellis

Mellis despumati optimi triplum. Hoc est ℔ xiiij. ℥ vj. vt sequetur paulo pòst.

Confice sic. Cinnamomum Crocumque (vt Aëtius vult) vnumquodque per se terito, & si voles etiam Rhabarbarum & Hedychroos Trochiscos: misce deinde inuicem optimè, posteà reliquas herbas ac radices, & omnia arida similiter tundito, semper similia cum suis similibus, aromata per se ac reliqua etiam per se seorsum. Posteà (vt Aëtium imitari est animus) Crocum, Casiam, Cinnamomum, & Lemniam terram in pila cum vino optimo tere atque vnito, ac reliqua omnia secundum artem addito, & melle despumato vniuersa excipito.

Ego verò ita præparare consueui simili ferè ratione:

℞. Piper nigrum Piper album
Piper longum Iridem Illyricam
Zingiber Costum
Amomum [*aut eius succedaneum.*]
Acorum Cardamomum Carpobalsamum.

Incidenda minutim concidito, & in minutissimum puluerem conterito, & per angustissimum cribrum excernito, posteà in scatula diligenter, ne expiret, extructa reponito, donec reliquis admisceas. Posteà

℞. Radices Quinquefolij Gentianam
Meon [*aut eius succedaneum.*] Phu

Dauci

Dauci Cretici radicem [*aut eius succedaneum.*]
Aristolochiæ tenuis radicem Rosas
Trochiscos scylliticos Scordium
Trochiscos de vipera
Calaminthen montanam
Marrubij comas. Stœchadis comas
Dictamnum Creticum Schœnanthum
Polij montani comas Abrotonum
Chamædryos comas
Chamæpityos comas
Centaurij minoris comas, atque
Castorium, & semina omnia.

Concidito omnia minutim, teritoque in tenuissimum puluerem, & per angustissimum cibrum excutito. Excussum puluerem prædicto quem reposuisti adjicito donec perfectè commisti sint, in mortario terito, adhibita diligenti cura, ne quid inter tundendum excernendumque pereat, aut temerè ponderi decedat: mox è mortario exemptum puluerem iterum ne expiret reponito, vsque quò omnia conficiantur. Interea ℞ Agarici optimi albissimi, atque in longa rectaq; capillamenta fissilis, frusta electa, ab his scobem deradito ℥ ij. sed quia non facilè per se tunditur, neque etiam cum alijs, propterea quòd in puluerem volatilem resolutus euanescit, ita vt multum ponderi eius decedat, ideò ab scobem Agarici prædictam infunde optimum vinum, & fac Trochiscos

chiscos minutos in tepida vmbra exiccandos : exiccatos minutissimè contundito, atque per cribrum excernito angustissimum : excreti deinde Agarici cape pondus, quod requirit compositio, videlicet ʒ xij. & prædicto pulueri summa deligentia commisceto : quo facto,

℞. Opium
Succum Glycyrrhizæ
Myrrham Acaciam
Gummi Hypocistida.

Concidito omnia inminutas partes, & mistis superinfundito vini optimi quantum dissoluendis atque eliquandis succis satis fore conjeceris, exprimito: posteà per rarum colum liquefactam & modicè calefactam pulticulam colato, ita vt nihil præter sordes in colo remaneat. Quòd si succi & liquores isti sordidi & surculis foliisque pleni fuerint, ponderi eorum aliquid addendum esse facilè æstimare quis potest: quod in sequentibus densatis liquoribus etiam obseruandum est. Deinde

℞. Galbanum
Opopanacum & Sagapenum. hæc affuso optimo vino, modestè supra prunas dissoluantur, & per rarum linteum fortiter exprimantur: his dissolutis,

℞. Thus masculum
Bitumen Iudaicum. terantur quàm minutissimè poterunt, addendo Terebin-

thinam & sincerissimam, aut ex scobe ac sordibus expressam Styracem, dissoluantur lento admodum igne, cum mellis despumati sufficienti copia, & ita calidam pulticulam postea cum reliquis calentibus misceto, & diligenter rudicula agitato, ne rursus in grumos concrescant thus & bitumen, vbi refrixerint: quapropter aliquid de contusorum puluere est admiscendum.

Quod si hoc modo dissoluere, & miscere diffidas, bitumen & thus vnâ cum reliquis aridis tundito, & tantum Styracem atq; Terebinthinam dissoluito, atque melli despumato calenti admisceto. his factis,

℞. Cinnamomum
Malobathrum [*aut eius succedaneum.*]
Casiam fistulam veram
Trochiscos Hedychroi
Spicam Nardi Indicam, & simul tundito in tenuissimum puluerem:

Posteà

℞. Crocum
Rheon siue Rhaponticum, id est, quod hodie Rhabarbarum vocatur, & vnumquodque seorsum tundito, deinde iis misceto.

Trochiscorum Hedychroi Cinnamomi
Casiæ Spicæ Nardi
Croci & Rhei Pontici, pulueres, diligentissimè:

Posteà

℞. Mellis optimi & aromatici, quale:

le è Lithuania Dantiſcum affertur: deſpumetur ſedulò, deſpumati poſtremò mellis ſume ℔ xiiij. ℥ vj. ex eo modicum infunde in amplum ahenum ex aurichalco factum, & inſperge paulatim commiſtos paulò ante Trochiſcorũ Hedychroi, Cinnamomi, Caſię, Spicæ, Croci & Rhei Pontici puluercs, alternis vicibus, mel deſpumatum tepidum, atque pulueres injiciendo: quæ diligentiſsimè interim piſtillo ligneo agitanda ſunt. Cùm hæc optimè fuerint commiſta, & floridũ puniceumq; colorem contraxerint, injicito Lemniam terram anteà ſubtiliſsimè per ſe, deinde cum vino tritam, & vnà etiam Chalcitida aſſatam, quam hoc modo aſſabis: Accipe puriſsimæ Chalcitidis circiter ℥ iij. eam in fictile non ita profundum injectam, ſupra prunas ponito, donec liquefiat & bulliat: deinde ab igne auferto, & abjicito id quod in ſuperficie durum eſt atq; rufeſcit, & ex medio eius ſume ʒ iiij. & cum vino tritam atq; diſſolutam medicamento admiſce. Poſteà paulatim etiam infundito tepefactos liquores & ſuccos quos anteà in vino diſſoluiſti, alternis vicibus, ſuccos, mel & reliquos pulueres, quos primò contriuiſti injiciens, & admiſce Styracem Terebinthinamq; & Opobalſamũ, ita vt omnia exactiſsimè admiſceantur, atq; ſigillatim mel & pulueres cõmiſce donec vniuerſa vnita

& in vnam ſubſtantiam redacta ſint, aſſiduè agitando, ne grumi aliqui relinquantur, aut nodi.

Poſtquàm verò optimè totam confectionem miſcueris, indito in vas ex denſa materia factum, videlicet ex plumbo albo, quod hodie ſtannum appellant: oportet verò vt tertia aut quarta pars vaſis relinquatur vacua, vt efferueſcens medicamentum attollere ſe queat, nec effluat. Reponendum autem eſt hoc medicamentum, donec ferueſcat in tepido & ſicco loco: poſtquam verò ſubſederit, in frigido & ſicco loco conſeruandum erit. Porrò ego hac ratione præparaui Theriacen: alij verò pauló aliter conficiunt. Sed omnium peſſimè faciunt qui ſuccos & liquores & reliqua omnia ſimul tundunt, & poſteà tuſum puluerem impuro melli incoquunt. Animaduertendum etiam eſt, ne vini plus quàm opus ſit liquoribus & ſuccis diſſoluendis adfundatur. Nam ſi vltra modum vinum ſuccis addatur, ſitum contrahet Theriaca: propterea etiam non conſueui Caſiam, & Crocum, & Cinnamomum vino permiſcere, ſed mel. nam aquoſius eſt vinum noſtrate: quod intelligentes quidam ex recentioribus, qui de Compoſitis medicamentis ſcripſerunt, iubent pro viro accipere coctum muſtum, hoc eſt, ſapam, paſſum aut defrutum, quibus tamen non aſſentior. Nam hæc vina

ſunt

sunt spissiora, quàm vt in eis concreti atque densati succi, & liquores dissolui queant. Nam eius tantùm rei gratia vinum Antidoto huic permiscere soliti sunt veteres, quos & nos imitabimur.

Hæc descriptio est sumpta ex Aëtio: paulò post ponetur ea quam transtuli ex Græco carmine Andromachi senioris.

VIPERAE *serpentes sunt in Italia; inde facti ex eis Trochisci petendi sunt.*

TROCHISCHI *Hedychroi, inferiùs in Trochiscis discribentur.*

PIPERIS *nigri. Andromachus senior qui inuentor est huius compositionis, hoc loco habet* PIPER *longum, in Carmine Elegiaco Græco.*

SCORDII *Cretici. Optimum Scordium nascitur in Creta insula: nos interim nostrate vtamur, satis efficaci. Porrò verum Scordium herba est Chamædry similis, odore aliquo allij, & nullo modo allium siluestre, vt hactenus magno errore crediderunt: nascitur in Saxonia quemadmodum & circa Nurembergam.*

BVNIAS, *id est, Napus: quid verò sit Napus, dictum est in Diasatyrio Mesuæ & antea etiam.*

MYRRHAE *Troglodyticæ. Troglodytæ populi sunt Arabibus vicini: apud quos optima nascitur Myrrha.*

OPOBALSAMO *vero caremus, eius loco accipiendum est succedaneum aliquod, veluti est oleum Garyophyllorum.*

CROCI *Cilicij, id est, in Cilicia Asiæ regione nati: & idem est quod Crocus Orientalis.*

RHAPONTICVM hoc loco significat Rhabarbarum: nam magna illa radix quam hodie Rhaponticum vocant, falsò hoc nomen habet.

COMAE sunt folia & flores plantarum.

PIPERIS longi. Andromachus senior hoc loco habet PIPER nigrum; Iunior verò Andromachus, id est, Senioris filius, ordinem nigri & longi piperis inuertit, quem in hac compositione sequimur: paulo post etiam Senioris Theriacen adscripturi.

DICTAMNVS Creticus folia habet alba, lanugine obducta, gustu acria vt Thymus: affertur rursum ex Creta insula ad nos.

CASIA fistula hoc loco significat Casiam ligneã veram, quæ iam iterum affertur, estq; Cinnamomo similis.

POLIVM montanum duplex est: vnum pluribus surculis fruticosum, ac humi sparsum: alterum candidius & rectius se attollens. Maius nascitur apud nos; minus affertur ex monte Pessulano, & hæ sunt veri Polij species, & totam hiemem virent, vt Lauendula aut Thymus. Vulgò non habuerunt verum Polium Pharmacopolæ vsque ad hoc tempus.

STYRAX, id est, Storax calamita: accipienda autem est hoc loco purißima eius resina in micas concreta.

SESELI, id est, Sileris montani. dicitur autem Maßiliense, à prouincia Maßiliensi, in qua prouenit optimum.

THLAPSI est species agrestis Nasturtij, quæ passim nascitur secus vias, semine rufo, sapore acri & glutinoso: quod vt habeant diligenter curent

currant Pharmacopolæ; vocatur Germanicè Wegecressen.

CHAMAEPITYS vera est Iua: herba est tenuibus foliis, floribus paruis & luteis: nascitur copiosè ad Rhenum in Franconia in vincis & agris quiescentibus, præsertim Spiræ, Wormaciæ, & Wirtzburgi, & aliis locis

MALOBATHRVM est folium Indum, cuius succedaneum est Spica tam Indica quàm Celtica.

MEV, seu potius Meum non habemus: loco eius sumimus Seseli Creticum, id est, Berwurtz, aut potius Sison hoc loco: inferius enim sequitur Daucus Creticus.

SIGILLVM Lemnium, id est, terra Sigillata, quæ signatur in Lemno insula, in qua effoditur hæc terra, in cuius defectu sumatur bolus Armenus Leuanticus.

CHALCITIS hodie non à quouis cognoscitur: est autem vitrioli natiui species. hac qui carent, accipere possunt vitriolum viride optimum, quale est Goslarianum in Saxonia. Porrò Andromachus mihi videtur Chalcitida Theriacæ miscuisse, nigri coloris gratia: qui color ab omnibus in Theriaca requiritur sine aliqua ratione. Mihi itaque videtur non necessario, eam addi. Nā horribili & æruginoso sapore totam compositionem inficit. At cùm ego aliquando in Theriacæ compositionem non adiecissem Chalcitida, saporem gratiorem acquisiuit hoc medicamentum. Consulantur igitur hac de re Doctores Medici.

AMOMO vero caremus: eius loco accipimus Carpesium aut Acorum verum, id est, nostrum Calamum aromaticum.

ACORVS *verus, est illa radix quam hodiè falsò vocant Calamum aromaticum.*

ACACIA, *succus est fructus ex arbore, è qua distillat gummi Arabicum, loco eius accipimus silnestrium Prunellorum succum inspissatum.*

GVMMI *vermiculati, id est, Arabici gummi, quod concretum est in grumos vermium figura.*

DAVCI *Cretici vice accipere licet Seseli Creticum, id est Berwurtz, videlicet radicem eius.*

SAGAPENVM *hodie vocant Serapinum, quod in Perside optimum prouenit: Senior Andromachus Sagapeni habet* ʒ *iiij.*
Iunior verò tantum ʒ *ij.*

ARISTOLOCHIA *tenuis, id est, Aristolochia nostra longa vulgaris.*

P. C. SCHOL.

A Abrotoni] *hanc dictionem, in Aëtio à Cornario verso, non reperio.*

B Rhaponticum] *Idipsum à Rhabarbaro differre alibi diximus. Radix autem illa magna quæ Rhapontici nomine in officinis passim prostat, Centaurium magnum Dioscoridis est.*

Chalcitis.] *Chalcitida commodè ac necessariò semper Theriacæ immiscendā esse, vnà cū L. Fuchsio, & Franc. Apolline censemus. Simulq́ somnium esse, æruginosum & horridum eius saporem in Theriaca præ cæteris persentiri, vt imaginantur nonnulli, scimus & dicimus. rationibus antē hæc aliaq́ quæ scholijs profero, confirmare, compendij egestas cùm non permittat, in nostrum opus, si fauerint Superi, ea omnia asseruantur.*

Theriaca in omnibus antidotis ob multi-

multiplicem vſum potiores partes obtinet. Eſt enim famoſa & ſalubris contra genera ægritudinum plurima: valet enim ad grauiſſimas paſſiones totius corporis humani: Epilepticis, catalepticis, apoplecticis, cephalalgicis, ſtomachicis, hemicranicis prodeſt. Ad raucedinem vocis, & conſtrictionem pectoris optima eſt: arteriacis, aſthmaticis, hæmoptoicis, ictericis, hydropicis, peripneumonicis, iliofis, & vulnera in inteſtinis habẽtibus. Nephriticis, calculoſis & colicis ſubuenit: menſtrua educit, & fœtũ mortuũ expellit: lepras, & variolas, & frigus periodicũ, & cæteras paſſiones inueteratas emẽdat. Præcipuè cõtra omnia venena & ſerpentium morſus & reptilium valet. Sed diuerſa eſt eius doſis pro quãtitate & qualitate vniuſcuiuſque paſſionis. Omnem defectionem ſenſuum releuat. Cor, cerebrum, hepar, ſtomachum confortat, totum corpus incorruptum ducit & cuſtodit.

Theriaca Andromachi Senioris, è carmine eiuſdem elegiaco tranſlata.

℞. Trochiſcorum Scylliticorum ʒ xlviiȷ.
Trochiſcorum Theriacorum
Piperis longi
Liquoris Papauerini [*id eſt, Opij.*]
Magmatis Hedychroi ana ʒ xxiiiȷ.
Foliorum Roſarum ſiccarum

Iridis Illyricæ[*id eſt, Ireos.*]
Cyancæ Glycyrrhizæ
Seminis Buniadis [*id eſt, Napi, vulgò Beyeriſche rublein.*]
Scordij
Liquoris Balſami [*loco cuius oleum Garyophyllorum.*]
Cinnamomi Agarici ana ℥ xij.
Myrrhæ Coſti Croci Coricij
Caſiæ [*id eſt, Caſiæ ligneæ veræ, aut ſuccedanei eius.*]
Nardi Indicæ
Iunci Arabici[*id eſt, Schœnanthi.*]
Thuris [*videlicet maſculi & electi.*]
Piperis candidi Piperis nigri
Comarum Dictamni [*id eſt, foliorum & florum Dictamni Cretici veri.*]
Marrubij
Rhei [*.i. quod hodie vocatur Rhabarbarum.*]
Stœchadis
Petroſelini [*id eſt, ſeminis eius.*]
Calamithæ[*.i. Calaminthi montani tenuifolij.*]
Lachrymæ terebinthi Libyſtiadis.
Zingiberis
Quinquefolij [*.i. radicum eius.*] ana ℥ vj.
Polij [*videlicet montani & albi, quod è Lugduno affertur.*]
Chamæpityos
Styracis [*i. Styracis calamitæ ſinceræ & electæ.*]
Mei [*quod vulgò Meu vocatur.*]
Amomi racemoſi [*aut ſuccedanei eius vt ſuprà.*]

Nardi

Nardi Galaticæ[*id est, Celticæ.*]
Rubricæ Lemniæ [*id est, terræ sigillatæ veræ, aut Boli Armeni, vt suprà.*]
Phu Pontici
Chamædryadis Creticæ [*.i. Chamædryos veræ.*]
Foliorum Malobathri [*eius loco ponatur Macis.*]
Chalcitidis tostæ
Radicis Gentiadis [*id est, Gentianæ*]
Anisi Succi Hypocistidis
Fructus Balsami [*id est, Carpobalsami, pro quo etiam succedaneum sumatur sicut suprà facta est mentio.*]
Gummi splendidi Seminis fœniculi
Cardamomi Indici [*id est, minoris.*]
Seselios tenuis
Lachrymæ nigræ spinæ
Thlaspios Hyperici Ammios
Sagapeni ana ʒ iiij.
Castorei Aristolochiæ tenuis
Seminis Dauci Bituminis
Liquoris panacis [*id est, Opopanacis*]
Centaurij [*videlicet minoris.*]
Chalbanidis pinguis [*id est, Galbani recentis & puri*] ana ʒ ij.
Confice cum vino & melle. Hactenus Andromachus.
Vini autem tantum accipias, quantum liqnoribus & succis dissoluendis satis fore conieceris, vt proximè dictum est. Mellis vero optimi accipe ℔ xiiij. ℥ iij. ita detrahis Mellis ℥ iij. de priori Theriaca,

riaca, quia huic desunt Abrotoni & Acori ana ʒ iiij.

Confice autem & hanc Theriacam vt proximam.

Andromachus Neronis medicus, primùm condidit medicamentum hoc, eique declarationem heroicis carminibus descriptā, nuncupauit. Sed Galenus mutata forma, compositionem reddidit meliorem.

TROCHISCI *Theriaci, sunt Trochisci de vipera: siue de Thiro, vt hodie vocant.*

MAGMA *hedychroum, id est, Trochisci hedychroi, quos Auicenna vocat Alinda racaron: quorū compositionem in tractatu de Trochiscis inquire.*

CYANEAE, *id est, Cæruleæ vel nigræ Glycyrrhizæ, seu, vt hodie vocant, Liquiritiæ, quæ nigrum colorem habet, Intelligit autem Andromachus succum Glycyrrhizæ.*

CROCVS *Coricius, id est, in Corico Siciliæ monte nati, hoc est, Croci Orientalis.*

LACHRYMAE *Terebinthi Libystiadis, id est, Resinæ Terebinthinæ Libycæ, in Libyâ Aphricæ regione natæ. eius loco nos accipere possumus Laricis resinam, quæ vbique in Germania Terebinthina impropriè vocatur.*

MEI *loco, quo caremus, possumus accipere Seseli Creticum, id est, Berwurtz, aut semen nigrum & odoratum, quod hodie vocant impropriè Amomum, veteres autem Sison.*

PHV *Ponticum, non est Valeriana vulgaris, sed ea herba quæ in Hessia vocatur Theriacskraut, vel Gartenselinnck.*

MALOBATHRVM *non habemus: eius loco*

loco accipe Spicæ Romanæ radiculas, vel Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales, vt Arabes præcipiunt, vel Casiam ligneam veram.

RADICIS Gentiadis, id est, Gentianæ, à Gentio Illyrici rege sic appellatæ, qui eam primùm inuenisse creditur.

GVMMI splendidi, id est, mundi, sinceri & translucidi, videlicet Gummi Arabici cognominati.

NIGRA vel cærulea spina, est arbor quæ aliàs dicitur spina AEgyptia ex qua manat gummi Arabicum. Per lachrymam verò eius Andromachus intelligit succum eius, qui Acacia vocatur, & fit ex fructu siliquacis huius spinæ. eius loco accipimus succum Prunellorum agrestium.

SESELI tenue, est Seseli Creticum, quod ex omnibus speciebus Seselios minimum & tenuissimum est. Germanicè vocatur Berwurtz, potest tamen etiam vulgare intelligi.

DAVCVS, id est, Daucus Creticus, hoc loco eius vice accipe semen Pimpinellæ nostratis, aut radices Seselios Cretici: nihil enim refert, quòd bis accipiantur in hanc compositionem. est autem Seseli Creticum, quod Germ. vocatur Berwurtz.

ARISTOLOCHIA tenuis, est illa quæ apud nos nascitur, longa cognomento, cuius radices gracilitate sua & longitudine imitantur sarmenta vitium.

Theriaca Diatessaron D. Mesuæ.

℞. Gentianæ Baccarũ lauri Myrrhæ
Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Mellis despumati optimi ℔ ij. id est,
℥ xxiiij.

DIATESSARON, *hoc est; ex quatuor simplicibus composita.*

ARISTOLOCHIA *rotunda, non est illa radix quam nos* Holwurtz *vocamus: sed alia multò maior & tuberosa, intus solida, colore buxi flauo, odore & sapore similis Aristolochiæ longæ nostrati. Affertur ex Italia &* Heluetia.

THERIACA antidotus Diatessaron ad affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiã, paralysim, spasmum cynicum: tum ventriculi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tardam coctionem: tum denique hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem. Præterea morsui Scorpionis, & potioni veneni confert.

Mithridatium ex Damocratis Græco carmine in Latinam linguam translatum.

℞. Myrrhæ Arabicæ Troglodytidis
Croci Agarici Zingiberis
Cinnamomi Spicæ Nardi
Thuris [*videlicet electi.*]
Thlaspios ana ʒ x.
Seselios
Opobalsami [*aut oleum Garyophyllorum.*]
Schœni [*id est, Squinanthi, vt hodie vocant.*]
Stœchadis Terebinthinæ Chalbanæ
Costi [*videlicet veri & aromatici*]
Piperis longi Castorei Pontici
Succi Hypocistidis Styracis bonæ
Opopanacis
Folij Malobathri recentis [*aut succedanei*

eius

eius] ana ℥ viij.
Casiæ nigræ [*ligneæ aut succedanei eius.*]
Polij Piperis albi Scordij
Seminis Dauci Cretici
Fructus Balsami [*aut succedanei eius.*]
Cypheos
Bdellij ana ℥ vij.
Nardi Celticæ purgatæ Gummi
Petroselini [*id est, seminis eius.*]
Opij papaueracei
Cardamomi Seminis Fœniculi
Gentianæ Foliorum Rosarum
Dictamni Cretici ana ℥ v. boni ponderis.
Anisi Arij
Acori [*siue Calami aromatici.*]
Phu Sagapeni ana ℥ iij.
Mei Athamantici Acaciæ
Ventris Scinci [*videlicet veri.*]
Fructus Hyperici [*id est, summitatum eius.*] ana ℥ ij. ß.
Vini quantum sufficit
Mellis mensuram conuenientem.

VINI *quantum sufficit, id est, quantum satis est succis & liquoribus dissoluendis.*

MELLIS *mensuram conuenientem. in Græco est* σύμμετρον, *quod idem significat. sint autem mellis optimi odorati & despumati* lb *ix.* ℥ *viij.* ʒ *ij.*

CYPHI *sunt Trochisci qui ad odorem suffiuntur. eius compositio habetur in tractatu de Trochiscis.*

NARDVS *Celtica, est Spica Romana. Purgatæ, id est, à paleis, terra & sordibus mundatæ.*

ta. Radices eius tantùm debent accipi.

ARII, *in Græco est* A'ρίου *id est, Arius, quod nomen apud nullum alium auctorem in Mithridatio scriptum inuenitur. Intelligit autem Democrates per Arion, siue Arium, Aron, id est, Arum, quantum ego ratiocinari possum: nam Aron egregiam facit contra venenata medicinam.*

ACACIA *vera caremus. accipe ergo loco eius succum Prunellorum siluestrium, diligenter spissatum; aut alium quendam, quem Doctores substituent. Nos inferius ponemus Acaciam succedaneam.*

P. C. SCHOL.

Ari.] *Asari potius legendum esse, ex Græcis nonnullis exemplaribus, existimo.*

MITHRIDATICVM proximum est in qualitate & virtute Theriacæ, & parum differunt: nisi fortè quòd Theriaca est parum calidior & potentior contra venena serpentum. Curat omnes passiones capitis virorum vel mulierum, si fuerint ex frigiditate, & maximè melãcholicis & timidis, epilepticis & hemicranicis confert, & dolorem supercilij patientibus, & lachrymantibus oculis, & ad omnia capitis vitia vel aurium subuenit. Dentium doloribus & palato, & omnibus vitijs oris maxillarum medetur, si super locum dolentem ponatur, & itidem ad modũ emplastri ponatur in temporibus, vnde fit discursio. Synanchen soluit. Apoplecticis, tussiẽtibus, asthmaticis, hæmoptoicis, peripneumonicis & om-

& omnibus doloribus qui intra corpus humanum fiunt, ſuccurrit: Iliacis, dyſentericis, & lientericis confert; ſi detur cum decoctione balauſtiorum: Extenſionem humerorum, tetanos ſiue ſpaſmos patientes, & paralyticos ſine mora ſanat: Diaphragmati & hypochondriis ſubuenit. Renibus & veſicæ opitulatur. Calculos frangit. Menſtrua prouocat, omniaque vitia matricis excludit: Arthriticam atque Iſchiaſim patientibus, & podagricis ſingulare præſidium eſt. Præcipuè datur contra venena omnia. Venenatos morſus ſiue rabidi canis ſeu cuiuſcumque reptilis impoſitum ſiue bibitum, cum magna admiratione emendat. Quotidianariis & quartanariis etiam ante horam acceſſionis cum vino tepido datum mirificè prodeſt.

Mithridatium aliud, vt ex Cleopatro & Antipatro, Galenus & Aëtius exſcripſerunt.

℞. Myrrhæ ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Nardi tantundem
Croci ʒ vij. ∽ iij.
Opij ʒ iiij. ∽ ij. ß.
Styracis ʒ v.
Cinnamomi ʒ vij. ∽ iij.
Caſtorei ʒ vj. ∽ j.
Polij ʒ vj. ∽ iij.

Scordij ʒ vij. ∽ iij.
Zingiberis tantundem.
*Costi ʒ vj. ∽ iij.
Piperis albi ʒ v. ∽ ij.
Piperis longi ʒ vj. ∽ iij.
*Seselios ʒ v. ∽ ij.
Abrotoni tantundem
Petroselini [*videlicet seminis.*] ʒ iiij.
Dauci seminis ʒ vj. ∽ iij.
Casiæ ʒ v. ∽ iij.
Thuris ʒ vj ∽ ij
Succi Hypocistidis ʒ vj. ∽ j. ß.
Nardi Gallicæ ʒ iiij.
Fœniculi seminis ʒ iiij.
A Nardi Indicæ ʒ iiij.
Acori [*aut Calami aromatici.*]
Phu Pontici Sagapeni
Fructus balsami [*aut succedanei eius.*]
Hyperici
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos.*] ana ʒ ij.
Rubricæ Lemniæ [*loco eius Bolus leuanticus.*] ʒ vj.
Lumborum Scinci [*videlicet veri.*]
Cypheos ana tantundem, id est, ʒ vj.
Acaciæ Gummi Cardamomi
Pelecini ana ʒ ij.
Thlaspios ʒ vj. ∽ iiij.
Gentianæ ʒ iiij. Anisi ʒ iij.
Rosarum siccarum ʒ iiij.
Mei Athamantici tantundem
Schœni [*id est, Squinanthi*] ʒ vj. ∽ iij.
Opopanacis ʒ vj.
Galbani ʒ vj. ∽ iij.

Opo-

Opobalsami tantundem [*cuius loco, vt supra, oleum Garyophyllorum.*]
Aristolochiæ [*videlicet rotundæ veræ*] ʒ j.
Hyssopi ʒ iij.
Marrubij ʒ j.
Chamæpityos ʒ iij.
Libanotidis ʒ v.
Terebinthinæ ʒ vj. ∽ iij.
Mellis Attici quod sufficit.
Vinum ne addas. Hactenus Cleophantus & Antipater.

Mellis autem despumati optimi & odorati sume ad totam confectionem ℔ vij. ℥ vj. ʒ vj. vinum ne addatur præcepit Cleophantus, ideò in aceto sunt dissoluendi liquores concreti, vt Sagapenum, Opopanax & Galbanum: Confice secundum artem.

M e l l i s *Attici nobis copia non fit: ideoq́ue alind, quod optimum fuerit recipiendum erit.*

Compositio hæc est valde mendosa in ponderibus apud Aëtium: Apud Galenum verò est emendatior. Rursum simplicium numero aliqua desunt apud Galenum, quæ ex Aëtio confectioni huic restitui. Aëtius hunc Auctorem vocat Cleopatrum, Galenus verò Cleophantem.

∽ *Hic character significat obolum: est autem obolus pondus* ℈ *ß. scrupuli videlicet dimidium: itaque vj. oboli faciunt* ʒ j.

N a r d v s *Indica hoc loco non significat Spicam nardi Indicam, sed Malobathrum, id est, folium Indum, quod nardi est species, & in India gignitur. Aëtius propterea hoc loco pro*

Nardo Indica habet Phyllon, id est folium Indum, cuius loco accipe Casiam ligneam veram, quæ Cinnamomo est similis, aut Macis & radicum Spicæ Romanæ ana ʒ ij

* ACORI, *id est, radicis quæ nunc impropriè vocatur Calamus aromaticus.*

PELECINI. *i. seminis eius: in eius penuria accipe semen Nigellæ agrestis & cornutæ: est autem omnino similis veræ Nigellæ: nascitur in agris.*

LIBANOTIS *hîc non significat Rosmarinum, sed Angelicam siluestrem minorem. Nam plures sunt Libanotidis species. Semen autem eius accipi debet, quod Cachrys vocatur.*

P. C. SCHOL.

A Nardi Indicæ.] *Galenus & Aëtius hîc non Nardi Indicæ, sed Fol. Malobathri legunt.*

Mithridatium D. Andromachi.

℞. Glycyrrhize ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Opij ʒ iiij. ∽ ij.
Castorei ʒ vj.
Polij ʒ v. ∽ ij.
Costi ʒ v. ∽ ij.
Nardi spicæ ʒ vj. ∽ ij.
Casiæ [*videlicet veræ*] ʒ v. ∽ ij.
Thuris ʒ vj.
Seselios ʒ v. ∽ ij.
Succi Hypocistidis ʒ vj.
Acori [*id est, Calami aromatici.*] ʒ ij.
Scordij [*videlicet veri.*] ʒ vj. ∽ ij.
Folij [*loco eius sumatur Macis.*] ʒ iiij.
Gallij ʒ v. ∽ iij.
Cypheos ʒ vj. ∽ ij.

Myr-

Myrrhæ ʒ vj.
Croci ʒ vij. ℈ ij.
Cinnamomi ʒ vij. ℈ ij.
* Styracis [*videlicet optimæ.*] ʒ v. ℈ iiij.
Dauci ſeminis ʒ vj. ℈ iij.
Zingiberis ʒ vij. ℈ ij.
Phu Pontici ʒ ij.
Petroſelini [*videlicet ſeminis.*] ʒ iiij. ℈ iij.
Nardi Gallicæ ʒ iiij.
Fœniculi ſeminis ʒ iiij.
Nardi Indicæ ʒ iiij.
Hyperici ʒ ij.
Acaciæ ʒ ij.
Gentianæ ʒ iiij.
Aniſi ʒ iij.
Thlaſpios ʒ vj. ℈ iiij.
Mei Athamantici ʒ iiij.
Roſarum ſiccarum ʒ iiij.
Gummi [*videlicet Arabici*] ʒ ij.
Cardamomi ʒ iiij.
Schœni [*id eſt, Squinanthi.*] ʒ vj. ℈ ij.
Opopanacis ʒ vj. ℈ ij.
Opobalſami [*ſiue olei Caryophillorum.* ʒ vj. ℈ iiij.
Galbani ʒ vij.
Scinci [*videlicet veri.*] ʒ ij. ℈ ij.
Terebinthinæ ʒ vj. ℈ ij.
Vini Chij quod ſufficit.
Mellis Attici cocti quod ſufficit, hoc eſt, lᵇ vj. ℥ iij. ʒ ij.

FOLIVM *duas res ſignificat: folium Nardi*

 videlicet,

videlicet, aut Malobathrum, quod hîc recipiendum est.

GALLION herba est multis minimisq; floribus luteis & odoratis: est autem species Asperulæ: Germanicè vocatur Ranritzen.

NARDVS Indica hoc loco non significat Malobathrum, id est, folium; sed radicem Indicæ nardi: nam nardi partes tres olim in vsu fuerunt, videlicet radix, folium & spica. anteà vero præcepit in hanc compositionem sumendam esse Spicam nardi, & Folium, id est, Malobathrum: ideò necessariò hoc loco per Indicam nardum intelligit radicem Indicæ nardi.

Esdræ antidotus ex Aëtio,

℞. Amomi	℈ xij.
Florum iunci odorati [*id est, florum Schœnanthi, eorum loco sume summitates Schœnanthi.*] ʒ ix.	
*Pyrethri	ʒ vj.
Croci	℈ xxxvj.
Cinnamomi	℈ vj.
Myrrhæ trogloditicæ	℈ xij.
Styracis calamitæ	℈ xviij.
Petroselini	℈ iij.
Seminis Dauci	℈ iij.
Tragacanthæ	℈ vj.
Succi Hypocistidis	℈ ix.
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos,*]	℈ xv.
Seminis fœniculi	℈ vj.
Bdellij	℈ ix.
Thuris	ʒ j.
Sulphuris viui	℈ vj.

Seminis

Seminis Hyoſcyami albi	℈ xxvij.
Caſiæ ligneæ [*aut ſuccedanei eius.*]	℈ ix.
Seminis papaueris	℈ xxx.
Spicæ Nardi	℈ xij.
Seminis Rutæ	℈ iij.
Seminis Ocimi	℈ iij.
Rhois Culinarij	℈ LV.
Seminis Anethi	℈ vj.
Aſari [*id eſt, radicum eius.*]	℥. j.
Seminis Cardamomi	℈ vj.
Opij	℈ xxvij.
Euphorbij	℈ vj.
Piperis nigri	℈ xxx.
Roſarum ſiccarum	℈ ix.
Phylli [*id eſt, Folij.*]	℈ xij.
Opobalſami [*ſiue olei Garyophyllorum*] ℈ xxiiij.	
Ventris mergi	℈ vj.
Iaceæ	℈ xij.
Lycij Indici	℈ xij.
Garyophylli	℈ xij.
Stercoris reperti in aluo mergi	℈ vj.
Rheu Pontici [.*i. Rhabarbari*]	℈ xij.
Mei Athamantici	℈ vj.
Floris Nerij	℈ iiij. ß.
Terræ Cimoliæ	℈ xij.
Succi Artemiſiæ	℈ xx.
Foliorum Seridis [.*i. Cichoreæ.*]	℈ ix.
Spicæ Celticæ	℈ xij.
Caſtorei	℈ iij.
Coſti	℈ xij.
Gentianæ	℈ xij.
Confectionis Hedychroi	℈ ix.

Anisi ℈ vj.
Sisonis ℈ xviij.
Thymiamatis ammoniaci ℈ xij.
Foliorum citri ℈ xij.

Vini veteris odorati quantum satis fuerit succis & liquoribus resoluendis. Mellis despumati optimi, vt Aëtius scribit interprete Cornario, libras v. aut vj. Sed nos singulis specierum vnciis ternas vncias mellis adjiciemus. itaque sume mellis despumati odorati quàm optimi ℔ vj. ℥ vij. ʒ ij. ß.

Arida omnia minutissimè contundito.

Opium verò & Myrrham, Hypocistidem, Bdellium, Lycium, Ammoniacum in vino dissoluito. Tragacantham deinde seorsum per se affuso vino dissoluito. Deinde omnia simul misceto, addendo etiam despumatum Artemisiæ succum. In vniuersum hanc confectionem eodem modo conficies, quo Theriacam, & eodem modo dimittenda est vt efferuescat, non omnino repleto vase.

NICOLAVS *Alexandrinus duas habet* Esdræ *compositiones, alteram magnæ, alteram verò Hispaniensis cognomento: sed quia confusæ & indigestæ tantùm sunt moles, & numerosis, & nulla harmonia coëuntibus simplicibus constant, ideò noluimus eas hîc ascribere, his duabus eius receptis paulò exactius compositis contenti.*

RHOIS *Culinarij, id est, Sumach, videlicet pulpæ eius sine osseis seminibus.*

PHYL-

PHYLLI, *id est, Folij; cuius loco pone Spicæ Romanæ, Macis ana* ℈ *vj.*

TERRA *Cimolia; eius loco accipe Bolum verum præparatum.*

SISON *est semen illud nigrum quod apio simile est, & vocatur impropriè Amomi semen.*

THYMIAMA *Hammoniacum, id est, Gummi Hammoniacum, quod vocant Ammoniacum.*

VENTRIS *Mergi, id est, Stomachi auis Mergi. Germanicè vocatur ein Taucher.*

NERION, *id est, arbor Oleander, pro cuius floribus accipe radices Vincetoxici. Legitur etiam in Aëtio rosarum Rhododaphnis; sed idem est quod flos Nerij: ideò alterum tantùm eorum posuimus.*

Mirificè contra lethalia venena prodest, aliosque vsus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum lib. 7. cap. 11. Actuar. in libro De composit. medica. reperies.

Esdræ Antidotus ex Actuario.

℞. Mameræ ℥ j.
Amomi [*eius loco sume nostrum Calamum aromaticum*] ℥ ij.
Iunci odorati [*id est, Squinanthi.*] ℥ ß.
Pyrethri ℈ viij.
Croci ℥ j.
Myrrhæ ℥ iiij.
Styracis ℥ ß. ℈ ij.
Petroselini ℈ iiij.
Tragacanthæ ℥ j.

Succi Hypociſtidis ʒ iiij.
Ireos ℥ ß. ℈ ij.
Seminis fœniculi ℥ j.
Folij [*aut ſuccedanei eius.*] ℥ iij.
Radicis Ponticæ [*id eſt, Rhabarbari.*]
Roſarum ſiccarum Glycyrrhizæ
Florum ſilueſtris Punicæ
Cinnamomi ana ℥ iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis deſpumati ℔ vj. ℥ ix. ʒ vij.

Myrrham & Hypociſtidem in vino diſſolue modico; Tragacantham verò per ſe etiam diſſolue, & confice ſecundum artem. Actuarius ponit abſurdum conficiendi modum, quem non ſequimur.

Mameræ loco ſume Doronicum Romanum.
Florum ſilueſtris Punicæ, i. florum Balauſtiorum.

CONDITA.

Caro Citri Cortices Citri Flores Citri
Arantia integra Cortices Arantiorum
Flores Arantiorum Limones

Limones conditi frequenter pro Chebulis conditis venduntur. Sed facilè deprehenditur dolus. Nam chebuli vnum tantum magnum & lignoſum habent nucleum, Limones verò multa ſemina, &c.

Chebuli Myrobalani
Bellerici Myrobalani
Emblici Myrobalani
Citrini Myrobalani
Indi Myrobalani

Omnes

Omnes quinque Myrobalanorum species iam afferuntur ex India conditæ.

Nuces moſchatæ integræ vt ex India afferuntur.

Iuglandes Citonia Meſpila

Pyra moſchatella Ceraſa

Pruna ſilueſtria Garyophylli

Piper in racemis vt ex India affertur.

Calamus aromaticus [*id eſt , verus Acorus.*]

Galanga Zingiber Enula campana

Secacul [*id eſt, Siſer: Germanicè Gritzelmorn, Clingelmorn.*]

Eringium

Pimpinella [*noſtra.*]

Crethami [*agreſtis radix.*]

CRETHAMVS *agreſtis herba eſt Eringij propemodum folijs : Germanicè vocatur Sichelmoren & Sichelkraut: naſcitur in agris pinguibus.*

Omnia diligenter Saccharo clarificato condiantur ſecundum artem.

CONSERVÆ.

Anthos [*id eſt, flos Roſmarini.*]

Boraginis Bugloſsi

Cichorij Fumi terræ Lauendulæ

Maioranæ Meliſſæ Menthæ

Nymphææ ſeu Nenupharis

Primulæ veris. *Primula veris, idem eſt quod herba Paralyſis.*

Roſarum Pæoniæ

Violarum Cardui benedicti

Lilio

Liliorum conuallium
Florum tiliæ Euphragiæ
Sambuci Hyſſopi Acetoſæ
Betonicæ Scabioſæ Saluiæ

Flores minutiſſimè incidantur, & ſingulis libris florum addantur Sacchari albiſſimi libræ duæ, videlicet qui humidi & mucilaginoſi fuerint, vt Boraginis, Bugloſſi, &c. Siccioribus verò, quales ſunt Anthos, Lauendulæ, Maioranæ, Meliſſæ, Saluiæ, Menthæ & ſimilibus, addantur Sacchari albiſſimi libræ duæ & ſemis.

Diacitonium ſimplex.

℞. Carnium Citoniorum vapore aquæ dulcis reſolutorum, & ad ſpiſsitudinem coctorum, Sacchari albiſsimi deſpumati, & ad ſpiſsitudinem iuſtam cocti ana ℔ viij.

Coquantur ad ſolidam conſiſtentiam, & extendatur in tabulam feruens maſſa, refrigerata in partes incidatur. Quidam octo ℔ carnium Citoniorum, addunt ſex ℔ Sacchari clarificati.

Poteris etiam ita facere.

℞. Citoniorum excorticatorum & ab interioribus mundatorum ℔ viij. Sacchari clarificati ℔ iiij. Coque Citonia ſuper vaporem aquæ dulcis: deinde vnà cum Saccharo ad iuſtam ſpiſsitudinem coque.

Peculiare remedium eſt fluxus, vel vo-

vomitus: quoniam ſtipticat & corroborat membra collapſa, debilia. Confortat ſtomachum, virtutem retentiuam & digeſtiuam: & ſummopere excitat guſtum. Sed ad fluxum datur ante cibum & ad vomitum compeſcendum poſt cibum.

Diacitonium compoſitum D. Nicolai.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum & coctura inſpiſſatarum. ℔ iij.
Mellis deſpumati ℔ iiij.

Coquantur ſimul ad iuſtam conſiſtentiam, & poſtquam ab igne depoſueris antequam refrigerentur, inſperge ſubſequentes ſpecies in tenuiſſimum puluerem contritas.

Cinnamomi ℥ j. ß.
Zingiberis ℥ j.
Piperis
Galangæ ana ℥ ß.
Garyophyllorum
Nucis moſchatæ ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Ligni aloës Macis
Cardamomi ana ʒ ij.
Zedoariæ ʒ j.

Extendatur tota maſſa in tabula marmorea prius roſacea aqua inuncta, in qua aliquid Moſchi diſſolutum fuerit.

Et quando vt aluum ſoluat conficere volueris, antequàm in tabula marmorea extendatur, in vnamquamque lib.
adde

adde Scammoneæ ℥ ß. quæ bene trita subigatur composito.

Mei habet Nicolaus, ego potius consulerem vt Saccharum loco mellis adderetur.

Quædam exemplaria habent Mellis lib. iij. Sed Nicolai exemplar, quod ad meas manus peruenit, habet lib. iiij. Nam necesse est etiam, vt species suum conseruatiuum habeant.

Hoc est calidius & melius ad ea quæ diximus, resoluit ventositates, remouet fœtorem corporis, restituit pristinum colorem, & magis restaurat.

Diacitonium è succo Citoniorum.

℞. Succi Citoniorum despumati
℔ xij
Mellis optimi despumati
Sacchari albissimi clarificati ana ℔ ij.

Coquantur simul ad iustam spissitudinem: deinde ab igne remotis & adhuc tepentibus insperge subsequentium specierum pulueres minutissimè tritos, & per cribrum excussos.

℞. Cinnamomi
Nucis moschatæ ana ℥ iiij.
Garyophyllorum Zingiberis
Galangæ ana ℥ ij.
Radicularum nardi Celticæ
Piperis nigri Ligni aloës
Macis Zedoariæ Cubebarum
Cardamomi ana ℥ j.
Confice secundum artem.

S Y-

SYRVPI.

Syrupus de Duabus radicibus.

℞. Radicum Petroſelini
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.

* VISCERA obſtructione laborantia reſerat.

Syrupus de Quinque radicibus.

℞. Radicum Apij Radicum Fœniculi
Radicum Petroſelini Radicum Ruſci
ARadicum Aſparagi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ iiij.
Coquantur ſecundum artem.

CONFERT febribus pituitoſis, & bilioſis, & iis incipientibus.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ iiij. [*Sacchari quod in hunc Syrupum recipitur, perpenſa quantitate, nimiam non eſſe hic radicum cuiusque unciarum quatuor aſſumptionem industriè Cordus exiſtimauit, Fuchſio quamquam ſecus videatur.*

Syrupus acetoſus ſimplex, ex deſcriptione Meſuæ.

℞. Aceti vini ℔ iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔ v.

Co-

Coquantur secundum artem.

Est communis ad omnem materiam, digerit choleram, plegma & melancholiam, rationeque aceti attenuat crassos humores, incidit viscosos, duros mollit, ineptos euellit, vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum: idcirco in febribus pestiferis iuuat: sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorũ partes inspissat adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat.

Syrupus Acetosus compositus, D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apij
Radicum Endiuiæ ana ℥ iij.
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apij ana ℥ j.
Seminis Endiuiæ ʒ iiij.
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari optimi ℔ iij.
Aceti acerrimi ℔ ij.

Coquantur secundum artem.

Bilem crassam & auulsu difficilem, ac pituitam incidit, terget: obstructa hepatis, lienis, renum aperit.

Syrupus acetositatis Citri.

A ℞. Acetositatis mali Citrei per pannum destillatæ ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij.

Coquan-

Coquantur secundum artem.

RARO *habent Pharmacopolæ Syrupum acetositatis Citri verum: nam plerumque venditur pro eo Syrupus Citreorum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet vt per filtrum aut pannum destilletur acetositas Citreorum, sine vlla vi aut expressione, alioquin coagulatur, cùm refrixerit, Syrupus.*

P. C. SCHOL.

A ℞. Acetos. mali Citrei ℥ vj. &c.] ℥ *vij. Fuchsius, & Sacch. lib. v. legi vult. Verùm cùm Cordus in hac Syrupi descriptione Mesuem non sequatur, vt conferenti liquebit, sed suo Marte eandem descripserit; frustra conqueritur, Fuchsius Mesues nomen inscriptioni eius additum fuisse, vt & Syrupo de Agresta, scriptoris vitio id factum fuisse hinc liquet; quare vtrobique idipsum à me deletum est.*

ÆSTVM ac feruorem bilis flauæ, febriumque ardentium & pestilentialium mitigat, sitim quoque vehementem restinguit.

Syrupus acetositatis Limonum.

℞. Acetositatis Limomum maturorum per filtrum destillatæ ℥ vj.
Sacchari albissimi ℥ iij.
Coquantur secundum artem.

VEHEMENTIVS infrigidat, & penetrat, quàm Syrupus acetositatis Citri, & valet contra putrefactionem, con-

tra vermes, vehementiam calorisfebrilis, & alios crudos humores.

Syrupus Aranciorum acetoſorum.

℞. Succi Aranciorum acetoſorum per pannum aut filtrum deſtillati ℥ vj.
Sacchari albiſſimi ℥ iij.
Coquantur ſecundum artem.
Ad hunc modum poteſt etiam fieri ex ſucco Aranciorum dulcium.

Syrupus de Agreſta.

℞. Agreſtæ ℥ v.
Sacchari clarificati ℥ iij
Coquantur ſecundum artem.

AGRESTA *eſt ſuccus vuarum immaturarum, qui Græcè vocatur Omphacium, & inſpiſſatus ſernatur: hoc autem loco recipienda eſt Agreſta nondum ad ſpiſſitudinem decocta.*

Agreſta exprimi debet ex generoſiſſimis vuis, apud nos paulò ante maturitatem.

IN magnis æſtibus ad ſitim reſtinguendam mirificè confert: Vomitum & alui profluuium billioſum ſiſtit. Febribus bilioſis ſuccurrit: Grauidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculum earundem firmat: Veneniſque aduerſatur.

Syrupus de Pomis D. Meſuæ.

℞. Succi pomorum dulcium
Succi pomorum acetoſorum ana ℥ v.
Coquantur, deſpumentur & colentur: deinde adde
Sacchari ℥ iij.

Co-

Coquantur ſecundum artem.

Succus exprimendus eſt ex optimis pomis ſiue malis, qualia ſunt quæ Weynlingen, ſiue Weynſcrulen vocantur: in acetoſorum genere ex dulcibus etiam ſapidiſsima ſunt eligenda.

COR imbecillum roborat, ob id ſyncopen & cordis tremorem ſanat.

Syrupus Granatorum dulcium D. Meſuæ.

℞. Succi Granatorum dulcium ℔ v.
Sacchari albiſſimi ℔ iij.
Coquantur ſecundum artem.

MALE *hodie faciunt Syrupum Granatorum, indifferenter cum dulcibus acetoſa Granata miſcẽtes. oportet enim vtrumque Syrupum tam acetoſorum quam dulcium granatorum ſeorſum conficere. nam diuerſis morbis, morborumque accidentibus medentur.*

SITIM, tuſſim, & pleuritidem iuuat.

Syrupus Granatorum acetoſorum D. Meſuæ.

℞. Succi Granatorum acetoſorum ℔ v.
Sacchari albiſsimi ℔ iij.
Coquantur ſecundum artem.

FEBRES biliofas, & quæ ex pituitoſis flammam multam inuehunt, iuuat.

Syrupus Dinarij, siue Byzantinus simplex D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ
Succi Apij ana ℔ ij.
Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana ℔ j.
Succi depurentur & despumentur dum maneant ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij. ß.
Coquantur cum facilitate, donec fiat Syrupus.

QVIDAM *differentiam faciunt inter Syrupum Dinarij & Byzantinum seu de Byzantiis, alterum simplicem, alterum compositum vocantes. sed nos simplicis & compositi nomine distinguimus, vtrumque Dinarij siue Byzantinum appellantes.*

HVMORES crassos & lentos incidit atque extenuat, obstructiones aufert, morboque regio succurrit.

Syrupus Byzantinus compositus D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ veræ
Succi Apij ana ℔ ij.
Succi Lupuli Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana ℔ j.
Insuccis decoquantur
Florum rosarum ℥ ij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.

Semi-

Seminis Anisi Seminis fœniculi
Seminis Apij ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ ʒ ij.
Colaturæ adde Aceti ℔ ij.
Sacchari albissimi ℔ ij. ß.
Coquantur secundũ artem diligenter.
SYRVPVS Byzantinus compositus, est efficacior simplici

Syrupus de Artemisia D. Ioan. Matthæi de Gradi.

℞. Artemisiæ M. ij.
Pulegij Calaminthæ
Origani Melissæ
Dictamni Cretici Persicariæ
Sabinæ [*id est, Sauinæ.*]
Amaraci [*hic accipe Maioranam.*]
Chamædryos
Perforatæ [*id est, Hyperici.*]
Chamæpityos [*id est, Iuæ arthriticæ.*]
Comarum Matricariæ Centaureæ minoris
Rutæ Betonicæ
Buglossæ Radicum Fœniculi
Radicum Apij Radicum Petroselini
Radicum Asparagi Radicum Brusci
Radicum Saxifragiæ [*eius loco accipiantur radices Pimpinellæ.*]
Radicum Enulæ campanæ
Radicum Cyperi
Radicum Rubeæ tinctorum
Radicum Ireos
Radicum Pæoniæ ana M. j.

Baccarum Iuniperi
Seminis Ligustici
Seminis Petroselini
Seminis Apij
Seminis Anisi
Seminis Nigellæ
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Costi
Radicum Asari
Radicum Pyrethri
Casiæ ligneæ aromaticæ
* Cordumeni
Calami aromatici
Phu [*id est, radicis eius.*] ana ℥ ß.
Aquæ quantum sufficit
Sacchari ℔ iiij.

Coquantur omnia magna diligentia secundum artem, ne plus quàm necesse sit aromata bulliant.

Pro vulgari & falso Dictamno hic debet poni Dictamnus Creticus. qui singulariter facit ad ea ad quæ Sirupus hic est compositus.

S A X I F R A G I A M *Itali vocant eam herbam quam nos Pimpinellam appellamus: & huius radix hîc debet accipi.*

MEDETVR passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: resoluit frigiditates, ventositates, & dolores: corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat & prouocat.

Syrupus de absinthio maior D. Mesuæ.

℞. Absinthij Romani ℔ ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Vini clari veteris & optimi
Succi Cydoniorum ana ℔ ij. ß.

Macerentur in vase marmoreo aut fictili

fictili denso per noctem vnam, deinde decoquantur.
Colaturæ adde Sacchari ℔ ij.
Confice secundum artem.

ABSINTHIVM *Romanum, id est, Absinthium Ponticum gustu adstringens, & aromaticum: vulgare autem dicitur rusticum Absinthium.*

VENTRICVLVM roborat & iecur, aliaque instrumenta nutritionis, appetentiamque excitat, contra regium morbum prodest, flatus discutit, humoresque per vrinam pellit.

Syrupus Infusionis rosarum.

℞. Infusionis rosarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iiij.
Coquantur cum facilitate.

EST conueniens ad extinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalefactum, & cor, resistens putredini, conueniens tempore pestilentiæ, & resistens venenositati.

Syrupus Infusionis Violarum.

℞. Infusionis violarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iiij.
Coquantur cum facilitate.

FEBRIBVS acutis, iecinoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, morbo laterali, tussique aridæ succurrit,

rit, sitim restinguit, aluumque emollit.

Infusio Rosarum Mesuæ.

℞. Foliorum Rosarum ℔ j. ponantur in vrceo angustiori, & infunde illis aquæ calidæ ℔ iij. aut quantum sufficit, vt madeant. Macerentur per horas viij. aut xij. obstructo fictilis orificio: deinde exprime leviter, & excola infusionem, abjectis rosis, & iterum inde recẽtes rosas, & infusionẽ excolatam calefac; & infũde rosis, ac obstructo orificio vrcei in calido loco dimitte per horas viij. vel xij. posteà rursum excola, & colaturam infunde aliis recentibus rosis, & tertiò demitte: & si efficatiorem facere volueris, etiam quartò recentes rosas in eodem diluto recalefacto macera, ac postremò addito saccharo, Syrupum facito.

Porrò quidam tundunt Rosas, quidam verò integras ponunt. & tusæ quidem celerius vim suam & colorem in aquam deponunt, ac minorem locum occupant. At violæ cùm tunduntur, aliquam herbaceam & tædiosam acrimoniam acquirunt, hoc est, sy crÿgen einen grusenden gesmack im mund. quare consulantur hac de re Doctores medici.

Hæc infusio dicitur alio nomine Mucharus, & Mucharum, siue ex Violis siue Rosis fiat.

Mesue tantùm bis iubet rosas infundi: melius verò est vt sæpius recentes abiectis substituantur.

Infusio

Infuſio Violarum.

Infuſio Violarum eodem modo fit quo Roſarum infuſio.

Syrupus de Succo Fumiterræ maior D. Meſuæ.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ xx.
Florum Boraginis Florum Bugloſſæ
Florum Violarum Abſinthij
Cuſcutæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Roſarum ana ʒ iiij.
Ephithymi Polypodij ana ʒ vij.
✱Prunorum enucleatorum
Paſſularum enucleatarum ana ℔ ß.
Tamarindorum
Pulpæ Caſiæ fiſtulæ ana ℥ ij.
Aquæ ℔ x.

Coquantur ſecundum artem ad tertias, deinde cola, & colaturæ adde
Succi Fumiterræ depurati
Sacchari albiſſimi ana ℔ iij.

Coquantur lento igne ad iuſtam conſiſtentiam, & repone.

Meum exemplar manu ſcriptum habet Prunorum ℔ ß. quemadmodum paſſulæ.

Syrupus fumariæ maior ventriculum & hepar roborat, obſtructiones aperit, cutis morbos, præcipuè ab humore ſalſo vel viſto natos, vt pſoram, lepram, impetiginem, ſerpiginem curat.

Syrupus de Mentha maior D. Mesuæ.

℞. Succi Citoniorum muzorum
Succi Citoniorum dulcium.
Succi Granatorum acetoſorum
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum muzorum ana
℔ j. ß.
In ſuccis macerentur per horas xxiiij
Menthæ ſiccæ ℔ j. ß.
Roſarum rubearum ℥ ij.

Coquantur deinde cum facilitate vſque ad medietatis conſumptionem: colentur, & colaturæ adde
Mellis vel Sacchari ℔ ij.

Coquantur ad perfectionem: & cum reponis, aromatiza cum Gallia moſchata vera trita, & in ſindone ligata, atque ex orificio vaſis ſuſpenſa.

MVZORVM, *id eſt, in vini ſaporem aceſcentium: nam muzus ſapor de dulcedine & acetoſitate aliquid habet.*

Notandum eſt, ſi quis cum melle velit hunc Syrupum conficere, vt accipiat mel odoratum aromaticum, quale è Dantiſco aduehitur: vel tale aliud, vt eſt quod vocant virgineum mel, & Saxones Kruthonich, quaſi aromaticum mel, & non illud vulgare flatuoſum.

Ventriculum frigidum roborat, ob id nauſeam, vomitum, ſingultum, fluorem alui ſedat.

Syrupus De Mentha minor D. Mesuæ.

℞. Succi Menthæ depurati ℔ j.
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum acetoforum, ad medietatem coctorum
Sacchari vel Mellis ana ℔ j.
Coquantur lenſim ſecundum artem.

In hoc quoque Syrupo notandum eſt, quod in proximo Syrupo de Mentha maiore diximus de melle.

Eandem ferè cum ſuperiore facultatem habet.

Syrupus De Calamintha D. Meſuæ.

℞. Calaminthæ domeſticæ
Calaminthæ ſilueſtris ana ℥ ij.
Liguſtici [*ſeminis ſcilicet.*]
Dauci [*videlicet ſeminis eius.*]
Schœnanthi ana ʒ v.
Paſſularum enucleatarum ℔ ß.
Mellis ℔ ij.
Aquæ quantum ſufficit.
Coquantur ſecundum artem.

MEI *cùm additur huic Syrupo, tunc oportet eſſe optimum & aromaticum mel, vt antè etiam dixi, idque in omnibus Syrupis & Oxymellibus obſeruandum eſt.*

POTEST *etiam cum Saccharo fieri hic Syrupus, quia pauci optimum & aromaticum mel emere & expetere conſueuerunt.*

DOMESTICA *Calamintha, eſt quæ in agris*

agris & cultis locis nascitur: & vulgò vocatur Konmintze.

SILVESTRIS *autem Calamintha, est quæ in incultis locis & montibus prouenit, & appellatur Calamintha montana.*

LIENOSIS plurimum confert, quibus durus est lien & pænè irresolubilis, & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina crassa tenaci & irresolubili materia plena habeat, hoc Syrupo sanatur.

Syrupus de succo Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati ℔ viij.
Sacchari Tabarzeth ℔ v. ß.

Coquantur secundum artem.

ENDIVIA *vera, est herba satiua, caulibus folijsq; Cichoreæ similibus, maioribus tamē pinguioribusq; ; flores etiam similes sunt Cichoreæ. allatum est semen eius ex Italia, & iam multis in locis apud nos seritur.*

Valet principaliter ad omnes supercalefactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritiuorum, & in morbo laterali maximè conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis
Boraginis Scariolæ
Hepaticæ Melissæ
Buglossæ Lactucæ

Eupato-

Eupatorij ana m j.
Seminum frigid. maiorum ana ℥ j.
Santali albi Santali rubri ana ʒ j.
Florum cordialium ana ʒ iij.

Coquantur secundum artem, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola, & colaturæ adde

Succi Endiuiæ depurati ℔ j.
Vini Granatorum ℥ iij.
Sacchari albi ℔ iiij.

Fiat syrupus secundum artem.

VALET præcipuè ad supercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ; & est aperitiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestiuus materiarum cholericarum acutarum.

Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro Nicolai Florentini.

℞. Endiuiæ domesticæ
Endiuiæ siluestris Cichorij
Taraxaci ana m. ij.
Cicerbitæ Hepaticæ Scariolæ Lactucæ
Fumi terræ Lupulorum ana m. j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Vesicariæ [*id est, Alkekengi.*]
Glycyrrhizæ Capillorum Veneris
Ceterach [*id est, Asplenij*]
Polytrichi Adianthos ana ʒ vj.

Radicum

Radicum Fœniculi Radicum Apij
Radicum Asparagi ana ℥ ij.
*Coquantur in aqua sufficienti, & percolentur, deinde cum Sacchari albi ℔ iiij. Fiat Syrupus.

Pro cuius vnaquaque libra inter coquendum adjiciantur.
Rhabarbari optimi ʒ iij.
Spicæ nardi ℈ ij.

B Colligato in linteolo raro, quod sæpe exprimatur, dum Syrupus consistentiam iustam nanciscatur.

P. C. SCHOL.

A ℔ iiij.] *Hanc Sacchari quantitatem huic Syrupo esse indendam, eamq; abundè satis esse dicimus & censemus: quamquam Commentatorum nullus, quod sciam, huic multi vsus Syrupo pondus vllum exprimat, Coloniensium Dispensatoriolo excepto: quod cum ℔ v. & ℔ viij. sumendas putat, medicamentum nimis imbecille tanta copia reddit, augēte & malum, quod Manipulos viridium herbarum (quales hic requiruntur) semunciales tantum, vt sunt puerorum, constituat.*

B *Cæterùm Spicæ ℈ ij hîc quoque sufficere debēt.*

VALET contra omnem materiam venenosam in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace & similibus: valet & in febre pestilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per vrinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum.

Syrupi è Cichoreo Nicolai Florentini, emendata descriptio M. De Lobel.

ESTI *quorundam popularium medicantium, pharmacantium, ac medicastrorum fatalis inscitia fallere solita nulla monita in dignoscendis non contemnendæ vtilitatis, Seridis siue Intubacei generis cunctis familiis, audierit; vt non tantùm Medicos doctiss. & pharmacopœos probos eluserit, sed etiam multis ansam dederit in hunc vsque diem magno ægrotantium dispendio, parandi Syrupum è Cichoreo D. N. Florentini cum Rhabarbaro è solo succo Cichorei satiui, vel aliquot hortorũ refrigerantibus temperatis herbis, quæ sanè instituto Nicolai Florẽtini minimè respondebunt (* præscribitur enim eius Syrupus nõ modò ad refrigerandum hepar & viscera; sed etiam tum ad hepatis, stomachi, splenis, aliorumque viscerum æstuationes ac inflammationes, tum ad reserandas obstructiones in febribus biliosis & ad somnum conciliandum) *veruntamen amicis quorundam petitionibus, (quia multi & quotidiani vsus hic vtilissimus Syrupus) neglectis herbarum confusis, ambiguis, & barbaris nominibus, eius secundum intentionem Nicolai, descriptionem sic castigamus, secuti ordinis seriem Rondelletij.*

A ℞. Hordei integri ℥ iiij.
Radicum Asparagi
Fœniculi
B Paludapij [. *i. apij Palustris*] ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ ℥ j

C In-

C Intybi domestici vel satiui [.i. *Endiniæ vulgatissimæ, latifoliæ, officinis vulgò Scariolæ vocatæ.*]
Intybi syluestris [*id est, Endiniæ siluestris officinarum, perperam recentioribus Lactucæ siluest.*]
Cichorei
Taraxaci [*id est, Dentis leonis.*] ana M. ij.
Cicerbitæ siue Sonchi lenis.
D Hepaticæ siue Lichenis
Lactucæ satiuæ
Lactucæ siluestris soporiferæ
Fumi terræ
Lupulorum ana m. j.
Adianthi [*siue Capillorum Veneris.*]
Polytrichi
Asplenii [.*siue Ceterach.*]
Cassithæ ana ʒ vj.
Seminis Halicacabi [*siue Alkekengi.*]
℥ iiij. si recens fuerit; alioqui sufficiet media quantitas.

Coquantur in aquæ & succi Cichorei æquis partibus in balneo aperto: deinde exprimantur, clarificentur, & syrupizentur in eodem balneo & vase lapideo aut vitreo, additis lib. iiij. paulo plus, minus, sacchari albi.

Sub finem ebullitionis adduntur Rhabarbari electi ʒ iiij. & Spicænardi ℈ iiij. nodulo exceptorum & ligatorum.

* *Præponuntur quæ diutius coquenda.*
A ℥ iiij.] *ex veteri exemplari cum Rondel. legimus.*

Palud.

B Palud.] *magis aperit quàm Apium hortenſe.*
C Intubi dom.] *omnia exemplaria inſerunt Scariolam: quæ tamen eadem eſt cum Endiuia aut Intubo domeſtica.*
D Lactuc. ſil.] *Lactucam agreſtem officinæ Belgicæ Antuerpiæ facilè ſibi procurabunt; vbi ſemel ſata maximo & importuno prouentu luxuriat; potiſsimùm in hortis noſtris & optimorum pharmacopœorum Ioannis Coene, Oliuerij Drieſch, & piæ memoriæ P. Coudebergi.*

Oxyſacchara ſimplex D. Nicolai.

℞. Sacchari albi ℔ j.
Succi malorum Granatorum acetoſorum ℥ viij.
Aceti ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate ad ignem in vaſe ſtanneo, dum Syrupi craſſamentum adſciſcat.

Digerit materias cholericas phlegmati miſtas, quæ grauant ſtomachum & præcordia, & faciunt tertianas duplas inordinatas, quas vocant erraticas, & ſimiles quartanis duplis.

Oxyſacchara compoſita D. Nicolai Præpoſiti.

℞. Capillorum Veneris
Linguæ ceruinæ [*id eſt, Phyllitidis.*]
Scolopendriæ [*id eſt, Aſplenij.*]
Polytrichi Hepaticæ Violarum
Radicum fœniculi Radicum Ruſci
Radicum Aſparagi

Radicum Graminis ana ℥ j.
* Hoc modo confice : In ſucco malorum granatorum, herbas & radices triduum macerato, quarto die parum bullire ſinito, cum forti expreſſione per-
*colato : poſtremò cum Sacchari ℔ ij. ex arte, ad iuſtam craſſitiem concoquito.

Concalefacta corpora potum iuuat: longis febribus, quas ſanguis aut bilis creauit, & calori jecinoris auxilio eſt, & lienis obſtructiones tollit.

Syrupus de Iuiubis D. Meſuæ.

℞. Iuiubarum numero ix.
Violarum
Seminis Maluæ ana ʒ v.
Capilli Veneris Hordei mundati
Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Seminis Cytoniorum
Seminis Papaueris albi
Seminis Melonum
Seminis Lactucæ
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Aquæ fontis ℔ iiij. aut q. ſ.
Sacchari ℔ ij.

Coquantur ſecundum artem.

SYRVPVS iſte confert raucitati, tuſſi & pleuritidi.

Syrupus Violarum D. Meſuæ.

℞. Violarum ℥ ij.
Seminis Cytoniorum

Semini

*Seminis Maluæ ana ʒ vij.
Iuiubarum
Sebeſten ana numero xx.
Aquæ Cucurbitæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ j. ß,
Coquantur ſecundum artem.

CVCVRBITA *debet deſtillari cùm adhuc eſt tenera, antequam indureſcere incipiat.*

Prodeſt pleuritidi & tuſſi à cauſa calida.

Syrupus de Succo Violarum.

℞. Violarum recentium iamiam lectarum quantitatem ſatis magnam, & decerpe ab iis purpurea foliola, & abjice virides eorum cauliculos, quoniam herbaceam habent acrimoniam, & floridum colorem hebetant. Contunde deinde decerpta violarum folia in mortario marmoreo & exprime. mox
℞. Expreſſi ſucci ℔ ij.
Sacchari ℔ iiij

SACCHARVM *prius clarificetur, & ad iuſtam conſiſtentiam coquatur; amoto deinde ab igne Saccharo, tepefieri ſinito, & ſuccum in'undito, & rurſum lento igne ad ſpiſsitudinem coquito, & emicantem in coquendo ſpumam continuò auferto.*

Quidam ſpumam non auferunt, ne color pereat. Sed citò corrumpitur cum ſpuma repoſitus.

HIC Violarum Syrupus in Miſnia fit, præſertim Lipſiæ, vbi eum vocant Succum Violarum.

BILIS acrimoniam obtundit, ac ob lentorem thoracis vitiis eſt aptum.

Syrupus de Prassio D. Mesuæ.

℞. Prassij ℥ ij.
Capilli Veneris
Hyssopi ℥ j.
* Calaminthæ Anisi
Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ʒ v.
Seminis Maluæ
Seminis Fœnugræci
Radicis Ireos ana ʒ iij.
Seminis Lini
Seminis Cytoniorum ana ʒ ij.
Passularum enucleatarum ℥ ij.
* Ficuum siccarum pinguium num. xv.
* Penidiarum ℔ j.
Mellis ℔ ij.
Aquæ quantum sufficit.

Coquantur secundum artem.

MEL *oportet esse aromaticum & optimum: potest tamen etiam cum Saccharo fieri.*

Vitijs thoracis & pulmonis diuturnis, & à frigido tenacique humore excitatis, atque eradicatu difficilibus succurrit: hinc est quòd senibus & asthmaticis plurimum conducat.

Syrupus de Glycyrrhiza D. Mesuæ.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Capilli Veneris ℥ j.
Hyssopi ℥ ß.
Aquæ ℔ iiij.

Macerentur horis xxiiij. Deinde coquan-

coquantur ad dimidias : colaturæ adde
Mellis optimi Penidiarum
Sacchari ana ℥ viij.
Aquæ rosarum ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Thoracem & pulmonem expurgat, ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur.

Syrupus de Hyssopo D. Mesuæ.

℞. Hyssopi aridi
Radicum Apij
Radicum Fœniculi
Radicum Petroselini
Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Hordei mundati ʒ iiij.
Seminis Maluæ
Seminis Cytoniorum
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Capilli Veneris ʒ vj.
Iuiubarum
Sebesten ana num. xxx.
Passularum magnarum enucleatarum ℥ j. ʒ iiij.
Ficuum siccarum
Dactylorum pinguium ana num. x.
Penidiarum albarum ℔ ij.

Confice secundum artem.

Ad vitia thoracis & pulmonis efficax est, humoresque exscreatu difficiles extenuat & educit.

Syrupus de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi
Radicum Apij
Radicum Endiuiæ ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ Schœnanthi
Cuscutæ Absinthij
Rosarum ana ʒ vj.
Capilli Veneris Bedeguaris
Suchahæ
Florum aut radicum Buglossæ
Anisi Fœniculi
Eupatorij ana ʒ v.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari Orientalis.*]
Mastiches ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ Asari
Folij [*pro Folio pone Spicam Romanam.*] ana ʒ ij.
Aquæ quantum sufficit, aut ℔ viij.
Succi Apij
Succi Endiuiæ ana ℔ ij.
Sacchari ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.

Pro Bedeguare & Suchaha, quæ hodie non cognoscuntur, licet accipere Carduum Benedictum, & Carolinam, id est, Cardopaciæ radicem.

Eupatorium, quod Mesue semper intelligit, est Gratiola, vt antè etiam dictum fuit aliquoties.

Frigidis jecinoris vitiis, ac eiusdem obstructionibus, aque inter cutem maloque corporis habitui succurrit. humores enim crassos extenuat, roburq; jecinori adjicit.

adjicit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tensionem demolitur.

Syrupus de Stœchade simplex.

℞. Florum Stœchadis ʒ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ʒ x.
Anisi ʒ vj.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit: coquantur secundum artem. Colaturæ adde
Mellis optimi ℔ iiij. ß.
Condiatur cum
Cinnamomi Calami aromatici
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Ligentur in sindone, & in Syrupo suspendantur.

Syrupus de Stœchade compositus D. Mesuæ.

℞. Florum Stœchadis ʒ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ʒ x.
Anisi Pyrethri ana ʒ vij.
Piperis longi ʒ iij.
Zingiberis ʒ ij.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit
Mellis optimi ℔ v.
Coquantur secundum artem lento igne, colaturæ adde mellis prædictas ℔ v. & cum reponis, tunc condies sequentibus

tibus speciebus in sindone rara & munda suspensis.

℞. Cinnamomi
Calami aromatici
Spicæ nardi Indicæ
Croci Zingiberis Piperis nigri
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Contundantur grosso modo.

Ego in condiendo Syrupo de Stœchade vtroque, pro Calamo aromatico mallem imponere Schœnanthum aut Galangam, nam vero Calamo aromatico iam caremus.

Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralysim, epilepsiam, spasmum, spasmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de Epithymo D. Mesuæ.

℞. Epithymi ʒ xx.
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobalan. Indorum ana ʒ xv.
Emblicorum Bellericorum ana ʒ vj.
Cuscutæ
Fumiterræ ana ʒ x.
Thymi Buglossæ Calaminthæ
Glycyrrhizæ
Polypodij Agarici
Stœchados ana ʒ vj.
Rosarum Fœniculi
Anisi ana ʒ ij. ß.
Prunorum num. xx.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Tamarindorum ℥ ij. ß,

Aquæ

Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ iij. Sapæ ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
SAPA eſt muſtum optimum ad tertias decoctum.
ATRAM bilem, & alios humores vſtos vacuat, ob id morbos ex his naſcentes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fiſtuloſa, pſoram, lepram præcauet, curatque.

Syrupus de Nymphæa D. Franciſci Pedemontani.

℞. Florum Nymphææ ℥ ij.
Florum vngulæ Caballinæ aquaticæ
Pſyllij integri
Acetoſæ ana ℥ j.
Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ iiij.
Seminis Lactucæ Seminis Endiuiæ
Seminis Scariolæ
Seminis Portulacæ ana ʒ ij.
Radicum Fœniculi ℥ j.
Aquæ hordei quantum ſufficit
Sacchari ℔ j.
Aceti albi
Succi Granatorum acetoſorum ana ℥ ij.
Coquantur ſecundum artem: deinde aromatizentur cum
* Santali Citrini

Spicæ nardi Indicæ ana ʒ j.

A *Duæ sunt Nymphææ species, altera candidum, altera luteum florem habet, & vtriusque flores hunc Syrupum ingrediuntur. Nam Auctor huius Syrupi eam speciem quæ albos habet flores, vocat Nenuphar; alteram verò quæ luteos fert flores, appellat vngulam Caballinam aquaticam, à foliorum figura, & florum colore.*

SCARIOLA *est species Endiniæ, quam nos in Germania vocamus Endiniam, vulgò Gensdistel, & habet spinulas in dorso foliorum.*

P. C. SCHOL.

Vngula Caballina aquatica.] *De Tussilagine hanc in propria sua significatione intelligi posse Fuchsius dextrè monet: apud aquas enim aut humentia loca plerumque nascitur.*

BILIS flauæ feruorem extinguit, ideoque mirificè in ardentibus aliisque acutis febribus auxiliatur: somnum quoque conciliat.

* *Syrupus de Papauere simplex D. Mesuæ.*

℞. Capita papaueris albi recentia
Capita Papaueris nigri recentia ana ʒ LX.
Aquæ pluuialis ℔ iiij.

Coquantur vsquequò remaneat tantum aquæ ℔ j. ß.

Colaturæ adde
Sacchari
Penidiarum ana ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Valet

Valet ad catarrhum & tussim, causam insomnij.

Syrupus de Papauere compositus D. Mesuæ.

℞. Papaueris albi
Papaueris nigri ana ʒ L.
Capillorum Veneris ʒ XV.
Glycyrrhizæ ʒ V.
Iuiubæ numero XXX.
Seminis Lactucæ ʒ XL.
Seminis Maluæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ vj.

Coquantur in ℔ iiij. aquæ vsque ad duas, & cum Sacchari &
Penidiarum ana ℥ viij.
Fiat Syrupus secundum artem.

VALET ad tussim siccam, phthisin, catarrhum, insomnij causam.

Syrupus de succo Myrtillorum.

A ℞. Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.
Sacchari clarificati ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.

Curandum est vt adferatur ex Italia, aut Narbonensi Gallia Myrtillorum succus, si quis volet hunc Syrupum conficere.

P. C. SCHOL.

A ℔ viij.] *Cùm hic Syrupus à Mesues, cui erroneè à Cordo adscribebatur, diuersus sit; atque à Cordo ipso forsan concinnatus; malè legi hîc ℔ viij. Fuchsius temere scribit.*

SYRVPVS Myrtillorum ventriculum & viſcera roborat; ob id fluorem alui antiquatum ſiſtit & tuſſim mitigat.

Syrupus Myrtinus compoſitus.

℞. Myrtillorum ℥ xx.
* Roſarum Santali albi
ASumach Balauſtiorum
* Berberis ana ℥ xv.
* Meſpilorum ℥ L.
* Succi Granatorum acidorum vel muzorum
Succi Pomorum agreſtium ana ℔ ij.

Omnia in dictis ſuccis & aqua q. ſ. coquantur, & fiat Syrupus cum
* Sacchari ℔ iij. ſecundum artem.

P. C. SCHOL.

Roſarum.] *Roſas Fuchſius rectè addit à Cordo neglectas, ſimulq; ana ℥ xv. legendum & ℥ L. atq; Sacchari ℔ iij. dextrè ait, vbi Cordus ℥ xxx. & ℥ C. ac Sach. ℔ v. nimiè ſcripſerat. Interim in aquæ ℔ viij. coquit Fuchſius, & ſucci Granatorum ac Cytoniorum ana ℔ ß. tantùm addit.*

HIC Syrupus ſiſtit ventris fluorem, etiam antiquum, & ſcreatum ſanguinis.

Syrupus de ſucco Acetoſæ D. Meſuæ.

℞. Succi Acetoſæ depurati ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.

Coquan-

Coquantur ſecundum artem.

FEBRIBVS biliotis & peſtilentialibus ſaluber eſt, cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipſaque roborat.

Syrupus de Succo Boraginis.

℞. Succi Boraginis depurati ℔ viij.
Florum Boraginis recentium ℔ j.

Quàm modicè efferueant, aut potius horis aliquot in ſucco clarificato ac calido macerentur: dein colentur, cumque Sacchari ℔ iiij. fiat Syrupus.

SVCCVS *Boraginis prius eſt clarificandus cum albuminibus ouorum, alioquin plus ſatis mucilaginoſus fieret Syrupus.*

P. C. SCHOL.

Stolidos cùm hìc deſcripſiſſet Cordus huius & ſequentis Syrupi conficiendi modos, ego eoſdem ſuo nitori ex arte reddidi. Feciſſem quidem & aliis locis quamplurimis, niſi falcem in alterius meſſem indere penitius, minimé conſultum viſum fuiſſet.

COR ipſum roborat, eiuſque tremorem & ſyncopen ſanat, maniacos & melancholicos iuuat.

Syrupus de Succo Bugloſſæ.

℞. Succi Bugloſſæ depurati ℔ viij.
*Florum Bugloſſæ recentium ℔ j.
*Sacchari ℔ iiij.

Fiat eodem modo quo præcedens.

Intelligo

Intelligo hîc eam Buglossam quæ vulgò in vsu est, non illam Italicam maiorem.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur : nam sit mucilago, dum tunditur Buglossa. ideò tusa dimittenda est per noctem in frigido loco, & postridie exprimendus succus atque cum albuminibus ouorum clarificandus.

COR confortat, lætitiamque generat.

Syrupus de Lupulo.

*℞. Succi Lupuli depurati ℔ ij.
*Succi fumiterræ depurati ℔ j.
*Sacchari ℔ ij.

Coquantur secundum artem.

Potest etiam hic Syrupus fieri è solo Lupuli succo, vt Mesuæ placet in capite De speciebus Volubilis. Exprimendus autem est Succus Lupuli cùm adhuc teneræ sunt eius viticulæ & asparagi.

Refrigerat, & collectionem impetus lenit. Bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Iuleb Rosatum.

*℞. Aquæ rosarum ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.

Fiat cum diligentia secundum artem.

FEBRIVM, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit, sitim inexpletam sedat.

Iuleb Violatum.

* ℞. Aquæ violarum ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.

Coque vt Iuleb Rosatum.

Febres, phlegmonas, pleuritidem, asperitatem gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

Mina Cytoniorum simplex D. Mesuæ.

℞. Succi Cytoniorum depurati ℔ xij.

Coquantur ad medietatem, & affunde

A Vini veteris optimi ℔ v.
* Sacchari ℔ iij.

Coquantur secundum artem.

P. C. SCHOL.

A Vini ℔ v. Sacch. ℔ iij.] *Cordum hic Vini ℔ viij. Sach ℔ xij. perperam legentem, & Fuchsius quoque animadvertit. quare veram vtrobique lectionem reposui.*

VENTRICVLVM roborat, & cibum in eo continet.

Myua Cytoniorum aromatica * *D. Mesuæ.*

℞. Succi Cytoniorum acetosorum ℔ xx.
Vini veteris optimi ℔ x.
Meilis despumati optimi ℔ vj.

Potest tamē etiam cum Saccharo fieri.

Coquantur ad perfectionem: & aromatizentur in sindone ligatis, cum
Cinnamomi electi

Car-

Cardamomi minoris ana ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ ij.
Zingiberis
Mastiches ana ʒ j. ß.
Croci ʒ ij.
Xyloaloës
Macis ana ʒ j. ß.
*Moschi ℈ j.
Galliæ moschatæ veræ ʒ ij.
Fiat secundùm artem.
*Mellis loco Saccharum sumi potest.

VENTRICVLVM, hepar, & cætera viscera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitum & lienteriam sedat.

Mel Rosatum D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubearum nondum penitus apertarum ℔ ij.
Mellis optimi ℔ vj.
Coquantur lento igne secundum artem.

STOMACHVM confortat & mundificat, & est digestiuum materiarum phlegmaticarum in stomacho & meseraicis contentarum.

Mel Rosatum aliud efficacius.

℞. Foliorum rosarum rubearum nondum explicitarum contusorum ℔ ij.
Coquantur in aquæ cælestis ℔ iiij.
Colaturæ fortiter expressæ adde
Succi rosarum rubearum depurati.

Mellis optimi despumati ana ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.

Oxymel simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis optimi despumati ℔ iiij.
Aceti vini acerrimi
Aquæ clarissimæ ana ℔ ij.
Mel cum aqua despumetur iterum diligenter, & cùm aqua fuerit consumpta, tunc adde acetum, & coque secundum artem.

HVMORES crassos, lentos ac pituitosos incidit, extenuat, abstergit, atque adeò obstructiones aufert, sputum educit, spiritumque faciliorem reddit.

Oxymel compositum.

℞. Radicum Fœniculi
Radicum Apij ana ℥ iiij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ℥ j.
Coquantur in aquæ claræ ℔ vj. aut quantum sufficit. Colaturæ adde
Aceti acerrimi ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ ij.
Coquantur secundum artem.
HVMORES crassos & pituitosos incidit, extenuat & abstergit: obstructiones tollit iecinoris, lienis ac renum: vrinam mouet, sudoremque euocat.

Oxymel Scylliticum simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis despumati ℔ iij. Aceti scyllitici ℔ ij. Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos, lentos, auulsu contumaces separat: ob id cōfert ventriculi & aliorū viscerū affectibus hos humores sequēcibus. ructū acidū sanat & vesicæ mollificationē, seu vrinæ incontinentiam.

Oxymel Scylliticum compositum.

℞ Radicum Apij Radicum Fœniculi ana ℥ iiij
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ℥ j.
Coquantur in aquæ ℔ vj. aut quantum sufficit.
Colaturæ adde Aceti Scyllitici ℔ j
Mellis optimi despumati ℔ ij. Fiat secundū artē.

ID potentius multo incidit, tenuat, terget, obstructa aperit in diuturnis quartanis & quotidianis, quàm Oxymel compositum de radicibus.

Mel Anacardinum Azaranij.

℞. Anacardos recentes: terantur, & in aqua coquātur, donec melliginē quandā in rubeo colore fuscā emittant: eam aquæ innatantē auferto, & reponito.

Mel Emblicorum.

Mel Emblicorum, est mel in quo Emblici Myrobalani sunt conditi. (consistentiam inspissatum. Alij vero vocant Emblicorum decoctum ad mellis

Mel Passularum.

℞. Vuarum passarum ℔ iiij. Infundantur eis aquæ ℔ xij. aut q. s. & macerentur horis xxiiij deinde coquantur ad remanentiam tertiæ partis. Colentur, & colatura decoquatur ad crassitudinem mellis, & reponatur. hoc decoctum vocatur Mel passularum.

SYRVPORVM TRES SEQVENTES, VALERII CORDI DESCRIPT. HVIC EDITIONI NVNC PRIMVM ACCESSERVNT.

Syrupus de Pyris Valerij Cordi.

℞. Succi Pyrorum moschatellinorum
Succi Pyrorum Palatinorum
Sacchari clarificati ana ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Et quoniam Pyra Moſchatellina citius matureſcunt, expreſſum eorum ſuccum clarificatum cum Saccharo decoctum repones, donec etiam Palatina matureſcant, demum miſcebis.

Syrupus de Cichoreo Val. Cordi.

℞. Rad. fœniculi
Cichorij ana ℥ iiij.
Linguæ ceruinæ Scolopendrij
Capillorum Veneris
Trichomanes ana m. j.
Aquæ Cichorij Succi eiuſdẽ ana ℔ iiij.
Coquantur omnia ſecundum artem.
Colaturæ adde Sacchari clarificati ℔ iiij.
Et ſpecies ſequentes petiæ illigatas ſuſpende in Syrupo:
℞. Rhabarbari ℥ ij.
Rad. Spicæ Romanæ ℈ j.
Fiat Syrupus.

Syrupus Refectiuus Val. Cordi.

℞. Dactylorum enucleatorum
Ficuum ſiccarum pinguium
Xyloceratiorum enucleatorum
Vuarum Cubebarum paſſarum
Vuarum paſſarum vulgarium maiorum & minorum
Tamarindorum enucleatorũ ana ℥ iiij.
Muſti generoſi recentis
Succi Cydoniorum ana ℔ vj.
Incidantur fructus in partes, Paſſulæ minores & Xyloceratia modicè

contundantur, vnumquodque per se. Deinde misceantur omnia, & in fictili denso affundatur eis succus & mustum, macerenturque horis xxiiij. Posteà coquantur lento igne ad consumptionem tertiæ partis aut amplius.

Colaturæ affunde lactis Amygd. cum aqua rosea ℔ ij. ex vna libra Amygdalarum dulcium tritarum expressi.

Clarificetur deinde cum albuminibus ouorum xij.

Huic decocto clarificato adde sacchari clarificati ℔ iij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, tum suspende in Syrupo sequentes species crassiusculè tritas, & in sindone ligatas:

℞. Cinnamomi interioris optimi
Macis Nucis moschatæ
Cardamomi Zingiberis
Galangæ Zedoariæ
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Ligni aloës ʒ iij.

Huiusmodi dilutum vel decoctum fructuum horum, vel alicuius eorum vocant Arabes Nabuch, *quo vtuntur pro vino & melle in calidis regionibus.*

HVNC Syrupum composui diuitibus quibusdam in chronicis morbis, omnem cibum & potum auersantibus, & comperi mirum in modum vires reficere, alere, & iam desperatos, refocillatis viribus sanitati restituere.

ROB

ROB.

Rob de Ribes simplex.

℞. Succi ribes ℔ viij.
Coquatur per se ad spissitudinem mellis, & reponatur.

Rob de Ribes Compositum.

℞. Succi Ribes ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

VENTRICVLVM firmat, vomitum biliosum reprimit, sitim restinguit, aliasque excretiones biliosas sistit.

Rob de Berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔ viij.
Coquatur per se vsq. ad mellis spissitudinem.

Rob de Berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

ROB ex Oxyacantha seu de Berberis, easdem quas præcedens facultates obtinet.

Rob Nucum D. Mesuæ.

℞. Succi Corticum viridium iuglandium ℔ iiij.
Mellis optimi ℔ ij.

Coquantur ſecundum artem.

Deſtillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem excitantium confert.

Diamorum, deſcriptione Nicolai.

℞. Succi Mororum Celſi ℔ ß.
Succi Mororum rubi ℔ j.
Mellis optimi deſpumati ℔ j.
Sapæ ℥ iij.

Coquantur ſecundum artem.

Contra depaſcentia oris vlcera, ad dentium affectus & gingiuarum noxas, atque ad omnia oris vitia gargarizatus proficit.

Diamoron aliud D. Val. Cordi.

℞. Succi Mororum rubi
Succi Mororum rubi Idæi
Succi Mororum Celſi ſiue de arbore
Succi Fragorum ana ℔ ij.
Mellis deſpumati optimi ℔ iiij.

Coquantur lento igne ſecundum artem.

MORORVM *omnium ſuccus exprimendus eſt antequam perueniant ad maturitatem. Porrò Mora rubi Idæi & Fraga citius matureſcunt, quam alia: ideò oportet, vt horum Succus colligatur, & cum Saccharo decoctus reponatur, donec alij matureſcant. Sint autem ſucci vniuſcuiuſque ℔ ij. Sacchari ℔ j. ad quamuis eorum, id eſt, Sacchari ℔ ij.*

RVBVS *Idæus eſt ille rubus, quem nos vocamus*

camus Himpen: eius mora siue fructus vocantur Himpeer.

Medulla siue pulpa seu Rob Cerasorum.

℞. Cerasorum acetosorũ quantum volueris, coque per se, sine humore aliquo, & per cribrum setaceum manibus exprime, & ad spissitudinem iustam coque ac sine Saccharo repone, vt medullam Prunorum. Poterit qui volet etiam cum Saccharo conficere.

Dia marenatum simplex.

℞. Amarena Cerasa quantum libuerit & cum modico vino coque, cocta per cribrum manibus exprime, expressam deinde pulpam ad spissitudinem coque, & deinde.

℞. Inspissatæ pulpæ ℔ xij.
Sacchari clarificati & inspissati ℔ viij.
Confice secundum artem.

AMARENAE *sunt magna Cerasa gustu vinosa, quæ Germanice vocantur Amarellen, Ammerlinghe, & Amelber.*

Diamarenatum compositum.

℞. Diamarenati simplicis iam confecti, & adhuc calidi ℔ iiij.
Cui insperge sequentes species in minutissimum puluerem tritas:
℞. Cinnamomi
Nucis moschatæ ana ℥ j.

Zingiberis
Galangæ ana ʒ iiij.
Cardamomi Garyophyllorum
Macis
Ligni aloës ana ʒ ij.
Confice ſecundum artem.
Ad hunc modum potes etiam facere confectiones ex Cynosbatis & Cornis, hoc eſt, Corni fructibus.

LOHOCH.

Lohoch ſanum & expertum D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Hyſſopi
Glycyrrhizæ ana ʒ iiij.
Iuiubarum
Sebeſten ana numero xxx.
Paſſularum enucleatarum
Ficuum ſiccarum
Dactylorum pinguium ana ℥ ij.
Fœnugræci ʒ v.
Capilli Veneris m. j.
Aniſi Fœniculi Ireos
Seminis Lini
Calaminthæ ana ʒ iiij.
Coquantur ſecundum artem in aquæ clariſſimæ ℔ iiij. ad conſumptionem ℔ ij.
Colaturæ expreſſæ adde
Penidiarum ℔ ij.
Coquantur ad perfectionem, poſteà inſperge ſubſequentia minutiſſimè inciſa & tuſa.

℞. Pi-

℞. Pinearum mundatarum ʒ v.
Amygdalorum dulcium mundatorum
* Glycyrrhizæ Tragacanthæ
Gummi Arabici
* Amyli ana ʒ iij.
Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia ſimul celerrimè, donec albeſcant.

Tvssi vociſque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt, craſſos in thorace & pulmone humores extenuat.

Lohoch de Pino D. Meſuæ.

* ℞. Pinearum ʒ xx.
Amygdalorum dulcium
Auellanarum aſſatarum
Tragacanthæ Gummi Arabici
Glycyrrhizæ
Succi Glycyrrhizæ
Amyli Capilli Veneris
Ireos ana ʒ iij.
Carnium dactylorum ʒ xxxv.
Amygdalorum amarorum ʒ iij.
Mellis paſſularum Butyri recentis
Sacchari Tabarzeth ana ℥ iiij.
Mellis Tabarzeth ℔ iij. ℥ j.
ʒ iiij.

Conterenda contundantur, & incidenda incidantur minutiſſimè, & cum melle excipiantur.

Mel Tabarzeth *eſt optimum, ſinceriſsimum atque odoratiſsimum mel, quale ex Dantiſco affertur.*

P. C. SCHOL.

A Amygd. am. ʒ iij.] *Cùm Cordus hîc peruersè ℥ iij. posuisset, ʒ iij. tantùm legendas esse, Fuchsio quoque astipulante, dico.*

Tvssi diuturnæ, difficultati spiritus, & asthmati succurrit: humores in thorace crassos incîdit, & extenuat.

Lohoch de Papauere D. Mesuæ.

℞. Papaueris albi ʒ xxv.
Amygdalorum dulcium Pinearum
Gummi Arabici Tragacanthæ
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ x.
*Amyli ʒ iij.
Seminis Portulacæ Seminis Lactucæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ iiij.
*Croci ʒ j.
Penidiarum albarum ℥ iiij.
Syrupi de Papauere ℔ iij.

Omnia contundantur & incidantur atque cum Syrupo excipiantur, secundum artem. Porrò iste Syrupus de Papauere sic fieri debet:

℞. Capitum Papaueris albi recentium
Capitum Papaueris nigri recentium ana ℥ vj.
Seminis Lactucæ
Florum Violarum ana ℥ j.
Aquæ quantum sufficit, aut ℔ viij.

Coquantur, & colaturæ adde
Sacchari ℔ iiij.

Coquantur ad spissitudinem.

Hoc

Hoc Lohoch de Papauere appellatur etiam alio nomine Diapapauer.

Iuuat tuſſim, & gutturis aſperitatem à catarrho calido, tenui (quem ſputum liquidum indicat) eum enim coquit, & craſſat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

Lohoch de Scylla D. Meſuæ.

℞. Succi Scyllæ
Mellis deſpumati ana ℔ j.
Coquantur ſecundum artem.

SCYLLA *propriè ſuccum non habet, ſed mucilaginem; quæ ſic eſt colligenda:*

℞. Scyllas crudas tres aut quatuor, eius laminas puriores, plenas & nitidas, in partes incidito cultello eburneo: deinde in pila ſiue mortario fictili aut lapideo ſiue marmoreo atterito cum agitaculo ex ligno Guaiaco ſiue ſancto facto, & deinde exprime & vtere.

ECLEGMA de Scylla, materiam craſſam, lentam, coctu difficilem in partibus reſpiratoriis, expelli facilè ſtrenuè reddit, & natam inde ſpirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat.

Lohoch de Pulmone vulpis D. Meſuæ.

℞. Pulmonis vulpini ſiccati
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Aniſi
Seminis Fœniculi
Capilli Veneris ana ℥ j.

Saccha-

Sacchari clarificati ℥ xv.

Conterantur omnia tenuissimè, & cum Saccharo excipiantur.

Abstergit & consolidat vlcera pectoris & pulmonis, & præferendum est aliis remediis in phthisi.

* *Lohoch ad Asthma D. Mesuæ.*

* ℞. Scyllæ assatæ ʒ iij.
* Radicum Ireos ʒ ij.

Hyssopi
Prassij ana ʒ j.
Myrrhæ rubeæ
Croci ana ʒ ß.

Cum mellis quantitate sufficienti fiat Lohoch.

Ad asthma & tussim antiquam valet: humorem enim crassum tenuat.

LENITIVA.

ET SOLVTIVA

FLORES CASIÆ FISTVLAE SOLVTIVAE.

℞. Cannas seu siliquas Casiæ ponderosas, & quæ non resonant concussæ, aperi eas & contentam in eis pulpam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter euacua, excempta proiice super inuersum & angustum cribrum setis equinis contextum. Cribrum deinde pone supra bullientis

aquæ vaporem, & auerſo cochlearis cõnexo Medullam Caſiæ hinc & inde ducito, vt per cribrum paulatim excernatur, & ſi quid excretum eſt, aut penetrauerit, confeſtim ſubinde auferto, ne plus quàm neceſſe eſt de vapore imbibat: idq; tamdiu facito, donec quantum voles, collegeris. Porrò cùm neceſſitas requirit, ſemper recentes exprime Caſiæ flores: repoſiti enim aceſcunt.

Si quis Caſiæ flores ſiue pulpam magis ſolutiuam reddere volet, in bullienté aquam projiciat folia Perſici, aut flores Perſici, & Prunellorum ſilueſtrium, aut omnia hæc ſimul: horum enim vapor & deſtillata aqua ſoluit aluum.

Mundificat ſanguinem, & compeſcit omnem acuitatem, & ſedat ſitim, & propriè cum ſucco Endiuiæ aut Taraxaci, depurato ſecundum artem. Mundificat ſtomachum, & educit choleram & phlegma, ſine nocumento & exceſſu, caret enim mordicatione. Et lenit pectus & guttur, ac reſoluit apoſtemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum ſumpta cum diureticis & infuſione Glycyrrhizæ, & prohibet generationem lapidis in eis, & confert febribus calidis.

Diacaſia cum Manna.

℞. Prunorum Damaſcenorum ℥ ij.
Florum Violarum m. j. ß.
Aquæ fontanæ ℥ xviij.

Bulli-

Bulliant ſecundum artem vſq. ad medietatis conſumptionem : Cola , & in colatura diſſolue
Pulpæ Caſiæ ℥ vj.
Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
Mannæ optimæ Calabrinæ ℥ ij.
Syrupi Violarum ℥ iiij.
Sacchari Candi
Sacchari Penidij ana ℥ j.
Sacchari Violati ℥ iiij.
Confice ſecundum artem.
Pulpa Tamarindorum fit vt Pulpa Caſiæ, ſine flores Caſiæ.
EST pro delicatis qui habent ſtipticum ventrem; non enim eſt ingrati ſaporis, nec moleſta, ſed ſalnbris: lenit viſcera, ſubducit aluum, purgat choleram, & mitigat febres.
Caſia extracta ſine foliis Senæ.
℞. Prunorum numero xij.
Violarum m. j.
Hordei mundi Aniſi Polypodij
Seminis Cartami ana ʒ v.
Capillorum Veneris Thymi
Epithymi ana m. ß.
*Paſſularum exacinatarum ℥ ß.
Seminis Fœniculi ʒ ij.
Seminis Portulacæ
Seminis Maluæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Fiat horum decoctio in ſufficienti quantitate aquæ : colentur ; in colatura diſſolue
Pulpæ

Pulpæ Casiæ ℔ ij.
*Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
*Cinnamomi ʒ iij.
Sacchari optimi ℔ j.

Coquantur ad perfectionem secundum artem.

Casia extracta cum foliis Senæ.

℞. Confectionis Casiæ extractæ sine foliis
Senæ ℔ ij.
Pulueris foliorum Senæ ℥ ij.

Misce secundum artem.

FACILE soluit, lenit asperitatem intestinorum, remouet stipticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Casia extracta pro clysteribus.

℞. Violarum [*id est, florum Violarum.*]
Violariæ [*id est, foliorum violarum.*]
Maluæ Mercurialis Betæ
Parietariæ ana m. j.

Fiat horum decoctio in sufficienti aqua, cuius beneficio Casia extrahatur, & cannæ eius interius lauentur. Deinde

℞. Pulpæ Casiæ cum hac decoctione extractæ & ad spissitudinem coctæ ℔ j.
Sacchari ℔ j ß.

Coque ad perfectionem secundum artem

artem. Quidam addunt Diacridium ſiue Scammoneam. Sed hoc nemo faciat inſciis Doctoribus Medicis.

PARIETARIAE, *videlicet veræ, quæ circa macerias & muros naſcitur ſub ſtillicidijs tectorum, & non ſilueſtris iſtius herbæ luteis floribus, quæ dicitur Germanicè Tag vnd nacht.*

EST lenitiua ventris & lenis, & eſt medicina pro delicatis, carens acuitate & mordicatione, & omni exceſſu lædente.

Electuarium Lenitiuum,

℞. Paſſularum enucleatarum ℥ i
Adianti nigri Violarum
Hordei mundi ana m. j.
Iuiubarum Sebeſten ana num. xx.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Prunorum enucleatorum
Tamarindorum ana ʒ vj.
Senæ Polypodij ana ℥ ij.
Mercurialis m. j. ß.

Decoquantur ſecundum artem in ſufficienti aqua; cola, & in colatura diſſolue.

Pulpæ Caſiæ Pulpæ Tamarindorum
Pulpæ Prunorum Sacchari optimi
Sacchari violati ana ℥ vj.
Pulueris ſenæ ℥ iij. ʒ iij. ß.

Confice ſecundum artem.

ADIANTVM *nigrum, eſt Capillus Veneris verus qui à Lugduno affertur.*

VSVS eius eſt in febribus humoralibus

bus & pleuresi ; lenit enim & mollit inteſtina, & delet eorum ſtipticitatem: facilè ſoluit ſine moleſtia & læſione choleram phlegmaticam & melancholicam.

Electuarium Lenitiuum de Manna Nicolai Alexandrini.

℞. Capillorum Veneris
Scolopendriæ [*hoc eſt, Ceterach vocatæ.*]
* Hepaticæ [*hoc eſt, Lichenis.*] ana ℥ iij.
Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Seminis Melonis
Seminis Cucumeris
Violarum ana ℥ j.
Prunorum Damaſcenorum num. xx.

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expreſſione, in colato diſſoluantur
Mannæ optimæ puræ
* Sacchari violacei
* Pulpæ Caſiæ recens extractæ ana ℥ iiij.
* Tamarindorum
Sacchari roſacei ana ℥ j.
Sacchari albiſsimi ℔ iiij.

Concoquantur ad mellis conſiſtentiam : poſtremò ſpecies ſequentes injiciantur,
Nucleorum ſeminis Melonis
Seminis Cucumeris
Seminis Cucurbitæ

Seminis Citrulli   Florum Violarum
Florum Nymphææ   Seminis Lactucæ
Seminis Scariolæ
*Seminis Portulacæ ana ℥ j.
Rhabarbari electi
*Foliorum Senæ ana ℥ j. ʒ j.

His accuratè commistis & subactis, conficiatur electuarium.

VTILE est ad pnrgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum, & corpus vniuersum perpurgat.

Electuarium de Sebesten D. Bartholomæi Montagnanæ.

℞. Sebesten sine nucleis
Prunorum siccorum enucleatorum
Tamarindorum ana ℥ v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos
A Aquæ Anguriæ ana ℥ vj.
Succi Mercurialis depurati ℥ iiij.
*Penidiarum ℥ iiij.
Diapruni simplicis ℔ j. ß.
*Nucleorum seminis Cucurbitæ
Cucumeris   Melonis
* Citrulli ana ℥ j.
*Diagridij ʒ iij. ß.

Caro siue pulpa Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè te ratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, reliqu

reliquis miſceantur, & fiat ſecundum artem Electuarium.

Angvria *eſt Melon magnus, viridis, alio nomine vocatur Albateca, ſiue Batega, & Melon Indus. Quidam per aquam Anguriæ intelligunt ſuccum eius, & non malè: nam hic magis aluum lenit.*

P. C. Schol.

A Aquæ Anguriæ.] *Anguriam eſſe Melonem ſeu fructum magnum, ex viridi & ſubpallido foris interſtinctum, ſiue variegatum anguis modo, vnde illi nomen; oblongum, inſipidum cum læuore, ſemine maiuſculo, rubro vnà cum Franciſc. Alexandrini Apolline exiſtimo, & falli Fuchſium dico.*

Confert febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & ſedat acuitatem febrium, ſitim & vigilias, & etiam amaritudinem remouendo, & educit materias acutas à viis vrinalibus & veſica.

Medulla ſiue Pulpa Prunorum.

℞. Prunorum magnorum acetoſorum & vinoſorum quantitatem, quam volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito, deinde per cribrum ſetaceum exprimito, expreſſam pulpam iterum lento igne ad perfectam & iuſtam ſpiſsitudinem coquito, & ſine Saccharo reponito.

Porrò ſi medullam Prunorum laxa-

tiuam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Hungaricis magnis exiccatis conficito.

Medulla Prunorum vinoſorum, calorem & ſitim in febribus mitigat, & melius eſt vt conſeruetur ſine Saccharo, Ceraſorum modo inſpiſſata.

Diaprunum compoſitum non laxatiuum D. Nicolai.

℞. Prunorum Damaſcenorum electorum num. centum.

Coquantur in modica aqua, donec emolliantur: excola, deinde decoctum eorum priuatim repones, ipſa verò pruna ſuper inuerſum & vaſi impoſitum cribrum ponantur, & manibus hinc & inde ducantur, & premantur, donec omnis eorum pulpa penetrauerit, & cutis cum nucleis tantùm remaneat. Collectam deinde pulpam, & excolatum eorum decoctum in quo bullierit violarum ℥ ß. lento igne ad ſpiſſitudinem coquito. Melius eſſet, ſi Prunorum pulpa per ſe inſpiſſaretur, & ſi cum decocto prunorum & violarum pulpa Tamarindorum extraheretur.

Deinde cùm inſpiſſaueris

℞. Pulpæ inſpiſſatæ ℔ j.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Pulpæ Tamarindorum
Pulpæ Caſiæ ana ℥ j.

Agita omnia ſimul ſupra ignem: dein-

de in-

de insperge subsequentium specierum puluerem.

℞. Santali albi	Santali rubri
Spodij	Rhabarbari
Cinnamomi ana ʒ iij.	
Rosarum	Violarum
Seminis Portulacæ	Seminis Scariolæ
Seminis Berberis	Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ ana ʒ ij.	
Seminis Cucurbitæ	
Seminis Cucumeris	
Seminis Citrulli	
Seminis Melonis ana ʒ j.	

Confice secundum artem.

Dicitur etiam hæc confectio Diadamascenum, à prunis Damascenis quæ capit.

Quidam ponunt prunorum non numero centum, sed ℔ j. verùm malè: nam ex Nicolao Alexandrino omnes alij hanc compositionem desumpserunt.

Quædam exemplaria non habent Cinnamomum: sed Nicolaus Alexandrinus idipsum ponit: & nisi ingrederetur Cinnamomi pondus, confectio hæc esset manca: nam Nicolaus Alexandrinus scribit totam confectionem habere ℔ iij. & ß. & sic est. Impressi tamen codices mendosi sunt, habent enim ℔ ij. & ß. Ita pro ciphra 3. posuerunt 2. facili errore, non tamen condonando.

Nicolaus Alexandrinus non ponit semen Cucumeris

meris: nam si posuisset, dixisset confectionem habere ℔ iij & ß. ʒ j. Itaque ʒ j. seminis Cucumeris, adiecta est à posterioribus: nihil tamen refert, cùm potius conducat.

Per semina Cucurbitæ, Cucumeris, &c. debet intelligi exempta eorum medulla: idq; semper intelligendum est, cùm pulueres horum seminum ingrediuntur in confectiones quascunque.

P, C. SCHOL.

Cinnamomi.] *Cinnamomum ex hoc medicamento erroneè reiicit Fuchsius, cùm vetera plurima exemplaria id contineant: quod rationibus etiam constare demonstrari posset.*

DATVR acutas & peracutas patientibus, & maximè Causoni & Synocho in principio, in augmento & statu ægritudinis. Et sine Diacridio potest exhiberi in omni hora diei. Cum Diacridio verò, in aurora matutinali, & cum cautela, qnoniam est solutiuum forte.

Diaprunum compositum laxatiuum D. Nicolai.

℞. Diapruni non laxatiui adhuc recentis & calidi ℔ iiij.
Scammoneæ præparatæ ℥ ij.
Misce & repone.

Diacatholicon Nicolai.

℞. Pulpæ Casiæ fistulæ
Pulpæ Tamarindorum
Senæ mundatæ ana ℥ ij.

Rhabarbari Violarum Polypodij
Anisi ana ℥ j.
Penidiarum
Sacchari Candi ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ ij.

Conterenda conterantur, & seminum quatuor maiorum nuclei incidantur: posteà omnia simul conficiantur, cum subsequenti syrupo:

℞. Polypodij ℥ iij.

Coquatur in aqua cælesti q. s. addendo Sacchari optimi lb ij.

Nicolaus Alexandrinus hanc confectionem vocat Chatholicum, è quo desumpta est: is paulò aliter eam describit: sed quia impressum Nicolai exemplar in hac confectione valde mendosum est, malui ex concordi aliorum traditione hanc adscribere.

CONFERT acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburque addit iecinorosis & lienosis.

Electuarium Indum maius D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Spicæ Indicæ Rosarum
Casiæ ligneæ veræ [*aut succedanei eius.*]
Macis
Cyperi [*videlicet rotundi*] ana ʒ iiij.
Santali Citrini ʒ ij. ß.
Ligni aloës
Nucis moschatæ ana ʒ ij.

 Tur-

*Turbith optimi ʒ l. [*id est, quinquaginta.*]
Sacchari
Penidiarum ana ʒ xx.
Galangæ Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Aſari
Maſtiches ana ʒ j. ß.
Diagridij ℥ j. ʒ iiij.

Omnia terantur, & cum oleo Amygdalino dulci fricentur, & cum ſubſequenti ſyrupo conficiantur.

℞. Succi Cytoniorum
Succi Granatorum Succi Apij
Succi Fœniculi omnium depuratorum ana ℔ ß.
AMellis deſpumati optimi ℔ iij. ℥ iiij.

Decoquantur ſucci cum melle ad ſpiſſitudinem iuſtam ſecundum artem.

P. C. SCHOL.

A ℔ iij. ℥ iiij.] *Cùm Mellis triplum ad reliquorum pondera Cordus plerumque requirat, hîc Mellis ℔ iij. ß. poſuerat, ingredientia Sacchara pulueribus ceteris connumerans, quod alicubi tamen non efficit. Itaque num Sacchara pulueribus ſint annumeranda, vt ea ratione Mel quoque triplicandum ſit, nihil hîc Fuchſius, nihil Deſſennius, nihil Apollo fatu dignum; vt nec in Amygdala, Pineas, Dactylos recipientibus medicamentis; cùm alioquin futilibus interdum paginas repleant. Ceterum (vt hîc id obiter dicam) huius iam narrati dubij, Diaphœnicon admodum eſt controuerſum.*

EXCREMENTA humorum, maximè pituitoſorum ac putridorum, ventriculo & aliis nutritoriis inſtrumentis educit, craſſos in iis etiam flatus diſſoluit, malaque hinc nata ſanat: verbi gratia, inflationem ventriculi, colicos & renum dolores.

Electuarium Indum minus D. Meſuæ.

A ℞. Turbith optimi ʒ vj.
Sacchari tantundem Macis
Garyophyllorum Piperis Zingiberis
Cinnamomi electi
Cardamomi maioris
Nucis moſchatæ ana ʒ vij.
Scammoneæ correctæ ʒ xij.
Mellis optimi deſpumati triplum, hoc
* eſt ℔ ij. ℥ j. ʒ j.

P. C. SCHOL.

A Turbith ʒ vj.] Mihi, Deſſennio, aliiſq; videtur Cordus hic mutilus, Turbith tantùm ſex drachmas huic medicamento indens, centum drachmas in Meſue ſcriptum fuiſſe dicentibus multis. Ego verò cùm nulla ratione centum drachmas admittere queam, medicamenti inſcriptionis ratione habita, qua Indum minus appellatur, vix quinquaginta drachmas admittendas eſſe concedere poſſum, vt in Indo maiori: ni in ambobus idem Scammonij pondus citra controuerſiam cerneretur. De decem tantùm drachmis aut duodecim, deq; vigintiquinque drachmis legentibus quibuſdam exemplaribus nunc nihil dico. Tanta eſt hoc in pondere hic varietas.

Interim si Turbith pondus præter Cordi mentem augetur, augenda quoque erit pro triplicitatis ratione mellis quantitas.

HABET intentionem maioris.

Confectio Hamech maior D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥ iiij.
Chebulorum Indorum
Rhabarbari ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodij quercini ana ʒ xviij.
*Absinthij Thymi
*Senæ ana ʒ vj.
Violarum ʒ xij.
Epithymi ℥ ij.
Anisi Fœniculi
Rosarum ana ʒ vj.
Succi fumi terræ ℔ j.
Prunorum numero L X.
Passularum maiorum enucleatarum ℥ vj.

Infundantur omnia in seri quantitate sufficienti, & ponantur in vitreato vase angusti orificij bene obturato, & dimittantur per dies quinque. Postea ad ignem ferueant vna atq; altera ebullitione: deinde colentur: in parte colaturæ dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ iiij.
*Pulpæ Tamarindorum ℥ v.
Mannæ ℥ ij.

Agitentur simul, & adjiciatur
*Sacchari in altera colaturæ parte clari-

clarificati ℔ j. ß.

Coquantur simul ad mellis spissitudinem: deinde aspergatur subscriptarum specierum puluis:

Scammoneæ bonæ ℥ j. ß.
Myrobal. Citrinorum
　Chebulorum
　Indorum ana ℥ ß.
　Bellericorum
　Emblicorum
Rhabarbari
Seminis fumi terræ ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ
Anisi ana ʒ ij.

Confice secundum artem.

MORBIS omnibus ex flaua bile & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis, & adustis humoribus procreatæ conuenit.

Confectio Hamech minor D. Mesuæ.

℞. Myrob. nigrorum [*id est,* Indorum.]
　Chebulorum
Epithymi ana ʒ L.
Fumi terræ
Absinthij ana ʒ xx.
Thymi　Calaminthæ
Polypodij quercini
Agarici　Glycyrrhizæ
Buglossæ, ana ʒ x.
Stœchados Arabicæ

Chamæ-

Chamædryos [*videlicet veræ.*]
Chamæpityos [*id est, Iuæ moschatæ.*]
Bedeguaris [*eius loco sume Carduum benedictum.*]
Anisi ana ʒ v.
Prunorum Iuiubarum
Sebesten ana num. LXX.
Passularum enucleatarum ℔ j.
* Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias. Colentur, & colaturæ addantur Sapæ ℔ ij.
* Mellis despumati ℔ j.
Scammoneæ correctæ ℥ ij.
Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem.
PVRGAT Melancholiam, & vstos humores alios: ob id confert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni, & vitiis cutis, qualia sunt psora, id est, scabies, morphæa, cancer, elephantia, impetigo.

Diaphœnicon D. Mesuæ.

℞. Dactylorum Hieron enucleatorum, ac tribus diebus in aceto maceratorum ℥ ij. ℈ ij.
Penidiarum ℥ j. ℈ j.
Amygdalorum ʒ v.
* Turbith ʒ v. ℈ ij. ß.
* Scammoneæ [*.i. Diagridij.*] ʒ ij. aliis ʒ iij. ℈ ij.
Zingiberis Piperis longi
Foliorum Rutæ

Cinna-

Cinnamomi Macis Ligni aloës
Anisi Fœniculi Dauci
Galangæ ana ℈.j. ä v.
Mellis despumati triplum, hoc est, ℔ j.
A ℥ iij. ʒ vj.
Fiat secundum artem electuarium.

P. C. SCHOL.

A *Mirum est in hoc tam frequentis vsus, támque dubiosæ atque difficilis compositionis medicamento, adeò vt etiam à duobus Pharmacopœis vix eodem concinnetur modo; mirum inquam hic silere, nihilque serij dicere (vt Fuchsium sileam) Francisc. Apollinem, eundémque tam insipidum esse, vt quid per Amygdala absolutè hic posita, intelligendum; quantum Scammonij (nam admodum diuersa est lectio) quantum Mellis in quo hoc loco grandior, quàm in quouis alio medicamento, cardo versari deberet, sumendum sit, nihil Apolline dignum proferat, aut ridicula indicet atque scribat; cùm tamen plurimis locis, verborum ac vocum inanium multas myriades temerè ac futiliter effundat. Quoniam verò (quantum ad Mellis quantitatem attinet) se neque hic vniuersali regula abuti velle dicat Franciscus: per quam si Mellis triplum intelligat, nonne libræ nouem Mellis hic sumendæ erunt admodum a tribus procul? Num igitur ad auctoris mentem compositionem hanc se restituisse, vt inquit, gloriari debet? Hunc itaque, hunc Apollinem consulat Pharmacopœus oportet, vt radiis eiusdem illuminatus (nam vndique ferè est sibi similis) vndequaque etiam cæcutiat atque exorbitet.*

Febribus

Febribus compositis & diuturnis auxiliatur. Bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert : item doloribus ventriculi, & aliis malis ex crudo humore ortis.

Diaphœnicon in forma solida.

℞. Dactylorum infusorum in aceto tribus diebus ac noctibus numero vj.
Seminis Ligustici ʒ ij.
Pineorum nucleorum
Amygdalorum dulcium ana ʒ xv.
Turbith ʒ xii.
Diagridij ʒ xj.
Sacchari Candi ℥ ij.
Piperis longi Zingiberis
Foliorum Rutæ.
Cinnamomi Macis Fœniculi
Anisi Dauci Galangæ
Ligni aloës ana ʒ j.
A Sacchari ℔ j.

Fiat confectio in rotulis, secundum artem:

Ista confectio solida Diaphœnicum plerisque medicis est usui.

P. C. SCHOL.

A ℔ j.] *Mutilum in hac Sacchari quantitate esse Cordum, si ad præcedentis Diaphœnici, aliásve cum Saccharo paratorum medicamentorum rationes contuleris, necesse est; Typographi forsan vitio. In eandem nihilominus nassam satis imprudenter, immò pueriliter cecidere Fuchs. & nonnulli alij : ita cæcus cæco duce labitur.*

Diasena

Diasena D. Nicolai.

℞. Senæ ℥ iij
Auellanarum toſtarum num. L.
Serici toſti ʒ ij.
Lapidis Armeni loti ʒ j.
Lapidis Lazuli loti ʒ iij.
Sacchari ℥ vj.
Cinnamomi ℥ j.
Garyophyllorum Galangæ Piperis
Spicæ nardi Indicæ Ocymi
Foliorum Garyophyllorum
Cardamomi
Croci Zingiberis Zedoariæ
Florum Roriſmarini
Macropiperis ana ʒ ij.
Mellis deſpumati ℔ ij.

LAPIS *Armenus, eſt ſimilis lapidi Lazuli ſed non eſt tantopere cæruleus, ſed magis viridis.*

FOLIA *Garyophyllorum ſunt ſimilia foliis Lauri, & odorem atq; ſaporem habent Garyophyllorum: eorum loco ſume Garyophyllos ipſos.*

Succurrit melancholicis, mania vexatis, & quartana triſtitiaque affectis, lienoſis, & omnibus malis ex atra bile procreatis.

Benedicta laxatiua D. Nicolai.

℞. Turbith electi
Sacchari ana ʒ x.
ADiagridij Eſulæ
Hermodactylorum
Roſarum ana ʒ v.

Garyo-

Garyophyllorum
Spicæ nardi Indicæ
Zingiberis Croci Saxifragiæ
Macropiperis
Amomi [*sumatur Acorus verus eius loco, vel Calamus aromaticus.*]
Cardamomi minoris Seminis Apij
Salis Gemmei Galangæ Macis
Carui Fœniculi Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci.*]
Granorum solis [*id est, Milij solis.*] ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum, hoc
* est ℔ j. ℥ v. ʒ v.
Coufice secundum artem.

Per semen Asparagi & Rusci intellige carnem & pulpam eius: reiectis nucleis osseis.

P. C. SCHOL.

A Esulæ.] *Nullo pacto placent Fuchsii aliorumq; sententiæ, hîc Esulæ ʒ x esse sumendas arbitrantes: etenim cum Cordo ʒ v. sufficere bona ratione dico. Breuis vndique esse cogor.*

HVMORES pituitosos, potissimum ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoque & vesica purgat.

Electuarium Eleschof siue Episcopi D. Mesuæ.

℞. Scammoneæ Antiochenæ
Turbith optimi ana ʒ vj.
Garyophyllorum
Cinnamomi Zingiberis

Myro

Myrobal. Emblicorum
Nucis moſchatæ
Polypodij ana ʒ ij. ß.
Sacchari ʒ vj.
Mellis deſpumati triplum, id eſt ℥ x. ʒ j.

P. C. SCHOL.

Sacchari ʒ vj.] *Præter exempla ex Meſue, præterq; rationes, Fuchſius & Franciſcus Alexand. hic* ℥ vj. *legunt.*

BILEM flauam & pituitam elicit, flatus quoque expellit, doloribus articulorum, laterisque prodeſt, itemque colicis cruciatibus: ad renes etiam & veſicam decumbentes humores expurgat.

Electuarium de Pſyllio D. Meſuæ.

℞. Succi Bugloſſæ domeſticæ
Succi Bugloſſæ agreſtis
Succi Endiuiæ
Succi Apij, omnium coctorum & deſpumatorum ana ℔ ij.
Succi fumi terræ ℥ iij.
In quibus macerentur per xxiiij. horas ſubſequentia:
℞. Cuſcutæ Aniſi Senæ ana ℥ ß.
Capilli Veneris m. j.
A Aſari ʒ iiij.
Spicænardi Indicæ ʒ ij.
Bulliant aliquantulum, adjiciendo Violarum ℥ iij.

Epithymi ℥ ij.

Hæc postquàm modicè bullierint, colentur, & colaturæ injiciantur

Psyllij seminis integri ℥ iij.

Macerentur per xxiiij. horas, singulis horis agitando: deinde sume expressæ à Psyllio mucilaginis ℔ iiij.

Sacchari albissimi ℔ ij. ß.

Coquantur lento igne ad perfectionem, addendo pulueris

Trochiscorum Diarhodon

* de Spodio

de Rhabarbaro ana ℥ j.

de Berberis ℥ ß.

* Scammonij in Cytonio malo cocti ℥ iij.

Confice secundum artem.

Per buglossam domesticam potes intelligere Boraginem, vel magnam illam Italicam Buglossam.

P. C. SCHOL.

A Asari ʒ iiij.] *Sic legendum esse, ritè quoque Fuchsius monet. Cordus enim, Asari, Spicæ ana ʒ ij. perperam hîc legebat.*

FLAVAM bilem euocat, febribus ardentibus & curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis & vertigini à biliosorum humorum euaporationibus procreatis, morbo regio, & iecori supra modum calefacto.

Electuarium Rosatum D. Mesuæ.

℞. Succi rosarum rubearum perfectarum ℔ iiij.

Sacchari

Sacchari Tabarzeth [*id est, albi*] ℔ j. ß.
Mannæ puræ & recentis ℥ vj.
Scammoneæ Antiochenæ. ℥ j. ß.

Coquantur ſenſim ad ignem molliuſculum, dum ad mellis conſiſtentiam vſque denſeſcant: deinde inſperge
Trochiſcorum de Spodio ℥ j.
Trochiſcorum de Berberis ʒ iiij.
Galliæ moſchatæ veræ
Croci ana ʒ ij.

Reponatur in vaſe vitreo.

EST cholagogum clemens, ob id ſalubre bilioſis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero.

Electuarium de Succo Roſarum D. Nicolai.

℞. Succi Roſarum rubrarum
Sacchari albiſsimi ana ℔ j. ℥ iiij.
Diagridij ℥ j. ʒ iiij.
Santali rubri Santali albi
Santali Citrini ana ʒ vj.
Spodij de Ebore ʒ iij.
Cephuræ ℈ j.

Succus Roſarum cum Saccharo ad iuſtam conſiſtentiam coquatur, deinde tritæ ſpecies adjiciantur.

Hæc compoſitio poteſt fieri in forma ſolida.

Expellit flauam bilem citra moleſtiam: ad morbos articulorum ex biliosis & calidis humoribus natos, ad

febreſque tertianas confert.

Diaturbith cum Rhabarbaro D. Montagnanæ.

℞. Turbith optimi
Hermodactylorum ana ℥ j.
Rhabarbari ʒ x.
Diagridij ʒ iiij.
Santali albi Santali rubri Violarum
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Maſtiches Aniſi Cinnamomi
Croci ana ʒ ß.
Sacchari albiſſimi triplum, hoc eſt ℔ j. ℥ ij. ʒ ij.

Poteſt fieri in liquida & ſolida ſubſtantia.

EST Cholagogum, Phlegmagogum, & Melanogogum.

* *Diaturbith maius D. Petri de Tuſsignano.*

℞. Turbith optimi ℥ j.
Diagridij
Zingiberis ana ʒ iiij.
Cinnamomi
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Galangæ Piperis longi
Macis ana ʒ j.
Sacchari albiſsimi ℥ viij. ʒ v.

DVCIT phlegmaticos humores, & purgat, & calefacit.

Diaturbith minus Zezaris, ex Mesuæ *
cap. de Turbith.

℞. Turbith albi & gummosi ʒ x.
Zingiberis ʒ v.
Mastiches ʒ iij.
Sacchari albissimi ℥ vj. ʒ vj.

LEVITER purgat phlegma à stomacho.

A *Diacarthamum D. Arnoldi de Villanoua.*

℞. Specierum Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Pulpæ Cytoniorum ℥ j.
Medullæ seminis Carthami ʒ iiij.
*Zingiberis albi ʒ ij.
Diagridij ʒ ij.
Turbith ʒ vj.
B Mannæ granatæ ʒ ij.
Mellis rosati colati ℥ j.
*Hermodactylorum ʒ iiij.
*Sacchari albissimi ℥ x. ʒ iij.

Fiat in liquida substantia.

Cùm autem species reseruare volueris, mel rosatum non conuenit addere.

PVLPA *siue caro Cytoniorum hic requiritur exsiccata.*

P. C. SCHOL.

A Diacarthamum.] *Cùm apud diuersos auctores diuersimodè legatur Diacarthami descriptio, atque hanc quoque ab Arnoldi variare dicat Franc.*

Alexander; Arnoldo tamen hanc acceptam feremus, tantisper dum eiusdem genuinam descriptionem Franc. Apollo in Arnoldi nobis libris commonstrauerit. Interea quoniam hanc vtilem repererint multi, eam conficere Officinæ possunt.

B Mannæ ʒ ij.] ℥ ij. *hîc legi debere vel pueri animaduerterent. ita vt à tot tantisque viris (qui alioquin se satis emunctæ naris esse putant) id non esse olfactum, stupescam. Sed innumera huiuscemodi hocce in libello restituta conspicies, ab aliis ne cogitata quidem; quorum rationes in aliud tempus seruamus.*

PRODEST in euacuatione choleræ & phlegmatis.

A *Hiera Picra simplex D. Galeni.*

℞. Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Asari Spicæ nardi Indicæ Croci
MasticHes Chiæ ana ʒ vj.
Aloës non lotæ ʒ c.
Mellis despumati ℔ iiij. ℥ iij.

Cùm hæc confectio magis confortatiua quàm solutiua esse debeat, cum aloë lota conficienda est.

P. C. SCHOL.

A *Vt ex ipsissima Galeni mente confectio hæc paretur, qualiq; modo à peritis medicis hodie confici iubetur: Croci ʒ v. & Aloës ʒ xc. tantùm imponendæ sunt.*

CONTRA biliosos, putres, marcidosque humores, qui ori ventriculi insederunt,

federunt, remedio eſt ; item iis quorum faciem pallor decolorauit : iis quoque quorum oculis obiectæ culicum aut pilorum imagines obuerſantur, alui recrementa mediocriter mouet, ad iecur vſque progediens : lædit quibus iecur calidius exhibet negotium, & ſtomachum iuuat.

Hiera picra cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ ſimplicis ſine Aloë
Agarici Trochiſcati ana ʒ iiij.
Aloës non lotæ ℥ j.
Mellis deſpumati ℥ vj.

Hiera Picra compoſita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ nardi Indicæ
Croci Schœnanthi Aſari
Xylocaſiæ
Xylobalſami } *quorum loco ſumantur ſuccedanea, vt ſuprà.*
Carpobalſami
Violarum Abſinthij
Epithymi Agarici
Roſarum Turbith
Colocynthidis
A Maſtiches ana ℈ ij.
Aloës non lotæ ʒ x. ℈ ij.
Mellis deſpumati ℥ viij.

P. C. Schol.

A Ana ℈ ij.]. *Fuchſius ana* ʒ ß *legi vult,*

Cordum reprehendens cùm in idem recidant: concluduntur enim simplicia omnia vnico ana: & Aloës ad pondus omnium legunt Nicolai exemplaria. Inanis itaque est Fuchsii reprehensio.

FACIT ad diuersas capitis, & aurium, & oculorum distemperantias. stomachum quoque optimè purgat, affectiones hepatis emendat, splenis duritiem & densitatem extenuat. Renibus & vesicæ prodest, & matricis distemperantiam emendat.

Hieralogodium, seu potius Hiera Logadij D. Nicolai.

℞. Pulpæ Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ij.
Euphorbij Polij montani minoris
Cocci Gnidij ana ʒ j. ß. g vj.
Absinthij
Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ j. g xij.
Centaureæ minoris
Agarici Hammoniaci
Folij [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ Scyllæ assatæ
Diacridij ana ʒ j.
Aloës Comarum Thymi
Casiæ ligneæ Chamædryos Bdellij
APrassij ana ℈ ij. g xiiij.
Cinnamomi Opopanacis Castorei
Aristolochiæ longæ Leucopiperis
Macropiperis Malanopiperis Croci
Petroselini Macedonici
Sagapeni aua ʒ ß.

Helle-

Hellebori nigri
Hellebori albi ana ℈̈ vj.
Mellis despumati triplum, hoc est ℥ x.
ʒ iij. ℈ j. ℈̈ iiij.

Quædam exemplaria habent Colocynthidis ℥ ij. sed maximo errore: nos itaque veram compositionem Nicolai Alexandrini sequimur qui habet hanc proportionem.

COCCI *Gnidij debent esse ʒ j. ß. ℈̈ xij. si Alexandrinum Nicolaum sequi volumus impressum, qui habet ʒ xvij. & hæc compositio habet decimam partem Nicolai: itaque si ʒ j. ß. & ℈̈ xij. multiplicentur per decem, erunt ʒ xvij.*

Nota ℈ ij. & ℈̈ xiiij. sunt decima pars drachmarum nouem: in Nicolao autem Alexandrino impresso non nouem, sed vndecim legitur: sed hoc factum est vitio librariorum, xj. pro ix ponentium, quamuis impressus codex pro xj. habeat 11. id est vndecim per ciphras scriptum. Quod autem legendum sit ix. & non xi indicat degradatio ponderis in tota hac confectione.

P. C. SCHOL.

A ℈ ij. ℈̈ xiiij.] *Fuchsius sinistrè ex Myrepso legit hic ℈ j. tantùm.*

B *Cocci Gnidij debent esse ʒ j. ß. ℈̈ xij.] In Nicol. Alex. non aduertit mendum Cordus. Non enim ʒ xvij. sed xvj. legendum esse, & ratio & Myrepsus Fuchsij docent: quare in contextu ʒ j. ß. ℈̈ vj. rectè à Cordo posita sunt, præter suam ipsiusmet existimationem.*

EXTERMINAT diuturnas & inueteratas paßiones, id est, maniam, &

omnes melancholias atque epilepſias. Scotomaticos, id eſt vertiginoſos & ſpumantes, caducos, & qui ſibi præmordent linguam, cephalalgicos, hemicranicos, & qui ita vexantur ex capitalibus commotionibus, vt videantnr quaſi dæmonium habere, qui appellantur ſpatici, data purgat, ne incendium aut lipothymia generetur corpori, quod ſupraſcriptis paſſionibus ſubiacet, quibus inuitis etiam medetur. Paralyticis & tremulis ſubuenit: Datur indigeſtis, cardiacis, pleuriticis, hepaticis, ſpleneticis, Elicit menſtrua. Nephreticos; arthriticos, & iſchiadicos ſubleuat: Venena & venenatas paſſiones & morſus admodum perſanat: Lepras & varias zermas emendat. Eſt autem ſine vllo periculo, neque alias moleſtias infert accipientibus, daturque de ea ter in menſe pondus drachmarum trium cum mulſæ cyathis iij. & ſalis cochleari.

Hiera Pachij, ex deſcript. Nicolai Alexandrini.

℞. Stœchados Marrubij
Chamædryos Agarici
Colocynthidis ana ℥ x.
Opopanacis Sagapeni
Petroſelini Mali terræ
Piperis albi ana ℥ v.
Cinnamomi Spicæ nardi:
Myrrhæ:

Myrrhæ
Folij
Croci ana ⁒ iiij.
Mellis deſpumati triplum, id eſt ⁒ CCLXXXV. qui faciunt ℔ iij. ℥ iiij. ⁒ V.

Arida omnia in tenuiſſimum puluerem tundito: liquores verò, opopanacem, ſagapenum, electa & pura in mortario tundito: deinde in feruenti mortario cum melle deſpumato feruenti adhuc vnito, ac reliquis miſceto, cùm omnino leuigata fuerint. Cùm verò mel ad diſſoluendos hos liquores accipies, de ſupra ſcripta quantitate ſumito, nihil addendo.

MALVM *terræ, id eſt, radix Ariſtolochiæ rotundæ vera.*

Scribonius Largus mirum in modum effert huius Hieræ virtutes, quemadmodum etiam Marcellus. Itaque non abs re fuerit tutò ea vti, cùm & nos eius efficaciam aliquoties experti ſumus.

⁒ *hæc nota ſignificat Romanis ſcriptoribus denarium. Eſt autem denarius pondus Romanum drachma paulò grauius. Nam drachmæ octo faciunt vnciam, cùm denarij ſeptem conſtituant vnciam: non rarò tamen indifferenter pro drachma accipitur, ſed malè.*

Compoſitio hæc ſanat morbo comitiali correptos, furioſos, ſcotomaticos, cephalalgicos, facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad Tetanum, & Cynicum ſpaſmum, præcipuè verò ad pecto-

pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos siue latente & occulta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mirificè conuenit : prodest ad articularium morbum, ad spinæ totius & lumborum dolorem. Duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos quibus frequenter acescit cibus, aut assiduè nauseant aut saliua abundant, præcipuè verò Melancholicis benefacit, &c.

Carthartıcum Imperiale D. Nicolai Alexandrini.

℞. Diagridij
Sacchari ana ʒ viij.
Cinnamomi Nardi Saxifragiæ
Polypodij ana ʒ iiij.
Garyophyllorum Zingiberis
Celticæ [*id est, Spicæ Celticæ.*]
Macropiperis Melanopiperis
Cardamomi.
Amomi [*eius vice sume nostrum Calamum aromaticum.*] ana ʒ iij.
Mellis despumati ℔ j. ℥ iiij. ʒ vij.

SAXIFRAGIA, *quam Græci describunt, mediam habet figuram, & magnitudinem inter Pulegium & Thymum. Germanicè vocatur Stinplei.*

CAPVT optimè purgat, os bene olens

olens reddit, ex ſtomacho & toto corpore vtramque bilem deducit.

Puluis medicaminis Turbith D. Auicennæ.

℞. Zingiberis albi
Maſtiches ana ℥ x.
Turbith ſubtiliſſ. puluerizati ℥ x.
Sacchari Tabarzeth quantum eorum eſt.
Commiſceantur.

Pvrgat humores phlegmaticos, datur pueris, mulieribus, ſenibus, & humidis, delicatis & otioſis.

Puluis Senæ præparatæ D. Montagnanæ

℞. Senæ ℥ xij.
Zingiberis
Macis ana ℥ iij.
Cinnamomi
Tartari ana ℥ j. ß.
Hæc in puluerem redacta commiſceantur.
Doſis ℥ j. ante cœnam.

Pvrgat caput mirabiliter.

Puluis aut Tragea laxatiua.

℞. Turbith ℥ j.
Zingiberis Cinnamomi
Maſtiches Galangæ
Cardamomi minoris
Garyophyllorum
Aniſi Hermodactylorum
Diagridij

Diagridij ana ℥ ß.
Foliorum Senæ ℥ ij.
Sacchari ℥ iiij
Miſceantur in puluerem contrita.
Purgat choleram, phlegma & melancholiam.

Puluis Sternutatorius.

℞. Radicum Pyrethri ℥ ß.
Caſtorei ℥ ß.
Hellebori albi
Hellebori nigri ana ℥ j.
Maioranæ m. j.
Miſceantur, fiat puluis lege artis.

Naſalia.

℞. Calaminthæ
Maioranæ
Radicis Ireos
Seminis Nigellæ
Caſtorei
Seminis Staphyſagriæ ana ℈ j.
Hellebori albi
Pyrethri
Nucis moſchatæ
Myrrhæ rubeæ
Euphorbij ana ℈ ij.
In pulueres ſingula conterantur, deinde cum Ladani ʒ vj. & melle modico formentur naſalia.

SVPPOSITORIA.

Suppoſitoria ſimplicia conficiuntur ex melle & ſale ſimul coctis ad debitam craſſitiem.

Species ad Glandes, aut Suppoſitoria acuta conficienda.

℞. Hellebori albi
Granorum Colocynthidis ana ℥ j. ß.
Eſulæ præparatæ
Hermodactylorum ana ℥ j.
Specierum Hieræ picræ ſimplicis Galen. ʒ ij.
Miſceantur puluerizata.

PILVLÆ,

Pilulæ Alephanginæ D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Cubebarum
Ligni aloës
Calami aromatici Macis
Nucis moſchatæ
Cardamomi Garyophyllorum Aſari
Maſtiches Schœnanthi
Spicæ Indicæ
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius.*] ana ℥ j.
Abſinthij ſicci
Roſarum ana ʒ v.

Conterantur groſſo modo, & infundantur in aquæ ℔ duodecim, & coquantur lento igne in duplici vaſe vſque ad conſumptionem duarum partium, id eſt, ad remanentiam tertiæ partis : deinde exprimantur fortiter, & colentur. In colaturæ ℔ duabus diſſolue Aloës Succotrinæ multoties in vitreo vaſe lotæ,

lotæ, cum aqua pluuiali, & iterum ſiccatæ ℔ j. agitentur ſimul continuè in Sole: deinde addantur pulueris Myrrhæ, Maſtiches ana ℥ v. Croci ℥ iij. Deinde quod reliquum eſt colati decocti ex aromatibus etiam affundito, & exiccentur ad Solem vel in ſtufa, admiſcendo ſubinde quod denſatum eſt, liquido: & linteo puro vas obtegatur aduerſus incidentium muſcarum & ſordium iniurias. Poſtremò reponatur maſſa, & fiant Pilulæ paruæ cùm neceſſitas requirit.

PILVLAE *Alephanginæ compoſitæ ſunt à Meſue, vt confortent potius ſtomachum & cerebrum, quàm vt aluum ducant. Propterea Aloën toties lotam requirit, & nullum ſolutiuum medicamentum eis admiſcet, ſed confortantia omnia, niſi quis ſolum Aſarum excipiendum eſſe contendat.*

Iſtæ Pilulæ vbique ſunt in frequenti vſu, ſed rariſsimè vt decebat conficiuntur. nam detrahunt ponderi & numero aromatum, & augent pondus Aloës: quidam etiam impuriſsimam Aloën admiſcent, atque ipſius Aloës ſordes. Porrò miror cur Meſue iubeat vt decoquantur aromata, cùm tamen omnia aromata tenuiſsimis conſtent virtutibus, quæ facilè inter decoquendum reſoluuntur. Adeò etiam, vt deinde ipſum decoctum aut colatura, prorſus non ſapiat aromata quæ incocta fuerant. Sed quia ita præparari hanc maſſam voluit Meſue, in nulla re immutabimus eius placitum.

Quidam confectioni huius massæ Pilularum Alephanginarum consulentes, dimidiam aromatum partem cum aqua decoquunt, & Aloën in colatura dissoluunt: alteram autem partem aromatum in minutissimum puluerem radactam, inter exiccandum massæ admiscent, non absurda admodum ratione si aromatica decoctionem sustinerent.

VENTRICVLVM, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putridis, pituitosis purgant, & inde natum dolorem dissipant, ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant.

Pilulæ Assaieret D. Auicennæ.

℞. Specierum Hieræ picræ, descriptione Galeni ℥ j.
Mastiches
Myrobal. Citrinorum ana ℥. ß.
Aloës optimæ ℥ ij.
Syrupi de Stœchade q. s.
Fiat Massa

BILEM flauam & pituitam sine molestia è vẽtriculo potissimùm vacuant. Quapropter iis qui caput è ventriculo dolent, conueniunt.

Pilulæ Arabicæ D. Nicolai.

℞. Aloës optimæ ℥ iiij.
Radicis Bryoniæ
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum

Myrob. Emblicorum
Masticꝭes Diacridij Asari
Rosarum ana ℥ j.
Castorei ʒ iij.
Croci ʒ j.
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

VALENT ad capitis dolorem, vertiginem, hemicraniamque. Lætitiam generant, mentisque vigorem conseruant: Visum acuunt, auditumque amissum reparant: Ac stomachum à vitiosis humoribus purgant.

Pilulæ Arthriticæ siue Artheticæ D. Nicolai.

℞. Hermodactylorum Turbith
Agarici ana ʒ iiij.
* Colocynthidis Casiæ ligneæ veræ
Spicæ nardi Indicæ
Garyophillorum
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
* Macis Galangæ
* Zingiberis Masticꝭes
* Assæ fœtidæ Fœniculi
Anisi Saxifragiæ Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci.*]
Rosarum
Granorum solis [*id est, Milij solis.*]
Salis gemmei ana ʒ ß.
* Scammonij ʒ ij.
Aloës optimæ ad pondus omnium

Su-

Succi Fœniculi q. s.

Fiat Massa.

Ex Asparagi & Rusci seminibus tantùm pulpa illa carnosa accipi debet, abiectis torneis seminibus: idq; semper est obseruandum.

VALENT ad podagram, aliosque articulorum dolores.

Pilulæ de Agarico D. Mesuæ.

℞. Agarici ʒ iij.
Ireos
Prassij ana ʒ j. Turbith ʒ v.
Hieræ picræ ʒ iiij.
Colocynthidis
Sarcocollæ ana ʒ ij.
Myrrhæ. ʒ j.
Sapæ quantum sufficit.

Fiat Massa.

Ego considerem, vt Hiera picra nondum melle commista acciperetur, hoc est species eius aromaticæ cum Aloë tantum mistæ: intelligenda autem est Hiera picra simplex Galeni.

SAPA *est mustum optimum ad tertias decoctum.*

Auxiliantur asthmaticis, & aliis thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilulæ Aureæ D. Nicolai.

℞. Aloës
Diacridij ana ʒ v.
Rosarum
Seminis Apij ana ʒ ij. ß.

Anisi Fœniculi
Mastiches ana ʒ j. ß.
Croci
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ j.
Mucilaginis Tragacanthæ q. s.
Fiat Massa.

CAPVT expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum dejiciunt.

Pilulæ Aggregatiuæ D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Raued Seni ana ʒ iiij.
Succi Eupatorij
*Succi Absinthij ana ʒ iij.
Diacridij ʒ vj.
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum Agarici
Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ij.
Turbith optimi
*Aloës ana ʒ vij.
Mastiches Rosarum
Salis gemmei Epithymi
Anisi
Zingiberis ana ʒ j.
Electuarij de succo Rosarũ Mesuæ q. s.
Fiat Massa.

RAVED *Seni, id est, Rhabarbarum Orientale optimum.*

SVCCI *Eupatorij & Absinthij debent inspissati, vt Aloë.*

Per Eupatorium hoc loco intelligendum est Eupatorium quod Mesue describit, quod idem est cum Gratiola. Germanicè vocatur Weysaurin : copiosè nascitur ad Albin. igitur hîc erit faciendus eius succus.

VALENT ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi & iecinoris. Humores item biliosos & pituitosos educunt.

Pilulæ Benedictæ D. Nicolai.

℞. Specierum Benedictæ laxatiuæ ʒ vj.
Mellis Rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant.

Pilulæ Cochiæ D. Rhasis 9 ad Almansor.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis ʒ iij. ℈ j.
Scammoneæ ʒ ij. ß.
Turbith
Stœchadis ana ʒ v.
Syrupi de Stœchade quantum sufficit.
Fiat Massa.

STOECHAS *cùm simpliciter & indefinitè ponitur, semper est intelligenda Stœchas Arabica.*

Cephalicæ rectiùs appellantur, quòd scilicet caput magna efficacia expurgent, ex eoque ac neruis humores crassos euacuent.

Hiera picra Rhasis 9. ad Almans. ad faciendum Pilulas Cochias.

℞. Rosarum rubearum
Spicæ nardi Indicæ Mastiches
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Cinnamomi
* Xylocasiæ veræ [*id est, Casiæ ligneæ.*]
Asari [*videlicet radicum eius.*] ana ℈ j.
G̈ vj.
Aloës ʒ vj. ℈ ij.
Fiat puluis.

Pilulæ de Colocynthide D. Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.
Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum.*]
Myrobal. Citrinorum
Sagapeni Bdellij mollis
* Sarcocollæ ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Nigellæ Cymini Carmeni
Origani Persici
Nasturtij albi Salis gemmei
Absinthij ana ʒ j.
Succi porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

CYMINVM *Carmenum, id est, Orientale, ex Carmenia regione.*

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Creticum Origanum, & est Maioranæ simile.*

NASTVRTIVM *album, id est, Thlaspi, Germanicè Wegekressen: significat etiam Merretich.*

VALENT ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ de Eupatorio maiores D. Mesuæ.

℞. Myrobalan. Citrinorum
Succi Eupatorij Mesuæ
Succi Absinthij ana ℥ iij.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari.*] ℥ iij. ß.
Mastiches ℥ j.
Croci ℥ ß.
Aloës bonæ ℥ v.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

MIRIFICE prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus.

Pilulæ de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbij
Colocynthidis Agarici
Bdellij mollis
Sagapeni ana ℨ ij.
Aloës ℨ v.
Succi porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

AD emittendam hydropicorum flauam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent: Opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ.

Pilulæ Fœtidæ maiores D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Hammoniaci
Opopanacis
Bdellij mollis Colocynthidis
Seminis Rutæ
Aloës Epithymi ana ʒ v.
Hermodactylorum
Esulæ minoris ana ʒ ij.
Scammoneæ ʒ iij.
Cinnamomi Spicæ nardi Indicæ Croci
Castorei ana ʒ j.
Turbith ʒ iiij
Zingiberis ʒ j. ß.
Euphorbij ℈ ij.
Succi porri quantum sufficit.
Fiat massa.

VACVANT pituitam crassam, crudam: ob id conferunt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori spinæ & aliarum juncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, & albaras.

Pilulæ Fœtidæ D. Rhasis.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x
Colocynthidis interioris ʒ v.
Euphorbij ʒ ij. ß.
Castorei Piperis Assæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis Seitaragi
Sinapi ana ʒ j.
Centaureæ minoris Elaterij ana ʒ v.
Gummi, siue lachrymæ & liquore
omnes

omnes denſati, in ſucco Rutæ q. ſ. diſſoluantur: deinde admiſtis reliquis fiat Maſſa.

SEITARAGI, *ſiue Seytari Indum, eſt herba ſimilis Thlaſpi maiori, id eſt Merretich: Latinè vocatur Lepidium maius: Germanicè, Roßkreſſen, Pfefferwurtz, Romiſchkreſſen & Maurkreſſen: accipiendæ autem ſunt radices eius aut ſemina.*

ELATERIVM, *id eſt, ſuccus fructuum Cucumeris aſinini exiccatus.*

Pilulæ de Fumo terræ

D. Auicennæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. nigrorum [*id eſt, Indorum*] ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Scammoneæ ʒ v.
Succi fumi terræ clarificati quantum ſufficit, vt formetur ter hæc maſſa: nam cùm primò fuerit ſiccata maſſa, plus ſucci eſt addendum; & rurſum exiccetur, idque tertio eſt faciendum. Educunt è corpore humores biliosos, acres & ſalſos: ideoque aduerſus omnia cutis vitia valent.

Pilulæ de Hermodactylis maiores

D. Meſuæ.

℞. Hermodactylorum
Myrobal. Citrinorum

Aloës Turbith Colocynthidis
Bdellij mollis Sagapeni ana ʒ vj.
Castorei Sarcocollæ Euphorbij
Opopanacis Seminis Rutæ
Seminis Apij ana ʒ iij.
Croci ʒ j. ß.
Succi caulium quantum sufficit.
Fiat Massa.

Aduersus podagram & arthritin prosunt.

Pilulæ Indæ Haly D. Mesuæ.

*℞. Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum.*]
Hellebori nigri
*Polypodij ana ʒ v.
Epithymi
Stœchados ana ʒ vj.
Agarici Lapidis Lazuli loti
*Colocynthidis
*Salis Indi [*aut Salis gemmei.*] ana ʒ iij.
Succi Eupatorij inspissati
Spicæ Indicæ ana ʒ ij.
Garyophyllorum ʒ j.
Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ xij.
Succi Apij quantum sufficit.
Fiat Massa.

VALENT ad affectus melancholicos, cancrum, elephantiam, alphos nigros curatu difficiles, melancholicum morbum; & inde ortum timorem & mœrorem, quartanam, icterum spleneticum & splenis odorem.

Pilulæ Hieræ simplicis Galeni, lib. 6. Tuendæ val.

℞. Aloës ʒ L.
Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Asari Spicæ nardi Indicæ Croci
Masliches Chiæ ana ʒ iij.
Mellis rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

P. C. SCHOL.

Pilulis his, vt ex Galeni ipsissima sententia conficiantur, & veluti apud peritiores hodie vsus obtinuit, Aloës ʒ xlv. & Croci ʒ ij. ß. tantum hîc indendæ sunt.

ADVERSVS vitia ventriculi ex humoribus biliosis & pituitosis nata, prosunt.

Pilulæ de Hiera compositæ D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ nardi Indicæ Croci
Schœnanthi Asari Xylocasiæ
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Violarum Absinthij
Epithymi Agarici
Rosarum Turbith Colocynthydis
Mastiches ana ʒ j.
Aloës ad pondus omnium, hoc est ℥ ij.
Fiat Massa cum aqua Endiuiæ.

OPEM

OPEM ferunt vitiis capitis, neruorumque ab humoribus pituitosis procreatis.

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ simplicis Galeni
Agarici Trochiscati ana ʒ iiij.
Aloës bonæ ℥ j.
Mellis rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

AVXILIANTVR stomachicis, asthmaticis, & aliis stomachi ac thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilulæ de lapide Lazuli, siue Cyaneo D. Mesuæ.

℞. Lapidis Lazuli abluti ʒ vj.
Epithymi
Polypodij ana ʒ viij.
Scammoneæ Hellebori nigri
Salis Indi, aut gemmei ana ʒ ij. ß.
Agarici ʒ viij.
Garyophyllorum
*Anisi ana ʒ iij.
Specierũ Hieræ simplicis Galen. ʒ xv
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

VALENT ad affectus melancholicos ex bile vsta natos.

Pilulæ de lapide Armenio D. Mesuæ.

℞. Lapidis Armeni loti & præparati

Hieræ

Hieræ picræ ana ʒ v.
Epithymi Agarici
Polypodij ana ʒ viij.
Scammoneæ coctæ in Cytonio ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ j.
Salis Indi [*aut gemmei*] ʒ j. ß.
Cum ſucco Endiuiæ conficiatur maſſa.

MELANCHOLIAM, & bilem vſtam multiplicem vtramque clementer vacuant, ob id morbis inde natis conferunt.

Pilulæ de Mezereo D. Meſuæ.

℞. Foliorum Mezerei præparatorum ʒ v.
Myrobal. Citrinorum ʒ iiij.
Myrobal. Chebulorum ʒ iij.
Confice cum Thereniabin vel Tamarindis in aqua Endiuiæ diſſolutis q. ſ.

THERENIABIN *ſiue Tereniabin, eſt Manna Orientalis, quæ Græcis vocatur Droſomeli & Aëromeli.*

SEROSVM excrementum valenter purgant, ſeu aquas; ob id hydropem iuuant.

Pilulæ Lucis maiores D. Meſuæ.

℞. Roſarum Violarum Abſinthij
Colocynthidis Turbith Cubebarum
Calami aromatici Nucis moſchatæ
Spicæ nardi Indicæ Epithymi
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius,*]

Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Seſelios Seminis Rutæ
Schœnanthi Aſari
Maſtiches Garyophyllorum
Cinnamomi
Aniſi Fœniculi Apij
Caſiæ ligneæ [*videlicet veræ.*]
Croci Macis ana ℨ ij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrob. Bellericorum
Myrob. Emblicorum
Raued Seni [*hoc eſt, Rhabarbari*] ana ℨ v.
Agarici Senæ ana ℨ v.
Euphragiæ ℨ vij.
Aloës Succotrinæ ad pondus omnium, * id eſt ℥ viij. & ℨ ij.
Succi Fœniculi quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

Excrementa capitis pituitoſa educunt, viſumq́ue roborant.

Pilulæ Lucis minores D. Meſuæ.

℞. Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius.*] ana ℨ j.
Chelidoniæ [*videlicet maioris radicum.*] ℨ v.
Roſarum Violarum Abſinthij
Euphragiæ ana ℨ iij.
Senæ Epithymi

Myro-

Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum
Myrob. Emblicorum
Agarici Colocynthidis
Schœnanthi Lycij
Lapidis Lazuli loti ana ʒ ij. ß.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi aut Chelidoniæ quantum sufficit.

Fiat Maſſa.

IDEM quod priora poſſunt, atram tamen bilem magis vacuant.

A *Pilulæ Maſtichinæ Petri de Ebano, ſiue Conciliatoris.*

℞. Maſtiches ʒ iiij.
Agarici optimi ʒ iij.
Aloës electæ ʒ x.

Infundatur Agaricus in Aceto & Oxy- ✱ melle ſimplici liquidiuſculo per diem & noctem, & rurſum exiccetur: deinde formetur Maſſa cum ſucco Artemiſiæ, aut cum Syrupo de Stœchade.

P. C. SCHOL.

A *Eo quòd Cordus bis eandem pilularum harum deſcriptionem poſuerat, ponderibus tantùm in altera quadruplicatis, nos vnam earum tamquam fruſtraneam expunximus.*

Præſeruant ſtomachum ab omni ægritudine, leniter purgant, & maximè

mè confortant, & non permittunt humores corrumpi, & qui eis vtuntur, præseruantur à doloribus stomachi, capitis, ventris, & matricis: conferunt tristibus & melancholicis, & vitia matricis corrigunt.

Pilulæ de Aloë & Mastiche D. Nicolai.

℞. Aloës ℥ j. Mastiches ℥ ß.
Garyophyllorum
Rosarum rubearum ana ʒ j.
Croci Diacridij ana ℈ ij.
Conformetur Massa cum succo fœniculi aut Absinthij.
Respiciunt virtutem naturalem: purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera.

Pilulæ de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum succo rosarum rubearum ℥ j.
Agarici Trochiscati ʒ iij,
Mastiches ʒ ij.
Specierum Diamoschi dulcis ʒ ß.
Cum vino maluatico cogantur in massam.

VENTRICVLVM, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilulæ de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued Seni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ iij.
Succi

Succi Glycyrrhizæ
Succi Absinthij
Mastiches ana ʒ j.
Myrobal. Citrinorum ʒ ij. ß.
Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ʒ ß.
Trochiscorum diarhodon ʒ iij. ß.
Hieræ picræ simplicis ʒ x.
Aquæ Fœniculi quantum sufficit.
Fiat Massa.

IN febribus diuturnis, Jecinoris obstructionibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt.

Pilulæ Pestilentiales Rufi, quæ aliter De tribus vocantur.

℞. Aloës electæ ℥ ij.
Myrrhæ optimæ ℥ j.
Croci sinceri ℥ ß.
Confice cum vino aromatico.

MIRIFICE aduersus pestiferæ luis contagia populatim grassantia pollent. Humores etiam ventriculo immersos educunt.

Pilulæ de Sarcocolla Haly D. Mesuæ.

℞. Sarcocollæ ʒ iij.
Turbith ʒ iiij.
Colocynthidos
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Salis gemmei ʒ j.

Aquæ Roſarum quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

PITVITAM vacuant, ob id pituitoſis affectibus commodant.

Pilulæ Sine quibus eſſe nolo D. Nicolai.

℞. Aloës optimæ lotæ ℥ xiiij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. nigrorum [*id eſt, Indorum*]
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Rhabarbari Maſtiches Abſinthij
Roſarum Violarum Senæ Agarici
Cuſcutæ ana ℥ j.
Scammoneæ præparatæ ℥ vj. ß.

Diſſoluatur Scammonea in ſucco Fœniculi ſufficienti, & cum hac diſſoluta Scammonea formetur maſſa.

Mirabiliter purgant choleram, phlegma & melancholiam: valent propriè ad cataractas, & obſcuritates oculorum visum custodientes: & aurium dolorem ſanant, auxilioſis conferunt.

Pilulæ Stomachicæ Alkindi D. Meſuæ.

℞ Myrobal. Citrinorum
Myrobal. nigrorum
Myrobal. Chebulorum ana ℥ iij.
Roſarum Maſtiches ana ℥ ij.
Cardamomi
Ligni aloës
Santali Citrini

Cubebarum Garyophyllorum
Schœnanthi
Nucis moſchatæ ana ʒ j.
Raued Seni [*ideſt, Rhabarbari*] ℥ ß.
Turbith ʒ vij.
Aloës ad pondus omnium.
Fiat Maſſa.

Cerebrum, & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, concoctionem iuuant, appetentiam excitant.

Pilulæ Stomachicæ D. Meſuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum Aloës
Turbethi ana ʒ x.
Roſarum Spicæ Indicæ
Maſtiches ana ʒ ij. ß.
Aniſi ʒ j. ß.
Salis Indi [*aut ſalis gemmei.*]
Croci ana ʒ j
Formetur maſſa cum ſucco Abſinthij.

Bilioſos & pituitoſos vacuant humores, eos potiſsimùm qui caput & ventriculum obſident.

Pilulæ Imperiales Magiſtrales.

℞. Cinnamomi
Amomi [*eius loco ſumatur Acorus verus.*]
Aniſi Maſtiches
Cardamomi minoris
Zingiberis Zedoariæ Maceris
Nucis moſchatæ

Garyophyllorum Croci
Cubebarum Ligni Aloës Turbethi
Teteniabin [*id est, Mannæ.*]
Agarici Foliorum Senæ
Myrobal. Citrinorum
Myrob. Chebulorum
* Myrobal. Indorum
Myrob. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℈ j.
Rhapontici veri [*id est, Rhabarbari,*] ad
pondus omnium
Aloës quantum totum æquat.

Conficiantur cum Syrupo rosato aut violato.

MODICVM soluunt, & plurimum confortant stomachum, & omnia intestina frigida: muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant sanguinem & spiritum.

Pilulæ de Opopanace D. Mesuæ.

℞. Opopanacis Hermodactylorum
Sagapeni Bdellij mollis Ammoniaci
Colocynthidos ana ʒ v.
Croci Castorei
Myrrhæ rubræ Zingiberis
Piperis nigri Macropiperis
* Casiæ ligneæ Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ʒ j.
Scammoneæ ʒ ij.
Turbethi ʒ iiij.
Aloës ʒ xij.

Cogan-

Cogantur in maſſam cum infuſione gummi in aqua caulium.

VALENT ad paralyſim, ſpaſmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morboſque partium neruoſarum frigidos.

Pilulæ de Quinque generibus Myrobal. D. Nicolai.

℞. Quinque genera Myrobalanorum
Agarici Diacridij Colocynthidos
A Senæ ana ℥ ß.
Epithymi Turbethi Aniſi
Marathri Maſtiches
Lapidis Lazuli præparati ana ʒ iß.
Aloës ℥ j.
Formetur maſſa cum ſucco Abſinthij.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ ß.] *Cùm Cordus hîc ana ʒ ß. deprauatè poſuiſſet, Fuchſius æque male ʒ ij. ß. legendum putat.*

EDVCVNT humorem cholericum, phlegmaticum & melancholicum, & clarificant ſanguinem.

Pilulæ de Octo rebus, ſiue Optomere D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridij ana ʒ iß.
Interioris Colocynthidis Epithymi
Agarici Maſtiches Dauci Cretici
Myrob. Chebulorum
Abſinthij ana ʒ j.

Cum succo Solani conformetur massa.

PVRGANT humores crassos à capite, visum clarificant, & cataractas oculorum prohibent.

Pilulæ de Serapino D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Ammoniaci
Opopanacis
*Bdellij ana ʒ ij.
Seminis Apij Ammios
Hermelæ [*id est, seminis Rutæ siluestris.*]
Anisi ana ʒ j.
Acori [*id est, Calami aromatici.*]
A Casiæ ligneæ veræ Calaminthæ
Centaurij [*minoris scilicet.*]
*Polij Costi Salis gemmei ana ʒ ß.
Aloës ʒ vj. Colocynthidos ʒ v.

Cogantur in massam cum aqua aut succo Matricariæ.

NOTATO: *Ingreditur secundum Mesue Seitaragum Indum. sed Clementius Clementinus loco eius posuit Casiam ligneam.*

P. C. SCHOL.

A Casiæ] *Seitaragi Indi (quod Lepidium hoc loco interpretandum) apud Mesuem legi, rectè elsecit Fuchsius, falliq; Cordum & Clementinum dextrè censet.*

POLLENT ad ischiadem, podagram, & reliquarum iuncturarum dolorem, ac etiam vteri; mensesque promouent.

Pi-

Pilulæ de Bdellio maiores D. Mesuæ.

℞. Bdellij ʒ xij.
Ammios ʒ iij.
Myrob. Chebulorum
Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum
Myrob. Emblicorum
Conchularum venerearum adustarum
Succini aut Karabæ ana ʒ ij. ß.

Maceretur Bdellium in succo foliorum Porri, & conficiatur massa.

VALENT ad fluxum hæmorrhoidum & vlcerum in eis, & ad menses immodicos.

Pilulæ de Cynoglossa D. Nicolai.

℞. Cynoglossæ rad. Opij
Seminis Hyoscyami ana ʒ iiij.
Myrrhæ Troglodyticæ ʒ vj.
Thuris masculi ʒ v.
Garyophyllorum ʒ ij.
Cinnamomi Styracis rubei ana ʒ ij.

Cum aqua rosarum conficiatur massa.

MAGNAM vim obtinet in tenuibus sistendis distillationibus, ac doloribus mitigandis.

Pilulæ Bechicæ.

℞. Pineorum nucleorum
Amygdalarum ana ℥ j. ß.

Glycyrrhizæ ʒ vj.
Succi glycyrrhizæ ℥ iiij.
Cum aqua roſarum conformetur maſſa.

ADVERSVS tuſſim veterem pollent, & gutturis ac faucium aſperitatem.

Pilulæ Alephanginæ D. Valerij Cordi.

℞. Myrobalan. Chebulorum
Myrob. Citrinorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℥ j.
Acori veri Galangæ Zedoariæ
Doronici Romani Radicularum Aſari
Dictamni noſtratis radicum Abſinthij
Roſarum ana ʒ iiij.

Contundantur omnia craſſiuſculè, & Myrobalani per ſe macerentur prius in aquæ clariſſimæ fontanæ ℔ iiij. per horas xxiiij. deinde coquantur donec ferè tertia pars aquæ ſit in vaporem reſoluta: poſteà coque etiam radices, & aromata lento igne in duplici vaſe, cum aquæ clariſſimæ ℔ vj. & affunde his anteà coctas Myrobalanos cum ſuo iuſculo: vltimò roſas adjiciendo, coquantur vſque ad tertias: coletur poſteà validè exprimendo: hinc in colatura diſſolue.

Aloës optimæ & lotæ, ac rurſum exiccatæ ℔ iij.

Ponantur omnia in vitrea patina ad ſolem:

ſolem aut in ſtuffam, & agitentur ſæpiſsimè, vt concreſcens in margine Aloë liquido commiſceatur: cùm verò mellis ſpiſſitudinem fuerint conſecuta, tunc adde ſequentium ſpecierum puluerem minutiſſimè tritum:

℞. Galangæ Cyperi
Zedoariæ Doronici
Ligni aloës Cinnamomi Schœnanthi
Nardi Celticæ radicularum
Nucis moſchatæ
Macis Cubebarum
Cardamomi
Garyophyllorum ana ʒ iiiß.
Maſtiches
Succini [*id eſt, Carabæ*] ana ʒ vß.
Myrrhæ
Croci ana ʒ iiiß.

Agitentur optimè cum aloë ſpecies, & fiat maſſa cum diligentia.

*M*YROBALANI *omnes hoc pondus debent habere, exemptis nucleis ſiue lignis.*

*P*ILVLAE *iſtæ Alephanginæ ſunt efficaces, imò efficaciores prioribus: relinquimus tamen vnicuique liberum arbitrium, alterutram vel vtramque componendi.*

*Hoc loco non debet poni Dictamnus Creticus, ſed radices Dictamni, quæ vulgò in vſu ſunt, & propriè cortex radicum eius. Germanicè vocatur Aſch-*wurtz, propterea quòd folia eius ſunt ſimilia Fraxino arbori & hæc eſt vera Fraxinella, vulgò ab Italis dicta.*

Aloën lauandi modus in poſtrema huius libri

 parte,

parte, quæ est de præparatione simplicium medic. docebitur.

TROCHISCI.

Trochisci de Vipera D. Andromachi.

℞. Carnis viperinæ cum anetho, sale
* & aqua coctæ ℥ viij.
Panis tritici purissimi triti & cribrati ℥ ij.

Formentur trochisci cum iusculo, in quo decoctæ fuerint carnes Viperinæ, & inungantur cum Opobalsamo, aut oleo Macis aut Garyophyllorum, aut Nucis moschatæ: sed oleum Garyophyllorum propiùs accedit ad naturam Balsami. Siccentur in loco vmbroso, libero ventoque perflabili.

VIPERA *est serpens, quem recentiores vocant Tirum, Itali verò Marassum & Scurzionem, vt scribit Nicolaus Leonicenus: ingrediuntur autem hi Trochisci in Theriacam: apud nos verò nondum licuit videre hoc serpentum genus. Igitur ex Italia peti debent veri Trochisci de Vipera.*

Trochisci Scyllitici Andromachi.

℞. Scyllæ assatæ ℔ j.
Farinæ Orobi ℥ viij.
Formentur Trochisci secundum artem.

Trochisci Hedychroi D. Aëtij

℞. Mari [*sine Maiorana, aut loco eius*

Dictamni

Dictamni Cretici.
Asari Sampsuchi
Aspalathi [*eius loco sumatur semen Agni casti*]
Opobalsami [*eius loco accipiatur oleum Garyophyllorum.*]
Schœnanthi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galanga.*]
Phu pontici ana ℨ j. ℈ xv.
Xylobalsami Cinnamomi
Costi ana ℨ j. ß.
Myrrhæ Troglodyticæ
Folij [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ℨ iij. ß. ℈ xv.
Amomi [*aut succedanei eius.*] ℈ ij. ℈ xiij.
Mastiches ana ℨ ß. ℈ vij. ß.
Vini veteris odorati dulcis quantum sufficit, formentur Trochisci.

MARVM *herba est non dissimilis Maioranæ, eius loco accipitur Dictamnus Creticus.*

SAMPSVCHVS, *id est, Maiorana, quidam habent Amaracum, quod idem est. Non enim debet hoc loco accipi Matricaria, aut Cotula fœtida, quæ etiam vocatur Amaracus.*

ASPALATHVS *est cortex quidam odoratus, eius loco accipe lignum Aloës, aut Santalum Citrinum odoratissimum, aut semen Agni casti.*

FOLIVM. *pro Folio sume Spicæ Romanæ radicum, Macis, ana partes æquales.*

HI *Trochisci appellantur ab Arabibus Alindaracaron, à recentoribus verò, vt Nicolao, sunt parum*

rum immutati, & vocantur Diacoralli.

Trochisci Hedychroi D. Galeni.

℞. Corticum radicum Aspalathi [*ipsius loco sumatur semen Agni casti.*]
Calami aromatici [*sume eius loco Galangam.*]
Costi Asari Xylobalsami Phu
Amaraci [*hic significat Maioranam.*]
Mastiches ana ʒ vj.
Schœnanthi Cinnamomi ana ʒ xij.
*Amomi Casiæ
Rheu pontici [*eius loco sume Rhabarbarum*] ana ʒ xv.
Nardi Indicæ
*Folij ana ʒ xvj.
*Myrrhæ Croci ana ʒ xij.

Omnia subtilissimè trita cum vino Falerno, in Trochiscos formentur, qui in vmbra exsiccentur, & Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum inuncti reponantur.

GALENVS *in libello De Theriaca ad Pamphilianum scripto, ad hunc modum præcipit conficiendos esse Hedychroos Trochiscos. Sunt enim proximis non ignauiores.*

Pro Aspalatho, quo caremus, licet accipere semen Agni casti, aut Lignum aloës, aut Santalum citrinum odoratum. Oportet etiam diligenter aduertere, ne pro Aspalatho Aspaltum legatur aut accipiatur.

Pro Amomo vero, quo caremus, pone Carpesium, aut vocatum Calamum aromaticum.

Pro

Pro vino Falerno, accipe aliud quoduis vinum generosissimum.

P. C. SCHOL.

Troch. horum descriptionem in Cordo vitiatè positam, hic ex Andernaci versione restitui.

Trochisci Hedychroi alij, Galeni.

℞. Mari* Amaraci [*id est, Maioranæ.*]
Asari Aspalathi ana ʒ ij.
Schœni [*id est, Squinanthi.*]
Calami odorati Phu pontici
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Opobalsami [*aut succedanei eius.*]
Cinnamomi Costi ana ʒ iij.
Myrrhe
Folij Malobathri [*aut succedanei eius.*]
Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ vj.
Amomi [*aut succedanei eius*] ʒ xij.
Mastiches Chiæ ʒ j.
Vini Falerni quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & in vmbra exiccentur, Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum vncti.

Pro Maro, sume Dictamnum Creticum.

ASPALATHI *loco sume lignum Aloës, aut Santalum Citrinum, aut semen Agni casti, vt Galenus de Succedaneis dicit.*

Pro Calamo, sume Galangam.

Pro Opobalsamo, sume oleum Garyophyllorum.

Pro Malobathro, sume Spicæ Romanæ radices, aut

aut Spicæ Romanæ Radicum, & Macis ana partes æquales.

A CASIA, *id est, Casia lignea aromatica similis Cinnamomo.*

AMOMI *loco sume vocatum Calamum aromaticum.*

MASTICHE *Chia, id est, Mastix è Chio insula, quæ est optima.*

HAEC *est genuina Hedychroi compositio, vt Galenus dicit, & hæc debet ingredi Theriacam Andromachi senioris.*

GALENVS *primo libro de Antidotis ad hunc modum carmine describit compositionem Hedychroi magmatis, vbi Theriacæ compositionem docet. Non tamen diligenter distinguit pondera rerum. Nam omnia coniungit coniunctionibus copulatiuis, τὲ & καὶ hoc est,* QVE & ET.

A *Trochisci Cyphi D. Damocratis.*

℞. Carnium Vuæ passæ albæ & pinguissimæ
Terebinthinæ coctæ ana ℥ xxiiij.
Myrrhæ
Schœni [*id est, Schœnanthi.*] ana ℥ xij.
Calami vnguentarij ℥ ix.
Cinnamomi ℥ iiij.
BBdellij Onychis Nardi spicæ
Casiæ optimæ [*quæ est similis Cinnamomo.*]
Cyperi purgati
Arceuthidum maximarum & pinguissimarum ana ℥ iij.
Aspalathi ℥ ij ß. Croci ℥ j.

Mellis

Mellis optimi
Vini ana quantum satis est ad formandum & incorporandum.

MELLIS & vini parum debet addi, vt tantum cum his conficiantur Trochisci.

CARNES Vuæ passæ atque Iuniperi baccas recentes & pingues minutissimè conscindito tunditoq́; deinde Bdellium Myrrhamq́; affuso vino diluito: postea reliqua omnia in tenuissimum puluerem redigito, ac demum adhibito modico mellis despumati optimi, Trochiscos formato.

Arabes hos Trochiscos vocant Cochion.

Per Vuas passas hic intellige eas quas vocant Vuas Cybibas, vulgò Cibeben.

TEREBINTHINAE coctæ: quomodo coquatur Resina Terebinthina, ostendam inferius in tractatu De præparatione medicamentorum.

CALAMVS vnguentarius, id est, aromaticus verus; pro quo sume Galangam, quia hodie caremus vero Calamo aromatico.

ONYCHIS, id est, Blattæ Byzantiæ electæ.

CYPERVM purgatum præcipit accipiendum, quoniam plerumque fibris sordidis sunt obsitæ radices eius.

ARCEVTHIDES, sunt baccæ Iuniperi. hic autem debent accipi Iuniperi magnæ grandes baccæ: quoniam autem caremus ipsis, vulgaris & minoris Iuniperi baccas accipere licet.

Pro Aspalatho sumatur semen Agni casti, ex mente Galeni de Succedaneis.

P. C. SCHOL.

A *Troch. hi apud Galenum leguntur lib. 2. Antid.*

Onychis,

B Onychis, Bdellij.] *Fuchsius unà cum Cordo duas hîc distinctas res legit, intelligit ac defendit mordicus. Matthiolus verò atque Franciscus contrà, unà cum Andernaco & Martiano Rota Galeni interpretibus pro unica eademq; re, ambas eas voces intelligendas esse strenuè contendunt, & unguim Bdellij tamquàm Bdellium ungui simile, legendum esse sentiunt atque volunt.*

Trochisci Ramich D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ [*aut loco eius succi Citoniorum austerorum*] ℥ xvj.
* Rosarum ℥ j.
Granorum Myrti ℥ ij.

Bulliant parum & colentur, colaturæ addantur Gallarum iamiam tenuissimè tritarum ℥ iij.

Coquantur denuò aliquantulum, deinde inspergatur sequentium specierum minutissimus & optimè commistus puluis.

℞. Rosarum ℥ j.
Santali Machoziri ℥ j. ʒ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ iiij.
Carnium Snmach
Spodij ana ℥ j.
* Succi Agrestæ ʒ vij.
* Succi granorum Myrti multum tritorum ℥ iiij.
* Ligni Aloës Garyophyllorum
Mastichis
Nucis moschatæ ana ʒ iij.

Misceantur omnia optimè, deinde exic-

exiccentur, exiccata rurſus in tenuiſſimum puluerem terantur, & formentur Trochiſci ſubtiles cum Camphoræ aureo vno, & aqua roſarum quantum ſufficit. Exiccentur in vmbra libera, exiccati reponantur.

VENTRICVLVM, cor, hepar, imbecilla firmant: & lubrica viſcera ac inteſtina, choleram morbū ſiſtunt, acrimoniam obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quam naribus ſanguine fluentibus flando impellitur, aliis medicamentis miſcetur.

Trochiſci de Cappare D. Meſuæ.

℞. Corticum radicum Capparis
Seminis Agni caſti ana ℥ vj.
Seminis Nigellæ veræ
Calaminthæ
Succi Eupatorij [*id eſt, Gratiolæ.*]
Acori
Amygdalorum amarorum
Sem. Naſturtij Ammoniaci
Foliorum Rutæ
Radicis Ariſtolochiæ rotundæ veræ ana ℥ ij.
Cyperi
Scolopendriæ ana ℥ j.

Formentur Trochiſci cum Hammoniaco prædicto in aceto diſſoluto, & exiccati reponantur.

SCOLOPENDRION *est Ceterach, &*
non Lingua ceruina.

P. C. SCHOL.

A Troch. de Capp.] *Compositionem hanc apud Cordum mancam esse cùm Fuchsius meri conqueratur, nos eam hîc ex vetustis partim exem plaribus, partim ex Minoritarum in Mesuem (quibus pleraque alia) restitutionibus, suæ integrita ti reposuimus. Qui, inquam, Fraterculi hoc nom ne herclè plurimum laudis ac præmij merentur quòd extra professionem etiàm ea in re plura præsi terint soli, quàm innumeri alij; quamquam eos c spitare quandoque, & indicio carere interdum s zis sit in confesso: laborem interim indefessum, qu in restituendo impenderunt, negotiumq; ipsum ta ingens, tantiq; cõmodi nobis præstitum haud ex culari, magnisq; efferre præconiis non debem Immeritò itaque nimisq; quàm deceat, á quib dam exagitantur boni fratres.*

AD splenis duritiem & flatus ei dissipandos valent.

Trochisci de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Tereniabin [*id est, Mannæ.*]
Succi Eupatorij ana ℥ j.
*Rosarum ℥ ß. Spodij ʒ iij
Spicæ nardi Indicæ ʒ iij
Rhabarbari Asari
Anisi ana ʒ ij. ß.
Formentur Trochisci cum aqua C cutæ, & in vmbra libera ventoque p flata exiccati reponantur.

Pro Spodio sumatur Ebur combustum.

EVPATORIVM *Mesuæ, intelligendum est Gratiola.*

OBSTRVCTIONEM & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, icterum, ac incipientem hydropem.

Trochisci Diaui, seu potius, Diaion D. Nicolai.

℞. Florum Violarum viridium ʒ v.
Amyli ʒ iij.
Seminis papaueris albi ʒ ij. ℈ j.
Rhabarbari ℥ j. ℈ ij.
Seminis plantaginis ʒ j.
Balsami [*loco eius oleum Garyophyllorum*] ℈ j.
Rhodostagmatis quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

DIANI, *vel* DIAVI, *aliàs vocantur hi Trochisci, sed corrupto nomine.*

PER VIOLAS, *hoc loco oportet intelligere Violas albas, quæ hodie vocantur Cheyri Citrini, vulgò Gelbe Violen.*

Per Balsamum intelligitur Opobalsamum.

RHODOSTAGMA, *id est, aqua Rosarum.*

P. C. SCHOL.

Troch. Diaui.] *horum Troch. duas descriptiones in idem recidentes, alterius pondere tantum triplicato, mendoq; in Rhabarb. pondere sublato; temerè Cordus posuerat. Mancè enim ibidem*

dem ℈ j. quod & Fuchs. ritè animaduerterat positus erat, cùm ʒ j. ℈ ij. vt restitui, legendum sit.

B Per Violas.] *Malè id sentit Cordus, vt et Fuchs. docet : non enim Dialeucoïon, hoc est, Violis albis, quas Cheyri vocamus, sed Diaïon, hoc est, ex Violis nigris seu Martiis dictis, appellanti hi Trochisci. Violæ itaque Martiæ virentes hîc intelligendæ veniunt.*

EXCALEFACTIONES mitigant, alnumque emolliunt.

Trochisci de Lacca D. Mesuæ.

℞. Laccæ mundatæ
Succi Glycyrrhizæ
Absinthij Berberis
Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*]
Rhabarbari
Aristolochiæ longæ
Costi Asari
Amygdalorum amarorum
Rubeæ Tinctorum
Anisi Apij Schœnanthi ana ʒ

Formentur Trochisci dragmæ pondere cum aqua Eupatorij.

Mesue intelligit suum Eupatorium, id est, Gratiolam.

* Trochisci de Lacca valent ad obstructiones hepatis & lienis, & inde nat febres varias antiquas, & ascitem p vrinas mouent.

Troch

Trochisci Diarhodon D. Nicolai.

℞. Rosarum viridium ʒ iiij.
Spodij [*id est, Eboris combusti*] ʒ ij.
Santali rubri ʒ j. ß. G vij.
Santali albi ʒ j. G xij.
Croci ℈ ij. G viij.
Camphoræ G xij.
Aquæ Rosarum quantum sufficit, formentur Trochisci.

Ista compositio debet administrari in magnis confectionibus ipsius Nicolai.

Trochisci de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued boni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ x.
Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*] ʒ iiij.
Rosarum ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ Anisi
Rubiæ tinctorum Seminis Apij
Absinthij Asari ana ʒ j.
Amygdalarum amararum ʒ iiij.
Formentur Trochisci aurei vnius pondere cum aqua Cuscutæ.

VALENT ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiusdem, & hydropem, & icterum, & formæ corruptionem.

Trochisci de Berberis D. Mesuæ.

℞. Berberis ʒ ij.
Spodij Xyloaloës

Seminis Acetosæ Mastiches
Galliæ moschatæ veræ
*Spicæ nardi Indicæ ana ʒ j.
Rosarum ʒ v.
Gummi Arabici ʒ iij.
Aquæ rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI de Berberis seu Oxyacanthæ valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem.

Trochisci Galliæ moschatæ D. Mesuæ.

℞. Xyloaloës crudi ʒ v.
Ambræ ʒ iij. Moschi ʒ j.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aquæ rosarum factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci parui.

CEREBRVM, corque roborant, vomitum & alui profluuium sistunt, oris atque adeò corporis totius odorem commendant.

Trochisci Alyptæ Moschatæ D. Nicolai.

*℞. Ladani purissimi ℥ iij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Styracis rubræ ℥ j.
Ligni aloës ʒ ij. Ambræ ʒ j
Camphoræ ℈ j. ß. Moschi ℈ ß.
Aquæ rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci secundū artem.

STYRAX *rubea hîc non significat Thymiama, aridum illum & nigrum corticem; sed resi-*

nam

nam Styracis quæ subrufa aut flaua est, id est, optima Styrax.

VALENT pueris patientibus asthma & constrictionem pectoris, & etiam non valentibus lac retinere. Fit inde optimum fumigium & odoriferum, & assumuntur etiam ad pretiosissimas medicinas.

Trochisci de Agarico D. Mesuæ cap. de Agarico ex Hily.

℞. Agarici electi ℥ iij
Salis gemmei ℥ j.
Syrupi acetosi simplicis quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & reponantur in calido siccoque loco.

PVRGANT ex cerebro & capite phlegma crassum cum cholera mistum. Et præcipuè educunt ex pectore crassos humores, putridos & viscosos.

Agaricus Trochiscatus D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Galeno.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Vini infusionis Zingiberis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

Trochisci de Charabe D. Mesuæ.

℞. Charabis aureos vj.
Cornu cerui vsti
Gummi Arabici assati

Corallij rubri vsti Tragacanthæ
Acaciæ Hypociſtidis
Balauſtiorum florum
Maſtiches Laccæ
Papaueris nigri aſſati ana aureos ij.
Thuris Croci
Opij ana aureum j. ß.
Mucilaginis Pſyllij quantum ſufficit.
Formentur Trochiſci.

Fiunt & hi Trochiſci ſine Opio.

TROCHISCI de Charabe ſiue ex Succino, inuenti ſunt ad reſtingendum ſanguinem vndecumque fluentem, menſtrua, ſputum, fluxum ſanguineum, & hæmorrhoïdalem: & conſolidant vlcera pectoris & pulmonis.

Trochiſci de Myrrha D. Rhaſis.

℞. Myrrhæ ʒ iij
Lupinorum ʒ v.
Foliorum Rutæ Mentaſtri
Pulegij ceruini Cymini
Rubiæ tinctorum Aſſæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis ana ʒ ij.
Succi Artemiſiæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci ſecundũ artem.

MENTASTRVM *eſt ſilueſtris Menta piloſis & hirſutis foliis.*

PVLEGIVM *Ceruinum, id eſt Dictamnus Creticus.*

PROVOCANT menſtrua, & ſedant paſſiones, quæ ex retentione menſtruorum proueniunt.

Tro-

Trochisci de Alkekengi D. Mesuæ.

℞. Fructuum Alkekengi ʒ iij.
Seminis Citrulli Seminis Albatechæ
Seminis Cucurbitæ ana ʒ iij. ß.
* Boli Armeniaci
Gummi Arabici Thuris
Sanguinis Draconis Papaueris albi
Amygdalorum amarorum
Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ Amyli
Pinearum ana ʒ vj.
Seminis Apij Charabis
* Boli [*aut eius loco Terræ sigillatæ.*]
Hyoscyami Opij ana ʒ ij.
Succi Alkekengi quantum satis fuerit ad formandum Trochiscos.

Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

ALBATECHA *siue Batega, est Melon magnus Indus, viridis & subniger.*

TROCHISCI Alkekengi seu Halicacabi valent ad renum & vesicæ vlcera, & natam inde dysuriam.

Trochisci de Rosis D. Rhasis.

* ℞. Rosarum ʒ iij.
* Ligni aloës
* Spicæ nardi Indicæ Mastiches
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*]
Florum Squinanthi Cinnamomi
Absinthij ana ʒ j.
Vini veteris quantum ad formandum Trochiscos satis fuerit.

SVNT efficaces ad multos affectus, præſertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè quibus forma corrumpitur.

Trochiſci de Camphora Meſuæ.

℞ Roſarum ʒ iiij.
Spodij Glycyrrhizæ ana ʒ iȷ.
Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis
Tragacanthæ Croci
Gummi Arabici
Spicæ nardi Indicæ ana ʒ ȷ.
Santali citrini ʒ iȷ. ß.
Ligni aloës Cardamomi Amyli
Camphoræ ana ℈ iȷ.
Sacchari Tabarzeth
Tereniabin [*id eſt, Mannæ*] ana ʒ iiȷ.
Mucilaginis Pſyllij cum aqua roſocea factæ quantum ſufficit.
Formentur Trochiſci.

TROCHISCI Camphoræ conferunt ad febres ardentes, bilis & ſanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his ſitim inexpletam: icterum quoque ac phthiſim & hecticam curant.

Trochiſci de terra ſigillata D. Meſuæ.

℞ Sanguinis Draconis

Gum-

Gummi Arabici assati
Trochiscorum Ramich
Rosarum rubrarum
Seminis Rosarum
Amyli assati Spodij Acaciæ
Lapidis Hæmatitidis Hypocistidis
Florum Balaustiorum
Boli Armeniaci
Terræ sigillatæ [*vel boli Armeni*]
Corallij rubri Charabis ana ʒ ij.
Margaritarum Tragacanthæ
Papaueris nigri ana ʒ j. ß.
Seminis Portulacæ assati
* Cornu ceruini vsti Thuris
* Gallarum Cypressi
Croci ana ʒ ij.
Aquæ Arnoglossæ quantum sufficit.
* Formentur Trochisci.
Et quandoque adduntur Opij ʒ ij.

SPODII.] *pro Spodio sume Ebur combustum præparatum.*

SEMEN *Rosarum hic significat Antheram, id est, luteos apices, qui sunt in Rosis: hi exiccati rubescunt.*

GALLAE *Cypressi, etiam vocantur nuces Cypressi.*

P. C. SCHOL.

Mesues exemplaria Gallas absolute scriptas habent.

SVNT admodum efficaces ad sputum sanguinis, cum aqua Plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus,

ribus, fronti illiti: ad menſes immodicos, vtero iniecti vel pubi illiti: ad mictum ſanguinis, in veſicam iniecti; & ad alias hæmorrhagias, parti ſanguine fluenti impoſiti.

Trochiſci de Spodio Meſuæ.

℞. Roſarum rubearum ʒ xij.
Spodij ʒ x. Seminis acetoſæ ʒ vj.
*Seminis Portulacæ
Coriandri præparati & toſti
Pulpæ Sumach ana ʒ ij. ß.
*Amyli aſſi Florum balauſtiorum
Baccarum Berberis ana ʒ ij.
Gummi Arabici aſſati ʒ j.
Agreſtæ qnantum ſufficit.
Formentur Trochiſci.

VALENT ad febres billioſas cum alui fluore: inflammationem ventriculi & hepatis, & ſitim continuam ſedant.

Trochiſci de Abſinthio D. Meſuæ.

℞. Roſarum Abſinthij
Aniſi ana ʒ ij.
Raued [*id eſt, Rhabarbari.*]
Succi Eupatorij [*id eſt, Gratiolæ.*]
Aſari Seminis Apij
Amygdalorum amarorum
Spicæ nardi Indicæ Maſtiches
Folij ana ʒ j.
Succi Endiuiæ quantum ſufficit.
Formentur Trochiſci ſecundum artem.

Pro

Pro Folio accipe radices Spicæ Romanæ, aut radicum Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales.

OBSTRVCTIONES ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt, dictas partes reliquasque nutritorias roborant, ac appetentiam excitant.

Trochisci Alhandal D. Mesuæ.

A℞. Pulpæ Colocynthidis ℥ x.
Incidantur minutissimè, & fricentur cum olei
Rosacei ℥ j.
Deinde sume Tragacanthæ
Gummi Arabici
Bdellij ana ʒ vj.

Macerentur hæc in aqua rosacea, donec liquefiant & dissoluantur: deinde cum parte resolutarum lachrymarum formentur ex prædicta Colocynthide Trochisci qui siccentur, & cùm fuerint siccati, contundantur minuitissimè, & rursum formentur Trochisci; cum reliquo diluto lachrimarum, atque reponantur.

Trochisci Colocynthidos in Hieram Hermetis, & Compositiones alias iniiciendi loco Colocynthidos, suntq; salubriores quàm ipsa Colocynthis.

P. C. SCHOL.

℥ x.] *Cordum hic falli Bernardus Dessennius in suis illis verbosis Commentariis, miserè excla-*

exclamat, eò quòd ℥ x. pro ʒ x. vt ipse inquit, hîc posuerit: cùm ipsemet hac in re (vt & plerisque aliis locis) iudicio vacuus, toto erret cœlo. Verùm in alio Dispensariolo Senatus sui iussu emisso, dextrè resipuit, à suis collegis forsan monitus. Proinde quid Fuchsius artis nostræ (vt & plurimis aliis locis liquet) nescius, in Pharmaceuticas rationes, hoc loco suis annotationibus imaginando deliret, nescio. Mihi breuitati studendum est.

Trochisci Bechij albi.

℞. Sacchari albissimi ℔ j.
Sacchari Candi optimi
Sacchari Penidij ana ℥ iiij.
Ireos ℥ j ʒ vij.
*Amyli ℥ ij. ß.
Mucilaginis Tragacanthæ albissimæ cum aqua Rosacea factæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci parui, & signentur.

AVXILIANTVR tussiculosis, & difficulter spirantibus.

Trochisci Bechij nigri.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Sacchari candi ℥ ij. ß.
Specierum Diaireos Salomonis
Specierum Lohoch sani ana ℥ ß.
Sacchari penidij ℔ ß.
Sacchari albissimi ℔ ij. ℥ iij.

Mucila-

Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Hyſſopi factæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci, & ſignentur.

Abscissae vocis iacturam reſarciunt, & proſunt his qui patiuntur tuſſim calidam & ſiccam: leniunt pectus, & facilitant ſputum.

TROCHISCORVM DVÆ SEQVENTES VALERII CORDI *deſcriptiones huic editioni nunc primùm acceſſerunt.*

Trochiſci de Lacca Val. Cordi.

℞. Laccæ electæ ℥ iiij.

Ligni Guaiaci ſcobina in minimam ſcobem ſeu raſuram detriti ℔ j.

Coquatur lignum Guaiacum in ℔ iiij. aquæ cæleſtis ad conſumptionem ferè dimidiæ partis: In colatura deinde coquito rad. Rubeæ tinctorum ℥ iiij. donec remaneat ℔ j. ß. Dein iterum colato, & colaturæ injice prædictas ℥ iiij. Laccæ, & ad ignem coquito, donec Lacca diſſoluatur. Poſteà colato & exprimito, & abjice ſuperfluitates Laccæ. Colaturam dein ad ſpiſſitudinem aliquam coquito, & inſperge ſequentes pulueres:

℞. Ariſtolochiæ longæ
Radicis concauæ
Rhabarbari Coſti veri ana ʒ ij.
Zedoariæ Galangæ Aſari radicum

Cur-

Curcumæ Cinnamomi Ligni aloës
Nucis moſchatæ
Schœnanthi ana ʒ j.
Camphoræ ℈ j.

Miſceantur omnia optimè, & formentur Trochiſci drachmæ vnius pondere.

RADIX *concaua, Holwurtz, quæ falsò appellatur Ariſtolochia rotunda.*

HOS Trochiſcos compoſui aliquibus obſtructione ſplenis hepatiſque laborantibus, & præſenti auxilio id malum curauerunt.

Trochiſci de Succino Valerij Cordi.

℞. Ambræ excellentiſſimæ
Succini Albiſſimi ana ℥ j.
Succini Phalerni
Succini cerei ana ʒ iiij.
Succini nigri Camphoræ
Margaritarum non perforatarum
Margaritarum perforatarum ana ʒ ij.
Onychis Dentaliorum
Entaliorum Vmbilici marini
Lapidum cancrorum
Synodontum
Ligni aloës
Cinnamomi
Schœnanthi
Nucis moſchatæ
Cubebarum
Cardamomi Croci
Cyperi rotundi

Zedo-

Zedoariæ Doronici ana ʒ ʃ.

Conterantur omnia minutiſſimè, & conficiantur Trochiſci cum mucilagine Tragacanthæ albiſſimæ in aqua Maioranæ diſſolutæ.

AMBRA *eſt ſuccinum Orientale.*

SVCCINVM *eſt quod Arabibus vocatur Carabe, Germanis Agſtein ſiue Bernſtein: Sudaniis, Gentor: Gallis, Ambre. Eſt enim Succinum nihil aliud quàm Ambra Germanica.*

Phalernum, id eſt, flauum & clariſsimum, & omnino pellucidum.

Cereum, id eſt, quod ceræ colorem habet, non adeò pellucidum eſt.

Nigrum Succinum alio nomine vocatur Gagates lapis Germanicè Swartzer Agſtein, oder Swartzer Bernſtein.

Inter emendum album Succinum, vitare oportet ſcobem & ramenta: nam hæc ſolent pro albo Carabe vendi. Cùm enim Cereum aut Phalernum Succinum tornatur, candida ramenta remittit. Ideóq; integras glebas candidi Succini emere oportet. Eſt enim valdè pretioſum.

Onychis, id eſt, Blattæ Byzantiæ.

Vmbilici marini, Germanicè Meerbonen.

Lapis Cancrorum, id eſt, quos vocant Oculos cancrorum.

Synodontes lapides ſunt in capite Synodontis piſcis inuenti: qui ſi haberi non poſſunt, quoniam piſcis marinus eſt, pro iis accipiantur lapilli qui bini inueniuntur in capitibus piſcium fluuiatilium, quos Raulperſzken Germanicè vocant.

HI Trochiſci faciunt ad calculum,

ad tumentem ventriculum, vertiginem epilepsiam, apoplexiam, tremorem & imbecillitatem cordis, ad paralysim, dantur in aquis appropriatis, cum Betonicæ floribus, aut Lauendulæ, aut Tiliæ: & ad suffocationes & strangulationes vteri valent.

OLEA.

Oleum ex ligno Iuniperi.

Fictile vas in foueam ponatur, supra id aliud fictile angusti orificij inuersum ponatur, recentibus Iuniperi lignis minutimque incisis plenum, cui subducatur lamina ferrea foraminibus perui vt destillet liquor, & ne ligni segmenta delabantur; bene autem aptentur, & luto sapientiæ circumlinantur fictilium orificia, ne quidquam expiret. Postea inferius fictile vsq. ad collum superioris obruito terra, & facto pauimento ignem circa & supra fictile superius accendito, atque ardere finito aliquot horas. Postremò liquorem qui destillauit auferto. Cuius vsus est purgandis sordidis vlceribus.

EMENDAT cutis infectiones, serpiginem, cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibiis & cruribus quorumdam, malum mortuum recentiores vocant.

Oleum ex Iuniperi baccis.

Oleum è Iuniperi baccis elicitur per artem distillandi, vt Vinum sublimatū. Quia verò minoris emitur quàm vt ab aliquo Pharmacopola preparari queat, confectionem eius non indicabimus.

Oleum Nardinum simplex D. Mesuæ.

℞. Spicæ nardi aromaticæ ℥ iij.
Vini Aquæ ana ℥ ij. ß.
Olei sesamini ℔ j. ß.

Coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua in vaporem resoluantur: coletur deinde oleum, & colatum reponatur abiecta Nardi spica.

VAS *duplex, Græcè vocatur* DIPLOMA; *constat duobus crateribus, altero alteri imposito, ita vt in vnum aromata & oleum coniiciantur, in alterum verò aqua fundatur; quæ subiectis prunis calefacta suo tempore vnguenta & olea decoquit: est autem hoc notandum in omnibus aromaticis oleis quæ decoquuntur.*

CALEFACIT, tenuat, digerit, modicè adstringit, proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicæ, vteri magnoperè iuuat: naribus iniectum caput purgat, corporis colorem & odorem commendat.

Oleum Nardinum compositum.
D. Mesuæ.

℞. Spicæ Indicæ ℥ iij.

Sampsuchi [*id est, Maioranæ*] ℥ ij.
Xyloaloës Enulæ Folij Indi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galanga.*]
Foliorum Lauri
Cyperi Schœnanthi
*Cordumeni ana ℥ j. ß.
Contundantur omnia grosso modo, deinde affunde illis
Aquæ fontanæ
Vini ana quantum sufficit, id est, circiter ℥ xiiij.
*Olei Sesamini ℔ vj.
Macerentur per noctem, deinde coquantur in Diplomate, id est, duplici vase, secundum artem.
PRO *Folio Indo, recipe Spicæ Romanæ radicum, macis ana ℥ v.*

Oleum Costinum D. Mesuæ.

*℞. Costi amari [*optimi & veri*] ℥ ij.
Casiæ [*aut succedanei eius*] ℥ j.
*Summitatum Sampsuchi ℥ ij.
Vini quantum sufficit
*Olei sesamini ℔ ij.
Macerentur duabus noctibus, deinde coquantur in duplici vase secundum artem.
CASIA, *Aromatica vera, & Cinnamomo similis accipi debet.*
CALEFACIT, obstructa aperit, neruosum genus roborat, vt neruos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum

lum. Præter hæc, hepar & capillos : canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat.

Oleum de Piperibus D. Mesuæ.

℞. Macropiperis [*id est, longi.*]
Melanopiperis [*id est, nigri.*]
A Leucopiperis [*id est, albi*] ana ʒ iij.
Myrobal. Chebulorum
Myrob. Bellericorum
Myrob. Emblicorum
Myrob. Indorum ana ʒ v.
Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ʒ iij. ß.
Sagapeni Opopanacis
B Ammoniaci ana ʒ ij. ß.
C Turbith albi ʒ ij.
Zingiberis ʒ iij.
Caulis foliorum recentium
Thymi viridis Rutæ viridis ana m. j.

Coquantur secundum artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de Cherua ℔ ij. & iterum coque ad consumptionem aquæ.

P. C. SCHOL.

A Ana ʒ iij.] *Cordus malè ℥ iij. hîc habebat.*

B Ammoniaci.] *Hyoscyami fœdè in Cordo legebatur.*

C ʒ ij.] ʒ *xij. vitiosè Cordus scripserat, vt hæc omnia ritè à Fuchsio quoq; dicuntur; quamquam à Monachis hausta esse non dubitem.*

IVVAT morbos neruorum frigidos, vt paralysin, spasmum cynicum, tremorem, epilepsiam: adhæc ischiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli, renum, vesicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obstructiones aperit, calculum frangit.

Oleum Mandragoræ D. Nicolai.

℞. Olei ℔ v.
Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.
Succi capitum Papaueris hortensis ℥ vj.
Succi Hyoscyami albi ℥ iiij.
Succi Violarum
Succi Cicutæ tenerrimæ ana ℥ ij.
Opij Styracis ana ℥ j.

Confice sic: misce simul omnes succos oleo, atque in vitreo vase obstructo orificio, Soli exponito per decem dies: vndecimo die coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem succorum: deinde vbi refrigerari cœperit, cola, & colato oleo adde Styracem & Opium, & confice secundum artem.

STYRAX *quidem sincerus & purus facilè in oleo dissoluitur.*

OPIVM *verò sincerum in oleo dissolui non potest. igitur tenuissimè tritum inspergatur oleo, & sæpe misceatur: nam nisi in aqua aut vino dissoluatur, non commiscebitur oleo.*

Non habentur apud nos Mandragoræ poma; ergo loco succi Mandragoræ pomorum accipe infrà scriptam decoctionem.

℞. radi-

℞. radicum Mandragoræ, id est Corticum radicum eius ℔ j. Contundantur, & coquantur in aqua sufficienti, & colatum decoctum succis adde.

AD nimios dolores capitis valet, & phreneticis malè dormientibus fronti illitum, & naribus iniectum vehementer opitulatur, pulsibus brachiorum & plantis pedum illitum quocumque modo vigiliis fatigatum celerrimè obdormiscere facit.

Oleum Masticbinum D. Mesuæ.

℞. Olei Rosacei ℥ xij.
Vini odoriferi ℥ iiij.
Mastiches electæ ℥ iij.

Coquantur secundum artem vsque ad consumptionem vini.

CEREBRVM, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar corroborat, tumores d ros lenit, dolores sedat.

Oleum de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbij ℥ ß.
Olei Cheyrini ℥ v.
Vini odoriferi tantundem, coque secundum artem vsque ad consumtionem vini.

IVVAT maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immissum: articulorum quoque & hepatis, & hepatis, & splenis dolores, illitum iuuat.

Oleum Castorei D. Iacobi de Manliis.

℞. Castorei
Styracis calamitæ
Galbani
Euphorbij
Casiæ ligneæ veræ
Croci
Opopanacis
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
*Spicæ nardi Indicæ
Costi, ana ʒ iij.
Cyperi Schœnanthi Macropiperis
Melanopiperis Sabinæ
Pyrethri ana ʒ ij. ß.
Olei ℔ iij.
Vini odoriferi ℔ ij.

Confice sic: Galbanum & Opopanacem in vino seorsim dissolue, deinde reliqua omnia contusa cum oleo & vino coquito ad consumptionem vini in duplici vase: posteà cola, & dissolutum & expressum Galbanum cum Opopanace oleo adfunde, & iterum coque ad consumptionem vini, & repone sæpius miscens in posterum, vt Galbanum & Opopanax in vasis fundo subsidentes, oleo commisceantur.

EST optimum contra omnes ægritudines frigidas, præsertim neruorum & iuncturarum: medetur paralysi, spasmo, tetano, & sedat acerrimos rigores, & frigora febrium, si spina dorsi linatur.

Oleum

Oleum Scorpionum simplex D. Mesuæ.

℞. Scorpiones numero xx. vel xxx. secundum eorum magnitudines.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ ij.

Macerentur in vase vitreo stricti orificij per dies xxx. caniculares ad solem, vel pluribus diebus : posteà colatum ad vsus repone.

LAPIDEM renum & vesicæ frangit & expellit, lumbis, pubi, peritonæo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum.

Oleum Scorpionum compositum D. Mesuæ.

℞. Aristolochiæ rotundæ
Gentianæ Cyperi
Corticum radicum Capparis ana ℥ ß.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ j. ß.

Macerentur in oleo contusæ radices ad Solem feruidum diebus viginti : deinde coquantur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum scorpionibus numero xv. posteà iterum serenis diebus xxx. ad Solem macerentur : postremò excolatum oleum reponatur.

ARISTOLOCHIA *rotunda non est Holwurtz, sed radix lutei coloris, odore & sapore Aristolochiæ longæ: affertur ex Italia.*

VALET contra venena, & pestilentiam.

Oleum Formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum vis.
Olei quantum sufficit.

Macerentur æstate ad solem diebus xl. posteà excolatum oleum repone.

VALET ad confortandum coitum.

Oleum Lumbricorum terrestrium.

℞. Vermium terræ ℔ ß.
Oleum oliuarum ℔ ij.
Vini ℥ ij.

Bulliant omnia simul, & fiat oleum: deinde percoletur & reseruetur.

NERVOS infrigidatos confortat, & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Vulpinum D. Mesuæ.

℞. Vulpem detracta pelle, & abiectis interaneis, incidatur in partes, & coquatur in aquæ fontanæ.
*Aquæ marinæ ana ℔ iij. ℥ iiij.
Olei veteris clari ℔ iij. ℥ ix.
Salis ℥ iij.
Inter coquendum adiice
Anethi Thymi ana ℔ j.

Coquantur autem quousque ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur: deinde coletur oleum, & excolatum ad vsus suos reseruetur.

Qui prope mare non habitant, sumant aquam salsam, id est, muriam, siue aquam fontium salsarum, vbi salinæ fuerint. Porrò ad coquendam vulpe[m]

pe

m non sufficit aquarum præscriptarum quantitas; cò accipe quantum abundè satis fuerit, & forti- r vltimò oleum exprime.

AD podagras, reliquasq. arthritidis pecies, ac dorsi, renumque dolorem est fficacissimum.

Oleum de Cappare.

℞. Corticis radicum Capparis ℥ j.
Corticum Tamarisci
Foliorum Tamarisci
Seminis Agni casti
Scolopendriæ [*id est, Aspleni.*]
Cyperi ana ʒ ij.
Rutæ ʒ j. Aceti
Vini optimi ana ℥ ij.
Olei maturi ℔ j.
Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini & aceti.

VALET duritiei, oppilationi, & dolori splenis, ac omni eius ægritudini.

Oleum de Lateribus D. Mesuæ.

℞. Laterem aut tegulam rufam antiquissimam ex rufo luto ductam eam confringe in frusta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmēta restinguito in oleo claro veteri, & dimittito quousque se oleo impleuerint: posteà oleo exempta in tenuissimum puluerem contundito, atque in Retortam aut Cucurbitam vitream

vitream indito, & secundum arte
luto chymistico iuncturas vitroru
claudito, & subtus accensis prun
oleum elicito, & elicitum reponit
CONVENIT omnibus morbis fri
dis. Est enim calidum, penetratiuum
resolutiuum, mollit dura, & discutit tu
mida. Opitulatur his qui patiuntur e
lepsiam, vertiginem, obliuionem, pa
lysin, spasmum, dolorem dorsi & genu
podagram, vel alios iuncturarum & ne
uorum morbos; medetur spleni, vesi
& renibus.

Oleum Terebinthinæ.

℞. Resinæ Terebinthinæ aut Laricea
quam in Germania Terebinthinam v
camus ℔ iiij.

Eam pone in capacem Retortam, si
Cucurbitam vitream, & per artem d
stillatoriã elice eius oleũ, ita vt Cucu
bita aut Retorta arenæ imponatur. P
mò autem cum aqua exibit oleum t
nue & clarum, secundò aurei color
vltimò fuscum & crassum, horum vnu
quodque per se auferto & reponito.

CONFERT omnibus ægritudinib
frigidis, & maximè neruorum.

Oleum Tartari.

℞. Tartari puri ℔ iiij.

Pone in ollam, & vre in fornace c

late

lateribus aut tegulis aut fictilibus, vel per se, donec omninò excandescat Tartarum. Posteà impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario, tum destillabit ex eo clarus quidam liquor, quem repone. Porrò reverà hic humor non est oleũ, sed acerrima aqua.

VALET ad faciem tergendam, & erugandam.

Oleum Cytoniorum D. Mesuæ.

℞. Cytoniorum non excorticatorum.
Succi Cytoniorum ana quantũ sufficit.

Incidito Cytonia, & impone in vas vitreum, & affunde succum. Affunde etiam oleum omphacinum, hoc est, immaturum, vt excedat eius quantitas succi mensuram. Posteà stringe vasis orificium, & ad Solem omnia macera, aut in æstuario diebus quindecim: deinde coque in duplici vase, & abiice posthac Cytonia, & adde recentia, & rursum macera & coque, inde etiam tertiò recentia Cytonia impone, & prædicto modo omnia perage, tum repone diligenter obstructum, ne expiret.

Hodie tanta diligentia non fit hoc oleum: igitur rogo vt maiorem diligentiam impendant.

EST optimum contra debilitatem stomachi, vomitũ & fluxum, sistit sudorem, restaurat resolutionem, lapsas vires, corroborat neruos & vires, confortat digestiuam.

Oleum

Oleum sampsuchinum.

℞. Foliorum Sampsuchi m. iiij.
Serpilli m. ij. Foliorum Myrt
m. j.
Abrotoni Sisimbrij ana m. ß.
Casiæ ligneæ veræ ℥ ij.
Olei omphacini quantum sufficit.

Concidito & contundito omnia, &
vitreo vasi impone, ac infunde oleum
vt supra species emineat: tum obstru
cto vasis orificio macera ad solem vel in
æstuario diebus octo. Posteà exprime
& expressum oleum infunde recentibus
speciebus, & hoc etiam tertiò facito.

Folia veræ Myrti accipi debent, quæ ex Itali
& Narbonensi Gallia afferuntur.

SISIMBRIVM, *id est, Mentha aquatica. est &*
aliud Sisimbrium in montibus nascens, mult
odoratius quod melius esset si vbique habe
posset.

OMPHACINVM, *id est, ex immaturis oliuis ex*
pressum.

LASSITVDINI vtile est, & morbis ce
rebri & neruorum prodest, ob id in bal
neo inunctum paralysim iuuat & spas
mum cynicum, vulgò torturam oris
naribus iniectum: & auribus immis
sum à flatu tinnitum dissipat, men
ses ciet, ac morsui scorpionis pro
dest.

Oleum

Oleum Vitellorum ouorum.

℞. Oua recentia numero centum; coquito donec penitus indurentur. postea vitellos eorum exime, & comminutos assa in sartagine, mouendo donec rufescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem iniice in sacculum pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum repone.

EXPERIENTIA plurima probatum est, cutim expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Hyperici Iacobi de Manliis.

℞. Summitatum Hyperici iamiam maturescentis ℥. iij.

Macerentur in vino odorifero diebus iij. bulliant deinde in vase duplici obthurato orificio vasis: posteà exprime, & recentis Hyperici par pondus iniice, & iterum macera & coque, & exprime, tum etiam tertiò recens Hypericum adde: & si vinum minuitur, adde aliquid. Posteà

℞. Terebinthinæ claræ ℥ iij.
Olei veteris clari ℥ vj.
Croci ℈ j.

Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: posteà exprime,

& à

& à ſedimento purgatũ oleum repone:
CALIDVM eſt & ſiccum, ſtipticum
ob id conſolidat vulnera inciſorum ne
uorum & combuſtionem ignis, ſed
dolores femoris & veſicæ, & prouoc
vrinam.

Oleum Irinum.

℞. Olei ℔ vj. Vini ℔ j.
Lauetur oleum ter in aqua calida, d
inde effuſa aqua adde vinũ, & inſper
Macis ℥ iiij.
Cardamomi Zedoariæ ana ℥ ij.
Macerentur in loco aliquo calido, o
ſtructo vaſis orificio per dies octo: p
ſteà in duplici vaſe coquito, vſque a
conſumptionem vini dimidij. Poſt
exprime oleum & inſperge ei puluere
ſubtilem
Iridis Illyricæ ℔ ij.
Macera vt prius diebus octo, dein
exprime oleum, & recentis Iridis co
tuſæ par pondus iniicito, tunc rurſus a
ſolem aut loco calido diebus viij. m
cerato, & rurſum exprime. Poſtrem
etiam tertiò exprime, & aliam Iride
adde, & ſimiliter omnia perage: dein
in duplici vaſe oleum vnà cum vltim
inſperſa Iride aliquamdiu coquito; a
vltimum deinde exprime & repone ol
um, cumq. videris ſubſidere ad fundu
vaſis Iridis puluerem, leuiter cola.
Cùm ita permutatur crebrò Iris, oleo ſtrigh
viſit

vicibus aliquid deced t: ideò boni ponderis ℔ vj. olei accipiantur.

ATTENVAT, resoluit, maturat, & digerit malos humores phlegmaticos pectoris & pulmonis, facilitat sputum & anhelitum, sedat tussim & frigidos dolores hepatis, splenis & maximè matricis, resoluit dura apostemata, & mollit durities, & confert spasmo, doloribus iuncturarum, aurium, & fœtori narium.

Oleum Irinum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei sextarios x.
Aquæ sextarios iij.
Radicum Iridis ℔ iij. ℥ iiij.
Irini domestici radicis ℥ xv.
Cyperi viridis radicum ℥ vj.
Helenij ℥ iij Anchusæ ℥ ij.
Cinnami Asaræ Spicæ ana ℥ j.

Contundantur radices & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad solem vel loco calido, obstructo vasis orificio: posteà supra lentas prunas in duplici vase coquito, donec aqua consumpta fuerit; deinde refrigerare sinito; vltimò exprimito, & cùm aliquid subsederit, sensim excolato oleum.

Nicolai Alexandrini Latinum & impressum exemplar ita tradit huius olei confectionem.

SEXTARIVS *Romanus, mensura est*

quæ habet olei vncias ponderales xvj. ℥ v. ℈ j

CRINON *domesticum, id est, Lilium o-doratum album quod in hortis plantatur.*

Non vbique habentur radices Cyperi virides, idè aridas sume, & vino asperge tritas.

HELENII, *id est, Enulæ Campanæ, vi-delicet radicum eius.*

ANCHVSA, *est Buglossa siluestris, rubi radice, quam aliqui hodie non rectè Alcannam vo-cant: tinguntur ea radice vnguenta, & cera.*

B CINNAMVM, *idem est quod Cinnamo-mum.*

C ASSAE] *ego hîc non dulcem Assam, sed fœ-tidam ponerem; licet tamē vtriusque ℥ ß. accipere*

P. C. SCHOL.

A Oleum Irinum Nicol. Alex.] *Cùm Myrepsi descriptio ab hac Nicolai diuersa sit, tem-rè Fuchsius hanc erroneam dicit.*

B Cinnamum.] *Cinnamomum imò legen-dum; aliquantulum nempe differunt, vt alibi d-ximus.*

C Assæ.] *Num huius loco Casiæ cum Fuch-legendum sit, videndum. Interea fallitur Cordu-Azam hîc fœtidam intelligendam putans.*

VSVRPATVR ad diuturnum cata-rhum naribus illitum. Ozænas & putr-dines narium aufert, tinnitum auriu-cum aceto & ruta & amygdalis amar-commistum, & auribus iniectum to-lit, asthmaticis gargarismo adhibito op-tulatur, hemorrhoïdas veteres inunctu-siue colo iniectum educit.

Ole-

Oleum Moschelinum D. Nicolai.

℞. Olei puri ℔ viij.
Aquæ ℔ iij.
Folij [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ
Costi [*odorati & veri.*]
Mastiches ana ℥ iij.
Styracis calamitæ Croci
Myrrhæ Troglodyticæ
Xylocinnamomi [*in eius absentia corticis Cinnamomi.*]
Casiæ ligneæ veræ ana ℥ j. ß.
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Garyophyllorum
Bdellij ana ℥ j.
Moschi ʒ vj.
Nuces Indicas num. iiij.

Confice sic: Folium aut eius succedaneum, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum, & Bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: posteà coque supra lentum ignem in duplici vase vsque ad consumptionem aquæ: deinde reliqua omnia in tenuissimum puluerem redacta insperge, excolato & expresso oleo, & iterum macera & coque paulumper: vltimò deinde Moschum admisce, & repone, & patere vt aromata subsidant; ea interdum oleo commisce, agitato vase.

Ex Nicolao Alexandrino desumptum est hoc oleum, apud quem non puri, sed Punici olei legitur,

 id est,

id est, in Aphrica nati, quod omnium optimum e[illegible] dulcissimum existit.

Pro Folio sume radicularum Spicæ Romanæ, ma[illegible] cis ana ℥ j. ß.

Pro Xylocinnamomo sume Cinnamomum el[illegible] ctum.

D Nvx *Indica hîc non significat grandem illa[illegible] nucem quæ vbique Indica nux vocatur, sed nuce[illegible] moschatam. Nam veteres Græci eam appellant C[illegible] ryon siue Carydion Indicon, id est, Nucem siue m[illegible] culum Indicam: vocatur etiam Caryon Myrepsico[illegible] [illegible] Nux vnguentaria siue odorata: & Mosch[illegible] [illegible] moschata nux. quod diligenter [illegible] ndum est.*

C. Schol.

A [illegible] *vinum aquæ loco sumend[illegible] satis sæpe dixi.*

B Xylocinnamomi.] Nicolai Alex. *exem[illegible] plar Xylocinnami legit.*

C Moschi ʒ vj.] *Nimia certè quantita[illegible] quare forsan ʒ iij legendæ erunt, vt pro du[illegible] bus ij. inferius in vnum contractis, ii scripto olim cæcutientes legerint.*

D Nux Indica.] *Nuces Indicas hodie pass[illegible] vocatas Fuchsius hoc loco intelligendas, non Nu[illegible] Moschatas vulgò appellatas, contendit: eo qu[illegible] hasce veteribus Græcis cognitas non fuisse const[illegible] Verùm idipsum & de Garyophillis ac Moscho ha[illegible] compositionem quoq; ingredientibus dici poss[illegible] quod non perpendit Fuchsius. Posterioris etenim [illegible] culi compositionem hanc esse, quod omnia hîc co[illegible] memerata cognouit, est indubitatum.*

E s

Est optimum ad omnem frigiditatem corporis, potiſsimùm ventriculi, & ad dolorem lateris foris inunctum. Stranguriosis & colicis, & ad omne neruorum vitium illitum optimè facit, miſcetur epithematibus & emplaſtris quæ ad ſtomachi & renum affectiones adſciſcuntur.

Oleum Rutæ.

℞. Rutæ recentis inciſæ & contuſæ quantum libuerit, pone in vaſe vitreo, & affunde olei veteris clariſſimi ſufficientem menſuram, & macera ad ſolem, aut in loco calido aliquo diebus quindecim: deinde in duplici vaſe coquito, & abiecta Ruta recentem injicito, & iterum quindecim diebus macerato; poſteà ſimili modo coquito & exprimito, & tertiò recentem Rutam injice; macera quoque & cola.

Ita debet præparari oleum hoc & aliquot ſequentia.

Est calidum, apertiuum, reſolutiuum, & mitigatiuum dolorum, calefacit renes, veſicam, matricem, & ſedat dolores eorum, & maximè colicam, ſi venter vngatur, & fiat ex eo ſolo clyſter: prætereà opitulatur neruis, confert ſpaſmo, & expellit frigidos humores.

Oleum Anethinum.

Oleum Anethinum fit ex floribus & foliis Anethi, & oleo veteri claro eodem modo quo Rutaceum Oleum.

SEDAT dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, prouocat somnum & sudorem.

Oleum Chamæmelinum.

Oleum Chamæmelinum siue Chamomillæ, vt vocant, fit ex floribus Chamæmeli, id est, Chamomillæ, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

VALET ad plura; aperit poros, resoluit vapores, sistit fluentes humores, corrigit malas qnalitates, confert neruis & membris neruosis, & apprime mitigat dolores.

Oleum Lilinum.

Oleum Lilinum, siue Liliorum, fit ex Liliis albis odoratis recentibus & oleo veteri claro. vt oleum Rutaceum.

SEDAT frigidos dolores pectoris renum, vesicæ, matricis, & colicam: est enim calidum, resolutiuum, mitigat tussim, & efficaciter resoluit, & citiùs maturat appostemata.

Oleum Narcissinum.

Oleum Narcissinum fit primo Vere ex recentibus floribus albi Narcissi, qui vocatur Germanicè Mertzenblum, Weysshornungsblum, Weyssaprillenblum, Weyss Iosepss stebe: fit vt Rutaceum.

VALET ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesque.

Oleum Ligustrinum D. Mesuæ.

Oleum Ligustrinum, quod Græci vocant Cyprinum, Arabes autem oleum de Alcanna, fit ex floribus recentibus Ligustri florente vite, aut paulo post, & oleo veteri clarissimo, ad modum Rutacei olei.

Ligustrum est arbuscula salicis ferè folio, floribus paruis candidis, veluti spumosis & mucosis: Germanicè vocatur Reynweyden & Muntholtz. Nascitur copiosè ad Rhenum, & in Misnia, Hessia, Sueuia, Wittenbergensi agro, Thuringia, & circa Nurembergam, non longè à Calckreut.

PARTES neruosas roborat, & capillos à canitie vindicat.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum.

LENIT, abstergit, & mundificat cutim, medetur icteritiæ, & maximè

hepati infirmo, oppilato, & plurimum confert doloribus iuncturarum.

Oleum Iasminum.

Oleum Iasminum, quod Arabes vocant Iaseminum & oleum de Zambach, fit ex floribus Iasminis, siue Iaseminis, siue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

Est Iasmæ flos similis Violis aut Cheyri, admodum odoratus; nascitur in frutice, qui multis viticulis ascendit pergulas & concamerationes, vt vitis. Colitur in Italia & Gallia.

OPITVLATVR corporibus quæ calefactionem laxationemque desiderant.

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex Leucoiis luteis, hoc est, ex Cheyris citrinis & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

Cheyri Germanicè dicuntur Gelbe-Violen.

DOLORES neruorum aliarumque partium corporis mitigat, eaque quæ in thorace, renibus & vesica sunt, discutit.

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc est, baccis veræ Myrti, & oleo omphacino, hoc est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum.

Myrtus vera apud nos non nascitur: neque ha-

bemus ſemper virides Myrtillos, ſed aridos: vt plurimùm enim ex Hiſpania & Italia afferuntur: ideò neceſſe eſt vt vino odorato aſpergantur.

Refrigerat & adſtringit, ideóque cœliacis affectibus ſubuenit, ſanat igne ambuſta, puſtulas erumpentes illitu emendat, attritus hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit. Sedis rimas, condylomata, luxatos artus perſanat, & ſudores coërcet.

Oleum Myrtinum.

Oleum Myrtinum fit ex foliis veræ Myrti & oleo Omphacino, id eſt, immaturo: quemadmodum oleum Myrtillorum.

Quoniam verò Myrti veræ recentia folia apud nos haberi nequeunt, ideò ſume folia Myrti veræ quæ ex Italia & Narbonenſi Gallia & Candia afferuntur dennò, & aſperge ea contuſa vino veteri odorato, vt dictum eſt proximè in oleo Myrtillorum.

Cerebrvm, neruos, cor & ventriculum roborat.

Oleum Menthæ.

Oleum Menthæ fit ex Mentha criſpa ſatiua & oleo omphacino, id eſt, immaturo, eodem modo quo Myrtinum aut Rutaceum oleum.

Ventricvlvm refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauſeam, vomitumque reprimit, appetentiam excitat, coctionemque iuuat.

Oleum Absinthij.

Oleum Absinthij fit ex Absinthio Pontico & oleo omphacino claro, quemadmodum oleum Rutaceum.

Absinthium Ponticum nos non habemus, quod videlicet non adeò calidum est, sed suauioris odoris & valdè adstringens. Nostrum verò Absinthium siue rusticum Absinthium calidius est, & nihil ferè adstringit, vt etiam Galenus scribit: ideò corrigendum est cum Rosis, quæ dimidium eius pondus æquent.

CALEFACIT, ac roborat ea quæ sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum, excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosque enecat.

Oleum Rosaceum.

Oleum Rosaceum siue Rosarum fit ex Rosarum rubearum nondum penitus apertarum decerptis foliis & oleo Omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum oleum.

Refrigerat & astringit, inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculum restinguit, erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum Violaceum.

Oleum Violaceum siue Violarum, fit ex floribus Violarum & oleo Omphacino,

cino, id eſt, immaturo, quemadmodum Rutaceum & Roſaceum.

REFRIGERAT, incandeſcentibus inflammationem feruoribus vtile eſt.

Oleum Nenupharis albi.

Hoc oleum fit ex recentibus floribus Nenupharis, quæ albos flores producit; & oleo Omphacino, quemadmodum Violaceum.

NYMPHAEATVM oleum vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, & minus quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperaturam partium, vt renum, calidam ſanantibus vtiliter miſcetur, & Veneris tentiginem prohibet genitali inunctum, ſomnum etiam conciliat.

Oleum Nenupharis Citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, ſiue Citrinis Nymphææ, hoc eſt, Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, vt Violaceum oleum.

Oleum Populinum.

Populinum oleum fit primo Vere ex oculis Populi arboris contuſis & oleo veteri claro, loto in aqua calida aliquoties, eodem modo quo Rutaceum aut Anethinum oleum.

Oleum Populinum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei ℥ lxxxvj. faciunt ℔ vij. ℥ ij.
Vini ℔ iiij.
Gemmarum Populi arboris recentium
Veris initio collectarum ℔ iij.

Gemmæ Populi diutissimè terantur, & macerentur in vino & oleo diebus septem, & quotidie sæpè agitentur. Octaua deinde die supra lentas prunas in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum & reponatur.

Porrò hoc oleum efficacius erit, si secundò & tertiò recentes Populi gemmæ addantur.

GEMMAE *Populi, id est, oculi Populi.*

Expedit ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis & podagricis, & vbicumque dolor fit.

Oleum Amygdalorum dulcium.

℞. Amygdala dulcia sicca, non tamen rancida, contundantur minutissimè: postea in sartagine aliquantulum torrefacies affuso aquæ Rosaceæ modico, postea prælo exprime.

LENIT asperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & siccitatem iuncturarum: est suaue in cibis, & confert hecticis & phthisicis; impinguat, auget sperma, sedat tussim & ardorem

vrinæ,

vrinæ, veſicæ & vuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum.

Oleum Amygdalorum amarorum.

Fit hoc Oleum eodem modo quo ex dulcibus Amygdalis.

APERIT oppilationes, & diſcutit ventoſitates & vapores, ſed potiſſimum medetur ſurditati, ſibilo & dolori aurium, lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei.

Oleum Balaninum.

Oleum Balaninum fit ex Balano Myrepſica, id eſt, Glande vnguentaria, quam Arabes vocant Granum Ben. Fit autem ex tuſo aſſatoque, affuſa Roſacea aqua, fructu illo.

Fructus hic ipſe Auellanæ magnitudinem habet, colorem candicantem, & figuram vt plurimum triangularem. Cortice tenui claudit pinguem quendam nucleum fungoſa & alba tunica inuolutum. affertur ex Syria & Arabia.

OLEVM Balaninum repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos, aluum ſoluit, ſed ventriculo aduerſatur, dolores aurium emendat. Item ſi ſonant aures, vel ſtrepitum, aut ſibilum edunt, cum adipe infuſum auxiliatur.

Oleum de Cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodam ſemine,

mine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona. Latini Ricinum vocant. Fit autem eodem modo quo oleum Amygdalorum.

Planta quæ ſemen hoc producit, vocatur à recentioribus Cataputia maior, ab Italis Palma Chriſti, & Mira ſolis, à Germanis Wunderbaum, Zekenſame, & Heyduiſch Sprinckorner.

PRODEST pſoris, vlceribus capitis erumpentibus, ſedis inflammationibus, vuluis quæ occluſæ conuerſæque ſtrangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus, potu aluum ciet, ſi quis aquis grauatur, lumbricos ejicit.

Oleum Papaueris.

E ſemine vtriuſque Papaueris tam albi quàm nigri exprimitur oleum, eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepſica, & Cherua.

IMPINGVAT, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium.

Oleum Hyoſcyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoſcyami ſemine eodem modo quo ex Papauere.

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ fit per deſtillationem ex maiori Lauendula, quæ Spica vocatur.

Hoc oleum apud nos maioribus sumptibus fit quàm in Gallia Narbonensi, ideò potius emendum est à mercatoribus, qui illud è Gallia afferunt.

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facile fieri potest: quoniam verò in magna copia affertur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à Materialistis.

CALIDVM est & apertiuum, mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum; denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Sesaminum.

* OLEVM Sesaminum exprimitur è Sesami semine, eodem modo quo de sem. Papaueris.

Sesamum verum affertur ex Alexandria AEgypti Venetias: nunc ex Italia & Hispania, vnde ematur sincerum, nam adulteratur oleo Nucum & Papaueris, sed odore & sapore facilè deprehenditur à peritis dolus.

OLEVM Sesaminum impinguat, auget sperma, lenit guttur & omnem asperitatem & duritiem, & clarificat vocem.

Petroleum Flauum.

PETROLEVM clarum, quoddam est album, quoddam verò aurei coloris;

coloris: Defluit autem ex petris in Italia & plerisque aliis locis, vnde ad nos affertur.

CALEFACIT, siccat, essentiæ tenuitate in altum penetrat, digerit: proinde materiam omnem excrementosam consumit, ob id epilepsiæ, paralysi, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, vesicæ, uteri, neruorum, articulorum omnium, & reliquarum partium neruosarum doloribus frigidis maiorem in modum confert.

Petroleum nigrum.

Petroleum nigrum, siue Naphtha nigra, crassius est, quàm flauum: Gignitur autem in agro Brochdorpiano & Brunswicensi in Saxonia.

PETROLEVM, *id est, Naphtha.*

OPOBALSAMVM SVCCEDANEVM PRETIOSVM EVRICII CORDI, *qui Valerij pater fuit, huic editioni ex Val. Cordi scriptis nunc primùm accedens.*

℞. Iridis Illyricæ
Zarnabi longi [*id est, Zedoariæ.*]
Zarnabi rotundi [*id est, Zurumbeth.*]
Cubebarum Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Agallochi
Olei Benzoi ana ʒ iiij.
Garyophyllorum

Nucis

Nucis moſchatæ Macis
Arceutidum [*id eſt, gran. Iuniperi.*]
Caſſiæ Cinnamomi Santali citrini
Benzoi ana ʒ ij.
Croci Aſari Maioranæ
Schœnanthi
Nardi Celticæ rad.
Roſarum rubearum
Cyperi longi & rotundi ana ʒ j.
Camphoræ ℈ ij.
Moſchi ℈ j.

Hæc omnia trita macerentur in vino Rhenano ter ſublimato, diebus octo. Poſteà diligentiſſimè diſtillentur in balneo. Deſtillatæ deinde aquæ quæ primò exiuerit, cape ℥ vj. in quibus diſſolue optimæ, candidiſſimæ, electæque Myrrhæ ℥ ij. ſic tenuiſſima & præſtantiſſima pars Myrrhæ, aquæ vitæ miſcetur: craſſior verò inſtar fecis ſubſidet, quæ nequaquam eſt ſeparanda aut excolanda. quoniam in fundo dimiſſa ipſum Opobalſamum aliquotannis conſeruabit incorruptum.

VNGVENTA.

Vnguentum Agrippæ Regis D. Nicolai.

℞. Radicum Bryoniæ ℔ ij.
Radicum Cucumeris aſinini ℔ j.
Scyllæ ℔ ß. Ireos ℥ iij.
Radicum Filicis Radicum Ebuli

Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij,
Ceræ albissimæ ℥ xv.
Olei albissimi ℔ iiij.

Radices omnes istæ recentes incisæ & contusæ macerentur in oleo per dies octo: deinde coquantur, posteà exprimantur: & in colato oleo & expresso resoluatur cera, & fiat vnguentum secundum artem.

Apud Nicolaum Alexandrinum inuenitur idem vnguentum: sed impressi codices non habent radices Filicis & Ebuli, & Tribulos.

Oportet omnes istas radices & tribulos esse recentes. quòd si necessitas vrgeat, & non sint ad manus recentes; tunc sume siccatas, & affunde vini optimi ℔ iiij.

A TRIBVLI *aquatici siue marini, sunt qui ... seruusse, & ipsi fructus accipi debent.*

P. C. SCHOL.

A Tribuli aquatici.]*Dessennius verò contra non fructus, sed radices hîc intelligendas esse puta...*

HYDROPICIS omnibusque corporis œdematis succurrit. Neruorum mala sanat, vrinam mouet, extrinsecus illitum ventrem subducit, dolorique renum vtile.

Vnguentum Apostolorum D. Auicennæ.

℞. Terebinthinæ Ceræ albæ Resin...
Hammoniaci ana ℥ xiiij.
Aristolochiæ longæ Thuris masculi
Bdellij ana ℥ vj.

My

Myrrhæ Galbani ana ʒ iiij.
Opopanacis Floris æris ana ʒ ij.
Lithargyrij ʒ ix.
Olei, si fuerit æstas ℔ ij.
In hieme autem ℔ iij.
Aceti quantum satis est ad Hammoniacum, Galbanum, & Opopanacum dissoluenda.

Confice secundum artem.

Flos Æris propriè significat grana quædam parua, quæ à partibus æris prosiliunt cùm refrigerantur affusa aqua partes æris: hoc tamen loco solet poni viride æris.

Est efficax contra vulnera & vlcera difficilia & fistulas: consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat, duram mollit, & plagas sanat.

Vnguentum Aregon D. Nicolai.

℞. Rosmarini Maioranæ
Radicis Iari Serpilli Rutæ
Rad. Cucumeris asinini ana ℥ iiij. ß.
Foliorum Lauri Saluiæ
Sabinæ ana ℥ iij.
Pulicariæ maioris
Pulicariæ minoris ana ℥ iiij.
Radicum Bryoniæ ℥ iij.
*Laureolæ ℥ iiij. ß.
*Nepetæ ℥ iij.
*Mastiches
*Olibani ana ℥ j. ß.
*Pyrethri
*Euphorbij ana ℥ j.

Zingiberis
*Piperis ana ℥ iiij. ß.
Adipis vrsini
*Olei Laurini ana ℥ iij.
Olei moschellini ℥ ß.
Petrolei clari ℥ j.
Butyri ℥ iiij.
Olei communis ℔ v.

Herbæ & radices Maio mense collectæ, in oleo macerentur diebus septem, deinde coquantur additis circa cocturæ medium siccis reliquis: tum colentur.

Colato oleo adiice reliqua, &
Ceræ ℔ j. ℥ iij.

O L E V M *debet esse purum & vetus. Porrò auctores non ponunt certam mensuram olei: quidam iubent accipi ℔ v. vel quantum sufficit. Sed tantum herbarum & radicum pondus & quantitas, non potest bullire in ℔ v. olei: ideò accipe olei ℔ medicinales sex, & affunde aquæ etiam aliquot libras, & coque ad consumptionem aquæ, & cola.*

I A R V S *est vera Serpentaria; pro qua ponitur Aron recenter effossum.*

P V L I C A R I A, *id est, Conyza, Germanicè vocatur* Durwurtz, *& est similis Enulæ Campanæ in foliis, caulibus & floribus; sed multo minor, nascitur humidis locis & exiccatis aquis circa stagna.*

L A V R E O L A, *est planta similis Thymeleæ id est, plantæ in qua nascitur Coccum gnidium: cuius loco sume radices vel folia Cocci gnidij.*

O L E V M *Moschellinum suo loco descriptum est.*

P. C.

P. C. SCHOL.

A Et affunde aquæ.] *Cæcutit Cordus in aqua vnguentum coquens, cùm in vino coquendum esse ratio dictitet.*

Cæterùm cùm vnguentum istud in ponderibus mirè corruptum vndique legatur, nos idipsum, quantum nunc licuit, restituimus.

PRODEST malis corporis frigidis, conuulsionibus, resolutionibus partium. Item dolori colico, renum, articulorumque.

A *Vnguentum Martiatum D. Nicolai.*

℞. Ceræ albæ ℔ ij.
Olei ℔ viij. [*aut quantum sufficit.*]
Rorismarini
Foliorum Lauri ana ℥ viij.
Rutæ ℥ iij.
Tamarisci [*foliorum scilicet*] ℥ vj.
Maioranæ Sabinæ
Balsamitæ Saluiæ
Ocymi Polij [*videlicet veri*]
Calaminthæ Artemisiæ Enulæ
Betonicæ Brancæ vrsinæ Spargulæ
Herbæ venti Pimpinellæ
Agrimoniæ
Absinthij Herbæ paralysis
Herbæ sanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci
Herbæ crassulæ Millefolij
Semperuiuæ Chamædryos
Centaureæ

Centumneruiæ Fragulæ Tetrahit
Quinquefolij ana ℥ iiij. ß.
Radicum Hibiſci [*id eſt, Althææ.*]
Cymini Myrthæ ana ℥ iij.
Fœnugræci ℥ j. ß.
Butyri ℥ j. ʒ ij.
Vrticæ Violarum Papaueris nigri
Menthæ Saracenicæ Menthæ criſpæ
Lapathioli Polytrichi
Carduncelli
Matris ſiluæ Maturellæ
Herbæ moſchatæ
Alleluija Linguæ ceruinæ Criſpulæ
Camphoratæ Styracis calamitæ
Medullæ ceruinæ ana ℥ ß.
Adipis vrſini Adipis gallinacei
Maſtiches Thuris ana ℥ j.
Olei nardini ℥ ij.

Herbæ omnes in Maio menſe colligantur, & inciſæ macerentur in vino odorifero per dies ſeptem, octauo deinde die coquantur, donec ferè conſumatur vinum: poſteà cola, & colaturæ expreſſæ adde oleum, & coque denuò donec conſumatur vinum, mox adde ceram & reliqua ſecundum artem.

In hoc unguento multa ſunt herbarum nomina, quæ apud probatos Auctores nuſquam inueniuntur, ideoq; aliquis non facilè eas interpretabitur.

N I C O L A V S *Præpoſitus loco Maieranæ habet Esbrium, alij autem habent vtrumque. Sed non conſtat quid ſit Esbrium : alij enim dicunt Maioranam eſſe, alij Saluiam : ſed vtrumque ingre-*

ingreditur hoc unguentum tam Maiorana quàm Saluia.

BALSAMITA, id est, Mentha aquatica.

BRANCA ursina vera, quæ Romana cognominatur, accipi debet, quæ habet radices longas multas glutinosas, sapore Tragacanthæ. Et alio nomine vocatur Acanthus: quæ verò Germanicè vocatur Bernclaw, & habet Anethi umbellam & semina odore & sapore cyminum, nihil minus est quàm Branca ursina: nam semper illam Romanam brancam ursinam intelligunt auctores omnes. est autem urbana & hortensis herba Branca ursina vera.

B SPARGVLA, id est, Gallion, Germanicè vocatur Ranrizen & Sprengelblum; herba est denso, innumeroso, conserto & odorato flore.

C PIMPINELLA, quam Auctor intelligit, est Sanguisorba, quæ Germanicè Blutssdrofflein vocatur.

HERBA Paralysis, id est, Himelschussel.

D HERBA sanctæ Mariæ, secundum interpretationem omnium, est Persicaria.

HERBA Crassula pinguia habet folia: nascitur in muris & in tectis: Germanicè vocatur Fettehenne, siue Donnerkaut.

CENTVMNERVIA, id est, Plantago maior.

TETRAHIT, id est, herba Indaica, quam dicunt esse Orobum.

LVMINARIS maioris auctor Ioannes Iacobus Manlius, pro Cymino & Myrtha habet Cinarum Myrthi. Sed nescio quàm bene: non tamen improbo. Porrò Nicolai Alexandrini impres-

 sum

sum exemplar habet Cymini & Myrthæ; sed Nicolaus Præpositus pro Myrtha habet Myrrham: sed malè.

LAPATHIOLVM, id est, Acetosa.

POLYTRICHON, herba est ex speciebus Capilli Veneris.

MENTHA Saracenica, Germanicè vocatur Vnser frawen mintze. Herba habet folia oblonga, Lapathio minora, & in summis caulibus aureos flores in corymbis dispositos ferè ut Tanacetum: tota odoratissima est.

CARDVNCELLVS, id est, herba Turcha, quam nos in Germania vocamus Carduum benedictum.

MATRISSILVA, id est Periclymenum, Germanicè vocatur Speklilien: ascendit arbores ut Vitis, flores habet longos, reflexos & odore Lilij. Nurembergæ in hortis colunt, cùm alibi proueniat sponte in siluis.

MATVRELLA, id est, Phu, id est, Valeriana maior. Impressi codices Nicolai Alexandrini non habent Maturellam, sed Marathrum, id est, Fœniculum: sed malè.

ALLELOVIA, id est, Trifolium acetosum: Germanicè Buchampfer vocatur.

CRISPVLA quæ sit herba, non constat recentioribus: alij enim Buphthalmum, alij herbam Cancri sic vocant, nec indicant figuram herbæ Cancri: ego autem ponerem eius loco Buphthalmum, id est, Cotulam maiorem, non fœtidam.

HERBA MOSCHATA duas habet species: una habet veluti acus longas, & est rostrum Ciconiæ: altera est parua, & non habet acus,

sed

sed est herba admodum parua, folia habet similia concauæ radici, id est, Holwurtz, odorem habet in Maio mense Musci; nascitur vmbrosis locis iuxta concauam radicem id est Holwurtz, in Maio tantùm reperitur: Germanicè vocatur Bisemkraut.

CAMPHORATA *est Abrotonum, quia odore accedit ad Champheram; quidam dicunt esse Abrotonum siluestre siue album, sed perinde est: efficacius tamen est vulgare Abrotonum.*

Nicolaus Alexandrinus paulò aliter describit hoc vnguentum, vt codices impressi ostendunt. ideoq; & eius modum subiungemus: nam variatur ponderum ordo & quantitas.

ADVERSVS frigida corporis mala, resolutionem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, durities emollit, liuoremque cutis emendat.

Vnguentum Martiatum magnum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Ceræ albæ ℔ ix.
Olei sextarios vj.
Pet. verò Cond. Ceræ ℔ xij. Olei sextar. xvj.
Rosmarini Foliorum Lauri ana ℔ ij. ß.
*Amaraci ℔ ij.
Esbrij Sabinæ
Balsamitæ Ocymi
Elelisphaci [*id est, Saluiæ.*]
Polij [*scilicet veri.*]
Calaminthes Artemisiæ Enulæ

T v Beto-

Betonicæ Brancæ vrſinæ
Herbæ venti Pimpinellæ
Argemoniæ Abſinthij
Herbæ paralyſis
Herbæ ſanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci
Herbæ craſſulæ
Semperuiuæ Millefolij
Chamædroys Centaureæ
Centineruiæ Fragulæ
Quinquefolij
Herbæ Tetrahit ana ℞ j. ß.
Radicis Euiſci Cymini
℞ Myrthæ ana ℞ j.
Fœnugræci ℞ ß Butyri ℥ v.
Vrticæ Violarum Papaueris rubri
Menthæ Saracenicæ
Menthæ alterius [*id est, Menthæ criſpæ ſatiuæ.*]
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris ſiluæ Marathri
Herbæ moſchatæ
Alleluia Linguæ ceruinæ Criſpulæ
Camphoratæ Styracis
Medullæ ceruinæ
Adipis vrſini
Adipis gallinacei ana ℥ iij.
Thuris ℥ ij. Olei nardini ℥ j.

Conſice hoc modo: Herbas omnes atque radices in fine Maij menſis vel circa Solſtitium æſtiuum collectas, minutim inciſas in vini ſufficienti quantitate macerato per dies ſeptem: octaua dein-

deinde die coquantur lento igne, donec propemodum vinum ſit conſumptum: poſteà cola & exprime, & affunde colaturæ expreſſæ olei prædictos ſextarios, & iterum coque, donec omnis aqueus herbarum ſuccus cum vino in vaporem reſolutus fuerit: deinde adde Ceram in partes confractam; & paulo pòſt Adipes, Butyrum atque oleum Nardinum: ad vltimum verò Styracem, atque Thus in minutiſſimum puluerem trita: melius tamen eſſet, optimam & electam Styracem, & puram inſtar reſinæ alicuius, vnà cum Cera indere: nam liqueſcit in oleo. Sed talis Styrax calamita rariſſimè ad nos affertur. Porrò miror in hoc vnguento, quòd tam parum olei tot herbarum libris addatur: prætereà etiam optimæ vires aromaticarum herbarum in coctura euaneſcunt.

Ita ſe habet vnguenti huius compoſitio ſecundum impreſſum Nicolai Alexandrini exemplar.

SEXTARIVS *menſura eſt Romana, quæ capit menſurales vncias viginti olei: pondere verò habet olei vncias ſedecim, drachmas quinque, ſcrupulum vnum. Sex autem ſextarij olei, faciunt in hoc vnguento* ℔ *viij,* ℥ *iiij.*

ESBRIVM *quidam dicunt eſſe Maioranam, quidam flores Saluiæ: ego autem acciperem pro Esbrio Maioranæ capitula, ſummitates & flores.*

AMARACVM *ego hîc non credo ſignificare Matricariam, cùm per eam vocem etiam Maioranam*

ioranam posſimus intelligere, nam vtraque amaracus vocatur; ſi autem Maioranam inieceris, multò odoratius vnguentum fiet, quàm ſi Matricariam indideris.

Herba venti, id eſt, parietaria vera.

Pimpinella, hic non ſignificat Germanicam Pimpinellam acri radice, quam Itali vocant Saxifragiam; ſed eam quam Itali vocant Sanguiſorbam, Germani Blutstroſſleyn. Radicem habet rubram Tormentillæ ſapore: naſcitur in pratis vna eius ſpecies, altera in montibus, & Itali acetariis miſcent, habetq; cucumeris odorem.

Qvidam non habent Cyminum, ſed Cimas Myrthæ: eſt autem Myrtha idem quod Myrthus. Alij habent Myrrham, ſed malè.

Pro Papauere rubeo habent alij Papauer nigrum: eſt autem rubeum Papauer idem quod agreſte Papauer in agris naſcens.

Marathrvm, id eſt, Fœniculum. Porrò ego hunc locum Nicolai Alexandrini credo eſſe corruptum, & cenſeo pro Marathro legendum eſſe Maturellam, id eſt, Phu maius, cuius radices accipi debeant.

Lingua ceruina eſt herba quæ hodie impropriè Scolopendria nominatur.

P. C. in vtrumque vng. Martiatum Schol.

A Vng. Martiatum.] *Fuchſius rectè monet, non Martianum, ſed Martiatum nominandum eſſe.*

B Spargula, id eſt, Gallion.] *Spargulam non Gallion, vt Cordus ait, ſed Apparinen eſſe veterum, Fuchſius ritè ſentit.*

Pim-

C Pimpinella.] *Fuchsius per hanc vocem, non Sanguisorbam Germanis vocatam, cum Cordo hic intelligendam esse vult; sed acrem herbam Saxifragam à multis appellatam, Germanis Pimpinellæ nomine cognitam: idq́; eapropter, quòd adstrictoria sua facultate, huic medicamento Sanguisorbam malè conuenire existimet: quasi verò nihil vnguentum hoc præterea recipiat, quod adstringat atque etiam refrigeret. Itaque cùm Italiæ multo prius (imò forsan in ea fabricatum) quàm Germaniæ vnguentum istud cognitum fuerit, Pimpinellam Italorum seu Sanguisorbam Germanorum hic intelligendam esse contendo.*

D Herba sanctæ Mariæ.] *Hanc Persicariam esse, sinistrè Cordus interpretatur, vt & Fuchsius quoque inquit: sed eam esse quam Saluiam Romanam, & Mentam Græcam, seu Costum hortensem, ac Lassulatam, Etruscis vocari constat, Vnser frawen mintz Germanis dictam, à Mentha Saracenica diuersam. Qua in re falli nihilominus Fuchsium existimo, Mentham hanc Græcam cum Saracenica confundentem, eandemq́; facientem, cùm diuersæ sint: ni Germanis aliquibus ita eam appellare placuerit, Italis tamen secus; qui hac in re, ob eas quas superiùs dixi rationes, hic quoque consulendi atque credendi sunt.*

E Mentha Sarac.] *Hanc Mentham Saracenicam, vocatam quoque Mentham Romanam, in suis de Stirpium libris, imagine & scripto depingit doctiss. Rembertus Dodonæus: quæ hoc loco intelligenda erit: quicquid Fuchsius ex suo corruptissimo in medium proferat.*

Myr-

F Myrthæ.] *Fuchſius Myrrhæ legi mauult, neſcio quàm bene: cùm unguentum Marciatum paruum Nicol Alexandrini, Myrti folia manifeſte recipiat. Cur autem Myrtum aliaq; adſtringentia admittat hoc unguentum, hîc dicere non vacat Tantummodo miror id à tanto viro non eſſe olfactum, neque perpenſum.*

Cæterùm hocce in vnguento, vt & multis aliis in medicamentis, plura longè aliter exponenda, miſcenda, tractanda, atque conficienda ſunt, quàm à Fuchſio & Franciſco Alexand. eſt factitatum: ita vt huius Apollo non vſque adeò, veluti Thraſonicè promittit, nebuloſis ſuis radiis Pharmacopœos vibret, neq; irradiet; quin in denſa adhuc caligine æquè vt priùs verſentur atque deambulent. Quod tamen illi condonandum foret; eo quòd adoleſcentem ſe fateatur; niſi ſuæ illius ætatis iuuenilis iudicio vacuæ & hinc temeraria rei Pharmaceutices ſibi inexpertæ, ac (vt locis mille liquet) ignoratæ ſcriptione Apolline abuſus, illique iniurius, tantum diuum plus æquo contaminaſſet. Sed hæc, quoniam veſperaſcit, citis, ſi voles, quadrigis.

AD frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & ſtomachi, ad ſcirrhos hepatis & ſplenis, ac ilij dolorem; ad paralyticos, arthriticos, iſchiadicos, nephriticos, & podragicos, & ad omnes dolores, ad tumores, durities, ſpaſmos & febrientes, ad ignem vel ſolem inunctum.

Vnguen-

Unguentum Martiatum paruum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Foliorum Lauri ℔ iij.
Rutæ ℔ ij. ß.
Amaraci [*id est, Maioranæ*] ℔ ij.
Rosmarini ℔ j. ß.
Foliorum Myrthæ ℔ j.
Esbrij [*accipe summitates Maioranæ pro Esbrio.*]
Balsamitæ
Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis Medullæ ceruinæ
Adipis vrsini
* Adipis Gallinacei ana ℥ iiij.
Mastiches ℥ iij. Thuris ℥ ij. ß.
* Olei nardini ℥ j.
* Olei oliuæ q. s.
Ceræ mundissimæ quantum sufficit.

Ego Olei acciperem ℔ vj.
Ceræ verò ℔ iiij.
Pet. verò Coud. olei ℔ xxiiij. sumendas esse dicit.

Porrò hoc quoque vnguentum conficies vt proximum.

MYRTHA, *id est, Myrtus: sunt autem accipienda folia veræ Myrti, quæ ex Italia asseruntur, & non eius plantæ quam vocamus Germanicè Heydelber.*

P. C. SCHOL.

Petrus verò Coud. olei, &c.] *Si omnia huiusce Dispensatorij loca manca erigenda, dubiosa*

dubiosa expendenda, erronea collapsaq́ restituenda mihi essent, simulque singulorum rationes scriptis reddere deberem, in densum volumen præter institutum, libellus omnimode extumesceret. Hic attamen (prinsquam sese negotium subducat, ad calcem enim ferè perductus sum) pedem figere, aliquidque serij propalare, tempus & locus opportunus summopere vrgere videntur: vt puta, si quidi salis Francisco Alexand. inesset, atque vel minimum haberet rerum medicamentariarum pharmaceuticarúmve peritiæ, experientiæq́ (vt omnibus numeris absolutum opus se promulgasse arroganter sibi persuadet) non ita leniter oscitantérque aliorum errores incogitantiasq́ etiam euidentissimas transcriberet, & alioquin pagellas multas tædiosa, atque inani dicacitate repleret, conspurcarétque. Consulat ille, quæso, vulgares tantùm vniuersalesq́ componendorum miscendorumq́ medicamentorum normas, tum à seipso etiam conscriptas formulas, vel si volet, etiam minimos pharmacopolas hac in re examinet; herbarum materialiúmve libra, num olei binas ad minus requirat. Carnis libris duabus aquæ libram coctura sufficere si dixeris, à coci puero nónne etiam rideberis? Itaque cùm Cordus hoc in vnguento suo ex censu, olei hîc libras sex tantùm, ad herbarum materialiúmve libras plures duodecim (qua quantitate vix madescerent) accipiendas suasisset; vt adhuc dum eius in contextu sonant verba, ego verò multas addens olei libras, ex sex vigintiquatuor effeci, & necdum sufficere pro tanta materiæ copia scio; si oleo, vt regula & ratio docent, materiæ sunt contegēdæ. Simili insuper cæcitate, vt in hoc vnguento, omnes dispen-

dispensatoriorum combinatores vsi sunt in vnguento Martiato magno. Vbi enim Nicolai Alex. aliorúmque exemplaria, olei sextaria sex admodum macrè legunt; ego sexaginta sex multo pinguiùs, necessariò reposui, rationes, errorúmque causas his præteriens. Bone Deus, tot tantósque Aristarchos mirum est tanta laborare coryza; vt tantum intervallum, nempe à sex ad sexaginta sex, à sex insuper ad viginti quatuor, non olfecerint, adeóque euidentes res animaduertisse neminem. Hinc vt quantum in reliquis neglectum fuerat, colligere facilè queas: quod asterisci præter omnium scio expectationem, ita frequentes, locorum non omnium, sed præcipuorum tantùm, in hocce tam exiguo enchiridio animaduersorum indicatiui demonstrare possunt. Quocirca vt ingenuè quid sentiam tandem proferam, reique summam semel explicem; tot inter hodie dispensatoriorum diuulgatores, nullum penè digni quid Pharmacopœis consarcinasse protulisseq; video, nihilque ferè præter aliorum ignauias transscripsisse, ac in suas chartas transfudisse, acta egisse, errata, & ineptias, erratis atque ineptiis accumulasse comperio: ita vt posteriora prioribus etiam nonnunquam deteriora Pharmacopœísque inutiliora esse conspiciantur. Eiusmodi igitur omphacini rabulismi valeant. Sed pedem retrahere, receptuiq; canere tempestiuè, satius est, priusquam malè audiens, vilis ineptusq; apothecarius, sordidusq; immò olidus vnguentarius, à medico quopiam dispensatorij corrasore appeller, nulla ratione cum seplasiario conferendo; à quo corripi reprehendiue posse, æquitas vetitat, piaculumq; putatur. Silere itaque volo, ne in Lacca

 laby-

labyrinthum aliquem incautus incidens, illuderi quempiam existimer. Verùm galius in suo sterquilinio audet.

Ceterùm hîc obiter etiam referre volo, unguentum Aregon olei quoque magna tabescere penuria.

Ad podagram frigidam siue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, ischiadicos, & ad omnia vitia & dolores neruorum valet.

Vnguentum album.

℞. Cerussæ in aqua rosarum lotæ ℥ xviij.
Lithargyri albi loti ℥ j. ß.
Olei Rosati ℔ ij. ℥ iiij.
Ceræ albissimæ ℥ vj. aut circiter.
Confice secundum artem.

Quidam alia ratione componunt hoc unguentum: nam alij addunt albumina Oui, alij non addunt Lithargyrium, alij non Ceram, sed Tragacanthum admiscent.

Pollet aduersus vlcera, scabiem & adustionem.

Vnguentum Dialthæa simplex D. Nicolai.

℞. Radicum Althææ ℔ ij.
Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ ℥ vj.

Ra-

Radices & ſemina contuſa macerentur tribus diebus in aquæ ℔ viij. aut quantum ſufficit: quarta die co quantur, donec remittant craſſam & viſcoſam mucilaginem: eam deinde exprime: mox

℞. Expreſſæ mucilaginis ℔ ij. & coque cum oleo: cùm deinde aquoſum illud in mucilagine conſumptum fuerit, ceram addito, & fac ſecundum artem.

EMOLLIENDI vim habet, calefacit, & humectat.

Vnguentum Dialthææ compoſitum D. Nicolai.

℞. Radicis Althææ ℔ ij.
Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Scyllæ recentis ℥ vj.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ Gummi Hederæ
Galbani ana ℥ ij.
Colophoniæ Reſinæ ana ℥ vj.

Radices & ſemina contuſa macerentur tribus diebus in ℔ viij. aut ſufficienti quantitate aquæ: deinde coquantur donec craſſeſcat mucilago. Poſteà

℞. Mucilaginis expreſſæ ℔ ij. & adde reliqua, ac fiat ſecundum artem vnguentum.

VALET propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleureſi, & ſuper

pectus inunctum sanat omnia loca, irr frigidata calefacit, mollificat & humectat.

Vnguentum Ægyptiacum D. Mesuæ.

℞. Æruginis ℥ v.
Mellis optimi ℥ xiiij.
Aceti fortis ℥ vij.

Coquantur omnia simul, donec fiat vnguentum spissum, & colore purpureum.

ÆRVGO, *est viride æris.*

CONFERT ad vulnera antiqua, fistulasque extergit: carnis excrescentiæ medetur, vehementerque exiccat.

Vnguentum aureum D. Mesuæ.

℞. Ceræ citrinæ ℥ vj.
Olei boni ℔ ij. ß.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ Colophoniæ ana ℥ j. ß.
Thuris Masticheс ana ℥ j. ß.
Croci ʒ j.

Confice secundum artem.

VVLNERA certò & salubriter glutinat.

Vnguentum Citrinum D. Nicolai.

℞. Boracis ʒ ij.
Camphoræ ʒ j.
Corallij albi ʒ iiij.
Amenti dulcis ℥ [illegible]

Vnг-

Vmbilici marini
Tragacanthæ albissimæ
*Amyli ana ʒ iij.
Crystalli Entalij
Dentalij Thuris albissimi
*Nitri *Marmoris albi ana ℥ ß.
Gersæ serpentariæ ʒ j.
Cerussæ ʒ vj.
Axungiæ porcinæ recentis, non salitæ, sed præparatæ & mundatæ ℔ j. ß.
Seui caprini præparati ℥ j. ß.
*Adipis gallinacei præparati ℥ j.

Confice sic: Axungiam porcinam atque adipem gallinaceum in vitreato vase liqua simul, & impone tepidis adhuc, corticum Citrei mali satis magnam quantitatem, & macerentur per mensem vnum. Posteà eximito cortices, & eliquatis adipibus, vt dictum est, adde seuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: vltimò verò insperge Camphoram subtilissimè tritam.

Notandum est in hoc vnguento non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥, ponunt ʒ, & è contrà.

B O R A X *est nitri species, qua aurum ferruminant Aurifabri.*

A A M E N T V M *dulce, est Gypsum, quod in capillatas venas sciditur.*

V M B I L I C I *marini, lapilli sunt inuenti in littore maris, figura Fabarum magnarum: Germanicè vocantur Merbonen.*

E N T A L I V M *testaceum quiddam est mari-*

num, Fistulæ modo longum & concauum, ferè st̄ctum, longitudine digiti parui.

DENTALIVM *conchula marina est parua, dentatam rimam habens.*

NITRVM *est Salpetra.*

§ GERSA *Serpentaria, est radix Serpentariæ veræ præparatæ, vt infrà ostendemus.*

P. C. SCHOL.

A Amentum dulce.] *Amiantum veterum esse id, permalè verterunt Fuch. & Francis. Alexand. longè enim alia res est. Barbara vocabula, doctis licet veterum vocibus quandoque sint conformia, non ea propter semper reipsa eadem sunt, nec esse debent, idemq; significare. Qua in re doctos etiam viros interdum hallucinatos videmus.*

FACIEI maculas emendat, scabiem in quacumque corporis parte exterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aspera sunt, leuigat.

Unguentum Populeum D. Nicolai.

℞. Oculorum Populi arboris recentium ℔ j. ß.

* Axungiæ porcinæ præparatæ ℔ iij.

Oculi Populi contundantur, & macerentur in Axungia, donec sequentes herbæ colligi queant æstate.

℞. Foliorum Papaueris agrestis
Foliorum Mandragoræ
Cimarum rubi tenerrimarum
Foliorum Hyoscyami

Solani

Solani Vermicularis Lactucæ
Semperuiuæ maioris
Bardanæ Violariæ
Scatuncelli ana ℥ iij.

Herbæ contundantur & misceantur oculis Populi & Axungiæ, & dimittantur per dies decem: deinde coquantur supra lentum ignem cum vini odorati sufficienti quantitate, donec vinum consumatur: posteà colentur & exprimantur, & expressum vnguentum reponatur.

MANDRAGORAE *folia vbique haberi non possunt, ideò duplex pondus foliorum Hyoscyami sumendum est.*

VERMICVLARIS *vera, est Semperuiua minor, linguam non mordicans.*

. BARDANA, *id est, Lappa maior, cuius radicem præcipit esse accipiendam Nicolaus Alexandrinus.*

SCATVNCELLVM, *reuerà est Vmbilicus Veneris seu Cymbalaris, & non Krentzkraut. Folia habet pinguia concaua vt Cymbalum, radicem Aro similem: perquàm pauci eam cognoscunt.*

CONTRA nimium calorem valet, & temporibus illitum, somnum conciliat.

Vnguentum Fuscum D. Nicolai.

℞. Olei ℔ j. ß.
Ceræ nouæ ℥ iiij.
Colophoniæ Picis naualis

Sagapeni ana ℥ ij.
Mastiches Galbani Thuris
Terebinthinæ ana ℥ j.
Confice secundùm artem vnguentum.
SANANDI vim habet & extrahendi.

Vnguentum Diapompholygos D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei Rosacei
Ceræ albæ ana ℥ vj.
Succi fructus vuæ Lupinæ quantum sufficit.
Cerussæ ℥ ij.
Plumbi vsti & loti
Pompholygis
Thuris puri ana ℥ j.
Confice secundum artem.

DIAPOMPHOLYGOS, *id est, de Nihili albo. Nam Pompholyx est Nihili album, id est, Galmes flug.*

VVA *Lupina, id est, Solanum siue Solatrum.*

AD exiccanda erysipelata, vulnera sordida, & ad sananda tibiarum vlcera, aliorumque locorum concaua vel dissipata, replet, refrigerat & cicatrisat.

Vnguentum Comitissæ D. Guilielmi de Varignana.

℞. Corticum medianorum castanearum
Corticum medianorum glandium
Corticis mediani quercus arboris
Myrtillorum

Caudæ equinæ Gallarum
Corticum Fabarum
Acinorum Vuarum
Sorborum immaturorum ſiccorum
Meſpilorum immaturorum ſiccatorum
Foliorum Pruni ſilueſtris
Radicum Chelidoniæ ana ℥ j. ß.

Contundantur aliquantulum, & coquantur in aquæ Plantaginis ℔ viij. aut quantum ſufficit, donec media pars conſumpta fuerit: deinde in colatura lauentur ſequentia nouem vicibus, ſemper recentem aquam decoctionis affundendo quotieſcumque laueris

℞. Ceræ nouæ ℥ viij. ß.
Olei Myrtillorum
Olei Maſtichini ana ℔ j. ß.

Poſtea inſperge ſequentium rerum tenuiſſimum puluerem:

℞. Corticis mediani caſtanearum
Corticis mediani glandium
Corticis mediani quercus arboris
Gallarum ana ʒ j.
Cineris oſſium cruris bubuli
Myrtillorum Acinorum vuarum
Sorborum ſiccorum ana ℥ ß.
Trochiſcorum de Charabe ℥ ij.

Confice ſecundum artem vnguentum.

ACINI *hic ſignificant lignea ſemina quæ ſunt in vuis.*

SORBA *ſunt fructus ſimiles Meſpilis: Germanicè vocantur Sporling, Sperbirn, Sporepſel & Dreckſecke.*

PRVNVS *siluestris, id est, Schlehendorn.*

INCEPTVM abortum prohibet, hæmorrhoidas sistit, ac laxatos renes conciliat.

Vnguentum de Arthanita maius D. Mesue.

℞. Succi Arthanitæ ℔ iij.
Succi Cucumeris asinini ℔ j.
Olei Irini ℔ ij.
Butyri vaccini ℔ j.
Pulpæ Colocynthidos ℥ iij.
Polypodij ℥ vj.
Euphorbij ℥ ß.

Arida omnia contundantur & macerentur in succis per dies octo: affuso etiam oleo in vase vitreo diligenter obturato: nona deinde die coquantur lento igne aliquandiu, posteà colentur: Colaturæ adde
Sagapeni in aceto dissoluti aureos v.
Myrrhæ aureos ij.

Coquantur iterum vsque ad consumptionem succorum: posteà adde
Ceræ ℥ v. Fellis taurini aureos v.

Ferueant simul donec liquescat cera, posteà insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem.

℞. Scammoneæ Aloës Mezereon
Colocynthidos ana aureos v.
Euphorbij aureos ij.
Salis gemmæ aureos iij.
Turbith aureos v.

Pipe-

Piperis longi   Zingiberis
Chamomillæ ana aureos ij.

Confice ſecundum artem.

Omnia ferè exemplaria habent Colocynthidos ana aureos v. meus autem manuſcriptus Meſuæ habet aureum j. quod magis probo: ſed textum nolui immutare.

ARTHANITA *eſt Cyclamenus, ſiue Cyclaminus: quidam malè vocant panem porcinum. Si radices eius non adſint recentes, tunc accipe radices eius ſiccatas circiter ℔ vj. contundantur & coquantur in aqua, & eliciatur ſuccus, vt ex Glycyrrhiza fit.*

ILLITVM ſtomacho, vomitu purgat: hypogaſtrio autem inunctum, aluum deiicit, ob id hydropicos mirè iuuat: ſeorſum excrementum largè vacuando, vermes quoque necat, & educit: adhibetur non potentibus ſumere medicamentum purgans.

Vnguentum de Arthanita minus D. Meſuæ.

℞. Succi Arthanitæ
Viſcoſitatis quæ exprimitur è radice filicis.
Succi Cathengit ana ℥ ix.
Succi extremitatum Tamariſci ℥ iij.
Oeſypi [*id eſt, Hyſſopi humidæ*] ℥ v.
Olei Irini ℔ ij.
Bdellij Hammoniaci ana ℥ j. ß.
Aceti quantum ſatis eſt ad Hammoniacum diſſoluendum.

Ceræ

Ceræ Citrinæ ℥ vj.
*Corticum radicum Capparis ℥ j ß.
Spicæ ʒ iij.

Confice secundum artem vnguentum.

FILIX *non significat Polypodium, sed eam herbam quæ Germanicè vocatur Waltfaren, & Creutzfaren.*

CATHENGIT, *significat Ebulum: est autem hoc vocabulum valde corruptum in plurimis exemplaribus.*

OESYPVS, *id est, Hyssopus humida, & est pinguedo lanarum succidarum.*

SPLENIS tumores etiam scirrhosos dissoluit, & strumas.

Vnguentum Potabile.

℞. Butyri recentis sine sale ℔ iij.
Rubeæ tinctorum
Castorei Spermatis Ceti
Tormentillæ ana ℥ j.

Bulliant simul in vino odorifero ad vini consumptionem, ac fiat vnguentum secundum artem.

DATVR ad consolidandum casum ex alto.

Vnguentum Rosatum D. Mesuæ,

℞. Axungiæ porcinæ recentis quanti-
* tatem quam volueris, & lauetur in aqua calida nouies, & tantundem aqua frigida lotione vltima: deinde teratur cum ea Rosarum rubearum
* recentium æquum pondus, & dimit-

tantur

tantur marcescere per dies septem: posteà coquantur cum facilitate ac percolentur, & rursus tantundem rosarum rubearum teratur cum ea, & *dimittatur per alios dies septem marcescere, atque adfundatur succi rosarum pars dimidia, olei Amygdalini pars sexta, & rursum concoquantur cum facilitate dum succi enanescant.
* Quòd si parum Opij in aqua Rosarum colliquatum inter decoquendum injicitur, fit efficacius.

PHLEGMONAS, erysipelata, herpetas sedat: Cephalalgiam calidam & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat.

Vnguentum Pectorale.

℞. Mucilaginis seminis Psyllij
Tragacanthæ Gummi arabici
Seminis Lini
*Fœnugræci ana ℥ j.
Adipis gallinæ Medullæ vituli
Butyri recentis loti cum aqua violarum ana ℥ j. ß.
Olei Violati
Olei Amygdalorum dulcium ana ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit: fiat vnguentum.

MITIGAT dolores pectoris & tussim, digerit, maturat, facilitat sputum, & resoluit pleuresin.

Vnguentum Album Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ j.
Ceræ albæ ℥ iij.
*Cerussæ ℥ vj.
*Albi ouorum num. iij.
Caphuræ dissolutæ cum aqua rosarum ex arte ʒ ij.
Fiat vnguentum secundum artem.

Vnguentum Rubeum Caphuratum.

℞. Olei rosati ℔ j. ß.
Lithargyrij ℥ ij.
Minij ℥ iij. Cerussæ ℥ j. ß.
Thutiæ
Camphoræ ana ʒ iij.
Ceræ ℥ ij. in æstate.
Sed in hieme ℥ j.
Fiat vnguentum in pila plumbea cum pistillo plumbeo.

CEROTA.

Cerotum Infrigidans Galeni ex Mesue.

*℞. Ceræ albæ ℥ j.
*Olei rosati omphacini ℥ iiij.
Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò Omphacinum antequam rosas recipiat, sæpius est lauandum cum aqua fontis gelidissima : deinde confice secundum artem.

REFRIGERAT febres ardentes, calorem

calorem hepatis, & sedat dolores capitis, circum tempora, super hepar & spinam dorsi linitum.

Cerotum Santalinum D. Mesuæ.

℞. Rosarum ℥ xij.
Santali rubei ℥ x.
Santali albi
Santali Citrini ana ℥ vj.
Boli armeniaci ℥ vij.
Spodij ℥ iiij.
Camphoræ ℥ ij.
Ceræ albæ ℥ xxx.
Olei Rosati ℔ j.

Confice secundum artem.

OLEVM *Rosatum debet fieri ex oleo acerbo, id est, ex immaturis oliuis expresso.*

PHLEGMONAS & intemperaturas omnes calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum potentissimè extinguit.

Cerotum Stomachale Galeni D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ℥ xx.
Foliorum Absinthij ℥ xv.
Mastiches ℥ xx.
Spicæ nardi Indicæ ℥ x.
Ceræ mundæ ℥ iiij.
Olei Rosacei ℔ j. ß.

Cera & oleum aliquoties ex aqua Rosarum lauentur, & excolata omni aqua rursus ad lentum ignem resoluantur.

tur: deinde alia omnia in subtilissimum pulverem trita, inspergantur.

VENTRICVLVM & hepar roborat, horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat.

EMPLASTRA.

Emplastrum Diachylon simplex D. Mesuæ.

℞. Mucilaginis Fœnugræci
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis radicum Althææ ana ℔ j.
Olei veteris clari ℔ iij.
Lithargyrij ℔ j. ß.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

DIACHYLON *vocatur hoc Emplastrum, à succis viscosis siue mucilaginibus: hodie corrupto nomine dicunt Diaquilon.*

Mucilagines istæ debent esse spissæ & viscosæ: ideoq; oportet vt quantitas seminum & radicum sit satis magna, vnde fieri debent mucilagines.

SCIRRHOS hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas etiam chœradas & durities reliquas emollit & iuuat.

Emplastrum de Mucilaginibus seu Diachylon compositum.

℞. Mucilaginis radicum Althææ
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis mediani corticis Vlmi

Mucila-

Mucilaginis Fœnugræci ana ℥ iiij.
Olei Chamæmelini Olei Liliorum
Olei Anethini ana ℥ j. ß.
Hammoniaci Galbani Opopanacis
Sagapeni ana ℥ ß.
Ceræ nouæ ℥ xv.
Croci ʒ ij. Terebinthinæ ℥ ij.

Gummi siue lachrymæ resoluantur in vino optimo, & conficiantur secundum artem.

Porrò hieme licet oleorum & Terebinthinæ pondus augere.

VLMVS *arbor est quæ vocatur Germanicè Ylmen & Rustern. Cortex eius medius est similis corcici Tiliæ: Gleich wie ein bast. Ex eo debet fieri mucilago.*

CHAMAEMELVM, *vulgò vocatur Camomilla.*

MATVRAT apostemata, & mollit durities, partim resoluit, & partim digerit, abstergitque saniem ruptorum apostematum, & sanat phlegmones.

Emplastrum Diachilon magnum Filij Zachariæ, ex Mesue.

℞. Lithargyrij mundi tenuissimè triti, & per cribrum excussi ℥ xij.
Olei Irini
Olei Chamæmelini
Olei Anethini ana ℥ viij.
Mucilaginis seminis Lini
Mucilag. rad. Althææ
Mucilag. Fœnugræci

Mucilag. Ficuum pinguium
Mucilag. Passularum
Succi Ireos   Succi Scyllæ   Oesyp[i]
* Glutinis Alzanahan   ana ʒ xij. ß[.]
* Terebinthinæ ℥ iij
Resinæ Pini
Ceræ citrinæ ana ℥ ij.

Conficiatur secundum artem Empla-strum.

SVCCVS *Scyllæ, est mucilago ex trita Scyl-la expressa.*

OESYPVS, *est pinguedo lanarum succi-darum, cuius faciendi modum in vltimo tractat[u] indicabimus: vulgò vocatur in Pharmacopoli[is] Hyssopus humidus.*

GLVTEN *Alzanahan vel Alchanach siu[e] Alzanah, est Ichthyocolla, id est, gluten, siue coll[a] piscium: vulgò Hausenblasen.*

Hoc Emplastrum debet habere consistentiam & spissitudinem Ceroti.

RESOLVIT & maturat omnes duri-ties & inflammationes.

Emplastrum Diachilon paruum D. Mesuæ.

℞. Lithargyrij ℥ vj.
Olei veteris clari ℔ j.
Mucilag. Psyllij ℥ iiij.
Mucilag. Hyoscyami ℥ j. ß.
Mucilag. seminis Lini
Mucilag. radicum Maluæ ana ℥ ij.

Conficiatur secundum artem Empla-strum Ceroti alicuius spissitudine.

T[V]

TVMORES calidos digerit & maturat.

Emplastrum de Meliloto D. Mesuæ.

℞. Meliloti ℥ vj.
Florum Chamæmeli
Fœnugræci Baccarum Lauri
Radicum Althææ
Absinthij ana ʒ iij.
Seminis Apij
Cordumeni Ireos Cyperi
Spicæ nardi Indicæ
Casiæ ligneæ
Ammios ana ʒ ij. ß.
Sampsuchi [*id est, Maioranæ.*] ʒ iij.
Hammoniaci [*id est, Harmoniaci.*] ʒ x.
Styracis calamitæ Bdellij ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥ j. ß.
Ficuum pinguium num. xij.
Seui caprini
Resinæ ana ℥ ij. ß.
Ceræ ℥ vj. Olei sampsuchini
Olei Spicæ ana quantum sufficit.
Confice Emplastrum sic:
℞. De Meliloto prædicto ℥ v. ʒ ij.
Fœnugræci
Chamæmeli scorsum præter prædicta ana ℥ iiij.
Coquantur in ℔ iiij. aquæ aut quantum sufficit, donec remaneat ℔ j. deinde omnia arida cum reliquis sex drachmis Meliloti subtilissimè pulueriſentur.

In decoctione autem colata secundum artem dissoluantur Hammoniacum & Bdellium: dissolutis addantur Ficus pe… se minutissimè incisæ & contusæ, & o… ptimè misceantur. Posteà ad ignē simu… liquefiant Terebinthina, Seuum capri… num, Cera & resina Pini, & addatu… Spicæ nardi, olei Sampsuchi ana circi… ter ℥ v. Cùm deinde omnia sun… mista addantur pulueres triti, & fiat se… cundum artem Emplastrum.

Porrò potes etiam sequenti ration… conficere. ℥ vj. ingredientes Me… liloti, vnà cum reliquis aridis tundito… & iisdem permisceto: posteà ℞. ad de… coctionem priuatim Meliloti m. iiij… & gummi, videlicet Hammoniacum at… que Bdellium, in vino dissoluito: Ole… verò Sampsuchini atque olei Nardin… accipere tum oportet ana circiter ℥ vij… aut ℥ viij. & confice secundum ar… tem Emplastrum.

OLEI *Sampsuchini compositio suprà tradit… in tractatu de Oleis.*

Per oleum Spicæ, Mesue intelligit oleum Spicæ Nardi siue oleum Nardinum. Mesue enim nusquam meminit Lauandulæ maioris; quæ hodi… Spica vocatur, neque eius olei quod vocant oleum Spicæ.

EMOLLIT omnem duritiem qua… in jecinore, liene & ventriculo existit… Dolorem item vehementer sedat, hy… pochondriaque tensa sanat.

Empla…

Emplastrum Triapharmacum Mesuæ, cui sub vnguenti nomine describitur.

℞. Lithargyrij subtilissimè triti
Aceti vini ana ℔ j.
Olei veteris ℔ ij,

Fiat coctione secundum artem Emplastrum.

FACIT nasci carnem in vulneribus, & consolidat ea.

Emplastrum Oxycroceum D. Nicolai.

℞. Ceræ Picis
Colophoniæ
Croci ana ℥ xij.
Terebinthinæ
Galbani Hammoniaci Myrrhæ
Libani [*id est, Thuris.*]
Mastiches ana ℥ iiij.
Aceti phialam vnam.

Galbanum & Hammoniacum in aceti sufficienti quantitate dissoluantur, & rursum ad lentorem coquantur, donec acetum in vaporem euanuerit: tum addantur liquefactis simul Ceræ, Pici, Colophoniæ & Terebinthinæ: postquam omnia sunt commista, inspergito etiam Myrrham, Libanum & Mastichen subtilissimè trita: ad vltimum verò etiam Crocum per se in tenuissimum puluerem redactum. Et fiat secundum artem Emplastrum.

OXYCROCEVM *dicitur hoc Empla-*

strum, ab ingredientibus Croco & Aceto.

A *Nicolaus Alexandrinus secundum hunc modum tradit Oxycrocei confectionem. Alij autem qui ex eo hoc Emplastrum scripserunt, tertiam eius partem describunt: & cùm ℥ iiij. in tres partes diuidere conarentur, tertiam earum partem statuerunt ℥ j. ʒ iij. itaque resultat ʒ j. Nam ter tria nouem faciunt: quapropter nos maluimus ex fonte haurire huius Emplastri confectionem.*

P. C. SCHOL.

A Nicolaus Alexand.] *Fuch. prauè hîc censet Cordum in ponderum ratione errare, re non benè ab ipsomet ponderata.*

PRODEST ossibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo affliguntur: duritiem denique omnem emollit & discutit.

Emplastrum Apostolicon D. Nicolai.

℞. Lithargyrij ℥ vj.
Ceræ fuluæ
Colophoniæ ana ℥ ij.
*Propoleos
*Visci quercini ana ʒ j.
Lammoniaci
Lapidis calaminaris ana ʒ vj.
Mastiches Olibani
*Mumiæ ana ʒ iiij.
Terebinthinæ Bdellij Galbani
Myrrhæ Æris vsti
Squammæ æris

Viridis-

Viridis æris Sarcocollæ
Dictamni Cretici
Ariſtolochiæ rotundæ
Opopanacis ana ℥ iij.
*Olei veteris quantum ſatis erit.
Vini clari quantum Galbano, Hammoniaco & Opopanaci diſſoluendis ſatis fuerit.

Confice ſecundum artem & diligenter Emplaſtrum.

Nicolaus olei quantitatem non exprimit, quare nonnulli ℔ j. iniiciunt.

PROPOLIS, *non ſunt ſordes alueariorum apum, ſed eſt Cera odorata; qua apes ante hiemem foramina alueariorum obturant: Germanicè vocatur* Bet *&* Nebenwax: *eam apes colligunt ex oculis Populi & Betulæ arborum.*

VISCVM *quercinum hîc non ſignificat lignum viſci quercini, ſed gluten illud lentum ex viſco quercino extractum, quo capiuntur aues, hoc eſt, der vogelleym auß eichenmiſtell gemacht.*

SQVAMA *æris eſt duplex, vna eſt craſſa, quæ vocatur Germanicè Kupfferſchlach; altera farinæ modo tenuis & rufa: hæc vocatur Keſſelbraun, & eſt efficacior, & hîc debet poni.*

VALET ad dolores ceruicis potiſſimùm & renum; ſagittas ac ſurculos corpori infixos extrahit.

Emplaſtrum Apoſtolicon D. Nicolai Alexandrini.

℞. Lithargyrij ℥ xviij.
Ceræ rubræ

Colophoniæ ana ℥ vj.
Propoleos
Visci Quercini ana ℥ iij.
Hammoniaci
Lapidis Calaminaris ana ℥ ij.
Thuris Mastiches
Mumiæ ana ℥ j. ß.
Terebinthinæ Galbani
Bdellij Myrrhæ
Chalcu cecaumenu Sarcocollæ
Lepidos chalcu Opopanacis
Dictamni Cretici Aristolochiæ
Prasij viridis ana ℥ j.
Olei veteris quantum sufficit.

Coquatur Lithargyrium secundum artem in oleo, donec fiat massa purpurea, & non adhæreat manibus dum refrigerata tractatur, quod Græci vocant Amolinthum: deinde omnia sigillatim secundum artem injiciantur. Galbanum & Opopanacum in vino dissoluantur: reliqua Gummi terantur & inspergantur. Dictamnus Creticus verus solus vltimò addatur.

Nicolaus Alexandrinus non ponit olei pondus aut mensuram: mihi autem videntur sufficere unciæ sex.

CHALCV CECAVMENV, *id est, Æs vstum.*

LEPIS *Chalcu, id est, Squama æris: Germanicè Kufferschlag vel Kesselbraun: & efficacior est altera eius species quæ Kesselbraun vocatur;*

PRA-

PRASIVM *viride hic significat Æruginem, id est Viride æris.*

AD omnia vulnera recentia siue antiqua, & ad neruos præcisos vel musculos, ad puncturas vel morsum terrestrium animalium vel maritimorum peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intime immersas, & concauitates earum pura carne replet: repletisque cicatricem absque detrimento inducit: Sagittas, calamos, & similia altiùs membris infixa, sine dolore extrahit.

Emplastrum Album coctum.

℞. Olei ℔ ij. Cerussæ ℔ j. ß. Ceræ albæ ℥ iiij.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

OPITVLATVR excoriatis à calceamentis, & scapellatione, vel ab alia causa.

Emplastrum griseum, de Lapide Calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrij ℥ ij.
Cerussæ ℥ ß.
Tuthiæ ʒ j.
Terebinthinæ ʒ vj.
Ceræ albæ ℥ j. ß.
Seui ceruini ℥ ij.
Thuris electi ʒ v.

Mastiches ʒ iij.
Myrrhæ ʒ ij.
Camphoræ ʒ j. ß.
Confice secundum artem.
DESICCAT, replet & cicatrisat: vlcera.

Emplastrum viride.

℞. Ceræ nouæ Resinæ
Terebintbinæ ana ℥ iiij.
Olibani Mastiches
Viridis æris ana ʒ iij.
Confice secundum artem.

Emplastrum Basilicum magnum.

℞. Ceræ albæ Resinæ Pineæ
Seui vaccini Picis naualis
Terebinthinæ Olibani
Myrthæ ana ℥ j.
Olei quantum sufficit: fiat Emplastrum.
VLCERA phlegmone carentia, præsertim partium neruosarum, terget, & carne implet.

Emplastrum de Crusta panis Montagnanæ.

℞. Mastiches Menthæ Spodij
Corallij rubri Santali rubri
* Santali albi ana ʒ j.
Crustæ panis tostæ & maceratæ in aceto per horam mediam ℥ ij.
Olei de Mastiche

Olei

Olei Cydoniorum ana ℥ j.
Farinæ hordei, quantum ſufficit.
Fiat Emplaſtrum.

VALET in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non poſſunt.

Emplaſtrum de Baccis Lauri D. Meſuæ.

℞. Thuris Maſtiches
Myrrhæ ana ℥ j.
Baccarum Lauri ℥ ij.
Cyperi
Coſti ana ℥ ß.
*Mellis calidi quantum ad cogendum ſatis eſt.

Si verò triplum Cyperi & ſtercoris vaccarum aut caprarum ſicci ad pondus omnium accipiatur, erit efficacius ad hydropiſin, & inflationes diſcutiendas.

VENTRICVLI, inteſtinorum, hepatis, renum, veſicæ, vteri, & partium aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat.

PRÆPARATIONES QVORVNDAM SIMPLICIVM.

Aloën cum Aromatibus abluendi modus.

*℞. Aloës puriſſimæ & cribratæ ℔ j.
Caſiæ ligneæ Spicæ nardi Indicæ
Aſari

Aſari Schœnanthi
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Cinnamomi Ligni aloës
Croci Maſtiches
Laccæ ana ʒ iij.

✱ Decoquantur aromata in aquæ quantitate ſufficienti, ſecundum artem in duplici vaſe: deinde colentur. In colatura diſſolue Aloën continuè agitando: & pone ad ſolem in vitrea aut vitreata patina, donec exſiccetur. Oportet autem patinam linteolo puro tectam ſoli exponere, ne aliquid incidat. Quòd ſi hieme lauanda eſt Aloë, in æſtuarium ad fornacem ponatur: oportet etiam fundo vaſis inſidentes arenas, & ſi quæ ſunt aliæ ſordes, diligenter auferre.

Aloën ſimplex abluendi modus.

℞. Aloës puriſſimæ & tritæ ℔ ij.
Aquæ cæleſtis q. ſ. aut ℔ vj.

Miſceantur in patina vitrea, ita vt aqua calefacta prius infundatur: deinde ſubſidere ſinito ſordes & calculos, & puram pinguemque aquam, cui ſe pura Aloë miſcuit, ſenſim excolato, & ſordes in fundo abjicito, poſteà colaturam tectam linteolo in ſole exiccato.

Laccam abluendi modus.

Modus abluendi Laccam, qui paſsim à ſcriptoribus traditur, admodum abſurdus eſt: & qui eum primus

primus inuenit aut tradidit, Laccæ naturam penitùs ignorauit : nam quidquid purum, sincerum & efficax est in Lacca, illud aquæ miscetur, quam illi dicunt abiiciendam esse, & quòd remanet, in Trochiscos formandum, hoc est, calculos, ligna & sordes. Nos verò rectiùs modum tademus.

℞, Aristolochiæ longæ
Schœnanthi ana ℥ ij.

Decoquantur in aquæ ℔ iiij. aut q. s. donec remaneant ℔ iij.

Colaturæ insperge
Laccæ integræ ℔ j. ℥ iiij.

Decoquatur Lacca deinde lento igne, donec aqua fiat coloris sanguinei : & quidquid in Lacca boni fuerit, dissoluatur ; tum per filtrum aut laneum pannum cola, & remanentes sordes abjice. Excolatam verò & sanguinei coloris aquam lentis prunis in duplici vase vsque ad mellis spissitudinem coquito, & tepidam massam in Trochiscos fingito. hic itaque verus est modus abluendi Laccam.

Plumbum lauandi modus.

℞. Mortarium plumbeum ; in eum infunde aquam cælestem, & agitato aliquot horas aquam in mortario, donec aqua colorem acquirat liuidum, & crassescat in modum limi. Limum hunc per linteum exprime, & exiccatum repone.

Lima.

Limaturæ ferri, quam Scoriam vocant, præparatio.

℞. Limaturam ferri optimi, aut Chalybis, aut Squamam, hoc est, Batituram eius: purga eam ab omnibus immunditiis, hoc modo: Projiciatur in aquam clarissimam, & fricetur manibus, posteà sordidam aquam effunde totam, deinde impone limaturam in vitream patinam, & affunde modicum aceti, vt tantùm humectetur, nec emineat acetum: posteà macera diebus xxx. vltimò tere & repone.

Scammoneam præparandi modus.

℞. Scammoneæ optimæ ℥ iiij.

Contere in subtilissimum puluerem, deinde insperge illi olei Violati optimi modicum, vt fiat massa: deinde excaua aliquot Cytonia mala magna, & in cauitatem eorum impone massam Scammoneæ, & eo operi foramina Cytoniorum: posteà assa in fornace cum pane, donec Cytonia perfectè sint assata: deinde exime Scammoneam, & impone sequenti diluto.

℞. Carnium Myrobal. Citrinarum ℥ j.

Succi Cytoniorum ℥ iiij.

Conterantur Myrobalani, & misceantur cum calefacto Cytoniorum succo, & stent in infusione horis xxiiij. deinde

deinde leuiter cola: colaturam verò infunde Scammoniæ, & optimè ſimul miſce: vltimò in loco calido exicca, & exiccatam repone Scammoneam.

Colocynthidis præparatio.

*℞. Colocynthidis pulpæ ℔ j.
Bdellij
Tragacanthæ ana ℥ xij.

Incidatur Colocynthis minutiſſimè, Tragacanthum verò & Bdellium diſſolue in aquæ Roſarum q. ſ. & diſſoluta inſperge inciſæ Colocynthidi, & fac Trochiſcos, quos in ſicco aliquo loco ſiccabis, exiccatos deinde Trochiſcos iterum ſubtiliſſimè terito, & reforma Trochiſcos adhibita Maſtiche in oleo Roſaceo diſſoluta.

Scillæ præparatio.

*℞. Scillam magnam recentem, neque putridam, neque gelu flaccidam: abjice eius exteriores aridas tunicas: inuolue deinde eam maſſæ ſiue paſtæ piſtorum vnde panis fit: aſſato poſtea in furno cum panibus, donec panes percocti fuerint: hinc è furno exime Scillam, & ſigillatim omnes tunicas detrahe, & funiculo traiectas in calido loco exiccato; abjicito verò mediũ Scillæ cor, vnde germen enaſci ſolet. Porrò Scilla non eſt incidenda ferreo aliquo cultro, ſed è ligno

ligno ſolido aliquo facto: nam contrahit à ferro venenoſam quandam rubiginem.

Mezerei fol. præparatio.

℞. Foliorum Mezerei quantum libuerit, ea macera in aceto vini horis xxiiij. poſteà exiccentur: cùm verò vti iis voles, contere, & in contundendo abjice eorum venas & neruos.

Eſulæ rad. præparatio.

Eſula tam maior quam minor, præpararur eodem modo quo Mezeron.

Gerſam Serpentariæ faciendi modus.

℞. Radices Serpentariæ veræ, vel loco eius radicum Ari, id eſt, Aronis ℥ iij. Terantur ſubtiliſſimè, & affunde eis aquæ Roſaceæ ℥ iiij. deinde exſiccentur ad ſolem in vitrea patina, linteolo tecta. Poſteà ſecundò tantum aquæ roſaceæ affundito, & ſimili modo exſicca: tertiò eadem aquæ Roſaceæ quantitas inſpergatur, & vltimò ſiccatam farinam cum vino odorato in Trochiſcos ſiue orbiculos finge & repone: ingreditur autem hæc Gerſa vnguentum Citrinum, & reliqua quæ ad nitorem cutis conficiuntur.

Spodium

Spodium præparandi modus.

℞. Eboris in partes secti ℔ j.

Pone id in nouum & nondum crematum fictile, & crudo operculo tegito, & iuncturam luto figulino diligenter oblinito: posteà in fornacem figuli mitte, & cremari sinito, donec fictilia percocta sint: deinde exemptum Ebur in tenuissimum puluerem terito & cribrato, & infunde ei in patina vitrea aquæ Rosarum ℔ ij: & exiccari sinito. Deinde secundò terito, & alias ij. ℔. aquæ Rosaceæ affundito, atque similiter exicca. Tertiò etiam terito, & admisce aquæ Rosarum ℔ j. in qua diligenter dissolutæ sint Camphoræ tritæ subtilissimè ʒ iiij. Tere omnia in tabula marmorea durissima, & finge Trochiscos, quos repone in denso vase aliquo, ne expirent. Porro si Ebur habere non poteris, loco eius sume Cornu ceruinum, & similiter præpara: est enim hoc quoque efficax medicamentum ad multa, præsertim contra venena.

Ebur crematum, melius est vt operto fictili fiat. aliàs enim non candidum, sed nigrum fit.

Pulmonis Vulpini præparatio.

℞. Pulmonem Vulpis recentem, extrahe ex eo arteriam siue fistulam, & laua in vino odorato calefacto: mox ollæ impositum, exicca in tepido furno:

mo: deinde exiccatum repone in loco ſicco, & inuolue Abſinthio, ne putreſcat.

Hepatis Lupini præparatio.

Hepar Lupi eodem modo præparatur quo pulmo Vulpis.

Sanguinis Hircini præparatio.

Hircum mediocris ætatis domi alito, & per menſem nihil aliud dato præter Pimpinellam, Apium, Petroſelinum, Leuiſticum, & ſimilia; deinde ſanguinem eius, qui ex arteriis fluxit, excipito, & concreſcere ſinito; atque aqueum illud effunde, grumos verò ſanguinis in furno exicca. Mactandus autem eſt Hircus Veris exitu, id eſt, principio æſtatis cùm Sol Cancrum ingreſſus eſt.

Adipum vel Pinguedinum præparatio.

℞. Adipem vel Pinguedinem cuiuſcumque animalis, & laua in aqua aliquoties, donec pura defluat aqua, & non ampliùs ſanioſa aut cruenta appareat: deinde inciſam liqua in duplici vaſe, & eliquatam in frigido loco repone ſine ſale.

Medullarum præparatio.

Medullas ex oſſibus auferto Autumni initio, & laua, & liqua in duplici vaſe

secundum modum qui traditus est in Adipum siue Pinguedinum præparatione.

Oesypum faciendi modus.

℞. Lanæ succidæ, hoc est, nondum purgatæ, ex collo, feminibus & femoribus ouis detonsæ, quantitatem satis magnam, infunde ei aquam feruidam & laua diligenter quousque omnem suam pinguedinem in aquam deposuerit. Posteà expressam lanam sepone, & aquam illam pinguem & sordidam vasculo aliquo diutissimè ex alto fundito & refundito, donec spumosa fiat: tum sinito spumam subsidere, & collige aquæ innatantem pinguedinem: iterumque aquam refundito, donec spumet, & subsidentem pinguedinem auferto, & rursus refundito donec non amplius spumet, & nulla concrescat supra aquam pinguendo. Tum collectam pinguedinem iungito, & in aqua lauato, manibusque diducito, donec pura fiat, & aqua clara defluat & albescat, & linguam admota non mordeat: tum repone in fictili denso, loco frigido. Porrò hic Oesypus hodie vocatur corrupto nomine Hyssopus humida: sed non bene præparatus habetur in Pharmacopoliis.

Terebinthinam resinam coquendi modus.

℞. Resinæ Terebinthinæ, aut eius loco Laricinam resinam, quam Terebinthinam hodie vocant, ℔ j. affunde ei aquæ ℔ xxiiij. & coque in magno vase, donec odorem amittat & inspissetur, adeò vt refrigerata digitis in puluerem teri queat. Hoc modo vsta resina ingreditur in quædam Vnguenta, Olea, & in Trochiscos Cyphi, qui pertinent ad Mithridatium.

Acacia Succedanea.

Acacia vera apud nos non potest confici: eius autem loco sumunt nostri Pharmacopolæ totius ferè Europæ, succum Prunorum siluestrium, id est, Schlehensafft. Sed hæc, quam describemus, propius ad veræ Acaciæ vires accedit.

℞. Seminum Thamarindorum
Sumach ana ℔ ij.

Contundantur, & affunde eis aquæ cælestis ℔ viij. aut q. s.

Macera deinde per horas xxiiij. Posteà coque donec tertia pars aquæ remaneat: excolatam deinde aquam, cum albuminibus ouorũ clarifica & despuma: despumatam deinde iterum coque supra lentas prunas ad spissitudinem iustam, deinde repone, vt Acaciam ex Prunellis siluestribus factam.

PONDERVM RATIO.

PONDERA *quibus hodie Medici vtuntur, hæc sunt : Libra, Quartarium vel Quadrans, Vncia, Drachma, Scrupulus, Obolus, Lupinum, Granum, Siliqua, Lens : & hæc quidem à Græcis atque Romanis mutuarunt.*

Præter hæc sunt alia quæ à Barbaris atque Arabibus desumpserunt; qualia sunt, Manipulus, Pugillus, Aureus, Kist, Kirath, & Danic; quorum nominibus Mesuen potissimum vti constat.

Libra itaque, quæ & Pondo etiam dicitur, in duodecim vncias diuiditur. Errant itaque indocti huius ætatis Pharmacopolæ, qui libram sedecim vnciarum, quot sanè mercatoria ac negotiatoria est, in medicamentis conficiendis accipiunt. Ea autem illos vti libra facilè ex quartis colligitur, quibus vncias quatuor assignant, quas si quater sumseris, sedecim prodibunt vnciæ. Quartam autem libræ partem, Latini Quadrantem nominant, sicuti tertiam Trientem, sextam Sextantem. Quadrans itaque, vel (vt nostri loquuntur) Quarta, vel Quartarium, pondus existit trium vnciarum: Triens verò quatuor, veluti Sextans duarum vnciarum.

*Porrò Vncia octo drachmas constituit : denarios septem. Drachma scrupulos tres. Scriptulum verò, qui Græcis γράμμα dicitur, quasi primum *ponderis elementum, nonnulli Scrupulum etiam nominant : habet verò obolos duos. Obolus pendet grana duodecim, quæ idcirco viginti qua-*

tuor ſcrupulum conſtituunt. Nicolai tamen ſcrupulus ex viginti tantùm granis conſtat.

At & alia pondera Græcorum Medici vſurparunt. Drachma enim nouem Lupinos pendit. Siliqua verò, quæ Græcis κεράτιον, eſt dimidium Lupini: Siliquæ itaque ſex, Lupini tres ſcrupulum pendent. Semen autem in Siliqua contentum, non tota Siliqua intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitius, neque ſtrigoſum & emaciatum, qualia hordei aut tritici grana vſurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, veluti olim grana lentis. Vnum enim Siliquæ granum ſex lentis ſeminibus pondere reſpondet: quæ ſi ſexies ſumpſeris, in vniuerſum triginta ſex lentis ſemina prodibunt, quæ ſcrupulum conſtituunt.

Nunc ad ea, quibus Arabes & recentiores vſi ſunt, veniemus: inter quæ primùm Manipulus nobis occurrit. Sic autem vocant herbarum faſciculum, qui manu deprehendi & complecti poteſt. Pugillo autem perperam pro pondere vtuntur recentiores, cùm ſit diminutiuum potius à pugno, qui compreſsis fit digitis. Aureus, illis pondus vnius drachmæ cum dimidia ſignificat. Danich pondus octo granorum: Kirath verò quatuor.

P. C. SCHOL.

Danich.] Contra Georgij Agricolæ, aliorumque doctiorum virorum ſententias, Cordus Danich pondus granorum ſex, & Kirath trium faciebat.

Cels. L.5.C.17. in unciis pondus denariorum septem est. Sextans sexta denarii pars est, quae Graecis Obolus est [illegible]
[illegible]

NOTÆ

NOTÆ PONDERVM QVÆ HODIE IN VSV SVNT.

Grani	Nota est	ꞈ. Ein grein oder gersten korlein schwer.
Scrupuli		℈. Ein scrupel ein driteil eins quintlins.
Drachmæ		ʒ. Ein quintle oder gulden schwer.
Vnciæ		℥. Ein vntz, ist zwey lot.
Quadrantis		Quad. Ein quart, vj. lot.
Libræ		P. Ein pfund.
Semis		ß. Halb.
Manipuli		M.
Pugilli		P.

FINIS eorum quæ Valerius Cordus Nurembergensi Senatui exhibuit.

VALERII CORDI

DE EXTRACTIONE, VT VOCANT, PVRGANTIVM MEDICAMENTORUM,

dicamentorum, & Oleorum distillatione; in genere primùm: deinde priuatim de Oleo è Chalcantho duplici, vno austero (vel acido,) altero dulci: Libellus tripartitus à Conrado Gesnero primùm publicatus, & Val. Cordi annotationibus in Dioscoridem ab eodem annexus.

PARS PRIMA.

De Extractione. Cap. I.

EXTRAHITVR ex medicamentis Solutiuis ipsa qualitas purgans æquè ac Olea, sed diuersa ratione. Olea propter aëriam substantiam ascendunt in distillatione: Solutiua verò facultas, quoniam terrestri corpori inseparabiliter inhæret, non ascendit, sed in fundo relinquitur: excepto vno atque altero, flore videlicet Pruni siluestris & Persici; quorum aquæ destillatæ aluum subducunt; & hoc quia flores hanc vim obtinent: nam hi melius à Sole excoquuntur, & subtiliores vires, quæ facilè resoluuntur in vaporem, acquirunt. Sed quæ propriè solutiua vocantur, vt sunt radices, aut radicum liquores, aut succi, aut cortices, aut semina, omnibus inest tenaciter inhærens & vi-

& viſcoſa qualitas. Ideoque eorum ſolutiua vis non poteſt aſcendere in diſtillatione, ſed manet in ſubſtantia decoctionis, ex ea euaporante quicquid eſt aqueum. Excogitata autem hæc eſt extractio pro delicatis & nauſeabundis, vt qui magnam ſolutiui doſim non ferunt.

Ellebori nigri extractio. Cap. 11.

RECIPE rad. Ellebori nigri recent. libras iiij. lauentur, dum ſunt ſucco præditæ: deinde incide minutim, ac ſuperinfunde ſequentis decoctionis colaturam.

✱ Succi Bugloſſi, Borag. ana ℔ ij. Succi depurentur, & colentur diligentiſsimè, vt auri claritatem acquirant, & reponantur ad tempus conueniens.

✱ Deinde ℞. rad. Fœniculi, Cichoreæ, Aſparagi, Petroſelini, ana vnc. iij. Fruct. Iuiubarum, Seeſten ana ℥ ij. Semi-✱num Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, ana ℥ ß. decoquantur ſecundum artem in aquæ ℔ xij. Colaturæ infunde prædictas ℔ iiij. ſuccorum: deinde ſine ebullire paululum ad ignem. Poſteà inciſas & contuſas radices Ellebori inijce, & coque lento igne paulatim, vſque dum radices emineant: deinde exprime rurſum per filtrum. Colaturam coque ad Mellis craſſitudinem, clementi igne, adhibita aſſidua

dua cura ne aduratur. Poſteà repone, & vtere faciendo periculum in doſi, à ſcrup. ſemiſſe, vſque ad ſcrup. vnum.

P. C. SCHOL.

Sebeſten ana ℥ ij.] *Cùm Geſneri editio ana ʒ ij. legat, ego ex induſtria (ſi pondere metiendi ſunt hi fructus) ex drachmis vncias feci, & legendas eſſe puto. alioquin cuiuſque vncia vna ad minus ſumi debet. Cumq; ſemina frigida ponderibus carerent, ego cuiuſque ℥ ß. adſcripſi. Si cui verò hæc non placuerint, illi, vt ſuo more loca hæc reſtituat, permittitur.*

Extractio Rhabarbari. Cap. III.

RHABARB. electi ℔ j. minutim incidatur, & groſſo modo teratur: poſteà affunde ſucci depurati Boraginis, Bugloſſi, ana ℔ ij. maceretur per horas xxiiij. deinde coque ad lentiſſimum ignem, vſquequo extrà emineat Rhabarbarum: Exprime poſteà fortiter, & expreſſam decoctionem per laneum colatorium tranſmitte & exprime, vt ſubſtantia in colatorio maneat: colaturam coque ad mellis ſpiſſitudinem, adiectis Zacchari vnciis ij. Quidam in balneo Mariæ ad ſpiſſitudinem coquunt, ne aduratur, quod melius eſt, quemadmodum etiam in duplici vaſe. Purgando deglutiendum cum gutta olei Cinnamomi, aut Aniſi mixtũ & azymo inuolutum, faciendo in doſi periculũ à ſcrup. j. vſque

vſque ad ſcrup. ij. Quidam, quia Rhabarbara per ſe non valde purgant, acuunt totam extractionem cum modico Diacridij optimi, quod nihil nocet.

De Extractione è Maſsis Catapotiorum. Cap. IIII.

Cvm virtutem ſolutiuam ex maſſis pilularum extracturus es, neceſſe eſt, vt prius diligenter diſpenſata ſit maſſa, ſumpta Aloë puriſſima, & aliis medicamentis electis. Deinde recipe quancumque volueris maſſam, & concidas in minutas partes, ac macera per octiduum in aqua pluuiali, ſuccorum Boraginis, Fœniculi ana q. ſ. Coque deinde in vitreo duplici vaſe per integrum diem: deinde exprime per laneum pannum mundiſſimum, qui nullos pilos emittat, & iterum in balneo vel in duplici vaſe ad iuſtam ſpiſſitudinem diligẽter coquito, & forma pilulas minutas. da ſcrup. ij. aut circiter vnum. Hoc modo extracta maſſa eſt puriſſima, tenera, & facilè in manu liqueſcit. Porrò reliquorum purgantium medicamentorum vires ſimiliter exprimi poſſunt. Sed animaduertendum, quòd ſemper ſint admiſcenda in decoctione lenientes & lubrici ſucci, quales prædicti ſunt: & melius multo eſt, vt omnia in duplici vaſe coquantur.

Aloë quomodo optimè lauetur. Cap. v.

ALOEN optimam, fuluam, pellucidam, facile in manu liquefcentem, confringe in partes minutas, & pone in patinam vitream, mundam: & infunde defuper fufficientem quantitatem aquæ pluuialis: diffolue in duplici vafe omnino, & permitte denuò refrigerari. poſteà aufer innatantes, fi qui funt, pilos; & fenfim quod eſt liquidiffimum ad fpiffitudinem in duplici vafe coque. Quod verò in fundo vafis eſt craffiufculum, in alios vfus feruetur.

PARS SECVNDA.

De diſtillatione Oleorum. Cap. 1.

QVONIAM Aromata quædam, & omnium vmbelliferarum herbarum femina ferè conſtant magna ex parte, calida, tenui & aëria fubſtantia: ideò neceffe eſt, vt aliquid de oleaginofa fubſtantia habeant. Nam talem habet mixturam propemodum omne oleum. At cum oleum & pinguedo quæ in fimplicibus medicamentis continentur, duplex fit, quædam monenda funt. Naturæ periti, duplex inuenerunt oleum in fimplicibus medicamentis: Vnum terreſtre, craffum & vifcofum, & totaliter fuo corpori in quo eſt commixtum: quale eſt oleum Nu-

cum,

cum, Amygdalorum, Baccarum Lauri, Seminum Lini, Hyoſcyami, Synapi, Papaueris, & omnia ſimilia quæ in fructuum aut ſeminum nucleis continentur. Hæc autem omnia propter totalem cum ſubſtantia cui inſunt commixtionem inſeparabilia ſunt, nec vllo modo per diſtillationem elici poſſunt. quare vi exprimenda ſunt è ſubſtantia. Alterum tenue, aëreumque eſt, & ſeparabiliter ſuo corpori inhæret: & hoc eſt ſegregabile. Aſcendit enim facilè in diſtillatione, nec difficulter à ſuo cui ineſt corpore decedit. Tale autem eſt quod continetur in aromatibus, Carpobalſamo, Cardamomo, Pipere nigro, Cubebis, Cinnamomo, Garyophyllis, Macere, Nuce moſchata, Ligno aloës. Item quod continetur in ſeminibus vmbelliferarum herbarum: quales ſunt Liguſticum, Angelica, Angelica minor, Libanotis nigra, Magiſtrantia, Paſtinaca, Caros, Cyminum, Ammi, quod appellant Amomum: item Apium, Petroſelinum, Gingidium, Pimpinella, Aniſum, Fœniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per diſtillationem in arena, ita vt tuſa aromata aut ſemina iniiciantur in cucurbitam vitream luto intectam optimè: vna autem vice ad ℔. ij. iniiciantur, & ſint trita ſecundum capacitatem cucurbitæ: infundantur deinde ad vj. lib. aquæ

clariſ-

clarissimæ, ac misceto diligenter. Pone deinde cucurbitam in capellam aptam fornaci, & arena imple, & non attingat fundum, sed intersit arena. Cucurbitæ impone alembicum vitreum cuius rostrum desinat in stanneam vel ferream fistulam stanno intus & foris illitam: ea fistula transeat in obliquum per vas quod habet in se aquam frigidam vt inter distillandum egrediens cum oleo liquor refrigeretur, claude iuncturas accuratè, madefacta papyro vel linteo, & suppone exceptorium. Posteà accende ignem lentum, & vide ne nimium surgat & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam, vt Anisum, propter raritatem substantiæ suæ, simulque viscosum quod habent, largiter ebulliunt, ideò non statim alembicum imponere debemus: sed posteà quàm bullas excitari videris, & vaporem sursum ferri. Quod cùm fiet, depone alembicum, & immisso bacillo agita, ita resoluetur in vaporem spuma, quæ posteà mediocri igne moderari, compesci & excitari potest. Quo facto, impone rursus alembicum, & circumlutato satis, ac distillato sine cessatione, donec conieceris nullum amplius intus contineri oleum: quod visu & gustu statim percipies: nam cum gustu distillantes guttæ non amplius resipient iniecti aromati sapo-

rem,

rem, deſiſtendum eſt ne aroma fundo cucurbitæ inhæreat & exuratur. Deinde ſegrega contentum in diſtillata aqua oleum optimum, quo potes artificio. Porrò notandum eſt, quædam ex his oleis aquæ innatare, quædam fundum petere. Innatant Piperis nigri, & recentis Cardamomi & Aniſi : Fundum petunt, Cinnamomi, Macis & Garyophyllorum &c: vt videtur. Aqua Cinnamomi & Aniſi cùm deſtillantur, lacteum habent colorem, & lacteum hoc paulatim in oleum conuertitur. Reſeruanda autem Cinnamomi eſt aqua, præſertim quæ primò exierit.

Natura & vires Oleorum. Cap. 11.

Foeniculi & Aniſi olea, naturam mirabilem habent: nam in hieme vtrumque concreſcit inſtar butyri, ita vt aſpectu imitentur ſperma Ceti, præſertim Aniſi. nam hoc æſtate media concreſcit aſpectu niueum: reliqua omnia liquida permanent. Reponuntur optimè in loco frigido & puro, præſertim Cardamomi & Piperis. Ea enim omnium tenuiſſimam ſubſtantiam habent, adeò vt neglecta omnino euaneſcant. Vires autem habent earum rerum, è quibus extracta ſunt; ſed multò efficaciores. Nam efficacia quæ vni libræ ineſt, in paucas drachmas contrahitur. Garyophylli enim vnciæ xvj. contrahuntur

in vnciam vnam ſemis, aut duas. Cin-
namomi in drachmas duas ſemis, au
duas. Piperis, in drachmas duas aut tre
vna ſemis. Miſcentur autem in confe-
ctione guttæ x, vel xv, aut xx. libr
Zuccari pro delicatis: ſed infundendum
eſt vltimò cum morſellis, quos facis, ve
orbiculis, optimè miſcendo.

PARS TERTIA.

De Oleo Vitrioli faciendo. Cap. I.

OLEVM vitrioli, quod à quibuſdam Oleum vitæ appellatur, aut melan-
cholia artificialis, nihil aliud eſt, quàm
aluminoſa qualitas, & ſubſtantia ex vi-
triolo per artem extracta, modicoque
ſulfuri mixta. Nam ipſum vitriolum
è quo fit, triplici conſtat mixtura, vi-
delicet multo alumine, modica ærugi-
ne, & pauco ſulphure. Aluminoſa enim
aqua in metallis per æris venas & Mar-
chaſitam diſtillans, æruginoſam qualita-
tem acquirit, & ſulphuri, quod Mar-
chaſitæ ineſt, mixta paulatim concre-
ſcit, aut induſtria ad ſpiſſitudinem co-
quitur: in diſtillando autem aluminoſus
ſus & ſulphureus vapor tantùm aſcen-
dunt, æruginoſa qualitate in fundo re-
tortæ relicta; quo fit, vt hoc oleum alu-
minis, & non æruginis ſaporem ha-
beat. Eſt autem duplex hoc oleum
nem

nempe austerum & dulce. Austerum duplici constat mixtura, scilicet alumine multo & modico sulphure. Dulce verò simpliciter sulphure constat. Nihil enim aliud est, quam liquidum sulphur ex austero oleo extractum. Quapropter gustu nequaquam alumen, sed sulphur æmulatur. Faciendum est autem vtrumque maxima cura & diligentia, adhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: siquidem aptitudo instrumentorum, vt aiunt Chymistæ, magistrum parit. Quapropter sequentes Canones diligenter obseruentur.

Electio Vitrioli. Cap. 11.

CVM plurimæ sint Vitrioli species, operæ pretium est indicare, quæ nam species eius huic operi potissimùm conducat. Et quamuis omne Vitriolum hoc oleum reddat, nullum tamen est ex omnibus præstantius cæruleo aut viridi: quoniam plurimum fugitiui sulphuris obtinet, quo adiuuatur, vt facilius oleum ascendat. Notandum etiam melius esse factitio natiuum Vitriolum, & maximè Vngaricum: aut si huius copia non sit, Gossariense. Eligendum præterea est quod magnis racemis constet, & maioribus cubis concretum sit. Quod autem fractum, minutum & puluerulentum est, veluti inutile non est recipiendum, quemadmo-

dum etiam quod Solis vel aëris iniuria candorem & pulueruleutam canitiem contraxit.

Coctio Vitrioli. Cap. III.

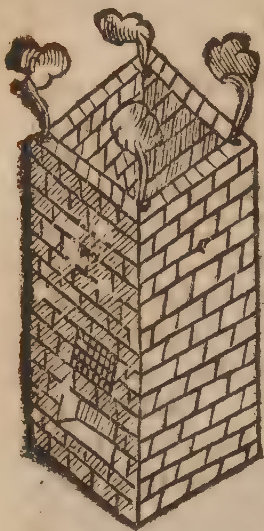
AT quia Vitriolum multum in se habet aquei & excrementitij humoris qui oleum diluit, & non nisi longo tempore & magnis molestiis per distillationem ab oleo separari potest; compendiaria est inuenta via, qua breui temporis interuallo id absumi queat, ne longa mora artifici fastidium pariat. Recipe igitur prædicti Vitrioli ℔ xij. conjice eas in ollam magnam, nouam & optimè crematam: ollam impone fornaci profundæ, supra ardentes prunas: cùm liquefieri & bullire cœperit, spatula agitetur, vt integrum liquefacto misceatur, donec & ipsum liquefiat. Bullire demum finito, vsquequo nullam prorsus bullam amplius excitet, & donec totum densetur. Deinde exemptam è fornace, cum Vitriolo ollam refrigerari permitto, loco neque humido neque ventoso, sed sicco & tepido: postquam refrigeratum fuerit, ex olla eximito, & considera an superficies eius vndique rubescat. nam si rubescit, bonum est signum, & facilius calcinatur, vt iam dicemus.

Cal-

Calcinatio Vitrioli.
Cap. IIII.

EXEMPTVM olla Vitriolum, in minutas partes confringe, & in mortario subtilissimè tere: deinde tertiam aut quartam eius partem in nouam ac bene coctam ollam conjice, ac rursus in profundam fornacem, sicut ante, dimitte, & aliquandiu vrito, donec rufus fiat color. Mox ollam ab igni depone, & moue eam, vt videas notam, an satis calcinatum sit Vitriolum. Nam si in olla fluctuat argenti viui aut liquefacti plumbi modo, & exilientes bullas eiaculatur, satis vstum esse intellige: tunc effunde in magnam & recentem ollam priùs calefactam, & effluet quasi sit liquidum, aut ad modum argenti viui. Quod autem reliquum est Vitrioli, similiter sigillatim, vt calcinetur, vras. Cùm vstum fuerit, commisce rursus optimè in mortario, modestè agitans ne puluerem excites nares & fauces offensurum. Cùm hæc omnia executus fueris, Vitriolum in bilancem ponito, & animaduerte pondus ipsius. Nam si vj. lb. id est, medietas superfuerit, bene omnia facta sunt: sed hæc sufficiant.

De fornace facienda, Cap. V.

MATERIA quæ distillanda est, quomodo præparanda sit, iam indicauimus. Nunc autem dicere de fornace res & ordo postulat: nam si hæc inepta fuerit, frustra omnia fient. Exstruéda igitur est fornax ex lateribus in planum positis, quo crassioribus parietibus ignis facilius & diutius contineatur: fiet etiam quadrata & æqualiter crassa, intusque habeat propemodum duarum spithamarum latitudinem, non tamen omnino, sed dempta tertia parte spithamæ. Extruatur autem hoc modo: Prima & infima cauitas habeat altitudinem semipedis, cui per transuersum imponantur ferramenta satis crassa, vt ignitis carbonibus non inflectantur: secunda cauitas quæ est constituta supra ferream cratem [id est, *vber den rost* habeat duûm pedum altitudinem, & ex anteriori parte foramen, per quod carbones injiciantur. hoc incipiat lateris transuersi crassitudine super cratem. Per mediam deinde cauitatem, in ipso medico

medio inſpicienti fornacem, per tranſuerſum infigatur ferreus axis, quadrangularis, craſſitudine pollicis, qui impoſitam retortam ſuſtineat. In latere deinde ſiniſtro fornacis, relinquatur meatus, per quem retortæ collum exeratur.

Diſtillatio Vitrioli. Cap. VI.

POSTQVAM fornacem extruxeris, eligito retortam capacem, aptamque ante omnia, ex vitro Venetiano aut ſaltem Heſſiaco factam prius vndique luto obductam: in eam conjicito totum Vitriolum, ita vt aliqua pars retortæ relinquatur vacua, quò facilius à Vitriolo ſpiritus aſcendere queant. Mox tranſuerſam & ferream trabem in fornace optimè luto obducito, eique in medio ſuperponito perlutatum teſtæ fragmentum: ſuper id collocabis retortam, ne à candente ferro immediatè diſſecetur, ita tamen, vt in medio fornacis retorta conſtituta ſit, eiusque roſtrum extrorſum modicè pronum promineat, & meatus per quem collum ſuum è fornace exerit, diligentiſſimè luto farciatur atque obſtruatur. Poſteà accipe qninque tegulas, & fac ex iis tectum ſupra fornacem, ſub quo lateat retorta ad eum modum quem depinxi: tectum luto vndique obducatur, quatuor pro fumo foraminibus relictis, in ſingulis an-

gulis singulo, ea amplitudine, vt crassi-
ssimus pollex liberè intromitti & exeri
queat. Fac etiam quatuor conos ex
luto, quibus foramina obstruantur: quo
facto, aplica retortæ orificio receptacu-
culum grande ex vitro Venetiano aut
Hessiaco: quo enim maius idipsum
fuerit, eo liberiùs spiritus recipiet: si
verò paruum fuerit, periculum est ne
spirituum copia distentum rumpatur: in-
funde etiam in retortam aquæ clarissi-
mæ vnc. xviij. aqua enim citò spi-
ritus ad se rapit, & prohibet ne confrin-
gatur receptaculum. Ita applicatum o-
ptimo luto diligẽtissime obstruatur, ma-
gna adhibita cura, ne quicquam in rece-
ptaculum incidat; tingitur enim inde in
rufum colorem oleum. Cùm omnia
hæc feceris, dimitte per integram no-
ctem lutum exiccari: ac si quæ fatiscunt
rimæ luto illinantur: manè deinde per-
lucidum accende ignem, ex puris & ma-
gnis carbonibus, aperto vno superiùs
foramine, per quod fumus exeat, augea-
turque successiuè ignis vsque ad vespe-
ram: quo tempore aperiendum est se-
cundum foramen, & attende diligenter
an appareant spiritus, qui è retorta e-
grediuntur, veluti si quis candidum ef-
flaret fumum: nocte sequente vigili cura
cauendum ne ignis remissior fiat, sed
acrior, paulatim tamen: ita deinde au-
ctum ignẽ in vigore teneas, ac altera die
tertium

tertium aperi foramen, augendo sigillatim ignem, vsquequo etiam retortæ collum candescat. Sequenti secunda nocte auge ignem, & post mediam noctem aperi quartum foramen. Cùm ita in summo vigore ignis fuerit constitutus, videbis spiritus egredi, veluti conglomeratas nubes; qui cùm cessare voluerint, aperi omnes fornacis aditus, & sine intermissione carbones ingere, vsquequo etiam receptaculũ excandescat; studiosè cauendo ne quicquam frigidum aut humidum super retortam aut receptaculum iniuria aut casu decidat. Agenda hæc sunt in loco clauso, quò neque imber, neque ventus ingrediatur: conseruandus autem ignis est, donec nulli prorsus spiritus in Vitriolo relinquantur: quod visu facilè percipi potest. Cùm autem nulli ampliùs egredientur, sine vt per se extinguatur ignis, ac totum opus integrum cum nocte diem quiescere ac refrigerari finito: posteà aufer cum contento humore receptaculum; & repone, donec oleum ab aqua segregabis: tum confractam retortam inspice, & vide an caput mortuum nigrum sit: hoc enim signum est perfecti operis. Est autem caput mortuum exustum in retorta Vitriolum.

Segregatio infusæ aquæ. Cap. VIII.

QVONIAM in receptaculo con-

tinetur vnà cnm Vitrioli oleo aqua, segreganda hæc eſt, vt Vitrioli liquor ſincerus reponatur: ſegregatur autem per distillationem in balneo aut cinere ſubtili, tutius tamen in balneo: quapropter totum humorem qui eſt in receptaculo, in cucurbitam vitream Venetianam aut Heſsiacam infunde, ſuperponendo Alembicum è ſimili vitro factum, quæ bene luto circumlinatur: ſub balneo deinde accenſo igne, paulatim ſine aquam exſtillare, donec habeas vnc. xviij. illas quas infudiſti. Si Vitriolum non bene calcinatum fuerit, plus egredietur: quare vide vt prædictæ xviij. vnciæ ſint bonæ menſuræ. Cùm hoc feceris, refrigerari balneum ſinito, & aquam quæ diſtillauit abjicito. Quod verò in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum eſt Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem, ideò ſecundum ſequentem modum rectificandum eſt, vt clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli. Cap. VIII.

ACCIPE retortam Venetianam aut ſaltem Heſsiacam, antea luto optimo veſtitam: in eam funde quod in cucurbita continetur oleum: retortam pone in minorem fornacem, in capellam quæ pura & lota arena repleatur. Et quemadmodum antea in balneo, ita nunc

nunc in arena diſtilla, paulatim ignem acuendo, vt ſigillatim ex interuallo delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodem vitro factum, ac commiſſuram optimè luto claude, nè quicquam expiret: cùm deinde totum è retorta diſtillauerit, refrigerari ſinito, ac poſteà aufer, & infunde ſenſim in purum vitrum Venetianum, quod habeat anguſtum orificium, ac repone, ceu præſens in multis morbis remedium. Hoc eſt auſterum Vitrioli oleum, cuius vires & naturam nunc indicabimus, quas excellentes & efficaces habet.

Vires eius. Cap. IX.

MERVM ac non dilutum, neque debet neque poteſt intra corpus ſumi: nam propter nimiam acrimoniam, ignis modo interanea, & quicquid attingit, adurit: omnia nempe corrodit præter vitrum & pinguia, veluti ceram, picem, ſeuum, & liquidorum etiam oleorum colorem immutat; præſertim olei Macis, cui ſi miſceatur, ſanguineum reddit colorem. Si etiam in duobus vaſculis contineatur quantumuis frigidum, & repentè ſibi ipſi miſceatur, adeò incaleſcit ſua ſpõte, vt manibus vix teneri queat. In terrã effuſum bullit, quemadmodum etiam pura melancholia: quare etiã melãcholia artificialis appellatur.

Quemadmodum enim melancholia, ita etiam hoc oleum ventriculum confortat, & ad cibi appetentiam inuitat ac stimulat, frigidum ventriculum calefacit, phlegma consumit, crassos & viscosos humores incidit, colicæ ac dysenteriæ opitulatur, sitim ac feruorem interaneorum in febribus extinguit: singultum prohibet confestim, & nauseam ac cibi abominationem auertit; sed temperandum est cum aliis quibusdam. Quare exemplum vnum atque alterum ponemus.

Aduersus Calculum.

℞. Olei Macis
Olei Terebinthinæ clariss. ana guttas xij.
Aquarum Anisi
Fœniculi ana vnc. ij.
Syr. Liquiritiæ vnc. j.
Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Misce omnia optimè, & gusta: si habet acetositatem, quæ dentes non in stuporem trahat, bene est; si non est acetosa potio, instilla adhuc vnam aut alteram guttam, & consule palatum, ac propina securè.

Ad ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha vnc. j.
Aqnæ Cinnamomi vnc. iiij.
Olei Cinnamomi guttas ij.

Olei

Olei Vitrioli guttas iij.
Da ſecurè.

Ad calorem & ſitim in febribus.

℞. Syr. ex ſucco aut infuſione Violarum vnc. j.
Aquarum Cinnamomi vnc. j.
Hordei vnc. iij.
Olei Vitrioli guttas iij. aut iiij.
Miſce, & contrahet puniceum colorem, & ſaporem vini auſteri Cinnamomo aromatiſati.

Ex auſtero quomodo dulce fiat. Cap. X.

ANTEA dictum eſt, Auſterum Vitrioli oleum duplici conſtare mixtura, videlicet multo alumine, & pauco ſulfure. Quare cùm ex auſtero oleo dulce extrahitur, nihil aliud fit quàm quòd ſulfur ab alumine ſegregetur. Eſt itaque dulce Vitrioli oleum nihil aliud, quàm oleum ſulfuris aut ipſum ſulfur in liquidam ſubſtantiam redactum: & hoc proprie oleum dici poteſt: eſt enim pingue vnctuoſumque, quemadmodum ipſum ſulfur quod in oleo, & non in aqua liqueſcit. ſequitur autem modus ſegregationis.

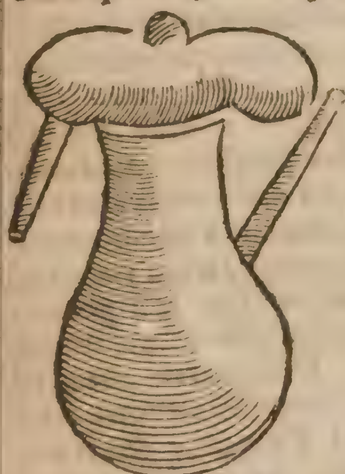
Modus

Modus segregationis.
Cap. XI.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter sublimati vnc. vj. Olei Vitrioli austeri tantumdem, misce in Veneto vitro, & pone in cucurbitam paruam, angusto orificio, & optimè luto orificium claude: dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam cui sit immediatè vi ignis agglutinatum & annexum alembicum, [hoc est, *ein kolb mit einen angeschmeltzen helm*,] cuius figuram subjiciemus: pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiam partem eius cinere obrue: posteà applica recipientem, & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe vnc. vj. vini ardentis, quas infudisti: vt verò tutiùs hoc fiat, pone in balneum Mariæ, sic solum vinum absque oleo ascendet. Cùm extraxeris autem per balneum infusas sex vnc. vini ardentis, pone id quod residuum est, in fornacem, vt arena mediam cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente, eoque non magno applicato, luto iuncturam diligenter claude. Accende deinde lentum ignem, & sensim extrahe omnem humiditatem quæ relicta est in cucurbita, donec nihil humidi amplius in fundo appareat: adhibita semper maxima cura & diligentia, vt ignem ita modereris,

ne

ne ebulliat vſque ad alembici canalem. Nam ſi hunc ebullitio attigerit, ſedari non poteſt, nec prohiberi, quin in receptaculum egrediatur: ac totum oleum corrumpat, ſolet enim facillimè ebullire. Cùm autem ſenſim extraxeris, aufer ſtatim recipientem cum ſuo humore, tum videbis duo contineri in eo, videlicet aqueum humorem, & oleoſum ac pinguem. Segregabis autem vnum ab altero ſtatim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur, nam aqua illa perdit oleum.

Solet autem oleum ipſum plerumque aquæ innatare, maximè ſi infuſum prius vinum omnino per balneum extractū fuerit: ſed ſtatim poteris tactu diſcernere oleum ab aqua. Oleum enim pingue eſt, aqua minimè. Segregatum oleum deinde vſui reſerua.

Einen kolb mit einem angeſchmeltzen helm/ der muſz man ettlich auff der Glaſzhütten beſtellen zu machen/ auſz zerbrochnem Venediſchem glaſz/ oder auſz Heſſiſchem glaſz.

Vires eius quod segregatum est. Cap. XII.

VIRES habet quascumque & Sulfur, sed omnia efficaciùs præstat, quia propter liquiditatem faciliùs penetrat, & ad actiones properat, quod sulfur non potest; quia impeditur à soliditate & spissitudine sua, quo minus penetret. Illud verò amplius potest sulfure hoc oleum, quòd valeat potenter ad omnes in corpore putrefactiones, & præcipuè ad pestem. Ad educendum è pulmone in pleuritide, & peripneumonia, & difficili tussi, pus, & crassos viscososque humores: tutò enim absque omni periculo intra corpus sumitur. Calculum neque in renibus, neque vesica coalescere sinit, exulceratam vesicam sanat. Dosis eius est vna aut altera guttula, aut tres, in vino modico temperatæ. Miscetur etiam rotulis & morsellis è saccharo factis. Diligenter autem reseruandum est. Nam modicum fit ex lib. j. austeri olei Vitrioli, & facilè propter tenuitatem partium euanescit.

FINIS.

EPI-

EPITAPHIVM VALERII CORDI, QVI SEPVLTVS est Romæ in æde D. Mariæ de anima, regione Parionis.

VALERIO *Cordo Simesuso Hesso, Eurici filio, memoria, ingenio, eruditione præstantiss. Doctorum omnium admirationem merito: Qui naturæ obscuritatem & herbarum vires adolescens senibus explicauit: Cùm expleri cognoscendi cupiditate non posset, perlustrata Germania, Italiam adiit, Venetiis in honore habitus, & Romam vix ingressus, subito morbo inter amicorum lachrymas, non recuperabili studiorum iactura, opt. ætate extinguitur, anno salut. M. D. XLIIII. VII. Calend. Octobr.*

Ingenio superest Cordus, mens ipsa recepta est
Cælo: quod terræ est, maxima Roma tenet.

APPENDIX EX SCRIPTIS D. IACOBI SILVII MEDICI PARISIENSIS, PRO INSTRVCTIONE PHARMACOPOLARVM.

DE SINGVLORVM MEDICAMENTORVM SIMPLICIVM exacto delectu, Collectionis tempore legitimo, Repositione commoda, & Duratione eorum.

DE RADICIBVS.

RADICES euellendæ sunt, cùm medicamentosæ sunt maximè. Quæ dos omnibus eodem non inest tempore, sed alio aliæ vegetæ magis sunt: quãquã sunt qui putent omnes radices legendas Autumno, vbi folia deciderunt: alij Veris initio, priusquàm in folia aut caulem erumpant. Omnes tamen integræ sunt, si fieri potest, vellendæ, & vnaquæque in solo & cælo naturæ ipsius maximè familiari, bene nutritę, bene habitę, nõ præ alimẽti copia enormes, neq; ob inopiam strigosæ, tenues, rugosæ: mox aqua lauandæ, & radiculis portionem quandã alimenti repetentibus, & stolonibus etiamdum trahentibus, purgandæ; pòst (nisi vtendi recentibus aliqua in-

incesserit vel cõmoditas vel necessitas) siccandæ, quædam vmbra & vento, vt apij, fœniculi iridis, & quæ aliæ sunt vel minores, vel sicciores, vel rariores, quarum vires sol seu ignis promptè dissipet: quædam contrariæ dictis sole & vento, vel igni siccantur si cælum est nubilum, aut hiems: & sæpè versandæ, ne mucidæ aut putridæ fiant: vt bryoniæ, gentianæ, mandragoræ, rhei pontici. Si verò siccatis cito est opus, patellæ ignitæ impositas sæpè versando siccabis. Quædam item integræ siccantur, vt gentianæ; aliæ in taleolas dissectæ, vt iris; aliç lignosa matrice (sic enim cor Plantarũ Gaza ex Theophrasto vocat) adẽpta, vt fœniculi, petroselini, apij. Deinde reponuntur loco non insolato, non infumato, non humido, nõ puluerulento, sed sublimi, puro, sicco, aut septẽtrionẽ, aut potiùs meridiem spectante, præsertim quando hunc plantæ quædam adhuc humidiores requirunt, modo non flent austri. Eædem quamdiu vegetæ adhuc sunt seruandæ. paruæ scilicet ac tenues & raræ, vt asari, asparagi anno tãtùm, quãuis elleborus vterq; etiam triennio seruari possit, vt magnæ & crassa essentia præditæ, bryonia, rheon Ponticũ, aristolochia, gentiana. Hæc autem tria, colligendi tempus legitimum, repositio cõmoda, & duratio, nõ in radicibus solis obseruãda sunt, sed etiam in aliis plãtarũ partibus,
 atq;

atq; adeò quibusdam animalium aliquorum partibus, vt sanguine hircino, hepate lupi, pulmone vulpis, vesica apri. Propterea Chamepityn, chamædryn, thlaspi, centaurium, polion, hypericum, aliaque florentia capiebat Galenus, theriacen vel aliud medicamentum compositurus, non sole æstiuo siccata, neque dum fructus eorum adhuc crudi & imperfecti sunt. Iubet idem continua speculatione cognoscendum, quando fructus sunt futuri, quando eduntur, quando augentur, quãdo deniq; vigent. Quo tempore potissimùm eos commodè decerpas, & in siccis domunculis repositas custodias, ne à solis radiis vrantur, neq; humiditate à tecto vel muris madefiant. Ob id domo nõ vult subterranea eos reponi, nec aliis vicina, neq; sub tegulis, sed horũ media, quę ostia meridiem spectantia habeat, prope quæ tamẽ medicamenta ne reponas. Omnia igitur legẽda, quãdo summarum sunt virium, & accusandi tum mercatores tum herbarij, qui radices, liquores, succos, flores, germina, fructus extra anni tempus carpunt, & in vrbes conferunt. In quibusdam & astrorum obseruatio valere putatur Pæoniæ enim radix ad epilepsiam legẽda decrescente Luna quibusdã videtur, & Alysson sub æstu Caniculæ vult legi Galenus, vt Æschrion cancros fluuiatiles capi contra rabiem, vnde est herbæ nomẽ, tamquam

tamquam vis quædam illis cõtra rabiem à ſidere accidat, rabiem canibus afferente. Plantas item calidas ex calidis regionibus, & ex harum editis & ſiccis locis, vt Cretæ montibus, præfert Galenus.

De Herbis.

QVÆ priùs in radicibus dicta ſunt de collectione, repoſitione, duratione illarum, ad herbas etiam transferri poſſunt, niſi quòd his ferè recentibus vtimur quibuſdam omnino, vt portulaca, lactuca, bugloſſa atriplice, beta, braſsica, acantho, naſturtio, helxine, mercuriali, viola nigra, intubo, fumaria, hyoſcyamo, mandragora, & alijs permultis. Quibuſdam verò recentibus vtimur, quando his mitioribus opus eſt, vt ruta, mentha, abſinthium, abrotonum, recentes minus calent ob miſtam humiditatem excrementoſam; ſiccatæ verò calidiores ſentiuntur, & fumaria recens minus aluum ſubducit magis ſicca.

Colliguntur ferè cum floribus herbæ, aut ſeminibus, ſic benedictus carduus acanthium putatus, centaurium paruum, calaminthe, chamædrys, chamæpitys, daucus, fumaria, maiorana, polium, pulegium, origanum, ſerpyllum, thymus: aut ſaltem cùm vigent folia magnitudine, odore, colore, præſertim quæ cacumini ſunt propiora.

Siccantur in vmbra magis, niſi ſi

quæ ſcapo ſunt craſſiore, aut folio humidiore, & ob id apto putrere. Vbi probè ſunt ſiccatæ, reponuntur vti radices, ſed minus diu ſeruari poſſunt, ob id quotannis mutandæ

De Floribvs.

FLores vt plantarum partes reliquæ legantnr, cùm maximè vigent, vt capparis in gemma, roſa expandi cœpta, reliqui ferè aperti; ſed haud ita pridem, & ex quibus vis nondum exhalauit, ſiccantur ſole magis minùs, pro varia ipſorum natura: quidam ſiccandos volunt, donec ex ponderibus decem vnicum ſuperſit. Reponuntur, vt alia: quotannis mutentur, quamuis ſchœnanthos etiam decennium efficax ſeruari poſſit: Chamæmelum item diu vegetum eſt ob fortem partium ſuarum miſtionem.

Flores & omnia qnæ iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis nulló ſitu obductis reponuntur.

De Seminibvs.

LEgenda ſunt ſemina cùm ſunt matura, & fructus quibus includuntur maturi. Semina veró quotannis mutare præſtiterit, etiamſi pleraq; diutius ſeruari poſſint.

Vt aptè perennent, charta aut foliis aptè inuoluantur.

DE FRVCTIBVS.

Fructus vt maturi decerpantur necesſe eſt.

DE CORTICIBVS.

Cortices vt recondantur eximere conuenit, cùm herbæ ſuis foliis exuuntur. ſiccantur etiam expurgatæ inibi, locis aſperginem non redolentibus: ſed cùm luto aut puluere ſunt obſitæ, aqua elui debent.

DE SVCCIS.

Χυλὸς, id eſt, ſuccus ex plantis totis vel plantarum partibus conciſis & tuſis, torculari vel manu, vel aliter expreſſus, aqua interdum aſperſa aut vino, aut liquore alio, vel recens vſurpatur, vel vaſe aut loculamento aliquo reponitur, hicque vel liquidus vel ſiccus. Liquidus item aut per ſe ſeruatur, vt vinum, acetum: aut miſto ſale, vt omphacium, oleum: aut ſuperfuſo phialæ oleo, vt ſuccus roſarum, granatorum, limonum, cydoniorum, ſambuci, ebuli, & ſimilium: aut ſole, vetuſtatéue, aut igni per ſe ſiccatur, vt ſuccus glycyrrhizæ, opos Cyrenaicus, ſcammonium: aut coctione cum melle, vel ſaccharo ad iuſtam craſſitiem facta ſole vel igni, vt in plurimis ſyru-

pis audies. Qui verò ſucci ſine melle aut ſaccharo reponuntur, plurimum corrumpuntur, niſi igne diutius cocti, aut ſole æſtiuo vſq; ad mediòcrem craſſitiem ſiccati fuerint. Iidem temporis ſpacio ſicciores euadunt, pluribúſq; annis ſeruati, eò ſiccitatis veniunt, vt balauſticis ſimiliter leuigari poſsint, quales ſunt ſuccus hypocyſthidis, vuæ acerbæ, glycyrrhizæ, centaurij, & alij propè omnes. qui verò ex his lentorem quendam natura habent, dilatantur magis quàm leuigentur, niſi ſiccioribus multis miſta horum parua portio. Portulacæ, ſemperuiui, cotyledonis, & aliarum ſimiliter glutinoſarum ſuccus, præ lentore nimio per ſe nõ poteſt exprimi, quare cum omphacio probè trita herba exprimitur, alij tritas igni lento calefaciunt: alij tritas loco frigido, vt cella vinaria, vimineo vaſi impoſitas in catinũ ſubiectum deſtillare permittunt. χυλὸς etiam, id eſt, ſuccus, ſæpe cũ humore aliquo extractus ex partibus plantarũ, vt ſemine pſyllij, cydoniorum, lini, fœnugræci, lentorem aut velut cremorem & mucorem ſignificat, vnde dictum eſt emplaſtrum διὰ χυλῶν, id eſt, de glutinoſis quibuſdam ſuccis, diuerſum tamen ab eo quod eſt de mucilaginibus, vt in compoſitis leges.

Liquidis medicaminibus denſior materia argentea, vitrea aut cornea conuenit.

nit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accommodatur, & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamentis liquidisque, &c.

DE LACHRYMIS.

Δάκρυον, id est, lachryma, seu humor ex planta sponte sua defluens, siue in gummi aquea res concrescat, siue in resinam liquescat, oleagina eius substantia. Arborum partibus, præsertim truncis à germinatu incisis & scarificatis, etiam resinas elicimus. Accensis autem arboribus resinosis, vt pinu, picea, larice, terebintho, teda, cedro, ex resinosa substantia igni parum siccata fit pix liquida, cui quod supernatat, pissanthum tenui consistentia & facultate est astringente, ob id canitiem sine vlla noxa tardat; vt pisselaum, id est, pix liquida, cum oleo mista. Galenus lib. I. comp. ph. part. Pissasphaltus autem est Mumia Serapionis. Si pix iterum coctione siccetur, Palimpissa dicitur, sicca adeò vt puluerisari possit, qualis est Græca, etiam Colophonia, & Hispana, & Gallica dicta πίσσα βρυτία, lib. 8. comp. ph. part. & Dioscoridi probatur & Lycia. Est etiam Dioscoridi ex iisdem arboribus resina liquida & sicca. Resina omnis calefacit, siccat, tenuium est partium, magis minus.

DE ANIMALIBVS ET EORVM PARTIBVS.

SAnguis hirci quadrimi, bene habiti, aliquamdiu nutriti vino albo, fœniculò, seseli, lauro, & ceteris calculum frangentibus, Augusto mense iugulati, medius effluens (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) vase vitreo receptus, tectus linteo raro, Sole siccatus, etiam cum myrrha, foliis Lauri, & similibus, calculum potentèr frangere dicitur, Tralliano, Auicennæ & ceteris practicis.

Adipem & medullam stanneis vasis recondi conuenit.

Medulla loco sicco & edito, & Septentrionem spectanti reponitur, cum foliis lauri siccis, ne putrescant, aut situm ducant, quæ iniuria in locis humidis Meridiem spectantibus eis accidit: sunt qui reponant bifariam, adipum modo.

ADVLTERIA SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM.

ACacia succo & carne prunorum agrestium repræsentatur, dolo parum malo, cùm vtraq; viribus conueniant.

Aloës crassæ partes & impuræ lotione separata aqua marina & croco Mesuæ adulterantur, sed croci odor dolum aperit. Alij acacia, alij gummi immiscendo adulterãt, tuncq; minus est ad minima

ma friabilis, & odor & ſapor eſt alius.

Ambra, puluere ligni aloës, ſtyracis, ladani, ambræ largioris moſcho in aqua roſarum ſoluto. Sed hæc manuum attritu multo, ceu cera, molleſcit, vera non molleſcit. Platearius.

Amomum, planta amomide ſimili; ſed inodora, ex Armenia delata. ſeminis diſſimilitudo vitium detegit.

Aſphaltum, id eſt, bitumen pice miſtũ Dioſcoridi; licet adulterari non poſſe, vt neque carpobalſamum, neque xylobalſamum, ſcribit Gal. lib. 1. antid.

Ærugo multis modis adulteratur Dioſcoridi: ſed hodie ſincerior videtur. ſi adulteratũ ſuſpiceris, notas ex eo repete.

Æris flos limata æris ſcobe.

Bdellium adulteratur gummi. ſed ita vitiatum minus eſt amarum, & ſuffitu odoratum: Dioſcorid.

Balſamum, id eſt, opobalſamum, vitiatur terebinthina pauco opobalſamo miſta, vel ſine hoc croco orientali, & ſucco foliorum citri, vel oleo nardino. De quo in opobalſamo plura leges.

Bitumen adulteratur pice, vt in Aſphalto dixi.

Caſtorium variè adulteratur; vitium autẽ facilè deprehendes attentus notis quas in vero & laudatiore Caſtorio diximus in partib. animalis medicamẽtoſis.

Coſtus, radice prædura Helenij Comagenij: ſed odor Helenij minus vehe-

 mens,

mens, neque caput tentans, & ſapor minus acer, quam coſti.

Crocus miſto crocomagmate tuſo, flore croci, vel oleo & puluere berſilij, vt vocant: qui fricando dolum detegit, vel ſæpe ſublitu & lithargyro, vel plumbagine ad pondus augendum, vtrumque minus odore vegetum eſt, præterea hoc eſt puluerulentum. Adulterati quoque croci color & odor celeriter euaneſcunt, veri diu permanent. Galenus primo Antidot.

Caſia odorata, corticibus capparis & radicis tamaricis miſtis.

Caphura, gummi Iuniperi, ſed hoc eſt minus odorum & durius, illa eſt friabilis, & odore valentiore. Platearius.

Garyophylli vetuſtate exanimati, vino puluerem optimorum Garyophyllorum habente irrigantur, ſiccantur, foris ſolùm Garyophyllos olent, & vix ad dies decem: molliores ſunt integris.

Carpobalſamum adulterari ſemine hyperici ſimili, quod Petra Palæſtinæ oppido affertur, auctor eſt Dioſc. adulterari tamen non poſſe affirmat Gal. 1. Antidot.

Euphorbium lacte hædino, ſarcocollæ & glutini miſtione conſpurcatur. experientia veri eſt difficilis: nam euphorbium leui guſtu os diu accendit, ita vt omnia guſtata euphorbium reſipiant. Idem iniectum igni odorem

edit

edit fastidiendum, Dioſcor.

Ebur vſtum (quod cur ſpodium vocet vulgus, non video) oſſibus canis vſtis vel albo marmore vſto: id verò grauitate proditur, illud forma oſſis, & linearum deſiderio.

Galbanum mutatur reſina, farina fabarum excorticatarum, hammoniaco, Dioſcorid. ex cuius notis ſincerum deprehendes.

Galanga acris cypero Europæo inſipido, vel ſalſo; vel biſtortæ, vt vocant, radice auſtera: ſi verò dictæ radices aceto puluerem veræ galangæ & piperis habente biduò macerentur, foris ſolùm galangam referunt. Platearius.

Ladanum, ſtercore caprino & puluere nigro, id autem tractando nõ molleſcit, ſed in puluerem abit, modo ladani vetuſtate exucti. Viribus prætereà & odore ladani caret, quod ſic vitiatum eſt.

Laſer omne antequam ſicceſcat, adulteratur ſagapeno, aut fabæ lomento: ſed maleficium deprehenditur colore, odore, ſapore, dilutione, Dioſc.

Lycium quibuſdam amurca, ſucco abſinthij, felle tauri: ſed id à viribus ſinceri multum receſſit.

Læmniam terram ſic adulterant, vt nemo veram à falſa poſſit ſecernere: ſic & Lycium, Indicum, & plurima alia, vt verorum notæ à falſorum notis non exactè diſcerni poſſint.

Ligu-

Ligustici semen adulteratur semine quodam simili, quod facilè gustu discernitur, amarum enim est: alij semen fœniculi aut seseleos admiscentes Ligustii cum dolo vitiant.

Lentiscina resina, id est, mastiche, thuris & resinæ pineæ nucis mistura.

Moschus pelliculis incisis puluere carnis columbinæ siccatæ, sanguine hædino, & pane asso. Si eius certum pondus pelui madenti impositum aliquamdiu sit grauius, est legitimum; si pristinum pondus seruat, suppostititium.

Manna Arabum, saccharo & felliculis sennæ.

Myrrha adulteratur gummi macerato in aqua, in qua myrrha maduerit, Dioscorid.

Nardus adulteratur stimmi, seu stibio cum aqua aut palmeo vino inspissationis ponderisque causa inspirato.

Nardus Celtica adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus ab odoris grauitate vocatur: sed herba candidior, sine caliculo, minoribus foliis, radice nec amara nec odorata, vti vera nardus est.

Opi omnes adulterantur addito sagapeno, antequam inarescant colore, odore, sapore dolus deprehenditur: & quia cum aqua vel saliua non mox soluuntur adulterata, adulterantur etiam furfure & farina, præcipuè καυλίας, id est, qui ex caule

caule defluit, quia dilutior, ῥιζίας verò, id eſt, qui ex radice perlucidior & purior. Quamuis enim radice inciſa aut caule quod effluit craſſum & lentum ὀπὸς, id eſt, liquor dicitur, lib. 6. ſimpl.

Opium, ſemine lactucæ agreſtis.

Opopanax, hammoniaco aut cera, tunc in aqua ſi digitis teratur, non ſoluitur, nec lateſcit vti ſincerum. Dioſc.

Os ex corde cerui cartilaginoſum, ſimili ex maiorum animalium corde.

Opobalſamum tam variè adulterant & aſtutè, vt eius adulteria etiam exercitatiſſimos fallãt. Hæc verò adulteria inuulgãda nõ cenſeo, ne maligni etiam vitient à nobis edocti. Vitiatur miſto vnguento terebinthino, lentiſcino, cyprino, balanino, ſuſino, metopio, melle, vel Cypria cera liquida: ſed maleficium facile deprehenditur. Nã verus liquor in veſtem laneam fuſus, maculam nõ facit, & poſt lotionem notam non relinquit, cùm vitiatus inhæreat. Adhæc merus, lac ſi inſtillatur, coagulat, & in aqua aut lacte celerrimè liquatur, & colore lacteſcit. Alias quaſdã notas apud eundem & Simeonem, ſi libet, legeris potius, quàm apud barbaros hoc ſeculo adhuc legi ſolitos, profunda hominum ignorantia, & magno mortalium incommodo.

Piper longum fraudulenter præparatum, eſt herba quędam flaua, quæ à Xene affertur, aſpectu quidem, non autem

guſtu

gustu macropiperi similis, hæc autem aqua irrigata soluitur, natiuum macropiper insolubile permanet, Gal. lib. 1. Antidotorum. Piper longum verum ex Barbaria affertur: adulteratum verò duplex est, alterum, quod in Alexandria maximè conficitur, alterum herbæ cuiusdam germen. Quod facticium est, si per diem totum in humore maceretur, illico liquatur ac soluitur, lib. 4. sanit. tuend. Illud fortè ex massa subacta aqua, in qua dissolutum aut maceratum sit piper, & in formas effictas coniecta, pòst siccata. Vidi etiam adulteratũ ex germine & velut nucamento betula & coryli.

Pastilli theriaci, ex radice pentaphylli, id est, tormentillæ Venetiis malè componuntur, non ex viperarum carne. Hermolaus in Coroll. Musa.

Phu, radice rusci admista vitiatur, sed maleficium facilè deprehenditur; quia hæc dura est, frangi contumax, & sine vlla odoris gratia.

Pompholyx, taurino glutine, ouillo vel marino pulmone, aut grossis vel quibusdam aliis crematis.

Pentapetalon, Pentaphyllon, Polium, nihil simile habent in plantis, ob id non adulterantur.

Rha-Ponticum, radice centaurij magni. Rhabarbarum examinatur maceratum aqua diebus quinque, posteà siccatum idem minus in crocum tingit, intus

intus nigricat, varietatem in fracturis amisit; densius est, astringit magis: ex aqua verò illa siccata trochisci fiunt regibus.

Ῥῆον cùm viget ac integrum est, valenter astringit, densum est ac conrractum tota substantia, tamen celeriter perforatur. Incolæ regionis in qua gignitur, coctione vires eius in aquam trahunt; deinde rheum siccatum, tamquam integrum sit, nec coctum, transmittunt: sed id rarius est & laxius integro, nullam aut minimam astrictionem retinens. Quantum aliis notis rheon à rhabarbaro differat, alibi diximus.

Sagapenum, succo laseris & galbano, Diosc. id non liquescit, sed verum vino vel aqua affusa statim dissoluitur, Gal. lib. 1. Antid.

Sarcocolla puluerizata est suspecta adulteriis Diosc. à quouis puluere misto, integra eligatur.

Styrax modis multis Dioscoridi adulteratur, sed dolus facilè deprehenditur notis ab eo dictis.

Santala lignis aliis; rubrum bersilio inodoro, flauum & album ligno cedrino odoratiore linguam calefaciente.

Scammoniam lacte tithymali & sarcocolla, vel erui farina, tunc linguam minus valenter pungit & mordet.

Saccharum, intus fæculentum aut

spuma

ſpuma ſucci cannæ eius auctum, tunc in ore vaneſcit, & fractum nigricat.

Turbith gummi diſſoluto quibuſdam radicibus extremis illito; verum autem ſi frangitur, gummoſum eſt intus.

Tamar indi prunis adulterati non ſplendent, humidiores ſunt, ſapore & nucleo prunorum multum à ſemine Tamar Indorum diuerſo.

Thus, pini reſina & gummi, ſuffitum autem gummi flammam non edit, reſina autem in fumum vaneſcit, thus ſtatim ardet, odore etiam maleficium proditur.

Thuris cortex, pini aut nucis pineæ cortice: horum tamen index ignis: nam reliqui cortices ſuffiti, quamquàm incenduntur, ſine odore fumant. Thuris verò cortex ardet, & odorum fumum edit.

Thuris manna, adulteratur cribrata pini reſina, aut polline aut cortice thuris cõtuſo: ſed hæc igne deprehẽduntur.

Hæc abundè fuerint ei, præſertim qui veras ſimplicium ſincerorum notas, ex noſtro libro ſimplicium primo accuratè didicerit. Nam cùm rectum ſui & obliqui ſit index, vt initio ſecũdi docuimus, & in vno quoq: rerum genere quod perfectiſſimum eſt, idem ſit ſimplex ac vnicum. Id ſi cognoueris, alia ei cõgeneria aut etiam arte affinia nullo negotio ſecreueris.

SIM-

SIMPLICIS ALICVIVS NOMINE ABSOLVTE SCRIPTO, QVID ACCIPIENDVM.

IAM tradamus ſimplicis alicuius nomine ſcripto abſolutè & ſine determinatione ſexus, coloris, magnitudinis, figuræ, loci, temporis, vel notarum probitatis aliarum, vel partis eius ſimplicis, radicum, foliorum, florum, ſeminum, &c. quódnam ſit eligendum: nam pro variis ſcopis varia, ſed in ſcopos efficaciora deligimus: Quam in rem te iuuabit noſtra ſimplicium per locos communes deſcriptio. Quæ enim radicibus ſolis ſunt efficaces plantæ, illarum nomine radices veniunt: quæ foliis, floribus, fructibus, ſeminibus, cortice, ligno, liquore, ſucco, gummi, ſunt vtiles ac medicamentoſæ magis, dum plantæ nomen effertur, partẽ eius vſurpari ſolitam elige. Quum verò pluribus ſuis partibus ad res etiam varias valent, quibus ſit opus coniecta ex partium illarum facultate & affectus natura, & medicamenti conſtituendi forma, vt ammi, aniſum, apiũ, carum, onicus, cuminum, gith, lybiſticum, naſturtium, pſylliũ, ſeſeli, ſtaphis agria, ſemine ſunt præſtantiora, idq́. ſolum illarum nomine intelligendum, in aliis multis ſimiliter.

Aniſum, Cretenſe, lib. iiij. ſanit. tuend.

Agnus, id eſt, flos eius aut ſemen, licet folia etiam ſint vtilia.

Agaricus albus & femineus.

Aloë, id est, succus eius, aloë Indica lib. 9. simplicium in diphryge.

Alumen scilicet scissile, quia præstantissimũ, lib. compos. pharm. gen. primo.

Acetum, ex vino, non hydromelite vel cereuisia.

Aristolochia, pro re proposita explicanda est: rotunda enim cùm multùm tenuare crassum humorem, tergere vlcera, digerere ex vtero; longa autem, cũ mitiora hæc volumus. Clematitis autem quia fragantior in vnguentis expetitur.

Amomum, Scythicum lib. 8. comp. phar. part.

Ammi, Illyricum, lib. 9. eiusdem: Ægyptium alij laudant.

Balsamum, opobalsamum potius intelligendum, quàm carpobalsamum aut xylobalsamum, lib. 2 comp. phar. part.

Bryonia, alba, quia efficacior, quàm nigra.

Buglossum, vtrumque foliis & flore efficacius, radice tamen non inutile.

Casia vel cassia in libris Græcorum, Cassia syrinx optima, & cinnamomo viribus & toto habitu finitima. In libris Arabum eadem lignea dicitur: altera verò fistula his dicta ponitur, cùm medicamentum est purgatorium.

Cardamomum, maius.

Capparis, cortex radicis.

Centaurium, minus in purgantibus medi-

medicamentis: in ceteris maius dictum à facultate multiplici & efficaciore.

Calaminthe montana, quia efficacior quàm domeſtica.

Coſtus, amarus, cùm ſubamarus & valde acer ſolum nominetur, dulcem tamen neſcio quem Arabes inuexerunt.

Cypreſſus, id eſt, nuces eius in aſtringentibus medicamentis: lignum aut folia in diureticis.

Cinnamomum optimum, de quo in ſimplicibus abundè.

Corallium, rubrum.

Cuminum, Æthiopicum, lib. 4. ſanit. tuend.

Daucus, agreſtis, nam ſatiuus paſtinaca eſt, alimentum verius, quàm medicamentum.

Elleborus, niger Meſuæ, quia ſalubrior: albus Galeno Aph. 1. lib. 5. Obſerua igitur an compoſitio ſit Arabica aut Græca. Elleborus vterque & helenium ex locis editis præſtant.

Eruca, ſilueſtris quia efficacior hortenſi.

Epithymum, Atticum melancholiam ex ventriculo purgat: id in Græcis compoſitionibus vſurpandum, in Arabicis Arabicum.

Fœniculus, ſemẽ, ſed in collyriis ſuccus foliorum aut radicum.

Galla ſolida, efficacior quàm perforata.

Gummi, Arabicum; id enim omnium perfectissimum, vel Plinio auctore.

Gluten, mastiche, ceteris glutinis efficacius, vt vitrũ etiam glutinet, quibusdam intelligitur: aliis ichthiocolla: aliis taurocolla magis placet glutinis nomine.

Hyssopus, montanus hortensi melior, vt calaminthe montana efficacior domestica. Hissopum Cilicium Diosc: Creticum verò Archigenes, apud Gal. lib. 8. comp. phar. part.

Hyoscyamus, albus, seu album eius semen, quod tamen interdum exprimitur, frequentiùs tacetur.

Iris radix ireos Illyricæ veteribus, nunc pharmacopolarum ignauia Florentina vsurpatur, cùm illa per Venetos facilè haberi queat.

Lupinus, amarus, nam dulcis esculentus est, vt ille amaritudine per macerationem in aqua deposita.

Lactuca, semen, præterquàm in victus ratione, vbi herba potius intelligitur.

Lapathum, oxylapathum efficacius rotundo.

Lythargyros, auri, tamen lithargyros chrysitis aliquoties in lib comp. phar. Gal. legitur.

Mastiche, Chia; lib 7. met. & alibi passim. Ægyptiam tamen ac recentem ob id pinguissimam laudat, lib. 2. ad Glaucon.

Marrubium, album præstantius nigro.

Mel,

Mel, apum: alterum, aëromeli seu mel aërium & roscidum.

Margaritæ, solidæ meliores perforatis, nisi etiam sint flauæ, obscuræ, solidis pares.

Medulla si non additur cuius animalis, & valens futurum est medicamentum, ceruina miscenda valentior, quàm vitulina, lib. 6. comp. phar. part.

Nuclei, pini, oliuæ. dactyli autem Auicennæ.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Opium, Thebaicum, Galenus lib. 7. simpl. & post eum omnes.

Petroselinum, Macedonicum & in hoc Astreoticum, & huius semen maximè in vsu est, lib. 8. com. phar. part.

Pruna, si aluus deiicienda est, Damascena, & Hispana seu Iberica, hodie Augustana & Cathalaunica Italis dicta, sunt multo præstantiora, vel si qua his similiter sunt pinguia, dulcia. Si ad cohibendum & astringendum sit medicamentum, Damascena immatura, vel potius quæ Iorana nobis dicuntur S. Iuliani & Turonica.

Papauer album, semen.

Piper, album, quia acrius, & linguam magis pungit, quàm nigrum, à quo per adustionē vis exhalauit, Gal. lib. 8. simpl. sed album id maturum intellige. Nam album ex macropipere in racemū granatim dehiscente, recens factū, minus

acre, & macropiperi facultate proximum, quale apud Serapionem est accipiendum.

Pix, liquida in suppurantibus & tergentibus: sicca, in siccantibus vnguentis epuloticis & glutinantibus, Galeni lib. 7. simpl.

Pæonia, mas seu eius radix vel semen, Manardus ætatis nostræ medicus longè doctissimus in epistolis.

Polypodium, quercinum vulgò vsurpatur: murale, & à saxis prætulerim cum Narbonensibus quibusdam, quod frequentissimum, & pro quercino omnes venditant, nisi si quando astrictione opus est, qua ratione hederam quoque quercinam nonnullis expeti audio.

Quatuor emollentia { *malua*, *althæa*, *viola nigra*, *acanthus, id est, branca vrsina.* }

Quatuor semina {
- Frigida {
  - *Maiora, melonū, cucumeris, cucurbitæ, citrulli.*
  - *Minora, lactucæ, portulacæ, intubi, cichorij.*
- Calida {
  - *Maiora, cumini, carui, anisi, fœniculi.*
  - *Minora, apij, dauci, ameos, amomi.*

Quinque radices vreticæ, apij, petroselini, asparagi graminis, rusci.

Resinarum primas non iniuria meruit lentiscina, id est, mastiche; inter alias

verò

verò præfertur terebinthina, quia melior quàm colophonia, & fricta dicta, aut illius loco ponitur laricea dicta, terebinthinæ propè ſimilis, Galen. lib. 1. comp. phar. gen. Recentioribus verò pinea intelligitur.

Ruta, folia rutæ agreſtis: Græcis verò folia rutæ domeſticæ. Illam verò & illius ſemen, moly, vel heſanum, vel heſaſa, vel cum Syris, apud quos naſcitur, Hermola fere vocant.

Roſa, rubra recens in purgantibus, ſicca in aſtringentibus.

Raphanus, ſilueſtris.

Roſmarinus, folia; interdum flos, quem neſcio cur hodie vulgus ἄνθος, id eſt, florem abſolutè appellet.

Rhus, cortex fructus ſumach dicti.

Stœchas, Stœchados Arabicæ flos.

Styrax calamite: nam liquidus vulgò dictus eſt myrrha ſtacte, ſi verus ſit.

Santalum, flauum.

Spicæ nardi, Indicæ.

Sulfur ἄπυρον, id eſt, ignem non expertũ ſeu viuũ, eſt nobiliſſimũ, ad quædam extinctũ ceu nobis familiarius præfertur.

Σχοῖνος, id eſt, iuncus: pro ſchœnu anthos.

Tres flores cordiales, { *violarum* / *bugloſsi* / *boraginis* }

Thymum, Atticum, aut ex editis locis & ſiccis, lib. 4. ſanit. tuendæ

Viola nigra ſeu purpurea, vulgo Martia & quadrageſimalis, quod in ea tempora flos ferè incidat, & eadem recens ſi haberi poteſt: nam ſicca inefficax.

Zizipha, id eſt, iuiubæ, recentia & bene matura, aut ſaltem integra, non putria aut vetuſtate exucca, quod illis poſt ſextum menſem ferè accidit.

Si quæ ſingula in ſingulis regionibus ſunt præſtantiſſima & laudatiſſima.

Alumen, Mileſium.

Agaricus, Ponticus Andromacho iuniori in Theriaca.

Myſi, Cyprium.

Nitrum, Berenicium.

Sinon, Syriacus.

Cuminum, Hiſpanum, alibi: Æthiopicum, melius Ægyptio.

Aniſum & Thymum & alia plurima, Cretica, lib. 4. ſanit. tuend in diatrion piper, & diacalam.

Meon, Hiſpanum & Macedonicum.

Ariſtolochia, Pontica, & hac melior Cretica, lib. 10. comp. phar. part.

Phu, Ponticum.

Caſtorium, Ponticum.

Daucus, Creticus, ſemine & radice bonus: ceteri ſolo ſemine.

In Dicæarchia, quæ nunc vocatur Puteoli, ærugo, ceruſſa, æs, ſquama æris, & alia nonnulla. Romæ argenti ſpuma fit optima, ex Sicilia item, magna Libya &

Creta

Creta quotannis multo præſtantiſſima Romam afferebantur.

Hucuſque Siluius.

DIARIVM PHARMACORVM PARANDORVM ET SIMPLICIVM LEGENDORVM,

A

MATTHIA LOBELIO collectum.

IN vniuerſum annum optimè inſtructurus officinam Myropola per dies & menſes operariis famulis & officinæ caculis iniungit quæ facienda ſunt; quia nonnulla medicamenta omni tempore parari nequeunt: quorum quidem aliqua ſi concinnari poſſent; tamen non debent, quia omnia ſimplicia ſuo tempore & in ſummo virium vigore (vt ſcitè Dioſc. & Gal. docuere) colligenda, recondēda, præparanda, & aliis miſcenda. Nonnulla verò quouis anni cardine, ſolo & cælo, vel minori ſūptu præparantur & miſcentur. Exemplo igitur ſūpto ab iis qui opera locarūt, exordiū ſumemus.

IANVARIO.

MENSE primo & anni primis diebus perluſtranda quæ ſuperſunt valida & integra in officina; vt vitiata, carioſa, antiquata & deprauata & putrefacta abiiciantur; vt & quæ deſiderantur,

 inue-

inueniantur, & absumpta restituantur.

FEBRVARIO.

QVAECVMQVE imperata sunt mense Ianuario, fieri possunt hoc & sequenti mense. Et circa finem in regionibus calidis, in quibus omnia præcocia sunt, collige Violas ad syrupi præparationem; Conseruationem siue Conditum, ad Oleum: & ad pulueres cordiales siccatas seruandas; quas & tardius colligere potes vt sicciores sint, & calor maior adsit ad siccandas eas.

Collige item Keyri.

RADICES COLLIGENDI TEMPVS.

Circa finem Februarij, initio Martij, & primo Vere collige radices in varios vsus, priusquam vis in folia erumpat.

Censuit tamen Dioscorides omnes incipiente foliorum defluuio esse legendas, & cælo sereno, cui in quibusdam Gal. Auicenna & Mesues consentiunt, in aliis diuersa sentiunt.

MARTIO.

RADICES quouis anni tempore colligi possunt quæ hominum cultu & satione crebra in omnem anni partem vegetæ incidunt: quales ferè sunt hortenalimentosæ. vt,

Apij vulgaris
Buglossi vtriusque
Betæ
Lactucæ
Intubi
Oxalidis
Raphani
Napi
Pastinacæ
Sisari
Cepæ
Porri
Allij.

Et præter has erraticæ,
— *Dauci*
Gingidij
Caucalidis

Ari
Dracunculi
Cyclaminis
Periclymeni
Cotyledonis.

Nam hæ quinque vt bulbosæ quædam aliæ, etiã æstate siccatis foliis plenæ sunt, & frequenter Autumno regerminant, alimenti pinguis & crassi copia.

Siluius. Quæ verò solius naturæ sponte crescunt, aut semel à nobis tempestiuè seruntur aut plantantur; fere sunt optimæ, solo aut vere, aut (vt dixi) autumno, paucissimæ æstate aut hieme. Quin & hæ quas multis anni partibus communes diximus, sunt præstantiores, cùm tempestiuè satæ adoleuerunt & vigent: aliis verò temporibns ignauiores; quando vi quadam & holitoris opera & irrigatione coguntur adolescere sub cælo sibi parum propitio; quale æstiuum est ac autumnale & hiemale. Sic vere ipsò quando primùm germinare incipiunt, nobis leguntur in annum:

Enula	*Althæa*	*Iris*
Acorus	*Symphytum*	*Ruscus*

Aspara-

Aſparagus
Petroſelinum
Apium paluſtre
Fœniculum
Bryonia
Agrimonia
Meum
Phu
Cyperus
Rubia, quæ potius autumno
Saxifraga
Eringium
Tormentilla
Pentaphillon
Pæonia vtraq.
Polipodium
Gramen
Lilium
Alni nigræ radicis cortex.
Hyoſcyamus
Angelica vtraque
Anonis
Aſarum
Aſclepias
Biſtorta
Betonica
Bugloſſum
Carlina
Garyophillata
Centaurium maius
Chelidonium vtrumque
Cotyledon
Cynogloſſum
Dictamnus albus
Elleborus niger
Eſula maior
Farfara
Filipendula
Filix
Filix florida.
Gentiana
Iarus
Aron
Imperatoria
Lepidium
Mandragoras
Narciſſus
Nymphæa
Radix caua
Capnos Plin.
Rubus
Scrophularia
Petaſites
Petroſel. Macedon.
Peucedanum
Pimpinella
Piſtolochia
Pitiuſa
Cortex rad. Populi
Py gillũ Mariæ
Orchides
Raphanus ſyl. & Ruſticanus
Muſcus arborũ
Cort. rad. Sambuci
Rad. Ebuli.
Cortex rad. Fraxini
Cortex rad. Lauri.
Cortices arborum.

HER-

HERBAE ET FLORES.

Viola Martia ad
Syrupum
Conſeruam } *in regione temperata.*
Oleum
& cordiales confectiones.
Keyri.
Aquæ deſtillantur ex violis & herbis hieme vegetis, vt Aqua
Vmblici Veneris
Mandragoræ
Semperuiui
Capill. Veneris.
Adiantum omne,
Aſplenium, Phyllitis.
In regionibus calidis Syr. ex herbis recentibus parari poſſunt, vt:
Capillorum Veneris ſimplex & compoſitus
Grana hederæ arboreæ
Oculi Populi.

APRILI.

Quæcumque omiſſa Martio menſe, initio Aprilis parari poſſunt.
Keyri Primula Veris
Narciſſi flores ad oleum
Cochlearia Orchides Saluia vita.

MAIO.

Quæ prætermiſſa ſunt menſe Aprili, fiant initio Maij,

Diſtil-

Distillentur herbæ quæ ad statum peruenerunt.

Herbæ quæ iam caulem producunt, & semen edunt illo mense, conseruantur ad Theriacam vel aliam compositionem. Reponantur in altiori parte domus.

Vnguenta ex succis fiunt.

Emplastra ex succis herbarum parantur.

Conseruationes ex plantis.

Colliguntur.

Absinthij coma ad conser.

Eupatorium ad succum.

Paludapium
Daphnoides
Cichorium
Fumaria
Genistæ flores
Lactuca syl.
Serides
Lens palustris
Leucoia
Lichen
Mezereon
Napi semen
Plantago
Lupulus
Tamariscus
Thlaspi semen
Vinca peruinca
Bugulæ
Asplenium
Phyllitis
Borago
Buglossum
Bursa pastoris
succus
Limonium Germanicum
Sem. Pyrolæ
Ophioglossum
Pulmonaria utraque
Rosæ
Rosmarini flores
Flor. Sambuci.

IVNIO, & initio IVLII.

Abrotonum
Agrimonia
Alchymilla
Altercum, siue Hyoscyamus
Althææ flores & folia
Anethum
Anthemis utraque
Artemisia
Asari folia
Ballotæ
Calamintha montana

Calen-

Calendula stillaticia
Carduus benedictus
Cassitha
Centaurium minus
Chamædrys
Chamæpitys
Rosa in regionibus temperatis
Syr. Ros. cōser. oleum, vnguentū, succus
Betonica
Brassica marina
Botrys
Branca vrsina
Cari semen
Coriandrum
Epithymū & Epithymbra
Equisetum
Euphrasia
Galega
Genista semen
Gratiola
Hypericum
Hyssopum
Iacobæa
Labrum Veneris
Laurus
Lysimachia lutea
Maiorana
Marrubium
Marum
Matricaria
Melissophyllum
Mentha
Mentastrum
Mercurialis
Millegrana
Nepita
Numularia
Origanum
Papauer Rhœas
Opium
Parietaria
Parthenij siue
Cotula flores
Periclymeni flores, & fructus, & folia.
Petroselini Macedonici semen
Phlomos
Pilosella
Polium
Polygoni aqua & succus
Portulaca succus & stillaticia
Ros solis
Ruta vtraque
Sabina
Saluia
Sanicula
Satureia
Serpyllum
Scordium
Verbena
Veronica.

IVLIO.

In regionibus temperatis quæ prætermissa sunt Iunio, facienda.

Quæcumque Solis feruorem requirunt, paranda, vt Theriaca, quæ in cali-

calidioribus regionibus parari ſolet, Iunio menſe, vbi omnia ſunt præcocia.

Parantur Trochiſci Aliptæ moſchatæ, quia molleſcunt Ladanum & Styrax, ſi Soli exponantur.

Quòd ſi quis eo tempore hæc neglexerit aut prætermiſerit, licebit aquam roſaceam addere calidè; & vi caloris liqueſcant; (ſicuti balneo) quod melius eſt, quia illa longa inſolatio exſoluit vires odoratorum.

Apud nos quia ſemina ſeriùs matureſcunt, inſolatio & fermentatio Theriaces poteſt iuuari & accelerari in balneo, vel hypocauſto.

Colligenda

Abſinthium
Abrotonum
Ageraton
Coriandrum
Dauci Cretici ſemen
Sem. Petroſelini
Hydropiper
Pulegium vtrumque
Lauendulæ flores
Liguſtici ſemen
Sem. Seſeli Maſsilienſis
Sem. Lithoſpermatis
Lupinus
Sem. Maluæ
Flores Meliloti
Sem. Anethi
Morus
Orobus
Capita & Sem. Papaueris vtriuſque
Pſyllium
Ribes
Sophiæ ſemen
Tanacetum.

AVGVSTO.

Quæcumque neglecta aut omiſſa ſunt præcedente menſe, fiant Auguſto.

Col.

Collig.

Althææ semen
Sem. Cataputiæ
Cnici semen
Cornus
Cynosbatos fructus
Dauci vulgaris semen
Cucumis Elaterij
Rhamni Carthartici sem.
Polium
Ricinus
Spica Lauendulæ
Tribulus aquaticus
Fraxini semen
Milium
Flos Nymphææ
Petum Melpeti
Omphacium
Prunus syl.
Sem. Sambuci & Ebuli
Momordica
Scordium
Seseli Æthiopici seme.
Sem. Hyoscyami

SEPTEMBRI & OCTOBRI.

Antiſpodium è Myrto & Cydonio
Cortices Caſtanearum
Cotonea mala Halicacabum Meſpilus
Rhamni cathartici ſemen
Radices nonnullæ omiſſæ Vere nouo. vt, Iridum Pæoniæ Acori.

NOVEMBRI & DECEMBRI.

His duobus menſibus, Nouembri videlicet ac Decembri, eadem erit ratio; ſi modo in eis contigerit eiuſmodi cæli temperies, vt radices adhuc validæ nulla vel frigoris vel niuis tempeſtate concutiantur. nam ſæpe iiſdem menſibus contingit, vt ſine vlla cæli iniuria Phar-

 macopœis

macopœis quod reliquum est radicũ in hortis remanentium, æquè ac in præcedentibus, colligere liceat.

Sequuntur & nonnulla purgantia medicamenta M. Lobelij.

ALIQVOT MEDICAMENTA COMPOSITA HABERE IN PROMPTV OPERAE PRETIVM.

DOLVM esse si quis compositis vtatur; Villanouanus dixit, vbi in promptu habentur simplicia: Duabus tamen de causis nonnulla composita pharmaca non minus vtilia quàm necessaria sunt. Prima & potissima, quotiescumq; præcipites implicati morbi, eorumdéq; seuissima symptomata adeò vrgent, vt noua medicamenta, magistralia vocata, repentè per otium cõcinnare nõ liceat. Secunda, quia multæ comprobatæ, & vsu & ratione receptæ compositiones fermentatione egent; vnde noua & optata exoritur facultas; quandoquidem simplicia quouis loco, cælo & solo, ad manum esse nequeunt; ideò quo tempore maximè vigent, in annuum vsum ex his composita nonnulla medicamenta præparari, permisceri & asseruari operæ pretium

pretium est, vt Theriaces compositio, Mithridatica, Philonis antidotus, & hujusmodi His rationibus ductus, quia medicamento purgante indies vtendum, aliquot tuta eaq; pauca pharmaca composita, blando nulloque labore euacuantia, singulis humoribus dicata, nobis elegimus: quibus diu felicissimè vsi sumus, & ex duabus tribúsve compositionibus vnam fecimus, ne mole & copia compositionum obruamur; quæ diu in officinis asseruari solita, sæpe putrent, non sine Pharmacopœorum & ægrotantium dispendio.

CHOLAGOGVM ROSATVM CLEMENS, OMNI AETATI VTIle, *ori, ventriculo & visceribus gratum, febribus & effectibus biliosis aptum. Respondet Electuario Rosato, & Elect. è Prunis solutino.*

℞. Succi Rosarum rub. ℥ xv.
Sacchari albi ℥ xxx.
Mellis candidi despumati ℥ vj.
Prunorum ℥ xx. quæ exhibent pulpæ solidiusculæ ℥ xvj.
Passularum à stipitibus mundatarum ℥ xij. quarum pulpa solidiuscula est vnciarum vj. Pruna & Passulæ coquantur separatim ad mollitiem ex decocto sequenti, & per setaceum cernantur.

℞. *Cichorei totius*
Boraginis Acetosæ
Polytrichi, vel Adianthi } ana m. iij.
Enduiæ
Hordei integri m. j.
Glycyrrhizæ mundæ ℥ j. ß.
Florum violarum
Boraginis ana m. j.
Anisi ℥ iij

Fiat omnium decoctio in s. q. aquæ ad ℔ iiij. In cuius colatura coque in vase occluso Pruna & passulas. In residuo infunde, coque leniter

Seminis Psyllij
Quatuor seminum frigid. maiorum
Sem. Lactucæ } ana ℥ ß.
Oxalidis
& Portulacæ contusorum
Dissolue G. Tragacanthi ʒ j. ß.
Saccharum, Mel & Succus rosarum coquantur ad Electuarij solidiusculi consistentiam: deinde pulpæ & emulctiones seminum addantur, iterumq; coquantur lento admodum igni; tum demum insperge pulueres.
Cinnamomi electi ℥ ß.
Santalorum rub. ℥ j. ß.
Santal. alborum ʒ vj.
Garyophyllorum
Surculorum vel foliorũ Lentisci } ana ʒ j. ß.
vel Garyophyllorum ʒ ij. ℈ j.
Macis ℈ iiij.

Adde denique singulis lib. siue ℥ xij.

huius

huius Electuarij, Scammonij optimi ℥ j. cocti in ℥ j. ß. Succi rosarum lento igne vel cineribus calidis, quemadmodum coquitur à Mesue in suo Elect. Rosato.

Tota compositio est librarum v. & ℥ v. Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. v. & vj.

Si velis minus purgare, vtere minori dosi, medicamenta enim validiora minori dosi assumpta, debilia sunt.

EXTRACTVM MELANAGOGVM SANGVINEM DEFEcans, *& serosa excrementa euacuans, omnibus cutis & cuticulæ vitiis, lepræ & elephantiasi conueniens, siue à bile, siue à pituita salsa. Spleneticum & Hepaticum medicamentum efficax.*

℞. Succorum rosarum rub. defecatorum ℔ ij.

Suc. fumariæ
Lupulorum
Boraginis
Pomorum dulcium
Mercurialis
Endiniæ vel Cichorei
Vini albi } ana ℔ ß.

Quibus decoque sequentia in balneo operculo occluso.

℞. Polypodij recentis, & adhuc viri-

dis è quercu vel fraxino ℥ vj.
Foliorum Senæ mundatorum ℥ ix.
Summitatum & florum Thymi, Cassithæ & Absinthij } ana ʒ vj.
Radicum Lapathij acuti virentium, Helenij Ebuli, vel Corticis radicum Sambuci Corticis rad. Fraxini & Populi nigri } ana ℥ j. ß.
Capillorum Veneris vel Polytrichi Asplenij Chamædryos Chamæpityos } ana m. j. ß.
Florum Chamæmeli Romani & Cotulæ fœtidæ siue Parthenij ana m. j.
Seminis Cnici ℥ iij.
Sem. Anisi Fœniculi Carui } ana ʒ vj.

Contusis, infusis, decoctis, expressis & transcolatis infunde
Agarici candidissimi & leuissimi
Hermodactylorum, &
Pulpæ Colocynthidis ana ℥ j.
Omnium Myrobalanorum ana ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi Schœnanthi Macis Galangæ Garyophyllorum } ana ʒ j.

Iterum expressis & defæcatis percoquantur lento admodum igni cum mellis candidi ℔. tribus ad mellis vel Electarij liquidi crassitudinem. Addendo

do singulis ℔. Scammonij præparati vel cocti in succo Rosarum, vt antè diximus, ℥ ß. pul. Gummi Arabici ℈ j. Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. & vj.

Extremis morbis adjiciuntur vniuersæ compositioni
Hellebori albi
&nigri ana ℥ ß.

CATHARTICVM HYDRAGOGVM.

℞. Radicum Graminis ℥ vj.
Rad. Asari ℥ j.
Granorum Hederæ arboreæ ℥ iiij.
Garyophyllorum Galangæ tenuis
& Cinnamomi ana ʒ ij.

Coquantur ex arte, vt dixi modò in f. q. aquæ mulsæ, & ℔ j. vini albi, ad ℔. j. Colaturæ adde Succorum rad. Iridis & Brassicæ marinæ ana ℔. ß.
Succorum Chamælaæ & Thymelaæ } *densatorum, vt docuimus capite de Chamælaa, ana* ℥ iij.
Vel eorundem vice in regionibus frigidis quæ carent vel non abundant Chamælæa Thymelæa, sume
Extracti Laureolæ vel Gratiolæ ℥ j.

Percoquantur igni lento cum sacchari ℔. j. ab igne vbi abstuleris, adde

pulueris radicis
Mechioacæ ℥ j. ß.
Tartari albi ℥ ß.
Macis ʒ ij.

Datur ex aqua Graminis & mulſa à ʒ iij. ad ʒ iiij. cum pari quantitate Melanogogi.

DIACNICVM CVM CITRO SOLVTIVVM PHLEGMA-

gogum & Hydragogum, quartana febre affectis, vt ſi quod aliud, vtiliſsimum. Reſpondet Diacarthamo & Electuario è Citro ſolutiuo Monſpelienſium.

HAEC *Compoſitio à Cnico ſiue Carthamo nomen accepit, tamquam præcipuo agente: meritò igitur* ℥ iiij. Medullæ ſeminis Cnic. *cum Rondeletio legendum, pro* ʒ iiij. *(vt deprauatè habent omnia exemplaria) cenſemus. Ad hæc Cnici ſemen omnium viſcerum obſtructiones reſerat; colluuiem propellit, & pituitam purgat egregiè.*

Recipit autem Medullæ ſeminis Cnici ℥ iiij. vel eius loco ſume ſeminis Cnici boni & pleni ℥ xiij. ʒ vj. ℈ ij.

(ex ℈ j. autem ſeminis habebis G̈ vj. medullæ)

Contundantur, & fiat emulſio ex aqua mulſa, vel iure gallinacei, vt docet Dioſcor.

Conſer. Corticis Citri* melle conditi

Conſer. Violarum &

*ad deterſionem pituitæ.

Flo-

Florum Boraginis ana ʒ x.
Carnis Dactylorum vino albo maceratorum ℥ j.
Pul. specierum Diatragacanthi frig. ℥ j. ß.
Turbith ℥ j. ʒ vj.
Diagridij vel Scammonij ℥ j.
Zingiberis albi ʒ ij.
Hermodactylorum ʒ iiij.
Spiritus Anisi, vel
Fœniculi Cochlearia tria
Mellis optimi despumati ℥ xij.
Sacchari albi ℥ xx.
Terenda terantur & permisceantur.

ANTIDOTI DIAPHOENICI MESVAE EMENDATA DESCRIPTIO.

℞. Dactylorum Cheyron, id est, è Chayro oppido, non Cirrhon siue fuluorum, vt malè ex Græco vertit Ruellius, nonnullas officinas secutus ℥ xij. & ß.
Macerentur vino * albo loco tepido ad mollitiem, terantur, cernantur per cribrum. *Rondel.
Pinearum non penidiorum aqua hordei mundatarum & infusarum ℥ v.
Turbith optimi ℥ iiij. ʒ iij.
Amygdalarum dulcium purgatarum ℥ iij. ʒ vj.
Scammonij ℥ j.

Zingiberis *Piperis longi*		
Cinnamomi *Macis*		
Galangæ *Xyloaloës*		
Foliorum Rutæ ſiccorum	ana	ℨ ij. ß.
Aniſi *Fœniculi*		
Dauci Cretici, vel eius loco Cari ſemen aromaticum.		

Probè trita omnia excipiantur libris tribus Mellis deſpumati ex infuſione vini Dactylorum & aqua Hordei, in qua poſt lotionem Pinei & amygdala macerata ſunt.

Tota compoſitio eſt ferè lib. v. & ℥ xj. Doſis ab ℥ ß. ad ℨ vj.

ELECTARIVM INDVM.

Diſſuadet præparationem Electarij Indi noſter Rondelletius; quia non multum differt à Diaphœnico. Adſtringentia & attenuantia Electuario Indo addiderunt, quæ deteriorem potius compoſitionem fecerunt, & deprauarunt, vt exploranti facile patebit.

LENITIVA è CASSIA *medicamenta.*

E Caſſiæ Ægyptiæ ſiliquis à diuerſis auctoribus multa & varia medicamenta lenitiua deſcripta; minimè paranda aut diſpenſanda cẽſentur, quia vel aceſcunt vel exiccantur, & eorum laxandi vis deperditur.

FLOS

FLOS CASSIAE.

E Casiæ recentis & prægnantis fistularibusq; siliquis pulpa elicitur, quam florem Casiæ & Casiam extractam vocant: Sed cùm Casiæ siliquæ siue fistularis recens pulpa melius asseruetur in sua theca, quàm excreta; quid extractione ante vsum opus est? Triplex Casia extracta in officinis prostare solet. Casia extracta sine Sena & cum Sena; Cassia extracta cum Manna; Cassia cum saccharo & cum melle pro clysteribus & pauperibus. Si præscribatura medicis, paretur hoc sequenti modo.

CASSIA *extracta communis Nicolai.*

℞. florum Violarum
Violariæ siue foliorum violarum,
Maluæ,
Mercurialis, Betæ,
Parietariæ ana M. j.
Absinthij pontici siue vulgaris M. ſ.
Herbæ istæ virides coquantur artificiosè in ſ. q. aquæ, è cuius colato ablue siliquas Casiæ; & dilue in eius portiuncula pulpæ Casiæ ℔ j. Mellis ex reliqua colati parte despumati ℔ ß. percoquantur lento igne ad electarij formam.

DIACASSIA cum MANNA non multum

multum differt à Diacatholico, nisi Sena, Rhabarbaro & Polypodio.

DIACATHOLICON *Nicolai, vel potius è Dia-catholico liquamentum.*

Huius vniuersalis medicamenti varia est descriptio. Exemplaria vulgata habent pro pulpæ Cassiæ & Thamar. Indorum ana ℥ duabus sacchari ℔ ij. id est ℥ xxiiij. Andernachus autem pro ℔ ij. sacchari addit Cassiæ & Thamar. Indorum ana ℥ viij. Rondelletius verò ℥ vj. mediocritate fretus. Hoc Catholicon lene siue mite in suauissimam & lenissimam, cum Cassiæ operatione maximè conuenientem compositionem, redegimus: quam è Diacatholico liquamentum diximus; neglecto Diacatholico maiore Fernelij, quod recipit Turbith & Diagredium, ab his benignis medicamentis & intentione Nicolai multum aliena. Paretur ergo in hunc modum.

℞. radicum filiculæ siue * Polypodij recentium, fol. Senæ mundatorum ana ℥ xvj.
Glycyrrhizæ rasæ
Anisi ana ℥ ij.
Seminis fœniculi ℥ j.
Foliorum violarum M iiij.
Florum violarum M j. ß.

4or semi-

40r seminum frigidorum maiorum ana ℥ j.

Contusa omnia, dempta Sena & seminibus frigidis, floribusque violarum, 24. horas vel biduo aquæ pluuialis ℔ v. vel q. s. madefacta, decoquuntur leuiter ex arte in balneo Mariæ; mox paulo antequam ab igne deponantur, Senam adjiciunt cum seminibus frigidis & floribus violarum, macerenturque calidè aliquot horas in balneo. Vbi tantisper refrixerint, linteolo excolantur & leuiter exprimuntur, ne Polypodij & Senæ vis astrictoria eliciatur. Colatum iterum decoquitur, dum mellis crassitudo fiat, adiectis sacchari boni subrubri, perdulcis, vel albi pinguis ℔ iiij. Postea ab igne remotis adde floris Cassiæ vapore decocti præscipti extractæ & Thamar-Indorum ana ℥ vj. sacchari candi & Penidiarum ana ℥ j. ß. succi vel infusi ros. ℥ iiij. æstate addi poterit decocto libra vna succi Mercurialis defæcati & purificati, & pro diuitibus in singulas ℥ scrupulus vel ʒ ß. Rhabarbari selectissimi.

*Polypodij magma aut crassamétũ; quia copiosos flatus gignit, ventrem lædit, eumq; magis obstruit quàm reserat, leuiter Polypodium decoquendum iussimus, vt efficacius suas vires, easque suauiores, exuat. Decoctionem enim mediocrem sustinet, quemadmodum Rond.

dum Sena & Turbith, vti monuimus in nostris stirpium Obseruationibus Latinis: Pondus eius etiam adauxi, quia vili emitur pauperum commodo; longeque maiori pondere in decoctis, vti Sena, & alia permulta, quàm in substantia, vt vulgus loquitur, assumitur.

Aliqui omittunt Saccharum penidiarum, leui incommodo, quia Penidiæ parantur ex saccharo pingui, leniente.

ELECTARIVM LENITIVVM.

Elect. Lenitiuum couuenit cum Diacatholico & Diacassia, quare eo carere possumus. Hæc de Electariis lenioribus sufficiant, pluribus humoribus, exustis potissimùm expurgandis idoneis.

DIA-SEBESTEN.

Dia-sebesten Montagnanæ bilem tenuem euacuat. In Italia & regionibus calidis magis vsitatum quàm in hisce frigidis tractibus, vbi rarò dispensatur, quemadmodum Elect. è Psyllio Mesuæ, quo etiam carere possumus. Recipit copiosè scammonium cum trochis. è Spodio vel antispodio, ex Oxyacantha, trochis. Diarhodon, quò Scammonij vires remissiores sint, & alui fluores dispendiosæ vitêtur. Pro hisce inusitatis electariis medicus doctus facilè cholagogum rosatum decocto conuenienti siue è myxariis siue è Psyllio,

Fumaria,

Fumaria, Epithymo, Eupatorio, Rhabarbaro & huiusmodi pro ratione & natura morborum diluit.

ELECTARIVM è Succo Rosarum Nicolai fortissimum est cholagogum & minùs castigatum aut emendatum.

Antidotus siue CONFECTIO HAMECH *apud Mesuem.*

Ex veterum antidotis retinent hanc confectionem neoterici ob insignes vires ad omnes morbos ex pituita salsa, flaua bile, adustisque humoribus ortos, & prauos eorum ichores; scabiem, impetiginem, elephantiasim, luem Veneream & quæuis cutis & cuticulæ vitia. Improbandi tamen sunt qui hac compositione vtuntur in pituita crassa euacuanda, ob Myrobalanos, quæ magis impinguant materiam lentam, ex
„Galeni & antiquorum sententia. Sed
„quia hæc compositio, vt scitè monet
„Rondelletius, sine arte composita vide-
„tur; & contra theoremata à Galeno,
„Mesueo & aliis tradita: nam infundun-
„tur diutius & coquuntur maximè inæ-
„qualia, vt Polypodium, Myrobalani,
„Agaricus, Colocynthis, Rhabarbarum
„&c. lubuit eius parandi rationem expli-
„care. Quid enim opus quinque diebus in macerando Polypodio ex sero lactis? cùm nostra ætas ipsum Guaiacum lignum durissimum, eiusque cortices & huiusce-

huiuſcemodi 24. horis aqua tantùm feliciter macerat. Serum autem diutius aſſeruatum facilè aceſcit, ſitum ducit & putret. Octo vel 10. horarum Rhabarbari infuſum (præterquam in alui fluoribus, ventriculi & inteſtinorum imbecillitatibus, lubricitatibus & leuitatibus à bile alimentis permixta, vbi solemus exhibere fortem Rhabarbari expreſſionem & ipſum Rhabarbarum in tota ſubſtantia) commendatur à perbonis medicis, ne vis adſtrictoria eliciatur. Hæc monuimus, vt nonnulli è noſtris pharmacopœis ſint paulò diligentiores in parandis pharmacis, ediſcantque rationem componendorum medicamentorum, quam ipſi modum faciendi vocant.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥ iiij.
Cepularum Indarum
Rhabarbari
Epithymi ana ℥ ij
Agarici Colocynthidis
Polypodij querni ana ʒ xviij.
Abſinthij Thymi
Senæ ana ℥ j.
Violarum ʒ xv.
Aniſi Roſarum
Fœnicuii ana ʒ vj.
Succi fumariæ ℥ xij.
Pruna numero ſexaginta
Vuarum paſſarum à vinaceis purgatarum ℥ vj.

Poly-

Polypodium leniter contusum, cum passulis, Absinthio, Prunis, fœniculo & aniso 24. horas madefactum ex seri lactis asinini vel caprini q. s. in vase oris angusti obturato, feruefac aliquot leuioribus ebullitionibus: deinde addatur Colocynthis contusa & forficibus incisa cum agarico nodulo laxo excepta; Thymum, Epithymum, Myrobalani, Sena, Violæ, Rosæ & Rhabarbarum macerentur 12. horas, & vnica feruefactione parumper decoquantur, addito succo defæcato fumariæ, quia paucam aut ferè nullam sustinet decoctionem. Cola leniter exprimendo. In colati portiuncula dissolue Mannæ ℥ ij. & coletur. Coque igne tantillo colati reliquam portionem, addita sesquilibra sacchari boni vsque dum mellis crassitudinem habeat. mox vbi refrixit, tepenti adhuc syrupo misce Cassiam, Thamar-Indos, Mannam & Scammonij præparati ʒ j ß. paulatim inspergendo puluerem hunc:

Myrobalanorum flauarum
Cepularum
Indarum ana ℥ ß.
Bellericarum
Emblicarum
Rhabarbari
Seminis fumariæ ana ʒ iij.
Seminis anisi
Spicæ Nardi ana ʒ ij.

TRYPHERARVM *differentiæ.*

Trypherarum variæ ſunt deſcriptiones. Quæ Galeno aſcribitur apud Meſuem, recipit multa quibus Galenus nunquam vſus eſt, vt Moſchum, Ambar, Caryophylli, Nux myriſtica, Macis & Santala.

Tryphera magna Nicolai cum opio parabatur & ſine opio, ſed cùm opium aufertur, adimenda Hyoſcyamus & Mandragoras; cùm non minus ſterilibus mulieribus aduerſentur quàm opium.

Eſt & alia Tryphera minor ad differentiam maioris ex arte Phenonis. Item Tryphera moſchata Meſuæ &

Saracenica duplex { *Meſuæ* / *& Nicolai.*

Trypheram Perſicam Meſuæ, quia apud multos vſu recepta & à medicis Rhotomagenſibus & Rondelletio comprobatur in refrigerando ventre, eodemque relaxato confirmando & roborando, omnesque humores ferè euacuando cum aſtrictione & refrigeratione, ſine vlla ventris læſione, retinuimus; delicatis & imbecillis tutiorem futuram quàm Antidotus Hamech; ob Diagredium & colocynthida: quamuis validiora medicamenta miteſcant cum alijs in pauca quantitate exhibita. Sic enim paratur.

℞. Suc-

℞ Succorum Solani
Endiuiæ ſatiuæ
Apij defæcatorum ana ℔ ij.
Succi Lupulorum ℔ j.
Prunorum Damaſcenorum numero l.
Violarum recentium ℥ iij.
Foliorum Senæ
Myrobalanorum Citrearum
Cepularum
Indarum confricatarũ in oleo amygdalino dulci } ana ℥ ij.
Agarici ℥ j.
Caſſithæ ℥ ß.
* Epithymi ℥ v.
Spicæ Nardi Indicæ ℥ iij.
Feruefac pauliſper,

**pro ℥ 4. Epithymi, vt in veteri exempiari legitur, Cordus, Antidotarium Florentinũ & alij non nulli ℥ 40. legũt. Succorum autem præſcriptorum ℔ j. Quæ quantitas longè ſuperat omnia huius medicamenti ſimplicia: adde quod calidior foret eius operatio, & ſuccĩ ingredientia vix caperent quæ infundi debent. Syrupus ex Epithymo Meſuæ, cui nomen ab Epithymo tanquam præcipuo agente ℥ xx. tantum Epithymi primo loco habet.*

cola & incolati dimidio diſſolue
Pulpæ Thamar-Indorum ℥ iij.
Pulpæ Caſsiæ ℥ iiij.
Mannæ ℥ j. ß.
Io-ſacchari ſiue ſacchari violati ℥ xij.
Alteri colati parti adde ſacchari optimi ℥ xxxvj.
Aceti boni ℔ j.

Coquantur igne leniſſimo, & ſupradictis commiſceantur.

Deinde adde ſequentia in puluerem redacta:

Rhabarbari ſelecti ℥ ij.
Myrobal. Citrinorum ℥ j. ß.
Indorum
Chebulorum ana ℥ j.
Bellericorum
& Emblicorum ana ℥ ß.
Seminis ſumariæ
Trochiſcorum Diarhodon
Macis Maſtiches Cubebarum
Spodij vel Antiſpodij è Myrto vel Cydonio
Santali citrini ana ʒ ij.
Seminum Cucurbitæ
Citrulli
Melonum
Cucumeris mundatorum ana ʒ ij. ß
Aniſi ℥ ß.
Spicæ Nardi ʒ ij.

Tenuiſſimè trita inuoluantur oleo violato, & fiat omnibus mixtis electarium artificiosè.

Pilulæ Aggregatiuæ ex inuentione D. Meſuæ, inter omnes Aggregatiuas potiſsimæ.

Quia omnes humores implicatos è capite, ventriculo, hepate & viſceribus euacuant, Catholicæ vocantur, aut Dia-

Diacatholico comparantnr: & quoniam ad multa vtiles, multique vſus quotidiani; eius deſcriptionem damus ex veteri exemplari depromptam.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Raued ſeni ana ℥ iiij.
Succi Eupatorij Meſuæ, id eſt Agerati Dioſc.
Succi Abſinthij ana ℥ ij.
Diacredij ſiue Scammonij præparati ſucco Roſ.
Turbith boni Aloës ana ʒ vj.
Myrobala. Chebulorum Indorum
Agarici candidiſſimi
Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ij.
Maſtiches
Roſarum
Salis gemmæ
Epithymi
Aniſi
Zingiberis ana ʒ j.
Elect. Roſati Meſuæ q. ſ.

In his pilulis hoc reprehenſione dignũ, quod vulgus pharmacopœorum Cordum, Wecherum & alios ſecutus, tum in ſuperiori Germania cùm & inferiori, pro Eupatorio Meſuæ, Gratiolam, viſceribus impendiò effrenatum hoſtem, ſubſtituunt. Ageratum enim eſſe Meſuæ Eupatorium ſuperabundè docuimus in noſtris Stirpium Aduerſariis.

HIERA AROMATICA,

SIVE PILVLAE EX ALOE AROMATICAE.

℞. Aloës ſuccotrinæ aliquoties maceratæ ſucco Roſarum rub. & exiccatæ in clibano ℥ iij.

Agarici Trochiſcati tenuiſsimè triti ʒ iij.

Cinnamomi
Rad. Aſari
Spicæ Nardi
Maſtiches } ana ʒ j. ℈ ß.

Garyophyllorum
Macis
Galangæ
Schœnanthi
Xyloaloës
Croci } ana ℈ ij.

Cum Syrupo è ſtœchade excipiantur.

PLVRA *iam non excutiemus, freti* D. *Rondeletij Pharmaceuticam officinam mendis innumeris vindicatam, tandem in publicum prodituram.*

Quærenti autem Medicamentorum varia & comprobata genera, eiuſdem Rondeletij Remediorum formulæ obiiciantur.

QVIA verò in hiſce Aquilonicis plagis tot Seplaſiarij, Salgamarij potius quàm pharmacopœi; Barbitonſores, Lithotomi, Circumforanei, Agyrtæ, Ludimagiſtri, medicamẽtarij indocti & ſacri-

sacrificuli vatri, rapaces & lucri auidissimi, nulla medicinæ parte illis probè peruestigata, per hominum mortes experimenta agitantes, tam repentè hodie Medici aut potius Medicastri fiunt: qui tandem in locum experientissimorum Medicorum irrepserunt; magno ignaræ gentis, rudis & rusticæ turbæ applausu: apud quos sordet, laceratur & malè audit ars Medica diuina, nobilissima & antiquissima, summo ægrotantium dispendio, & tædio proborum medicorum; consultò dataque opera eatenus & parcius attingimus, imò prætermisimus (tanquam nefas plagiumque profanare & perdere artem) medicatos succos siue nobilissima liquamenta, extracta cathartica vocata, quæ longè minori noxa & mole maiori cum efficacia in corporibus egregiè operantur: tamdiu vsquedum leges cessabunt in hos indoctos & inexpertos carnifices, qui se medicos profitentur, vbi aliquot remediorum formulas memoria didicerint, animaduertere.

SVCCEDANEA QVID PRO QVO VOCANT.

ANτιϐαλλόμενα, hoc est, Simplicia, quæ aliorum facultate similium penuria supponi possunt medici consilio, quæ nomine Galeni circumferuntur, & à Paulo ad verbum

propè citantur, Galeni non esse hinc liquet, quòd statim ipso initio Galenum citat. Adhæc Anacardij fructus mentionem facit, qui Galeno ignoratus fuit. Postremò multa supponit absurdissima, vt loco Agarici, Euphorbium: pro Serpyllo, Potamogitana; vice Gallæ, sordes gymnasiorum: in locum Polypodij, radicem Chamæleæ aut chamæleontis: pro Polytricho, Absinthium, & alia eius generis plurima viribus dissimilia. Tamen quæ recipienda magis sunt, tum ibidem, tum ex Galeni libris, tum etiam ex Arabibus vtcumque proferemus: vt

Pro Aqua pluuia, supponi potest aqua fontana pura, & ab omni mistione sincera, Galenus lib. 1. comp. pharm. part. in diacodio.

Acatia, succus & caro prunorum agrestium, vel hypocistis, Auic. 2. canon.

Asaro, acori par pondus & dimidium. Carpesium quoque pro asaro & cum asaro, lib. 2. compos. phar. part.

Absinthio, cum Galen. abrotonum: & econtrà pro abrotono absinthium.

Acanthij semine, lychnis, & econtrà ἀντιβαλλόμενον.

Acantha Arabica seu Ægyptia herba (quæ sucaba Serapioni dicitur) acantha leuce nostras eidem dicta bedegar.

Alicacabo, semen solani.

Aspaltho, pix liquida, brutia.

Æthiopicæ oleæ lachrymæ, lachrymarum acaciæ partes duæ; seu pro gummi elemni, gummi Arabicum.

Acoro, ad flatus & hepar ac lienem iuuandum, cumini

mini par pondus, & tertia pars aristolochiæ. Auicenna.

Anchusa, hyacinthus,

Arsenico, sandaracha.

Amylo, sicca farina.

Amygdalis amaris, absinthium.

Aristolochia quauis, vna ex tribus aristolochiis, quamcumque habueris. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Adipe vulpis, vrsinus.

Adipe ceruino, anserinus.

Alumine, sal fossitius.

PRO *Balaustio, malicorium.*

Buccinis, ostrea vsta.

Balsami liquore, myrrha stacte.

PRO *Cinnamomo casia aut amomi duplum ad odoris gratiam. Gal. lib. 5. comp. ph. part. in dentifricio. Pro Cinnamomo, duplum optimæ casiæ, vel cum Quinto medico duplum vel multum carpesii, vel certè non paucior casia. Gal. lib. 2. 3. & 8. comp. ph. part. & lib. antid. Quidam carentes Cinnamomo, in vicem eius ponunt æquale pondus ex semine cardamomi. Democrates in Cyphi, lib. 2, antidotorum Gal.*

Casia, cinnamomum. Gal. lib. 2. comp. ph. part.

Casiæ cortice, nardus Indica vel malobathri folium vel contrà, lib. 6. comp. ph. part.

Chamæmeli floribus. duplum foliorum & radicum

Costo hodie rarissimo, pyrethri dimidium, vel baccæ cedri, vel radix heleni vel ireos.

Cimolia terra, ex Cimolo vna Cycladum, retri-

mentum ferri & molæ simul attritorum.
Cardamomo maiore, minus, & contra.
Calaminthe omnis, mentastrum & pulegium similia sunt facultatibus; ob id inuicem sunt antiballomena.
Croco, crocomagma.
Cypero, iuniperus maior.
Cumino, semen rutæ vel agni.
Clinopodio, heliotropium.
Colocynthide, semen ricini.
Capparis radicis cortice, cortex radicis tamarices vel ericæ.
Cicutæ semine, coriandrum.
PRO *Dictamno, elelisphacus vel nepita.*
Doronico, dimidium seu duæ tertiæ garyophyllorum. Auic.
Damasonio, eringium.
PRO *Elaterio, succus foliorum cucumeris agrestis.*
Ebeno, lignum Guaiaci, & contrà. Nam quas vires hodie in ligno Guaiaci experimur, ebeno tribuit Gal. lib. 6. simpl.
Eupatorio Mesuæ, absinthij & asari ana dimidium pondus eius, vt ambo simul mista æquent pondus Eupatorij Mesuæ; ab eupatorio Græcorum diuersi.
PRO *Folio, folium garyophylli, nardus Indica, si inuenitur, casia, id est, vulgare cinnamomũ, macis, Auicenna 2. canon.*
Ferrum, ferrugo, squama ferri: idem propè pollens, & pro se mutuè ponuntur.
Fimo palumbis, fimus columbæ.
Felle suillo, vel perdicis, vel piscium.

PRO

PRO Gentiana, asari, & radicis capparis ana dimidium.
Gongylide, heliotropium.
Glycyrrhizæ succo, æquale radicis eius. Andro. in arter. 15. apud Gal. lib. 7. comp. ph. part.
Gnidio cocco, semen lathyridis, & contrà.
Galbano sagapenum.
PRO Hammoniaco, propolis.
Hermodactylo, in doloribus iuncturarum folia Anchusa & dimidium Bdellij.
Hederæ gummi, gummi Persici.
Hyacintho, flos Isatidis.
PRO Iride Illyrica, helenium odoratum.
PRO Lapide lasio, lapis gagates.
Lapide magnete, lapis Phrygius.
Lapide Phrygio, pyrites lapis vel argyrites.
Libibystico, semen staphylini, id est pastinacæ, præsertim agrestis.
Lepore marino, cancer fluuiatilis.
Lanariæ radice, radix veratri nigri.
Lycio, succus radicis centaurij magni, lib. 7. simp. alij succus baccarum periclymeni, auctor libelli Dynameôn, Galeno malè adscripti.
PRO Melle, mel aërium vel saccharum.
Malobathro, casia, vel nardus Indica.
Myrrha Troglodytica, calamus odoratus.
Myrrha, Smyrnium, & contrà. Diosc. in Smyrnio.
PRO Nasturtij semine, folia eius sicca.
Nuce moschata, par spica.
Nardo Syriaca, iuncus odoratus.
PRO Opopanace, hammoniacum, vel galbanum vel sagapenum, vel bdellium, lib. 2. ad Glauconem in curando scirrho.

Ocimo caryophyllato, melissa in affectibus cordis.

Oleo Laurino, pix liquida, licet illo inferior; vel oleum cedrinum, vel cicinum, vel vetus, vel oleum ex lucerna cum cera. Gal. lib. 1. comp. ph. part. vel coctum (sic enim tenuius fit, & veteri ac cicino simile) vel sordes lucernarum luti crassitie. ibidem.

Oleo rosato, violatum, nymphææ, amygdalinum autem loco rosacei boni, id est, ex multis rosis cum oleo omphacino insulso facti, lib. 3. comp. phar. part. initio.

Oleo ricinino seu cicino, rhaphaninum.

Opobalsamo, opocarpasum Gal. vel myrrha stacte, vel liquor myrti.

Oryza, hordei farina.

Oesypo, medulla ceruina.

Omphacio, succus rhois, vel vinum austerum.

PRO Pipere longo, album: pro albo, nigrum optimum, id est, grauissimum, & contrà 4. sanit. tuend.

Periclymeni fructus drachmis tribus, radicis eiusdem drachmæ tres, lib. 9. comp. phar. part.

Phœnicobalanorum pinguium carnis drachmis tribus, palmulæ seu dactyli tres, aut sex, Gal. lib. 7. comp. phar. part. in arteriac. 15. Andromachi.

Psyllio, lens palustris.

Petroselino Macedonico in Theriaca, alterius regionis petroselinum, Galen. lib. 1. Antid.

PRO Resina fricta, pix, aut pix brutia, Galen. lib. 9. comp. phar. part.

Rubigine, scoria ferri.

Raphani seminis, drachmis decem, succi eiusdem

cyathus

cyathus unus, Gal lib. 9. com. phar. part.
Rosis, flos rosarum, vel contrà, Gal. lib. 6. comp. phar. part.
Rhoë coriario, rhus obsoniorum, & contrà. Gal. lib. 6. comp. phar. part.
PRO *Staphide agria, pyrethrum.*
Spodio Græcorum, cinis super fornacem aurariam inuentus melior quam ebur vstum, quod nescio cur hodie Barbari spodium vocent.
Styrace, castorium.
Sale Indo, saccharum candefactum.
Sagapeno, gummi cedri, hammoniacum, resina picea sicca.
Spuma nitri, nitrum molle vel aphronitrum. Gal. lib. 3. comp. phar. part.
Sulfure viuo, flauum vel vstum & purgatum.
Satyrio, semen erucæ, vel scincus, vel contrà.
Sinapi, cardamomum vel cardamum.
Scammonio, ricinus.
Stibio contuso, squama æris, stannum vstum.
Sepiæ osse, pumex.
Serapiade, pæoniæ radix.
Scilla, bulbus.
Struthio, in sternutamentis elleborus albus.
PRO *Terebinthina, larix dicta resina, ei propemodum similis Gal. 1 lib. comp. phar. gen.*
Thapsiæ succo, chamæleontis nigri succus, vel nasturtium, vel nasturtij aut erucæ seminis pondus æquale, licet illa sint multò inferiora thapsia. Gal. lib. 1. comp. phar. part.
Tamaricis succo, succus sambuci. Gal. lib. 9. comp. phar. part.
PRO *Veratro albo, nigrum.*

Visc.

Visco quercino, chamæleon niger.
Vino Falerno, aliud quoduis colore fuluum substantia tenue, vt perluceat, & sit odorum vehementer, vt Aruisium ex Chio, Lesbium ex Mitylene, Cresso, Methymna, & Tmolites; Galen. lib. 1. com. phar. gen.
PRO *Zedoaria, aristolochia.*
Zingibere pyrethrum.

Ἀντιβαλλόμενα, *vel horum aliqua vel alia, potest quæuis regio noua, desideratis facultate affinia facere, doctorum medicorum consilio: nam si Arabibus & Græcis pro sinapi Cardamomum forte ipsis frequentius licet substituere, quidni pro cardamomo frequentissimum nobis sinapi vsurpabimus? præsertim cùm vt pro cinnamomo casiam, sic contrà pro casia cinnamomum assumi probauimus: idémque in aliis faciendum puto. Ob id Galenus lib. 7. simplicium, melissophyllum (inquit) marrubio facultate simile, sed ipso multò imbecillius, ob id melissophyllo vtitur nemo. Nam absurdum fuerit, præsente vbique terrarum magno marrubij prouentu, vti melissophyllo. Si cui verò ad manum non fuerit marrubium, melissophyllo vti poterit, obseruata eius præ illo imbecillitate, vt ob id quantitas eius augeatur. hæc Gal. qua ratione pro cinnamomo duplum casiæ optimè miscemus medicamentis, vt quantitate qualitatis imbecillitatem redimamus.*

Quæ igitur apud singulas gentes sunt copiosa, modò sint facultate proxima his quæ desiderantur, quia faciliora sunt paratu, ponantur, vt in Asia in frigidis capitis affectibus, aut in declinatione

cali-

calidorum, rustici cedrio dicto vtuntur: eius pænuria pisselæo, id est, pice & oleo mistis liquida forma: interdum etiam cedrio & pisselæo simul magis & minus mistis, prout vires eius intendere student: hoc autem linunt sinciput, nares, frontem, aures, & quibusdam plantam & sedem. Gal. lib. 2. comp. phar. part.

Sed videmur Antiballomenis non egere, qui magna cura iam simplicia generis omnis in promptu habeamus: imò maximè egemus, cùm multa simplicia veteribus laudatissima (vt Theriaces compositio docebit) hodie nobis parum sint cognita. Quæ vbi certa erunt, his vtendum potius quàm antiballomenis. Vt enim pluris est equo domini oculus, quàm equisonis industria; pluris agro domini vestigium, quàm villici stercorisatio; pluris familiæ paterfamilias, quàm procurator, pluris prætor, consul, rex, pastor, quàm proprætor, proconsul, prorex, mercenarius: sic plus tribuendum puto his quæ maiores magno delectu & ratione optima in compositiones cooptauerunt, quàm quæ illorum loco coacti adoptamus. Hæc hactenus ex Iacobo Siluio.

PE-

PETRVS COVDEBERGIVS, PHARMACOPOEO.

LIBELLVM *hunc, Pharmacopœe candide, denuò percurrissem, atque exactiùs ruminassem, loca ægrota reliqua leniendo, ac nubila scholiis illustrando, extremam illi manum adhibens; nisi otium, opusculi angustia, typographi quoque commoda occasio, atque immaturæ quodammodo frugis extorsio, perorare me, atque vela ventis committere coëgissent. Omnia itaque hæc, cùm obiter saltem, ex tempore, & tamquam ex transcursu tibi tradantur (etenim ne tantillùm quidem à Pharmacopœo vestræ farinæ homine, cuius tamen propriè muneris est, hactenus nostro seculo prodiisse cognoscitis) æquo sunt consulenda animo, dum meliora dare Deus permiserit.*

FINIS.

De

DE SVCCEDANEIS LOBELII, IMITATIONE RONDELETII, E CVIVS FRAGMENTIS ET PRAELECTIONIBVS HAEC FERE DECERPTA SVNT.

CVM attentiore lectione animaduertissem vulgatum Succedaneorum libellum, quem nonnulli Galeno, alij Paulo acceptum ferunt, scatere mendis & plerisque locis mutilum esse; vtpote qui ex Græco in Arabicum, & de Arabico sit denuò Latinè versus, aut potius peruersus, à Mauro quopiam, vel Maurogræco, qualis fuit & Actuarius: visum fuit, quæcumque Dioscorides, Galenus, Aëtius atque Paulus litteris mandassent, experimentaque tum veterum tum recentiorum confirmassent, seligere, eaque sic digerere, vt quid alteri cuiuis æquipolleat, studiosis in posterum pateret.

Hunc autem libellum neoterici cuiuspiam esse, vel id plus satis arguit, quòd nonnulla addita inibi sint quæ Galeni tempore ignota fuere, vti Anacardia, aliaque complura: nullo tamen ordine aut delectu, ac sine iudicio. Vt quòd fortè Chamæmelini legerant alicubi, nominis decepti affinitate, Melinum subdiderunt: quàm inscitè, nullus est qui id ignoret: illud enim laxat

& moderatè calfacit, hoc vero refrigerat astringitque. Eadem ineptia, quòd fortè Cepæam Portulacæ similem legissent illius vires huius facultatibus responsuras putarunt. Itidem leporem fluuiatilem cancri loco vsurpari; vel, vt alius quispiam correxit, marinum, indoctè, vt qui ignorasse videatur cancrũ alimentum & anthipharmacum esse, leporem verò vel odore solo vomitoriũ & venenum. Nec hoc falsum solummodò, at & discriminis plenum, cùm loco Opobalsami Opocarpation substituunt, quod venenum frigidum est Dioscoridi, vinoque, vti Cicuta, expugnandum, teste Gal. lib. De antidotis. Verùm si hîc Carpason legamus, vera fuerit lectio, est enim tenuium partium. Cinnamomo item Behen rubrum respondere nequit. Neque placet ordo seriesque collationum: nam olea oleis, non resinis aut aquis sunt conferenda; vt, quoad eius fieri potest, sint simillima. Deinde si non licet ex specie proxima, saltem è genere, cùm abundemus probis remediis. Nec parui facio regionum vbi nascuntur proprietates, veluti Creticarum plantarum, quas Italicis efficaciores puto; nisi squalida admodũ fuerit æstas: tum enim Polium Italicum, aut Stœchas non cedunt Cretico aut è Stœchadibus insulis.

Imperitiæ fatuæ est, substituenda præ-

cipere

cipere rarioribus inuentu, ea quibus caremus, aut adulterata, vt loco cinnamomi, amomum. Inſaniæ itidem, vbi abundamus lactuca; opocarpatum optare. Licuerit tamen, ſi qua ſint rarius obuia aut minus trita, eorum loco vſurpare viribus ſimilia, vti Terebinthinæ veræ loco, Lentiſcum, qui frequentior & feracior eſt.

Cùm autem ſuccedaneis vti non rarò cogamur, nec enim omne fert omnia ſolum, nec vbiuis medicamenta oportuna occurrunt, (ruri enim εὐποριστοῖς vtendum; & cùm medicamenta neceſſaria ad repentinos caſus ad manum minimè ſint, præſentibus vtendum) eligenda erunt quæ noſtris ſimplicibus ſubſtitui poſſunt, vt Galenum feciſſe legimus, cui Euphorbium cùm ad ſpicula, aculeos & infixa eximenda deeſſet, ex alueariis Propoli pro Eupborbio felici ſucceſſu vſurpauit.

Succedaneorum verò vſus hodie magis eſt neceſſarius quàm vmquam fuit; cùm multis quæ antiquis in regionibus ſuis exortiuis & exoticis diues & vber prouentus ſufficiebat, hodie careamus, tum ſupooſiticia Hebræorum & mercatorum vafro ingenio adulterata tranſuehantur; quæ ſi rejicienda, alia ſubſtituere neceſſe eſt. Adhęc pleraq. priſca ſimplicia medicamenta exoleta antiquitùs notiſſima & vſitatiſsima, hodie ignorantur.

Permultæ Arabibus excogitatæ & vtiles inuentæ compositiones, efficacissimaq́. remedia in vsum recepta, quorum simplicia barbarie vocum nobis prorsus ignota sunt. Quid enim nominibus illis barbaris significare voluerint, nescimus; aut illis caremus. At in succedaneorum delectu & vsu, pessima illa medicorum consuetudo meritò reiicienda, quæ iam à multis annis inualuit, magno ægrotantium incommodo; qua in compositione remediorum omnia quæ commendata sunt vel ad morbum, vel ad partem affectam, vel aliquod symptoma, congerunt temerè; & cùm omnia similia vsurparunt, haud habent amplius quod pro ea herba aut medicamento substitui possit. Quòd si vna, duabus, vel tribus herbis contenti essent; nunquam succedaneo destitueretur pharmacarius. Sin autem quantitas necessaria foret, pro manipulo adde duos, pro duobus tres vel quatuor. Hinc duo consequentur commoda; certior medicamenti operatio, facilior & citissima præparatio, pluribus remediis & succedaneis summo artis Medicæ ornamẽto abundabit medicus, cui iterare, immutare, supponere pharmaca licebit, & plura quàm vulgus Medicorũ & Clinicæ sapere. Vt si in suo decocto Boraginẽ præscribat; ea si defuerit, Buglossũ agreste substituere vel contra: si Scariola desit, succum sub-

ſubſtituere vel ſyrupũ licebit: ſi Cichorium, Dens leonis, vel Endiuia: ſi Chamæpitys, Chamædrys ſubſtituatur, ſi deſit, vel contra. Sed quid faciet, ſi omnia congerantur in vno eodemque medicamento? certè nihil aliud erit, quàm poëticum illud chaos,

Rudis indigeſtaque moles.

Illud Villanouani ante oculos voluant vbi in promptu habentur ſimplicia, dolum eſſe ſi quis compoſitis vtatur.

A praua igitur conſuetudine recedant, & illos tamquam ſcopulos vitent: caueant item malos, auaros, improbos, indoctos & impudentes pharmacarios, qui nummi & lucri rapaces, farraginem medicamentorum etiam ſemiputridorum collaudant. Quidam hoc faciunt vt copiam oſtentent, vel ignorantia, vel ſuperbia; & aliqui docti, ne videantur in remediorum cognitione minus exercitati.

Porrò cùm ſint quædam compoſitiones vtiles priſcis medicis excogitatæ, experientia & ratione receptæ & comprobatæ, nonnulla ſuccedanea inueſtigare, agnoſcere, & ſufficere oportet, vt parari poſſint nobiliſſima pharmaca, quæ ea ratione minimè excludenda & reiicienda: cùm non tanta infelicitate ſuccedanea quædam illis inferiora interdum æquè bene expleant omnes pollicitationes genuini medicamenti.

SUCCEDANEA, QUANTUM FIERI potest, eiusdem sint generis & speciei.

Rondelet. Herba pro herba.
Radix pro radice.
Flos pro flore.
Semen pro semine.
Succus pro succo.
Lachryma pro lachryma.
Resina pro resina.
Muccago pro muccagine.
Metallum pro metallo.
Lapis pro lapide.
Terra pro terra.
Pix pro pice.
Axungia pro axungia.
Medulla pro medulla.
Auis pro aue.
Serpens pro serpente.
Pars animalis pro parte.

COMPOSITIO PRO COMPOSITIONE.

Puluis pro puluere.
Trochiscus pro Trochisco.
Opiata pro opiata.
Electuarium pro electuario.
Pilulæ pro pilulis.
Eclegma pro eclegmate.
Tabella pro tabella.
Confectio pro confectione.
Cõseruatio pro conseruatione.
Syrupus pro syrupo.

Em-

Emplastrũ pro emplastro.
Oleum pro oleo; siue simplex, siue compositum.
Vnguentum pro vnguento.

THEOREMA VNIVERSALE VEL COMMVNE.

Medicamentũ quod substitui debet, siue internis, siue externis conuenire debet.
- viribus occultis, manifestis, & consistentia.
- Sit etiam simile in
- Sapore,
- Odore,
- Ætate,
- Natalitiis & regione,
- Natura & temperaméto.

Nonnulla in externis remediis supponuntur; quibus in internis vti non licet: vt succus Carpathi substitui potest pro Lactucæ succo in externis: cùm tamen venenum sit, non introsumitur.

Non totum simplex; sed aliquæ partes substituuntur.

Vt Muccago seminis Psyllij pro muccagine seminis Cydoniorum: non totũ semen, quia pars interior temperamento differt à muccagine, & venenata putatur. Neque etiam Cydonium malum conuenit pro semine suo, quia viribus & consistentia differt.

Formulæ quædam in quibusdam remediis sibi mutuo succedunt. vt,

Conseruatio, pro syrupo eiusdem simplicis fructus, floris, vel radicis.

Conseruatio Capillorum Veneris, pro syrupo in opiata substitui potest: Sed in syrupi consistentia non potest, quia remedij formula non patitur.

Pro liquidis liquida substitui debent: quare deficiente syrupo, aqua vel herbæ decoctum substituatur.

In quibusdam conditis supponere licet syrupum conseruationis; quia in syrupo conseruantur. Vt syr. Conseruationis Citri, pro syrupo è corticibus Citri. Syr. Conseruationis radicis Buglossi, pro syrupo de Buglosso.

Emplastris item pro vnguentis vti licet, & contrà, modò pars affecta assentiatur, vt Emplastro filij Zachariæ, pro vnguento Resumptiuo; & Resumptiuo pro emplastro. In thoracis verò affectibus, nisi dissoluantur aut malaxentur, non vtendum, quia emplastra imposita dilatationem costarum & respirationem impediunt.

Emplastrum è Cerusa, pro vnguento albo, nisi inflammatio prohibeat; quæ neque dura, neque grauia ferre potest.

VA-

VARIA ALIA MEDICAMENTA PRO ALIIS SVBstituere licet, modo vires correspondeant.

Pilulæ pro confectionibus: & Confectiones pro pilulis. vt,

Hiera simplex pro pilulis de Hiera & Benedicta; & contrà.

Et pro pilulis pituitosis, Electuarium Diacarthami: de Citro solutiuum.

Pro biliosis, Electuarium de succo Rosarum, & contrà, obseruata cuiusque quantitate. Hieræ & similium Electuariorum doses augendæ, ob mellis molem, quæ medicamenti vires minuit.

Syrupus pro eclegmate, si lambendo assumi debeat, vt

Syr. Iuiubarum, pro Lohoch sano & experto;

Syr. è Papauere, pro Diacodio.

Puluis pro trochisco, & contrà, vt

Diarhodon pro trochiscis diarhodon.

Trochisci de Squilla, pro eclegmate de Squilla, aucta vel imminuta quantitate pro ratione, indicatione morbi, & scopo medici.

In simplicibus partes aliquando religiosè non obseruantur:
vt Turbith pro Agarico trochiscato, & contrà. Hìc simplex pro composito ponitur, vel compositum pro simplici.

Pro Agarico Colocynthis in minori

quantitate. Carthami duplum & triplum pro Agarico, & contrà.

Difficile tamen inuentu ſimplex medicamentum ſubſtituendum, quod verè vndequaque omniq́ue ex parte coueniat, vt teſtatur Auicennas in ſuo canone; vbi vix reperies duo ſimplicia medicamenta, aliorum facultate ſimilium pænuria, ſubſtitui tutò poſſint. Quod cùm difficillimum foret, illi aliquando duo, interdum tria, pari pondere & menſura, nonnumquam duplicato & triplicato, addita quinta aut octaua parte alterius medicamenti, ſupponit. Quia pauciſſima ſunt medicamenta quæ omnino ſimile temperamentum obtineant, aut eandem conſiſtentiam, craſſitiem, tenuitatem partium, & proprietates occultas.

Varius in compoſitionibus eſt medicamentorum vſus.

Vel ob calorem, frigus, humiditatem, ſiccitatem; in principio primi, in medio & primo gradus, & ſic de aliis.

Vel ob partium tenuitatem, vel craſſitiem, lentorem, ſaporem, odorem, colorem: quare id quod temperamento reſpondet, ſæpe diſſidet craſſitie vel tenuitate partium: vel alia facultate. vt pro Aſaro Acorũ ſubſtituendũ cenſent. At in omni operatione nõ cõuenit. non enim omnia poteſt Acorus quæ Aſarum. Vrinas quidem & menſes ciet: (quare in

vreti-

vreticis tantùm ſupponendum) vomitum verò excitare, aquasque educere, vti Aſarum, minimè valet.

Eadem ratione Hyacinthus pro Anchuſa ſubſtituitur: Sed ſi ob colorem Anchuſa opus ſit, vt in vnguentis, Hyacinthus non conueniet.

Eius verò loco Lacca ſupponitur, vel Braſilia, Santala rubra, Lacca pictorum, vel Coccos baphica.

Aſſa dulcis pro fœtida non conceditur propter odorem, vt Auicennas ſubſtituit, in affectibus vteri, quia odore iucundo vterum ſurſum alliceret: ſequitur enim odorata, fugit fœtida.

Propter ſaporem quædam vſurpantur ſed non conueniunt vndequaque.

Pro Saccharo Mel & Manna ſubſtitui poterit in quibuſdã remediorũ formulis, vt in medicamentis laxantibus, minimè autẽ in adſtringẽtibus, quia Manna ventrẽ ſoluit magis quàm Saccharũ vel Mel.

Muccus vtilis eſt in fluxu ſanguinis, & ob lentorem vſurpatur Fœnumgræcum, quod muccaginem reddit, ſed calidam: ideò in ſputo ſanguinis reiiciẽda, quemadmodum in externis remediis, vt Ophthalmia, in qua oui albumen præfertur quidem in principio & incremento: in ſtatu verò & declinatione muccago Fœnugræci commendatur.

Quæ ſupponuntur, non in omni formula remedij ſubſtituuntur.

vt Myrrha pro Bdellio in pilulis & vnguentis.

Sed in pilulis è bdellio nullo modo conceditur, quia ſanguinis fluorem & hæmorrhoidarum, vt menſes Myrrha, elicit.

In ſubſtitutis igitur hæc obſeruare oportet, vt ſuppoſiticiũ in locum adulterati genuini pænuria; eadem efficiat quod ipſum genuinum præſtabat.

Vt ſi calfaciebat, refrigerabat, hume-ctabat vel ſiccabat, aſtringebat, vel laxabat, vel concoquebat.

Pro Abſinthio ſimpliciter dicto in compoſitionibus Græcorum, Seriphium vel Santonicum.

Pro Abſinthio è Ponto vel Tauro monte, Romanum.

Pro Romano, illius loci vbi habitas.

Hoc licet in omnium herbarum delectu præſtare, quæ ſunt alicuius regionis; modò illam ipſam herbam regionis finitimæ, vel ſaltem ſimillimæ aſſumas. Cuiuſmodi eſt *Craux* vulgò Gallo-prouinciæ, ſiue Creta, vbi Thymus noſtras anguſto folio, & Epithymus optima & copioſiſſima.

Secundo loco herbæ regionum humidarum, modò æſtas ſqualida fuerit, in locum calidarũ ſubſtitui poſſunt. Quod feciſſe Galenus docet in præparatione Theriaces.

Pro Macedonico Petroſelino, Petro-
ſelinum

felinum alterius regionis.

Sed regionis ſimilitudinem obſeruare oportet : nam regio auget vel minuit medicamenti efficaciam & bonitatem.

Pro Iride Illyrica, Venetã ſumemus, & Pro Africana Florentinam.

RADICES.

pro {
Rhapontico, Radix centaurij maioris, vel noſtri Rhabarbari magma, ſiue Rhabarbarum ad alios vſus prius infuſum & expreſſum. Rhabarum torrefactum improbatur à multis propter empyreuma.
Zingibere, Coſtus, & contrà, vel Helenium, & Pyrethrum.
Coſto, Pyrethrum.
Ariſtolochia longa , Rotunda , & contrà : vel vna pro omnibus.
Acoro, Calamus aromaticus officinarum, & contrà.
Acoro in laxantibus & cientibus vrinas & menſes , Radix Aſari.
Aſaro quando purgare & vomitum ciere opus eſt, Elleborus, ſemen Geniſtæ & Raphani, vel hæc tria ſimul.
Galanga , Cyperus rotundus , & contrà.
Calamo odorato Libani, Schœnanthum , calamus ſiue Acorus officinarum: ſi ad odorem ſolum,
}

San-

Santalum citrinum officinarum.
Althæa; radix maluæ hortenſis, vel ſyl.
Aſparago altili; Corrudæ imminuta quantitate, quia acrior & efficacior.
Ruſco; Radix Aſparagi, & contrà.
Cortice radicis Capparis; Cortex radicis Tamariſci, Sambuci, Ebuli, Populi & Lauri.
Apij; Petroſelini, vel Macedonici.
Gentiana; medietas Aſari & radicis Capparis.
pro Turbith; Thapſiæ radix, ſiue Turbith Meſuæ, Agaricus trochiſcatus, vel Colocynthis minore doſi.
Zingibere, Mechm.
Serpentaria, Iarus, Dracunculus.
Lapatho, Oxalidis radix.
Rhabarbaro ad laxandum; ſuccus Roſarum.
Rhabarbaro ad aſtringendum; Hydrolapathi radix, vel Galangæ maioris, ſi calore opus eſt; ſi refrigeratione, radix Biſtortæ.
Nardo; Nardi ſpecies.
Secacul; radix paſtinacæ marinæ.

SVC-

SVCCEDANEA QVANTVM FIERI POTEST SINT SIMILIA

omni ex parte, viribus, genere, & specie. vt,

Omnes Dauci species,	*Cepæ,*	*Seseli,*
Intubi,	*Chelidonij,*	*Apij,*
Adianthi,	*Costi,*	*Rosmarini,*
Condrillæ,	*Nardi,*	*Marrubij,*
Hieracij,	*Betæ,*	*Leucoij,*
Rumicis,	*Bliti,*	*Orcheos,*
Absinthij,	*Iuniperi,*	*Maluæ,*
Abrotoni,	*Sabinæ,*	*Polygoni maris & feminæ.*
Sideritidis,	*Cedri,*	*Symphyti,*
Aconiti,	*Rhamni Diosc.*	*Tribuli,*
Veratri,	*Myrti,*	*Rubi,*
Anagallidis,	*Piperis,*	*Equiseti,*
Anchusæ,	*Cyclaminis,*	*Vrticæ,*
Anemones,	*Ranunculi,*	*Tithymalorum,*
Asparagi,	*Hederæ, excepta Hederula terrestri.*	*Mercurialis,*
Brassicæ,	*Rutæ,*	*Heliotropij,*
Calaminthæ,	*Porri,*	*Origani,*
Aristolochiæ,	*Plantaginis,*	*Conisæ,*
Valerianæ,	*Panacis,*	*Nymphææ,*
Bituminis,	*Pastinacæ,*	*Anthemidis,*
Picis Resinæ,	*Lychnidis,*	*Verbasci.*
Allij,		

Et denique omnes, nisi quid proditum inhibeat, vt de Clematide, quarum alteram vrere, ventrem laxare, bilem, pituitam trahere scribit, Diosc.

Prior

Prior verò alui profluuia & dysenterias sedat.

Sic cucumis agrestis, & satiuus, pepo & colocynthis. sed hæc paucis euenire solent.

De partibus etiam obseruandum, nam aliquæ facultatibus differunt, vt Radix Medij menses decocta sistit per aliquot dies sumpta. Semen autem in vino sumptum menstrua pellit.

Iuniperi fructus introsumuntur; ramenta verò occidere produntur.

Coriandri herbæ succus interficere creditur: semen verò medicatum.

Qua ratione medicos minimè vniuersalibus, sed potiùs particularibus niti præstaret: Nam eorum plerumque est maxima differentia quæ eadem esse putantur.

Sume igitur:

Pro folio Indo & Malabathro; folia Citri, Canellæ vel Malabathri vulgaris.
Pro foliis Lauri; Citri folia.
Papaueris albi; Solani folia; Papaueris nigri minore quantitate, vel folia Hyoscyami albi.
Lactuca; Scariolam, & contrà.
Cichorio syluestri; Dentem leonis.
Pro Dyctamni prima specie; secundam, tertiam, vel Pulegium.
Calamentha montana prima; secundam & tertiam. Sic de similibus.

Chamæ-

Chamæpity; Chamædryn, & folia Eupatorij.
Malua syluestri; hortensem.
Malua arborescente; Althæam.
Thlaspi, Nasturtium.
Mentha, Balsamitam.
Pulegio Regalij; Ceruinum & contrà.
Lepidio Pauli Æginetæ, Drabam, vel Iberida, vel Nasturtium.
Phyllitide; Asplenium siue Scolopendrium, Ceterachve, & contrà.
Folijs Oleæ vel Lentisci } *Folia* { nucum Iuglandis, Cupressi, Pini, vel Pinastri.
Folijs Myrti { *Baccas Myrti, vel Iuglandis nuces immaturas.*
Thymo; Satureiam, vel Origanum.
Ruta syl. Rutam domesticam siccatam maiori quanitate, vel contrà.
Spica Lauendula; Lauendulæ species hortenses.
Adiantho, Saluiam vitam, Polytrichum, Adiantum nigrum Plin.
Telephio; Portulacam.
Portulaca; Vmbilicum Veneris.
Foliis Terebinthi, Lentisci folia.
Myrto alba; nigram, & contrà.
Foliis Myrti; folia Pyri siluestris, Sumachi, Lentisci, Cotinos, Sorbi, Cydoniorum.
Foliis Oleastri; Oleæ folia.

Folijs Sambuci, Ebuli, & contrà.
Betonica; Verbenacam.
Melissa; Marrubium, & contrà: Corticem Citri. (iori dosi.
Apio mõtano; domesticũ siccum in ma-
Cepea, Portulacam.
Nardo montana, Nardum Gallicam.
Philyreæ foliis, Oleæ folia, & contrà.
Foliis Caprifici, Ficus domesticæ folia, & contrà.
Thymbra: Thymum vel Serpillum.
Coriandri foliis, Petroselini hortensis folia in externis remediis tantùm.
Hippomarathro altero; Coriandrum vel Petroselinum domesticum.
Foliis Dauci; Pastinacæ agrestis vel domesticæ folia.
Conisa prima; secundam.
Conisa secunda; tertiam maiori quantitate & siccatam.
Sanguinalis feminæ foliis; folia maris, & contrà.
Hippuride prima; secundam, & contrà.
Semperuiuo maiore; paruum Vmbilicum Veneris, & contrà.
Foliis Labruscæ domesticæ; vitis folia minus cultæ.
Chamælæa, Thymælæam, Chamæpityn primam. Diosc. Laureolam.
Alsinæ foliis, Helxines folia, & contrà.
Vite alba, nigram, & contrà.
Bubonio, siue Inguinaria; siue Astere
Atti-

Attico; Antirrhinum, & contrà.
Foliis Sabinæ; folia Cupressi, Iuniperi, & Cassiam.
Dorycnio; Mandragoram, & contrà.
Draguntio; Ari,
Foliis Abietis, Populi folia.
Erysimo: Erucam, & contrà.
Foliis Hippolapathij, Lapathi folia.
Foliis Piceæ, folia Pini.
Lithyridis foliis, Tithymali folia.
Libanotide sterili; folia Libanotidis coronariæ.
Lepidij foliis; Nasturtij folia.
Nymphæa alba; luteam, & contrà.
Sorbj foliis; Mespili folia, & contrà.
Oxyacantha vera; Pyrastrum.
Foliis Pepli; Tithymali folia.
Pityusæ foliis, Tithymali folia.
Polygoni maris foliis; feminæ folia.
Filice femina; marem.
Seride; Condrillam.
Smyrnio; Apium aut Petroselinum.
Solano hortensi; Halicacabum.
Symphyti Petræi foliis; alterius folia.
Pro beta alba; nigram.
Pro vnius speciei Tithymali foliis; folia aliorum in laxando.
Pro Tragorigano; Origanum, & contrà.
Pro foliis Tribuli terrestris in refrigerando; folia aquatici; non in humectando.
Pro Hypecoi foliis; folia Papaueris.

Pro Verbaſci vnius foliis; aliorum folia.
Pro Spica Indica, Syriaca; Valeriana.
Pro Viticis foliis & ſemine; Rutæ folia & ſemen.
Pro Seridis foliis; Lactucæ folia.
Pro Bugloſſo ſiue Boragine latifolia; Bugloſſum anguſti folium.
Pro Soncho læui; Sonchum aſperam, & contrà.
Pro Fumaria; Senam.
Pro Hyſſopo, Origanum, Sampſuchum.
Pro Hyperico; Androſæmum, Aſcirum, Schœnanthum.
Pro Stœbe Dioſc. Stœben herbariornm, Iaceam, Scabioſam, Paſtoriam burſam, Bellides, & Gnaphalia.
Pro Halyca, Auenæ ptiſanam totam.
Pro Amylo; farinam ſiliginis ſiccam.

TA-

TABVLA PRIMA REFERENS CAPSVLAS RADICVM ET CORTICVM.

5	Costus.		Cinnamomũ siue offic. Cassia tenuis	Cortex internus nucis moschatæ	Asarum	
4	Zedoaria	Galamus odoratus	Cassia siue offic. cinnamomũ crassum	Nux moschata	Schœnanthum	pro Cortice thuris
3	Zerũbet	Galanga maior	Phu	Macis	Spica Nardi	Cortex Pini
2	Mequ in.	Galanga minor	Anthophylli.	pro Folio malobathri	Spica Celtica	vel Lentisci
1	pro Zingibere.	Cypero	Garyophyllis			

Cortic. quercus	Cortic. mali granati.	Cortci. myrobal. Citrinarum
Ilicis	Cortex nucis iuglandis	Kebularum
Suberis		Indarum
		Emblicarum
		Belleticarum

In hac tabella primum repoſuimus Zingiber, quia frequentius eo vtimur quàm Mequin (quod ſpecies eſt Zingiberis) ſi fortè alterum pro altero ſumatur, nihil inde mali ſequetur. Zerumbet, Zedoarium & Coſtum in vltimis capſulis repoſuimus, quia eis minus frequenter vtimur. Hoc modo medicamentis diſpoſitis multo minori negotio medicamenta parabuntur, vt quæ frequenter in compoſitionibus ſimul ponuntur, ſimul inueniantur. Adde quòd hæc medicamentorum diſpoſitio ἀντιβαλλόμενα indicabit. Nam quæ in prima capſula ponuntur, pro ſecunda poni poſſunt, &ècontrà diminuto pondere. Cùm dicimus quantitatem augeri, nolumus duplum ſubſtitui; quia hæc medica-menta

menta non ſunt duplo fortiora, quam‑quam pro Cinnamomo duplum Caſſiæ iuſſerint antiqui ſubſtitui: nam ſi medicamenta ſint adeò imbecilla, ſatius eſt eis non vti, quàm duplo pondere ſubſtituere ea: nam moles medicamenti augetur, & vis aliorum medicamentorum minuitur. Vt omnia medicamenta ordine digerantur, oportet locum in multas claſſes diuidere, & in vna claſſe partes ſuperiores atque inferiores. In iiſdem claſſibus diſtinguenda erunt medicamenta calida, frigida, ſicca & humida, tam ſimplicia quàm compoſita.

CAPSVLA RADICVM SECVNDA.

5	Coſtus dulcis Arabum		
4	Tuſſilago	Piſtolochia	
3	Helenium	Clematitis	
2	Iris Florentina	Ariſt. longa	Hermodactylus
1	Pro radice Iridis Venetæ	Ariſtolochiæ rotundæ	Aſphodeli

CAPSVLA RADICVM TERTIA.

5	Graminis						Glycyrrhizæ
4	Aſparagi			Staphiſagriæ			Tuſſilaginis
3	Ruſci	Oenanthes	Ariſtolochiæ omnis	Bryoniæ	Zedoariæ	Cyperi	Helenij
2	Petroſelini rad.	Rubiæ maioris	Aſari	Pyrethri	Coſti	Galangæ minoris	Veneræ radix
1	Pro Apio	Pentaphyllo	Cappari	Mequin	Zingibere	Galanga craſſa	Iride Florentina

CAPSVLA RADICVM QVARTA.

3	Cucumeris agrestis	Centaurei minoris	Polypodij	Ellebori vtriusque		
2	Asphodeli	Suc. Rosarum	Turbith	Ebuli	Asari	Hermodactylorum
1	Pro rad. Gentianæ	Rhabarbari	Agarico	Hermodactyli	Cyclaminis	Asphodelorum

CAPSVLA RADICVM QVINTA

3	Boraginis		Maluarum	Thapsi barbati	Sphondylij	Radix Vlmi
2	Buglossi	Behen rubri	Bismaluarum	Bistortæ	Pancratij	Consolidæ minoris
1	Pro rad. glycyrrhizæ	Behen albi	Liliorum	Quinquefolij	Squillæ	Pro radice Consolidæ maioris

CAPSVLA RADICVM SEXTA.

5		Corticis rad. Lauri	Asari	Staphidis agriæ	Behen rubri
4		Cort rad. Sambuci, & Ebuli	Ari	Clematitidis alterius siue Flammulæ	Behen albi
3		Fraxini, vel Populi	Serpentariæ	Rad. Dentillariæ	Boraginis
2	Rubiæ minoris	Tamarisci	Raphani agrestis	Pyrethri	Buglossi
1	Pro rad. Rubiæ maioris	Cortice rad. Capparis	Cortic. Sambucj		Glycyrrhizæ

TABVLA SIVE CAPSVLA SEMINVM.

	1	2	3	4
	Pro sem. Cucurbitæ	Melonum	Citrulli	Cucumeris
	Lactucæ	Portulacæ	Endiuiæ	Scariolæ
	Violarum	Papaueris albi	Papaueris nigri	Hyoscyami
	Bombacis	Maluæ, Bismaluæ	Psyllij	Cidoniorum
	Lini	Fœnugræci	Lauendulæ	Xeyri rubri vel Citrini

CAPSVLA LIGNORVM.

5	Citrinum	Xylobalſa-mum	Scobs Buxi
4	Rubrum	Surculi Lentiſci	Ebenum
3	Pro Santalo albo	Aſpalathus	Guaiacum
2		Ligno Aloës	Echinæ radic.
1			Salſaparilla

PVRGANTIVM.

	1 pro Scammonio	2 Diacridium	3 Colocynthis		4 Ammoniacum
	Sena	Semen Carthami	Folia Brassicæ marinæ		3 Salgemma
	Foliis Scamonij	Thymelææ	Chamælæa		2 Sal petræ
	Semine hederæ	Sem. Asari	Semen Genistæ		1 pro Sale nitro

4					Coccus Cnidius	
3	Thymus	Chrysocolla, vel fortè Chrysolith.	Ellebo-rus albus	Alhandal	Semen Cataputiæ	Rhaponticum
2	Epithymus	Lapis Armenus,	Niger	Diacridium	Rad. Tithymali	Myrobalani s.
1	pro Cassitha	Lapi de La-suli [illegible]	Colocynthide	Scammonio		Rhabarbaro

Polypodium	Rhabarbarum	Chamælæa	Esula
Turbith album	Lapathio	Thymælæa	Turbith
Turb. cineritio	[illegible]	Brassica marina	Polypodio

SEMINVM.

5	Capita papaueris	Acetosæ					
4	Semen Mandragore	Portulacæ	Citrulli				Semen violarum
3	S. Hyoscyami	Scariolæ	Melonum	Bismaluæ	Fœnugræci		Cnici
2	Papaueris nigri	Endiuiæ	Cucumeris	Maluarum	Lini	Psyllij	Vrticæ
1	S. Papaueris albi	Lactucæ	Cucurbitæ	Bombacis	Sesami	Cydoniorum	

SEMINVM.

5	Cumini	Pastin. syl.	Rutæ agrest.			
4	Carui	Pastinacæ domesticæ	Rutæ domesticæ	Sinapi	Semen contra vermes	S. Paliuri
3	Fœniculi dulcis	Petroselini	Ammeos	Erucæ	Caulium	Hyperici
2	Anisi	Apij	Seseli Aethiopici & Peloponésis	Thlaspi	Rapæ agrestis	Milij Solis
1			Seseli Massiliensis	Nasturtii	Rapæ domesticæ	Alkekengi.

SEMINVM.

Piper longum	Cardamomi maioris	
piper album	Cardamomi minoris.	Granorum paradisi
Pipere nigro		Cubebarum

pro { *Semine Myrti, Berberis, & contrà.*
Napi. Rapi.
Carthami, Vtic[illegible] vel Agaricus
non Trochiscatus. }

3	Berberis	Sorborum
2	Vuarum immaturarum	Mespilorum
I	Spinæ albæ	Cornorum

pro { *Mandragoræ, Cicutæ*
Semine Asari, Semen
Genistæ. }

SEMINVM ET FRVTICVM.

5	Genistæ	Acetosæ	Gallarum	Cytini	Vua Corinthia		Ficus
4	Asari	Citri	Sumach	Falaustiorum	Passulæ mundatæ	Tamar, Indi	Sebesten
3	S. Hederæ	Berberis	Myrtillorum	Cortic, maligranati	Dactyli,	Prunis acidis	Iuiubæ
2					Pruna dulcia		Passulis mundatis
1					Ficubus		

CAPSVLA FLORVM.

3	Oenanthes	Cichorei	Nymphææ luteæ	Sambuci		Saluiæ	
2	Myrti	Buglossi vulgaris	Nymphææ albæ	Meliloti	[illegible] m	Stœchadis	Geni[illegible]æ
1	Florib Rosarum	Buglossi latif. siue boraginis	Violarum	Chamæmeli	[illegible]yum	Anthos	Sambuci

3	Leucoij		Flor. Cichorei		Spicæ, vulgo Aspic
2	rubri	Flor. Tamarisci	Flor. Intubi domestici		Lauendulæ
1	Leu lutei	Flor Genistæ			Flor. Saluiæ

DE SVCCIS.

Pro Acaciæ ſucco; ſuccus Prunellorum probatur, & Rhois, Dioſc.

Dioſcorides ſuccum Hypociſtidis ſubſtituit: verum aliquanto magis adſtringit & ſiccat, ſi in antiquorum pharmacis recipiatur.

Pro Opio; Meconium, vel ſuccus Lactucæ ſyl. vel, domeſticæ, quantitate maiori.

Pro Abſinthij ſucco; Abrotoni, Eupatorij, vel Centaurei minoris vtriuſque, vel Agerati

Pro ſucco Abſinthij Pontici; noſtratis Romani ſuccus: differt tantùm regione, vt Macedonicum à Pontico. In externis remediis, Santonicum & Marinum; vel ablutum leuiter in internis concedatur.

Pro Opobalſamo; Stacte, id eſt, ſtyrax liquida non adulterata, vel oleum Myrrhæ. In ſuffuſionibus ad digerendum; Oleum Spicæ Lauendulæ, quod æquè tenuium eſt partium.

Pro Glycyrrhizæ ſucco; infuſum & decoctum eiuſdem, vel ſuccus vuarum paſſularum, vel vinum coctum, ſiue ſapa.

Pro Lycio; Amurca.

Pro Citri ſucco; Limonum.

Pro Thymelææ; Chamælææ ſuccus.

Pro Cyclaminis; Iridis.

Pro

Pro Omphacij; Rhois, & contrà.
Pro Aloë, Absinthij succus.
Pro Semperuiui; Cotyledonis succus & contrà, vel Solani, Lactucæ.
Pro Sanguine Draconis; Laccam sustinuit Auicennas.
Pro Elaterio; succus cucumeris agrestis aliquantum coctus.
Pro Sapa, vinum dulce, & contrà.
Pro Licio; Gentianæ succus in vlceribus.
Pro aqua fontana; fluuiatilis.
Pro aqua plu. fluuij potius quàm fontana, contrà quàm Galenus præcipit in Diacodio; quia composita est partim ex pluuia, partim ex fontibus.

DE LIQVORIBVS ET LACHRYMIS.

Pro Opobalsamo, Stacte siue myrrha liquida natura vel arte parata: Liquor Terebinthi.

Non { Opocarpathum, vt auctor Succedaneorum præcipit. / Oleum laurinum. / Liquor myrti,

Non semen Myrti, & Zedoariæ, vt præceptores nostri statuerunt. Pro Carpobalsamo semen Lentisci vel Terebinthi, cuius multæ sunt species. Cubebe in minori dosi; vel Terebinthi partes duæ, vna Cubebarum.

pro Cedria { Oleum è ramentis Iuniperi paratum per descensum. vel Gummi Iuniperi.

Pro Xylobalsamo, surculi Lentisci.

Pro Oleæ lachryma; G. Elemni

Pro Myrrha; Bdellium, vel succus Smyrnij, vel Apij.

Pro Opopanace; Ammoniacum, vel Galbanum, vel Bdellium, maximè cum emollire volumus. Gal. vsus est Propoli in externis.

Pro Manna thuris; cortex cui adhæret aliquid thuris.

Pro Thure; Mastiche & resina pini sicca.

Pro Styrace; Benzoinum.

Pro Terebinthina; Mastiche.

Pro Mastiche, Abietina resina indurata aut frixa; vt docet Diosc.

Pro Cupressina; Laricina.

Pro Abietina; Resina pini.

Pro Pice, Resina Pini cocta.

Pro Pice liquida; Pix oleo dissoluta, vel pix ex oleo Iuniperi liquefacta.

Pro Pissasphalto; Pix & bitumen.

Pro Mumia; Pissasphaltum.

Pro Asphalto; Petroleum, vel Gagates, & contrà. Et carbones petræi è terræ visceribus, quibus fabri ferrarij vtuntur.

Pro Lacca; Myrrha.

De mineralibvs.

Pro Antimonio, plumbum vſtum, & contrà. Auicen. & Stannum vſtum.
Pro Lithargyro; plumbum vſtum, Molybdæna.
Pro Plumbo; Stannum.
Pro Flore æris ; ærugo.
Pro Spodio; Antiſpodium ex myrto, lentiſco, olea ; oleaſtro, malo cydonio, vel cornu cerui vſtum.
Pro Pompholyge, Spodium Dioſc.
Pro Cadmia; Lapis calaminaris.
Pro Sandaraca Gæcorum; Auripigmentum & contrà.

Finis.

GVLIELMI RONDELETII MEDICI DE THERIACA Tractatus.

THERIACA MAGNA.

Gulielmus Rondeletius

LECTORI S.

CVM antiquissima ac nobiliss. Theriacæ Antidotus à quibusdam dispẽsaretur, in mentem venerunt errata aliquot à Nicolao Præposito annotata, & aliquot minimè animaduersa. Quamobrem plurimum me rogarunt vti veterem illam ac vulgatam Editionem recognoscerem: quod etsi mihi difficillimum esse probè perpenderem & planè immensi laboris; nolui tamen amicis tam singularibus, honesta præsertim petentibus, operam meam denegare, tum quia sanctum esse quod tam instanter peterent, tum etiam Reip. admodum vtile ac necessarium; cùm omnia nostra studia & labores eò spectare debeant, vt Reip. & cæteris bonarum artium studiosis prodesse possint. Nihil enim existimo vtilius, quàm vt illa Antiquorum medicamenta, quæ θεῶν χεῖρας appellant, fideliter præparentur, atque ex simplicissimis simplicibus ad communem omnium vtilitatem componantur, quod hactenus, proh dolor, quorundam ignorantia ac incuria factum non est: quo fit vt verissimum sit carmen Homeri, Odys. δ.

 Φάρμακα

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά

Quam ob cauſſam, lector, optime, te ad meliora quodammodo reuocare videmur, dum pro viribus adnitimur veterem illam Andromachi traditionem ad germanam Græcorum lectionem emendare. Et ne exiſtimes tibi à nobis imponi, conſilium fuit quibuſdam annotatiunculis reddere rationem cur à tam vulgata illa deſcriptione recedamus, idque addendo aliqua quæ noua forſan tibi videri poterunt, ac expungendo quæ numquam ab Andromacho excogitata fuere. Sed vnum abs te peto vt ne veteri rubigini addictus hæc ſine ratione improbare velis, ni prius apud te probè examinaueris quæ prodeſſe & iuuare ſoleant.

Cvm igitur variæ ſint Theriacæ deſcriptiones à diuerſis Autoribus traditę, in tanta rerum varietate difficilis erat electio : omnes tamen ad veram illam Galeni lectionem contulimus, cùm eaſdem omnes truncatas & vitiatas offendiſſemus : hancque veram ex Antidotων libro ſecuti ſumus : quæ etſi perfectior videretur ; aliqua tamen deſiderabantur iniuria temporis omiſſa, quæ nos pro virili reſtituimus ex Galeni, Pauli, Aëtij, Auicennæ, Actuariique locis vt poſtea in Annotatiunculis declarabimus.

Noſtræ

Noſtræ autem tempeſtatis docti quidam impoſſibile quodammodo exiſtimarunt hanc Theriacæ confectionem abſolui poſſe, his moti rationibus: tum quòd viperas non haberemus, quæ ſanè hoc in negotio primas tenent: præterea Balſamum, Aſpalathum, Cinnamomum, Myrrham, Rhaponticum, Calamum aromaticum, Phu, Nardi Spicam, Pentaphyllon, Schœnanthum, Dictamnum Cretenſe, Sigillum Lemnium, Thlaſpi; tum quod omnibus incognitum dicunt Scordium. miror non addidiſſe Malabathrum, Acaciam, Acorum, Bitumen Iudaicum, Opopanacem, Galbanum, quòd non niſi adulterata aduehantur, vt quibuſdam placet. Sed nos eorum rationibus faciemus ſatis. Abſurdum enim eſt illa medicamenta inutilia exiſtimare quæ à Galeno in vſum trahuntur, etſi non omnia adſint. multa ſiquidem ipſemet Gal. ſuo tempore deſiderabat, in quorum locum ἀντεμβαλλόμενα proponebat. Enimuerò ſi Gal. pro Cinnamomi Caſſiæ duplum ponendum iuſſit, imò & Phu, & pro oleo Sabino, oleum antiquiſſimum, pro Omphacino, oleum paratum cum foliis oleæ; quid prohibet Acorum poni pro Amomo, quum Acorum cum Amomo ſimilem facultatem obtineat: pro Dictamno Pulegium, quod etſi vires paulo inferiores habeat, augea-

mus dosin : pro Opobalsamo Styracem liquidam : pro Rheopontico Rhabarbarum : pro Terebinthina Masticben : pro Viperis Elopes, Ophies? Sed quid moror? Clariora sunt quàm vt demonstratione aliqua egeant.

Consultiùs itaque ab his cauillatoribus factum esset, si tantum operæ locarent in inueniendis succedaneis, quantum in cauillandis aliorum inuentis. Cessent igitur, precor, bona medicamina infamare, & quam prauam opinionem solent imperitæ multitudini tradere, omittant.

Tempestiuum nunc videtur ad Simplicium declarationem veniamus, hoc vnum præmonentes, pondera non respondere ponderibus Andromachi iunioris vel Democratis: nam Democrates drachmas duas tantùm Polij, Seseli, Thlaspi & aliorum vsque ad Cardamomum ponebat, vituperabatque illos qui constituerent quatuor, quod tamen ferè omnes qui de Theriaca scripserunt, faciunt, quemadmodum Gal. Paulus, Aëtius & Auicenna, quos secuti sumus. At de diuersitate ponderum vide Gal. de Theriaca ad Pisonem.

THERIACA nobilissimum medicamentum dicta est quòd valeat aduersus θηρία id est, bestias venenosas; non autem, vt quidam existimant, quòd Viperas (ita sumpto nomine ob excellentiam,

tiam, ſed ſatis impropriè) reciperent: nam antequam additæ eſſent Viperæ, etiam Theriaca dicebatur : huc accedit quòd multæ ſint Theriacæ deſcriptiones, vt iam diximus, apud Gal. in Antidotis quæ Viperas non habent. Non igitur à Viperis, ſed ob effectum ita fuit appellata. Poſſet tamen defendi, Theriacam etiam dictam fuiſſe à Viperarum carne. Cæterum hæc Theriaca Galene, non Galeni nominatur, aut ſi mauis, γαλήνη id eſt tranquilla, vel tranquillitatem afferens, non Galeni. autor enim huius non fuit Gal. ſed Rex Ponti Mithridates, qui, vt erat exercitatiſſimus in ſimplicibus, omnia ea collegit Antipharmaca, flores ſcilicet, ſemina, herbas, radices, gummi, & cetera, quæ valerent aduerſus virus ferarum, Viperarum, Canum rabidorum, Scorpionum, Dipſadum, &c. nec non aduerſus venenum medicamentorum quorundam, vt Mandragoram, Cicutam, &c. & ad morbos alios complures & antiquos. Ex his omnibus collectis ſelectiſſima & efficaciſſima ſelegit, ex quibus parauit compoſitionem ſuo nomine nuncupandam ; ea eſt Mithridatium: Andromachus poſtea (qui videtur inter omnes exactiſſimam calluiſſe normam componendi medicamenta) eam correxit & emendauit ; addiditque Viperas, γαλήνηνque vocauit, id eſt, Tran-

Tranquillam, quod tranquillitatem inducat: & merito quidem: quid enim magis meretur tranquillitatis nomen quàm quod ſedat dolorem? Qui à Cane rabido demorſi ſunt aut Vipera, aut alia fera venenata, multum torquentur multumq́ue de morte ſunt ſolliciti: hæc compoſitio illos curat: magnam igitur tranquillitatem inducit. Vt in ſumma dicam, nulla eſt præſtantior Antidotus ad antiquos & diuturnos morbos, vt iam dictum eſt. Ad defluxiones nullum eſt genus remedij efficacius quàm hæc Theriaca, ſiquidem fuerit recens. febres quartanæ ſolo vſu Theriacæ viſæ ſunt curatæ. Quid non facit Theriaca? Inexpugnabiles morbos, & quorum cauſa ignota eſt curat: ex omnibus enim medicamentis efficaciſſimis conſtat.

PASTILLOS SCILITICOS aliter præparamus quàm antea facere ſolebant: Nam ſine delectu Pharmacopolæ Scillam vel Pancratium accipiebant, quòd habeant eandem facultatem. Sed quoniam Pancratium vim habet imbecilliorem, melius eſt confici eos ex Scilla, præſertim cùm nobis facultas ſit. Si Scilla careamus, Pancratio vti poſſumus eius loco, ſed in maiore doſi, vt Caſſia pro Cinnamomo: cùm verò adeſt Scilla, ſumatur Scilla. Cæterum paſtilli hi fieri debent ex carne Scillæ, &

ſpiſſari

ſpiſſari farina Orobi, quæ valet aduerſus venena, & conſeruat Scillam à putredine ſuo amarore. Pharmacopœi eos ſolebant parare, cum pane aſſo, aut cũ vitia, cum non noſſent Eruum, vt nec adhuc omnes norunt. Cùm enim nuper Aueniони eſſemus, & medicamẽtum præſcripſiſſemus Nobili à Mõlau, in quo Eruum deſideraretur, iuſſi Pharmacopolam adferre Eruum, atque is Viciam attulit & Aphacem; cùm neutra illarum ſit Eruum, quod amarum eſt & tenuium partium; Vicia verò dulcis & emplaſtica. Porrò Erui duas conſtituunt ſpecies: Aliam enim candidiorem faciunt, aliam rufam. Eruum eſt quod vulgò *des Ers* vocant, in Gallia Narb. *Eſſes*. Quod ad Scillæ delectum attinet, ea ſumenda eſt æſtate, præſertim Iunij initio, ad parandos hos paſtillos: tunc enim multum ſucci habet: ſi hyeme legatur non valebit. ſub Canicula verò venenum eſt. habet enim tantam acrimoniam, vt æſtu correpta in venenum vertatur. Sumenda itaque eſt vere aut æſtatis initio. Ea lecta inciditur fruſtulatim more ceparum, non quidem cultro aut inſtrumento ferreo, ſed arundinaceo.

Maiores noſtri ſoliti erant parare PASTILLOS THERIACALES ex Serpentibus communibus, cùm Viperas non haberent. Nec

omninò

omninò certè vituperandi sunt: idem enim præstant reliqui Serpentes. sed Viperarum vis est efficacior. Θηρία Græci animalia appellant (latiore significatione accepto vocabulo) quæ cicurari non possunt. Medici verò θηρία, quæ morsu venenato vel punctura venenum iaculantur, hominique nocent, appellant, sub quo nomine & Aspides, Elopes, & Cerastes comprehendunt: quamobrem non erit absurdum Trochiscos Theriacales dicere, cum ex feris conficiantur, quæ & facultate sua iuuant, quemadmodum Viperæ, & si ausim dicere, conuenientiores sunt. præter enim id quòd calefaciendi & exsiccandi vim habent, aduersus angues nostros peculiariter iuuant.

Nam Theriaca, vt autor est Gal. ad Pisonem, olim citra ferarum commixtionem confectum medicamentum similiter ad eiusmodi mirificè faciebat: Sed postquam Andromachus Viperas commiscuit, ad morsum Viperarum medicamentum fuit efficacius: imò si credamus Gal. lib. 2. de Antidotis, Mithridatica compositio aduersus plurima venena valet, præter Viperarum ictus. Nihil igitur habuit Theriaca additis Viperis, quàm quòd ad Viperarum morsus sit efficacior. Sic nostrum medicamentum efficacius erit ad morsus Serpentum, cùm nullum nobis periculum immi-

immineat à Viperis. Adde quòd pinguedinem Serpentum quotidie experimur plurimum valere, & carnes non plus veneni in se continere quàm olim haberent Viperæ, si debito modo adhibeantur, & quales oportet capiantur. Nam & in capiendis delectus seruandus est, quemadmodũ & Viperis. Vt quæ prope mare degunt, διψαὶ sunt: & quæ in aquis excrementosæ, & quæ vtero gerunt repudiandæ. Quas æstate venantur, vel hieme, nos Elopes vel Angues bene nobiles in vineis degentes, vere captos eligimus. non diu asseruatos (vt solent facere Pharmacopolæ) & præparatos, vt ars iubet, cum pane asso Trochiscos conformabimus: sic seruatos & exsiccatos; vt neque situm redoleant, neque cariem senserint. Quòd si videatur Dominis Doctoribus dosin augendam esse, quia imbecilliores sint, non improbo: quòd si quis Viperas nancisci possit, vt iam facimus; eas capiat, & angues omittat. Paulus Ægineta etiam de Viperis loquens ὄφις dicit: Ea autem locutio esse videtur per excellentiam, quo commune aliquod vocabulum rei singulari attribuimus, vnde & ὄφεις Viperas vocat. Cùm autem simpliciter legitur ὄφις, de Vipera intelligendum est, quia præstantissima inter serpentes est. Vnde & in Theriaca assumenda; non quòd remedio egeamus aduersus illarum

morſus, ſiquidem in noſtris Regionibus non reperiuntur, ſed ob alias Viperæ facultates: deſiccant enim vehementer, calefaciunt, & viſum acuunt. Viperas nihilominus veras tum in Italia, tum apud Pictones habemus; quicquid dicant qui id negant: Certiſſimum enim ſignum eſt Viperæ & nota certiſſima, ſi viuum animal pariat, vt inter piſces Galeus; vnde & nomen habet, vt ſcribit Ariſtoteles, & experti ſumus in noſtris ædibus: Adhæc Viperarum deſcriptio tam exactè illis conuenit vt nihil magis; & maximè ea quæ tradita eſt ab Aëtio viro perquam diligentiſſimo in deſcribendis Viperis. Vt vnam è multis notam adferamus. ſtatim in caudam deſinunt, quam craſſiſſimam habent inter reliquos ſerpentes (præter Amphisbænam, quæ adeò craſſam habet vt bina putetur habere capita) omnes denique notæ feliciter reperiuntur in ea. At dicat aliquis; Elephantiaſin non curat, vt ſcribit Gal. Eſto. ſi mentiri voluit Gal. quid tum? neque enim veriſimile eſt tempore Gal. curari potuiſſe Lepram iam confirmatam. Sin autem quis dicat, id non ideò præſtare quia ex Italia adferantur, quæ regio non ſit ſatis calida: Nugæ: ſi enim venenum retinent, cur non & alias facultates? Nemo igitur dubitet quin veræ Viperæ noſtris temporibus reperiantur.

Porrò

Porro vt conficiantur Paſtilli Theriacales, præparatione omiſſa hoc tantùm ex Gal. addam, melius eſſe paulo antè captas ſumere, quàm diu retentas, nam quæ diutius retentæ fuerunt, venenoſæ ſunt magis, vt ex hominibus ieiunis cõjicere licet.

Andromachus MAGMA HEDYCHROON ita à coloris iucunditate appellatum, non Trochiſcos de Corallo, vt Nicolaus Præpoſitus falsò putauit, deſiderat. Multo ſatius fuiſſet ſi Trochiſcos Alindaracarum Auicennæ poſuiſſet, vel Trochiſcos Hedychroi, quos annotauit in Antidotario, qui etſi tamaricem recipiant, Aſphalthum deſiderent; magis tamen accedunt ad Hedychroi compoſitionem quam hic conſtituimus ex Gal. lib. ad Pamphilianum. Hæc enim paratu facilior eſt & clarior & melior. Nam in lib. de Antidotis pedeſtri oratione ſcripta eſt quæ Maron & Amaracum deſiderat. At Maron nobis prorſus incognitum eſt, niſi illa ſit quam vulgo *Mariolaine franche* appellant; quam ob cauſam conſulto Amaracum addidimus, & illam pro Maro: quod ſi per Amaracum intelligat aliquis Sampſuchum, pro Maro poni poteſt Siſymbriũ; ſunt enim eiuſdẽ facultatis, vt Dioſcorides docuit. Quantum verò differant Hedychroon magma à Trochiſcis Diacoralli, fidẽ facit vtrorumque collatio: hi

enim Papauer, Pedem columbinum, vt alia omittam, recipiunt, quæ non ſunt in Hedychroo: non itaque ponendi.

PIPER NIGRVM non tam valet ad ἀντιφάρμακα atque Piper longum & album: ſed quia omnes ſic habent, nolui immutare, & ʒ xxiiij indidimus, quamuis aliqui ſex tantùm: Paulus tamen, Aëtius & reliqui, xxiiij cenſent ponendas, & nigrum non longum, vt in quibuſdam Exemplaribus legitur, & in carminibus Andromachi. neque improbarem ſi quis Longum ſumat; tum quia in carminibus longum eſt, tum quia Antidotis, ſi Dioſcor. credimus, aptius. Tu verò iudica.

OPIVM, vel MANDRAGORA, vel HYOSCYAMVS addi ſolent in Antidotis, quia incraſſando conſtringunt meatus, ne Venenum ferri poſſit ad Cor, & ſic iuuãt operationem Antidoti. Eodem planè modo bolus Armena & Terra ſigillata lentore ſuo & craſſitie prohibent vim Veneni ad cor deferri, non autem proprietate occulta, ſed incraſſando: quare quæ tenuiſſimarum ſunt partium, vt Moſchus, Ambra, non conueniunt; quia faciunt citò penetrare venenum ad Cor: ſic Cicuta cum vino abſorbta occidit citiſſimè; per ſe verò tardiùs.

ROSARVM, remotis vnguibus, drachmas xij. ponimus. Auicenna xxiiij. ponit.

SCORDIVM, quod Fuchſius putat omnibus incognitum, nunquam antea in aliqua Antidoto poſitum, apponendum cenſuimus (quanquam tamen opera & diligentia doctiſſ. viri D. Guilielmi Pelliterij, Mompeliani Epiſcopi vigilantiſſimi, primùm in Gallia iam à decem annis cognitum ſit) & non allium ſilueſtre, vt vulgo Pharmacopolæ facere ſolebant. Stultum enim eſſet σκόροδον ἄγριον, id eſt Allium ſilueſtre, vt Auicenna docuit, collocare, cùm tam frequens apud nos ſit Scordium herba. Excuſandi fuerunt Maiores noſtri quibus incognitum fuit, neque grauiter peccarunt in hoc ſimplici. eſt enim allium ſylueſtre Theriaca Ruſticorum. Vtinam in aliis ſuccedaneis tam bene iudicaſſent! Non eſt tamen conferendum Allium cum Scordio: Scordium enim maiorem habet vim aduerſus putredinem quàm vel Myrrha ipſa, vt videre eſt apud Gal. lib. de Antidotis, qui eius inuentionem declarat. Quis autem niſi ſtultus, dicat ſuccedaneis eſſe vtendum, cum propria habeamus? Scordium enim copioſiſſimè per totam Galliam naſcitur: reiiciendum itaque Allium.

SEMINIS NAPI, & rectè; quanquam nonnulli, Seminis Rapæ, legant.

IRIS ILLYRICA ea debet apponi quæ Venetiis affertur.

AGARICVM sumatur candidum, leue, &c.

CINNAMOMVM à viris doctissimis in discrimen vocatum est, cùm dicant nos vero Cinnamomo carere, ac id quod pro Cinnamomo ostenditur, potiùs esse veram Cassiam: nos tamen putamus esse Cinnamomum; etsi non sit illa species tantoperè ab Antiquis laudata. quam ob causam nos istius Cinnamomi ʒ xxiiij posuimus (etiamsi nonnulli ʒ xij tantùm ponant) duplici nomine: tum quia in quibusdam exemplaribus xxiiij. drachmas Cassiæ scriptum legimus. vt etiam in secunda descriptione Auicennæ, tum vt omnibus fieret satis: nam si Cinnamomum esse negent, non possunt improbare consilium nostrum, cùm Gal. de Compos. Pharmacorum doceat his verbis: Necessarium nobis est, vbi Cinnamomo caremus, Cassiam optimam coniiciamus, aut plusquam duplo Cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Sed Cinnamomum verũ habemus. Si cineritium illum colorem non habeat, in causa sunt mercatores, qui eius superficiem abradere solent, colorem naturalem auferentes. At odorem rutæ non habet. Nec habere debet. Error enim est in Diosc. nam pro πηγανίζουσα legendum est, ὀριγανίζουσα quod facilè probari potest ex eodem Dioscoridis alio loco, vbi ait

ait Amomum habere Origani odorem. Hinc enim luce clarius colligere licet, Cinnamomum Origani odorem referre; aliumque textum corruptum esse. Et quanquam Diosc. dicat diuersas esse arbores Cinnamomi & Cassiæ; Gal. tamen diuersæ est opinionis, asseritque se vidisse in capsa cuiusdam mercatoris ramũ vnum cuius altera pars Cassia esset, altera Cinnamomum.

GLYCYRHIZÆ SVCCVM apposuimus, quia efficacior est quàm radix ipsa; etsi Auicenna in tertia descriptione radicem ponat, & verè poni potest succus. nec timendum est de succi adulteratione. Nam tanta est copia dulcis radiculæ, vt parui væneat: Et etiam cùm Theriacam componere volumus, expressè succum extrahere volumus.

OPOBALSAMVM sincerum ad nos non adfertur, sed multis modis adulteratum: quin etiamsi adulteratum non esset recens nõ est sed antiquum. nã cùm ex regione longinqua petatur, non potest non esse antiquum: est siquidem antiquum, si annum excesserit, fitq. inutile. Et si nonnulli dicant in nouo Orbe reperiri, incertum est an verum sit: succedaneo itaque vtendum. Quid verò substituemus, cùm succedaneo opus sit? alioqui manca esset Compositio & corrupta. Non sequemur hac in re consilium Maiorum nostrorum, qui

Oleum Laurinum pro Opobalſamo poni docuerunt. Oportet enim ſuccedanea & viribus & temperamento reſpondere, vt doctiſſimè à Gal. monſtratum eſt. Sed oleum Calidius multo eſt Opobalſamo, cum oleum Laurinum inter calidiora adnumeretur: quod ex fructu poteſt cognoſci: ſolet enim oleũ expreſſum eiuſdem eſſe temperamenti cum fructu ex quo exprimitur: At folia & fructus Lauri deſiccant & calefaciunt vehementer, plus etiam fructus: ergo & Oleum. Opobalſamum verò deſiccat & calefacit in ſecundo exceſſu tantum: Igitùr non reſpondent. Adhæc Opobalſamum tenuium eſt partium, Oleum verò Laurinũ craſſarum: Opobalſamum ventriculum roborat, Laurinum autem oleum, vt ait Dioſc. ἐστι ναυτιῶδες ποθέν, id eſt, potum nauſeam facit, & lædit ventriculum non alia ratione, quàm quòd ventriculo aduerſatur: idem autem efficere Opobalſamum negandum eſt. Non enim eſt oleum, ſed ſuccus Balſami. Vnde autem id natum ſit vt Oleum Laurinum in antidotis poneretur? Puto hinc eſſe natum, quòd olim Oleum parabant cum Myrrha & Stacte, vt Dioſc. docet. Extra adhiberi non prohiberem, vt etiam Oleum Irinum: quamuis in verſione Vallæ & multis exemplaribus Græcis (falsò tamen) Lineum legatur. Balſamum arte compoſi-

positum reiicitur. Errorem indicauit ante 114. annos Santes de Andronis de Pisauro Medicus in hac parte Alexipharmacωn diligentissimus & probatissimus. Post eum Nicolaus Præpositus, qui Medicorum Mompelianorum mentionem facit tanquam autorum huius hæreses. Alij ex semine Citri & Corallo ἀντιβαλόξυλον conficiebant, sed inepte: nam quamuis semen Citri valeat aduersus venena, alia reperiuntur multo efficaciora. Alij asserebant fieri debere substitutum ex Myrrha destillata: quod expertum fuit; & ex destillatione oleum exceptum, sed vsque adeo fœtidum vt nemo ferre posset. Omnibus itaque reiectis, substitutam Stacten, ex præscripto antiquorum, Gal. scilicet, Pauli, Aëtij, qui asserunt easdem Stactis vires & Opobalsami. Est autem Stacte nihil aliud quàm Myrrha liquida, & si Diosc. credimus est pinguissimum Myrrhæ recentis cum aqua exigua tusæ & prælo expressæ, proportione respondens Myrrhæ. Myrrha autem secundi ordinis excalcfacientium & exsiccantium, sicut & Balsamū. Adhæc vulnera consolidat, quod facere Balsamum creditur à neotericis Medicis, quanquam Gal. nullam eius mentionem faciat. Idcirco autem hic positum fuit quòd aduersus venenata animalia valet. quod ex eo colligere licet, quod vbi nascitur Balsa-

mum nequeant habitare Serpentes aut alia venenata animalia. Qui de omnibus dubitare solent, Myrrham istam reiiciunt, quia parum respondeat descriptioni, tum maximè quòd εὐώδης, id est, odorata non sit, vt Diosc. & Gal. dixerunt. Nos autem Myrrham dicimus esse, non Trogloditicam vel Amineam. Et quòd non sit odorata, in causa est quòd ab ea expressa sit nobilissima Stacte. Nam vt Diosc. docet ex pinguibus exprimitur pingue & odoratum. Minus etiam odorata est quia ex calentibus & aridis locis adfertur. Neque tamen dicendum est talem esse ἄπειρον, id est, infirmam & ignauam, vt in quibusdam exemplaribus legitur: vbi legendum ἀοσμόν, id est sine odore; illamque amittere suam commendationem, non ad sanitatem, sed ad voluptatem. At hi qui dicunt nos non habere veram Myrrham, falluntur, aut in hoc quòd (cùm Diosc. diuersas notas diuersis speciebus assignârit) omnes eas in vna specie reperiri velint, alioqui veram negent esse Myrrham: aut quòd dicant εὐώδην non esse, vt vult Dioscorides. Sed id planè negamus. Sumitis autem vos εὐώδης pro eo quod bonum spirat odorem. In hoc autem error est. Nam Diosc. & alij plerique scriptores εὐώδης sumunt pro eo quod multum olet, siue bonuum spiret odorem siue malum. Significatio autem

voca-

vocabulorum non aliunde petenda est quàm ab eo authore qui rem ipsam describit; quemadmodum Diosc. vt dixi, hoc modo sumit εὐώδης. vt videre licet cap. de pice arida, vbi ait debere esse puram, pinguem, εὐώδην. Nemo autem interpretabitur intelligi de suaui odore, sed forti & graui, quia quæ igne eliciuntur non possunt non fumum redolere & tetrum odorem spirare. Idem esto iudicium de Blatta Byzantia, quam dicunt esse εὐώδην. Sin hæc ratio non placeat, dicemus Veteres non adeò delicatos fuisse atque sumus; & quod nobis malè olet, vt myrrha, illis benè & suauiter oluisse, quod inde probari potest, quod in suis vnguentis ad delicias paratis, Galbanum admiscebant; quod haud dubiè fœtidi admodum est odoris.

De CROCO & GINGIBERE nulli dubitant.

Reclamant Sceptici Medici quòd pro RHEO PONTICO Rhabarbarum sequuti Auicennam ponimus. Non autem temerè id factum est. nam cùm Rhaponticum hoc Pharmacopolarum nullo modo respondeat picturæ Rheipontici; satius est Rhabarbarum vocatum conüicere. quanquam istud Centaurium maius à viris doctissimis iudicetur esse, nec ineptè. Rhaponticum enim & Centaurium hoc maius easdem ferè

ferè habent facultates. Componitur Rhaponticum ex diuersis partibus: Ex terrea videlicet & frigida substantia, quod indicat adstrictio: Habet etiam adiunctam caliditatem, subacre enim reperitur si plusculum mandatur, qua facultate potest aluum ducere: quinetiam aëreæ cuiusdam est substantiæ particeps, quod indicat laxitas & dulcedo. Conuulsis, ruptis, dysentericis, sanguinem expuentibus vtile est & orthopnœæ. Centaurium maius in gustu contrarias qualitates habet; ita in vsu contrarios effectus præstat: gustu itaque acre simul & adstringens apparet cum leuiuscula dulcedine, quæ omnia in Rhapontico esse monstrauimus. Prodest iisdem reiicientibus sanguinem, ruptis, conuulsis. dyspnœæ, orthopnœæ: quamobrem medicamentum imbecillius non erit, si pro Rhapontico Centaurium maius posuerimus. Nam Rhaponticum & Rhabarbarum sola regione differunt & leuitate: vt Rapæ quæ apud Lemouices nascuntur, & quæ solo sterili, differunt solùm dulcedine aut crassitie, aut alia differentia à solo desumpta. At dices alterum magis rarum est; alterum densius. Respõdeo id facere copiam vel inopiam alimenti: aut dicendum, Mercatores qui aduehunt Rhabarbarum, illud comprimere cùm recens est, vt minus loci occupet, & densius reddatur; quòd,
sciant

ſciant denſum laudabilius eſſe, quod facilè fieri poteſt: ſi enim compreſſam radicem deſicces, minor erit minusque ſpatiũ occupabit, nec diminuetur quantitas. Si verò Rhabarbarum noſtrum non ſit veterum Rhaponticum, quid erit? Quidam aiunt eſſe radicem Centaurij maioris, & Gal. ait radicem Centaurij maioris eaſdem facultates habere quas Rhaponticum.

Malè negat Manardus nos verum PENTAPHYLLON habere: nam paſſim naſcitur, & omnino deſcriptioni reſpondet. Eſt præterea alia nota à Theophraſto tradita, quæ nobis eſt certiſſimo indicio nos Pentaphyllon habere: ſcilicet quòd Pentaphylli radix exſiccatione fiat quadrata: quod ſanè illi propriũ eſt: conuenit enim ſoli Pentaphyllo quadratam fieri exſiccatam radicem, quæ nota fallere nos nequit. Sunt ex Practicis qui putent Tormentillam eſſe Pentaphyllon, quod non improbo; cùm Dioſc. det illi radicem oblongam Veratro nigro craſſiorem, & propius accedat ad veram Penthaphylli deſcriptionem. Sunt qui Heptaphyllon vocent à numero foliorum, quod & in vulgari etiam inuenies. Dioſcor. etiam ait habere quinque folia, aliquando plura. Verùm quamcumque aſſumſeris, hánene Dioſc. an illam Theophraſti, non erráris: ambæ enim valent aduerſus venena. Poteſt itaque

itaque ſumi Tormentilla pro Pentaphyllo, & Pentaphyllon pro Tormentilla.

NEPITAM Latini Calaminthan appellant, qua de cauſa Galenus miratur quod Andromachus, cùm Græcè ſcripſerit, hoc tantùm nomen Latinum addiderit. At hoc παρέργον dictum ſit.

MARRVBIVM lippis & tonſoribus notum eſt, eam ob cauſam prudens prætereo.

Danda eſt opera vt SELINON quod in petris naſcitur recuperemus: non quod ob eam cauſam petroſelinon dictum velim, ſed quia maioris eſt efficaciæ, & propius accedit ad Macedonicum, ob amarorem. Nec ob eam cauſam damnanda erit hæc compoſitio. Nam, vt Gal. de petro ſelino ſcripſit, Quod ſi Eſtreaticum deſideres Petroſelinum, nihilo tibi deterius fore putato Theriaces medicamentum, ſi alterum injicias. Cuius rei ſubdit rationem. Non enim, inquit, ſi mortiferis venenis, ſi venenatorum morſibus aliud ab Eſtreatico Petroſelinum minùs congruit, propterea reliquis etiam morbis, vt torminibus, ventriculo debili, hydropiſi, & id genus aliis ſegniùs opitulatur, quos inprimis ſanare Therica promittit. Aliam præterea cauſam aſſignat, cùm inquit: Adhæc Eſtreaticum petroſelinon amaram

ram etiam plus Theriacam facit, præsertim cùm recens adhuc imponitur: nam vt acrimonia, sic amaritudine hoc alia superat. At, vt alibi docuit, suauitas in medicamentis quæ degluttiuntur, est spectanda, cùm in se habeat multa amara. Auiccenna semen Apij montani posuit in tertia descriptione. Petroselinum verum nascitur in montibus Delphinatis, & apud fontem Vauclusæ.

STOECHAS satis nota est, agroque Mompeliano frequentissimè prouenit.

COSTVM nonnulli in discrimen vocant. Certissimum autem est, nos duas habere Costi species: primam scilicet (quam Zedoariam vocant vulgo) & tertiam quam nemo negabit eam esse quæ ad nos adfertur, præsertim cùm acerrima sit.

De PIPERE albo tantùm sciendum est Galenum ibi piper album legere, vbi Auicenna nigrum, & econtrà. Piper album & longum magis medicaminibus & Antiphármacis conueniunt: Nigrum verò eduliis & alimentis condiendis. Piper longum facillimè adulteratur. Adulteratum autẽ cognoscitur, si aqua inspersum dissoluatur. Non reperitur hoc Piper longum in descriptione ad Pamphilianum.

DICTAMNVM in Creta tantùm cresce-

crescere, & inde CRETENSE dici existimant Autores. quod sic depictum sit à Diosc. Cretensis herba est, acris, leuis, pulegio similis, sed maioribus foliis, quæ tomento quodam spissaque lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. (etsi apud Paulum falsò legatur δικτάμνου ἄνθος) Pharmacopolarum ψευδοδίκταμνον & florem & semen profert: quam ob causam malumus succedaneo vti, quàm incognita illa radice qua pro Dictamno vtuntur Pharmacopolæ. Pulegium itaque pro Dictamno iniecimus, quia nulla est herba quæ propiùs accedat ad Dictamni facultatem ipso Pulegio, docente ipso Diosc. Præstat omnia quæ satiuum Pulegium, sed efficaciùs multo: & Gal. Dictamnum tenuiore essentia constat quàm Pulegium, cætera illi simile. Quod si per omnia simile, haudquaquam malè pro Dictamno recipietur, cùm ipse Auicenna in omnibus descriptionibus pro Dictamno Pulegium posuerit, Præterea à Nicandro in suis Theriacis, Diosc. Serapione, Paulo & Aëtio ad morsus venenatorum commendatur.

Non mireris candide Lector si pro FLORE IVNCI ODORATI, quem vno vocabulo Schœnanthon vulgus appellat, herbam ipsam monstremus. Audi Gal. Adhæc Iuncum ex Arabia peti-

petitum imponere præcipit: nescio qua de causa, schœnanthum, id est, iunci florem à vulgaribus appellatam. Nos siquidem, cùm florum copia non adsit, iunco vtimur ex Arabia comportato, cuius summitatem Cameli sæpenumero abroserunt: iucundissimè namque hunc iuncum Cameli pascuntur secus vias ibi plurimum nascentem. Ex his disce, multa fuisse simplicia tempore Galeni, qualia nunc sunt. Non itaque peccant qui iuncum ipsum huic compositioni imponunt, vt ex Gal. loco iam citato patet, & Diosc. qui ait radicem & herbam eiusdem esse facultatis cum flore & efficaciæ. Imò si flores adferrentur, abiiciendi essent & postponendi iunco ipsi, nam cùm sint admodum tenuium partium, eorum vis facilè euanescit, & priusquam ad nos peruenissent planè inodori redderentur.

DE THVRE nihil inpræsentiarum dicemus.

Quamquam TEREBINTHVS hoc agro Mompeliano frequens sit, non tamen Terebinthinam habemus: & quemadmodum Lentiscus, hîc alioqui frequens, Lentiscinam non stillat, ob Solis imbecillitatem; sic nec Terebinthus Terebinthinam. Sed Galeni doctrinam secuti pro Terebinthina Abietinam coniecimus. nam 4. sanitatis tuendæ sic scripsit: Quòd si copia Abietinæ non adsit,

cius loco Terebinthina. Cùm pro Abietina Terebinthinam ponendam doceat: sic econtrà pro Terebinthina Abietinam recipiemus. Quod euidentiùs monstrat alio in loco his verbis: Quinetiam in penuria Terebinthinæ tum ἐκ τῶν κεραμίων ὑγρὰ, tum frictam commodè admisceas, non minùs etiam iis & Abietinam immittas, Quòd si fortè quis hanc resinam Abietinā esse neget, Mastichen ponemus, quæ inter resinas principatū obtinet, teste Gal. vel vt Diosc. Terebinthinæ respondet viribus. Eidem forsitan augebit quòd in Paulo legatur, τερμινθίνης μαστίχης, quasi vellet dicere: Resinæ Mastichinæ, vel Mastichen & Terebinthinam imponi velit. Tu iudica.

CASSIAM FISTVLAREM vocat Casſiam Ligneam, aut Cinnamomum crassum; ne qui existiment eum intelligere Casſiam illam fistularem Arabum quæ vim habet laxandi ventrem. Est enim Cinnamomum crassum efficax, vt odor & sapor mostrant. Nec absurdum est dimidium Cinnamomi pro Casſia constituere, cùm pro Cinnamomo duplum Casſiæ ponendum sit.

STYRAX eligenda optima.

NARDVM nemo debet damnare quòd spica non sit, sed potius radix. Nam Gal. his verbis docet esse radicem. Iubet deinde Andromachus Nardum Indicam imponere, quam ex eo quia

quia Spicæ figuram imitetur, Nardi ſpicam nominant, quamuis radix ſit. Rurſus Diamocrates ναρδίνο ῥίζαν ἰνδῆς ſcripſit, non ſpicam. Indica autem dicitur, non quòd in India naſcatur, ſed quòd in aliquo monte naſcatur Indiam ſpectante, quemadmodum Syriaca quæ in monte Syriam ſpectante. Eodem modo & Britannica dicitur (ea eſt Biſtorta vulgaris) non quod in Britannia naſcatur, ſed quod in regione Britanniam ſpectante. Cæterum Nardus Indica cæteris efficacior eſt.

Nunc ad THLASPI veniendum, quod omnibus incognitum putat Manardus, eo fortaſſe quòd nunquam viderit. Vt autem verum fatear, non omnibus cognitũ fuit Thlaſpi, ſed iis dumtaxat qui de re herbaria bene meriti ſunt. Eius deſcriptionem require in Dioſc. Frequens eſt in ſemitis Toloſani agri, & aliis pleriſque locis. Temperamento calido eſt vt Naſturtium. Auicenna pro Thlaſpi Seſeli legit, & in Arabico Thlaſpi legatur vulgus Pharmacopolarum, quod Sinapi ſpecies quædam eſt, alba ab illis appellata.

SEMEN APII reſtituimus ex deſcriptione ad Pamphilianum. In Paulo enim & Auicenna idem ſcriptum reperimus, tum etiam in Theriaca Antiochi Philometeros in medicamento anodyno τάχιστα dicto: rurſum in Zenonis,

Aëtij, Galli, Theriacis: quod etsi vt Petroselinum aduersus venena parum aut nihil prosit, ad alios morbos non parum iuuat.

Pro MALABATHRO, vt benè à maioribus nostris visum est, ponendam censuimus Spicam. habet enim folium eandem cum Spica facultatem, teste Gal. lib. 6. de simpl. Idem scripsit Paul. in succedaneis. Quòd si æqualem vel similem habet facultatem, frustrà additur Maris, cùm neque addendum quicquam dicat, neque detrahendum. Auicenna post Malabathrum addit Epithymum, qua ratione nescio; quemadmodũ & Moschum post Piper longum.

HYPOCISTHIS etiam sub Lado reperitur, quod Cisti species est, longiora habens folia & glutinosa.

NARDVS nostra CELTICA ea verè est quam Antiqui Celticam vocauerunt: non igitur reiicienda: neque audiendus Marcellus, qui negat Spicam nostram esse Celticam. Rarò autem visitur, quia in summis montibus nascitur quos perpetua nix obsidet.

Pro TERRA LEMNIA sumimus Bolum præparatum, vt Gal. docuit, neque eam ob causam vituperanda est hæc terra. quòd a Lemno non aduehatur. Est enim hæc terra medicamentosa, lutumque cum aqua ex ea fit quod habet desiccandi facultatem, & astrictionem

non

non contemnendam, qua catarrhos ſiſtit: prodeſt tempore peſtis. Vt in ſumma dicam: mallem hac vti, quàm Terra ſigillata egregiè adulterata. Rubrica Lemnia à Gal. vocatur.

Difficilius fuit iudicare quid pro CHALCITIDE accipiendum eſſet, cùm Atramentum Sutorium quod χάλκανθον, σῶρυ, μίσυ, χαλκῖτις parum ab inuicem differre videantur. Et quanquam non grauis eſſet error, ſi χάλκανθον, vel μίσυ, vel σῶρυ, pro Chalcitide poſuiſſemus (ſunt enim facultatis eiuſdem) tamen Chalcitin veram maluimus accipere, quam (vt præcipit) aſſari curauimus, & quod magis ſpumoſum erat accepimus. Χαλκῖτις Vitriolum Romanum non eſt, quanquam eaſdem habeat facultates, ſed Chalcanthi videtur ſpecies: quia vrenda eſt donec nihil viridis appareat, eſtq́. χαλκοειδὴς, id eſt, ſimilis æri. Vrunt Pharmacopœi Chalcitin donec rubra fiat: ſed ineptè illi: non enim vſque adeò eſt adurenda. Ait enim Gal. vrendam donec fiat cineritia & amittat viride, vt oſtendat quantitatem aduſtionis. Nos itaque legimus, *toſtæ*; & non, *vſtæ*, vt eſt apud Gal.

Quid ſit AMOMVM, vt ingenuè fatear, ignoro: malo enim meam fateri ignorantiam, quàm ſtudioſis hac in re aliquomodo imponere. Non me latet multos fuiſſe in Gallia & in Hiſpania

qui se inueniſſe gloriantur : cum nihil minus fecerint. Nam ſemen illud quod pro Amomo monſtrant inodorum, nigrum, lene, guſtu neque acre neque erodens eſt ; cum debeat eſſe candidum, modicè rufum, ſemine plenũ, vuarũ racemis ſimile, ponderoſum, odoratiſſimum, acre, guſtu erodens. Nos pro Amomo Acorum poſuimus. Amomum, vt inquit Gal. Acoro ſimilem facultatem obtinet. Ergo Acorum pro Amomo nefas non erit ponere. Sunt qui Amomum pomum Hierichontis dicãt quod carè admodum venditur, ob id quod mulieres fabulentur conducere ad partum. In Alexandria frequens; & ad nos adueheretur, ſi præmoniti eſſent mercatores.

Mirabitur aliquis quòd pro ACORO in omnibus locis Galangam craſſam, non vulgarem illam radicem poſuerimus : Sed ne id temerè factum exiſtimes, ſciendum eſt, hanc vulgarem radicem Acorum non poſſe eſſe, tum quia rubra eſt, & ingrato odore: cum vera Acorus albam habeat radicem, guſtu acrẽ, odore non inſuauem, vt ait Dioſc. Cum autem hæc omnia in Galanga manifeſtiſſimè inueniantur, &, vt Muſa teſtatur, florem croceũ & folia Iridis anguſtiora habeat, Acorum dicimus eſſe.

Etſi Fuchſius Valerianam neget eſſe PHV, Valerianam pro Phu poſuimus: non

non enim valet eius ratio. Phu caulis λεῖος καὶ τρυφερός, id eſt, lenis & tener exſiſtit. Valerianæ caulis anguloſus: cum herba & lenis & quadrato caule poſsit eſſe. Quod de floribus dicit ſimiles Narciſſo non eſſe, veriſimile videtur: flores tamen habere pallidos, ſicut & Narciſſus: quod ſufficit, cum omnes aliæ notæ nullo pacto diſcrepent.

CARPOBALSAMVM vulgare nullam aut paucam vim habere videtur, & puto ſemen eſſe Terebinthi. Eam ob cauſam Cubebas vulgò vocatas ponendas dixerim, quæ forſitan verius ſint Carpobalſamum, quàm Carpeſium, niſi reclamet Actuarius. At Gal. lib. de Antidotis Carpeſium dicit eſſe herbam Phu appellato genere ſimilem, validiorem tamen, atque aromaticum quiddam plus olentem. Et eodem loco: Tenuia quædam Carpeſij ſarmenta Cinnamomi virgultis ſimilia ſunt; non ſemen igitur poteſt eſſe. Cubebæ autem non multum viribus & temperamento differunt à Carpobalſamo. Dioſc. ait Carpobalſamum adulterari ſemine Hyperico ſimili, quod Terebinthi ſemen eſſe videtur, vt ex Theophraſto patet.

Pro ACACIA Prunellorum ſuccum ponere non eſt abſurdum. Poteſt & Rhus pro Acacia poni, quia, vt ait Dioſc. folia Acaciæ effectus præbent, vt in ſuccedaneis reperitur ſuccus Lentiſci.

BITVMEN IVDAICVM Græcis ἄσφαλτος communiter laudatur quod purpuræ modo ſplendet. Nigrum adulteratum eſt. Sed cùm aliud non aduehatur niſi pice imbutum, doſin augere oportet. Eiuſdem facultatis eſt cum Piſſaſphalto, quod vulgo Mumiam appellant. Piſſaſphaltum autem mediam facultatem habet inter Picem & Aſphaltum: eam ob cauſam Auicenna & quidam alij pro Bitumine Mumiam ponunt. Aſphalton deprehendes ex odore Trifolij fœtidi, quod à Bituminis odore ἀσφάλτιον dictũ eſt. Quod ad nos adfertur Piſſaſphalton eſt. Cùm Dioſc. ait probari ſi purpuræ modo ſplendeat, non ita intelligendum eſt quaſi velit habere purpuræ colorem, ſed quod in ſua nigredine ſplendeat vt purpura in ſuo colore, aut quod ſimile ad purpuræ exſaturatæ, quæ quodammodo ad nigredinem tendit. Plurimis locis prouenit, vt in Aruernia, &c.

CENTAVRII, TENVIS folia & flores ponimus, non radices, quas tanquam inutiles rejicit Gal. & Dioſc. etſi lumen illud Pharmacopolarum aliter ſentiat.

Ne quis nos reprehendat quòd ARISTOLOCHIAM tenuem, non Clematitin aut Rotundam, vt in lib. ad Pamphilianum ſcriptum eſt, adjecerimus: non enim id temerè factum eſt: Nam

Nam in carminibus ſcriptum inuenimus ϗ λεπτὴν ῥίζαν ἀριστολόχου: & ad Piſonem tenuem dicit. huc accedit quod de Clematiti, ait Gal. Quæ Clematitis appellatur fragrantior eſt, ita vt ad vnguenta vtantur Vnguentarij; ſed ad ſanationes infirmior. Hîc autem non ad voluptatem ſed ad ſanitatem ponitur: tenuis igitur ponenda eſt, caſtigandusque eſt locus ille, ne parum cauti fallantur. Interpres Centunculum vertit: Centunculum autem Latini appellant Gnaphalion. Si autem addatur Gnaphalion, id erit præter Andromachi, Galeni, aliorumque mentem. Nec interpretibus ſemper fides eſt adhibenda, etiamſi Græcè & Latinè periti ſint. Malim enim illos minùs diſertos eſſe, & rerum benè peritos: hi ſiquidem ſolœciſmum in nominibus dumtaxat committunt, illi autem in rebus & ſæpè in vita. Hîc itaque neque rotundam Ariſtolochiam neque Clematitin aut Polyrrhizon, quæ vnguentis parandis aptiores ſunt, imponemus: ſed longam dumtaxat Ariſtolochiam, ſiue tenuem, quæ ad medicamenta conuenit. Proueniunt autem omnes Ariſtolochiæ ſpecies, quæ quatuor ſunt, frequentiſſimè agro Mompeliano. Quam pro longa pingit Fuchſius Clematitis eſt.

Qui Cornicum oculos configunt, hunc CALAMVM ODORATVM reijciunt,

ciunt, non quia inefficax ſit, ſed quia Calamus araneis non eſt plenus. Fieri autem poteſt vt Calamus dicatur: eius autem radix tantùm ſit in vſu, vt de ſpica admonuimus. Sin tibi hæc ratio non placet, aliam accipe. Duæ ſunt ſpecies Calami odorati: Alterum quod à Gal. deſcribitur: Alterum in Mœotide naſcens, radice ſubalbida, ſine calamis, intùs plena & amara, ſpecie acori: quem Calamum falsò quidam Acorum eſſe putauerunt, in quorum numero fuit Manardus qui pro Acoro Calamum aromaticum ſemper ponit. At vtrumque genus Acorum odore ſuperat, non igitur rejicienda hæc radix, cùm Calami ſit radix.

XYLOBALSAMVM hoc commune, verum ſit ſinécne, incerti planè ſumus: nam quicunque de Balſamo ſcripſere inter ſe diſſentiunt. Quòd inefficax ſit, facilè quilibet iudicare poteſt ex odore, ſapore & craſſitie partium. Sin autem pro eo ligno incognito & adulterato Zedoaria vulgo dicta quis vti voluerit, ſine noxa poterit. Zedoaria enim cal. & ſic. eſt in ſecundo ordine, vt Xylobalſamum valet aduerſus venena, peſtem. Commodè itaque illa vti poſſumus, quandoquidem temper. & viribus reſpondeat Xylobalſamo. Non autem in omnibus ſumenda pro Xylobalſamo: ſed hîc, quia iam

ſemel

ſemel in hac compoſitione poſita ſunt ſuccedanea eius, maluimus hac radice vti.

De AMARACO ſi Nicolaus Præpoſitus dubitet, non mirum eſt; cùm res admodum obſcura ſit & ad iudicandum difficilis. Nam Dioſc. Plin. Columella, Lucret. Virgil. Diocles medicus, vno ore Amaracum Sampſuchum appellant. Gal. tamen & Paulus diuerſas herbas tradunt. nam in 3° ordine calef. & exſic. Sampſuchum collocant, Amaracum verò in 2° ſiccare & tertio calefacere volunt. Amaracus Gal. & Paulo Matricaria vulgaris eſt, & Parthenion Dioſc. atque vtramque ponemus: quanquam non multum referret ſi neutra poneretur; nam vt Gal. teſtatur, multi ſuo tempore & Marum & Amaracum rejiciebant.

Hæc ſunt, Candide Lector, quæ cum feſtinatione quadam annotauimus. Et hoc eſto Exemplar eius quæ ex Conſilio Doctorum Mompelij diſpenſatur.

Theriaca quæ γαλήνη, id eſt, Tranquilla cognominatur, hæc recipit.

℞. *Paſtillorum Scillinorum* ℥ *xlviij*
Paſtillorum Theriacorum
Magmatis Hedychroi
Piperis nigri
Opij ſingul. ℥ *xxiiij.*

Roſarum

Rosarum siccarum
Scordij Cretensis
Semin. Napi
Iridis Illyricæ
Agarici Pontici
Cinnamomi
Glycyrrhizæ succi
Opobalsami Singul. ʒ xij.
Croci
Gingiberis
Rhapontici
Radicis Quinque folij
Nepitæ
Marrubij
Petroselini
Stœchados
Costi
Piperis albi
Piperis longi
Dictamni Cretensis
Iunci odorati
Thuris
Terebinthinæ
Cassiæ fistulæ
Nardi Indicæ sing. ʒ vj.
Polij Cretensis
Seselios
Styracis
Seminis Apij
Thlaspi
Ammeos
Chamædryos
Chamæpityos

Succi Hypocisthidis
Malabathri
Nardi Gallicæ
Radic. Gentianæ
Anisi
Mei Atamantici
Seminis Fœniculi
Terræ Lemniæ
Chalcitidis tostæ
Amomi
Acori
Phu Pontici
Carpobalsami
Hyperici
Acaciæ
Gummi
Cardamomi sing. ʒ iiij.
Seminis Dauci
Galbani
Sagapeni
Opopanacis
Bituminis
Castorei
Centaurij tenuis
Aristolochiæ tenuis sing. ʒ ij.
Mellis Attici ʒ CL.
Vini Falerni q. s.

ADMONITVM autem hic velim Lectorem, vt huius Compositionis normam exactè contempletur, quæ illi plurimum prodesse poterit in aliis Medicamentis dijudicandis. Omnes enim hic ferè traduntur Canones qui in huiusmo-

huiusmodi compositionibus tradi solent. E quorum numero paucos colligemus, vt memoria suppeditabit.

Primùm itaque in omni Compositione id obseruandum, vt præcipua & veluti totius medicamenti fundamenta primo loco ponantur, quod hîc etiam obseruatum est in Pastillis Scillinis & Theriacalibus. Iuuat enim plurimum non in Compositionibus solùm, sed in reliquis omnibus, si aptus ordo seruetur. Paraturus igitur medicamentum in summis digitis habere debet quæcunque illud ingredi debeant, & ex his considerare quæ decoctionem ferre possint, quæ minimè: Ex his rursus quæ decoctionem ferunt, ea primo loco imponat quæ diutiùs decoctionem ferunt, vt radices densas & inodoras: Odoratæ enim & raræ decoctionem non ferrent: Deinde ea injiciat quæ minùs coctionem ferunt, vt herbas: Postremò quæ nullam omnino. Præterea quæ simpl. maiori quantitate assumuntur, ea primo loco imponenda: quæ minori, secundo loco, atque ita deinceps gradatim: Vt in hac Compositione est obseruatum. Eius enim prima dosis est drachmarum 48. altera 24. tertia 12. quarta 6. quinta 4. vltima (melle dempto) drachmarum 2. Sed & alius Canon obseruandus est, & hîc obseruatus. nempe: Ea quæ ad alterationem ponuntur, maiori

maiori debere esse quantitate: quæ vero ad castigationem, minori. Sed de his hactenus. Nunc Theriacæ facultates breuibus persequamur.

THERIACA MAGNA ad eadem valet ad quæ Asyncritum. Efficacior tamen est ad omnia; sed eædem hic obseruandæ limitationes, quæ illîc; sitne scilicet Recens an antiqua. Recens enim vt frigidior est, sic ad morbos calidos conuenit: Antiqua frigidis opitulatur: Quæ mediæ ætatis est, morbis medio modo se habentibus confert. Sed neque id nouisse sufficit. Nam propriis cuilibet affectui medicamentis commiscere debet. Exempli gratia: si ad fluxum sanguinis, cum aqua bursæ pastoris misceatur, & sic de reliquis.

Apoplexiæ prodest si valde antiqua detur: quia in tali affectu egemus attenuatione humorum crassorum Apoplexiam comitantium.

Epilepticis conuenit recens; etiamsi Epilepsia fit à nimio sensu, nam recens obtundit sensum illum exactum. Si verò fiat ab humore crasso (quod scio rarissimè accidere) exhibenda antiqua.

Raucedini vocis si à crassis humoribus fiat, conuenit antiqua; sin à defluxione tenui, recens.

Asthmati recens, si à retentione calidorum, sin à crassis humoribus, antiqua.

Icte-

Ictericis & Hydropicis antiqua.

Peripneumonicis & pleuriticis recens datur in principio, cùm tales affectus fiant per defluxionem, idque cum aqua hordei.

Iliosis recens, quia inflammatio est. Dysentericis recens cum succo aliquo refrigerante. Nephriticis recens ad sedandum dolorem.

Menstrua educit antiquissima, neque solùm educit & prouocat menstrua; sed & immodicas mensium fluxiones sistit, vt inquit Gal. lib. de Theriaca ad pison. Mistam variamque facultatem, inquit, habet. ideò alia diffundens extenuansque cogit excerni, alia quæ ob natiuæ virtutis imbecillitatem superflua excernuntur, viribus partium confirmatis solet inhibere.

Lepras & Variolas emendat antiqua.

Præcipuè contra omnia venena recens, quia venenum est tenuissimarum partium: Tota itaque cura consistere debet in conseruando corde, ne ad illud scilicet penetret vis veneni. Incrassandi sunt ergo meatus. hoc autem medicamentum non modò incrassat recens, sed & refrigerat, verumque est Alexipharmacum.

Omnem defectionem sensuum leuat antiqua. Recens enim magis sensus stupefaceret. Retardat senectutem, inquit Gal. quia excrementa corpo-

corporis absumit, non euacuat.

Quartanis febribus & contumacibus soluendis apta est Theriaca antiqua (quod experientia comprobatum est Mompelii 155[illegible].) vbi iam apparent signa concoctionis. Cùm enim Pharmacopœus quidam iamdiu laborasset quartana enexpugnabili, ea solutus est media hyeme solo vsu triduano Theriacæ à nobis præscripto.

Expertus sum præterea dysenteriæ conuenire. Acceperat enim Scriba quidam satis inconsultè ʒ ij. Colocynthidis, vnde Dysenteriam inciderat. Præbui illi ʒ j. Theriacæ nuper paratæ, & conualuit eo solo remedio adhibito.

Rursum ederant quidam salsamenta putrida, è quibus duo obierunt, tertius me consulto, vomitione facta Theriacam sumpsit, & curatus est.

Vt autem finem dicendi faciam, recens valet aduersus venena: antiqua verò aduersus morbos diuturnos & inueteratos.

Rejicio eorum sententiam qui Theriacam pueris recens natis præbent, ne sint obnoxij (vt aiunt mulierculæ) venenis. Data enim pueris iam primùm in lucem editis, calorem natiuũ obruere potest recens, cùm frigida admodum sit. Antiqua verò sua caliditate euanescere faceret eundem calorem.

Varia autem eius est dosis ; quæ à multis indicationibus, sumitur. Si enim affecta pars sit remota, ratione optima dabitur maiori quantitate, quàm si sit propinqua: vt si ad Podagram, dari debet maiori quantitate quàm si ad Ventriculum. Recens item minori quantitate danda est quàm antiqua. Recens enim periculo non vacat ; at antiqua ratione caliditatis naturæ amicior est. Calidum enim quodam modo secundum naturam est.

Hæc sunt Theriacæ commoda quæ persequi nobis libuit. Plura require apud Gal. de Theriaca ad Pisonem, qui sigillatim eius facultates describit.

FOR-

FORMVLÆ

SELECTIORVM PHARMACORVM, QVORVM, post Val. Cordum, vſus in illuſtrium aliquot Rerumpublicarum Officinis receptus eſt.

Theriaca Pauperum ex Diateßaro compoſita.

℞. Gentianæ Baccarum Lauri
Myrrhæ
Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Boli Armeni præp. Dictamni albi
Tormentillæ Scordij
Carlinæ Zedoariæ ana ℥ j.
Rob Sambuci Iuniperi ana ℥ x.
Mellis q. ſ.

Electuarium contra peſtem pro pauperibus.

℞. Ficuum pinguium lib. dimidiam
Nucum iuglandium ℥ ij.
Fol. Rutæ ʒ iij.
Zedoariæ ʒ ij.
Boli Armeni ʒ iij.
Rob Iuniperini ℥ ij.
Rad. Gentianæ ʒ j.
Theriacæ electæ ℥ iiij.

Syrupi de succo Acetosæ q. s.

Diascordium Fracastorij

℞. Cinnamomi
Cassiæ lignæ ana ℥ ß.
Scordij veri ℥ j.
Dictamni Cretici Tormentillæ
Bistortæ ana ℥ ß.
Galbani Gummi Arabici ana ʒ iiij.
Opij ʒ j. ß.
Styracis calamitæ ʒ iiij. ß.
Seminis Acetosæ ʒ j. ß.
Gentianæ ʒ iiij.
Boli armeni ℥ j. ß.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Piperis longi Zingiberis ana ʒ ij.
Mellis albi lib. ij. ß.
Conseruæ Rosarum lib. j.
Vini aromatici lib. ß.
Fiat Electuarium s. a.

Confert In febribus contagiosis pestilentibus, vbi potissimùm Theriaca & alia magna Antidota locum non habent, vt in pueris & grauidis. In Cephalia etiam Epidemica, cum aqua oxalidis aut trifolij acetosi feliciter exhibetur. Fracastorius in peste correptis ac extremè desperatis hoc modo exhibet: Succi oxydis ℥ ij. succi Citri ℥ j. Diascordij ʒ j. Species. cord. è gemmis ℈ ij. aceti ℥ j. misce.

Electuarium de Ouo, Maximiliani I. Imp.

℞. Ouum gallinæ recens, & educto per apicem albumine, id quod vacuum est croco orientali non puluerisato, imple, vitelium non auferendo: postea cum alio putamine iterum occlude, ne quid transpiret, & lento igne, vel post fornacem tamdiu assa in ollula, donec tota oui testa nigrescere incipiat, diligenter cauendo ne crocus comburatur. Exemta è testa materia exsiccetur vt in mortario exquisitissimè contundi, & in puluerem redigi queat, addendo pulueris sinapis albi quantum prædicta omnia ponderant. Postea

℞. Pulueris Dictamni albi
Tormentillæ ana ʒ ij.
Myrrhæ Cornu cerui
Nucis vomicæ ana ʒ j.
Rad. Angelicæ
Pimpinellæ
Granorum Iuniperi
Zedoariæ
Camphoræ ana ℥ ß.

Misce omnia simul in mortario, & tandem adjice Theriaces optimæ ad pondus omnium, ac iterum pistillo fortiter contunde & commisce, per tres quasi integras horas agitando: deinde fiat Electuarium vt est artis.

Quibus Nux vomica suspecta esse solet, substituunt semen Citri, aut rad. Petasitidis. Præterea si qui à Camphora vehementer afficiuntur, dimidium tantùm Camphoræ sumatur, aut etiam omnino omittatur; præsertim si frequenter vsurpandum sit hoc Electuarium loco præseruationis.

Multis experimentis comprobata est excellentia huius Electuarij, & pro secreto habitum fuit, neque diuulgandum esse censuerunt quidam. Datur ieiuno magnitudine ciceris, & horas xxiiij. à peste præseruat, Peste correptus, si febris adfuerit, capiat de eo aureum vnum ex aqua plantaginis.

Electuarium de Limatura Chalybis, pro oppilatis.

℞. Limaturæ Chalybis ℥ ij. ß.

Teratur benè super marmor durifs. cum aceto in subtilifs. puluerem. exficcetur in loco calido, vel ad solem, idque septies repetatur. Huius limaturæ sic præparatæ ℥ ij.
Cinnamomi opt.
Nucis muscatæ ana ʒ j.
Rhabarbari opt. ℈ ij.
Specier. Aromatici rosati ʒ j. ß.
Mellis opt. despumati & Sacchari clarificati ana ℥ iij.

Len-

Lento igne fiat Electuarium.

Aliter.

℞. Limaturæ chalybis præparatæ ℥ ij.
Specier. Diarhod. abb. Diacurcumæ
ana ℥ ß.
Epithymi Thymi ana ʒ ij.
Mellis despumati q. s.

Est eius vsus frequens in Iecoris diuturna obstructione, & albo virguncularum ictero. Datur post purgatum corpus à ʒ ij. ad ℥ ß. subsequente valido aliquo exercitio, aut corporis motu vehementiore.

Electuarium Opticum Occonis.

℞. Specier. Pliris archontici
Seminis Fœniculi ana ʒ j.
Macis Cubebarum
Cinnamomi
Piperis longi
Caryophyllorum ana ℈ ß.
Euphragiæ ℥ ß.
Succi Saluiæ Rutæ
Chelidonij ana ℥ ß.
Saccari clarificati ℥ j.
Mellis rosati ℥ v.

Coquantur succi cum melle ad solitam consistentiam, deinde species tritæ addantur.

Puluis Epilepticus.

℞. Rad. Pæoniæ collectæ luna decrescente ʒ ij.
Dictamni albi ℈ iiij.
Visci quercini ʒ j. ß.
Cubebarum
Coriandr. præpar. ana ʒ ß.
Nucis Moschatæ ʒ j.
Fiat puluis.

Puluis partum promouens Helidei de Paduanis.

℞. Cinnamomi Croci ana ℈ j.
Boracis ℈ iiij.

Datur ex aqua Artemisiæ, vel simili.

Augetur efficacia si pro prudenti Medici arbitrio, exigente necessitate, admisceatur testiculorum equinorum aridorum aut iülorum nucum iuglandium puluis admisceatur.

Puluis aduersus Scabiem in Italia vsitatissimus.

℞. Sulphuris viui
Nitri veri, vel eius loco Salis gemmei
Foliorum Maioranæ ana ʒ ij.
Lithargyri aurei
Cort. rad. Ellebori nigri ana ʒ. j.
Pimpinellæ ʒ ß.

Seorsim trita, cribrata & mista, seruantur, & cum oleo Rosato ac Costino cuti affricantur.

Puluis pro vlceribus gutturis.

℞. Sulphuris vini ℥ iiij.
Myrrhæ rubeæ
Aluminis Sacchar. ana ℥ ij.
Mastiches Thuris ana ℥ j.
Pyrethri ʒ vj. Fiat puluis.
℞. huius pulueris ℥ j.
Vini sublimati lib. j.

Puluis hic felici successu gutturis antiqua ac fœda vlcera repurgat & persanat, præcipuè in lue venerea.

Puluis Violarum odoratus.

℞. Iridis Florentinæ ℥ vj.
Rosarum rub. ℥ iiij.
Cyperi ʒ ß.
Maioranæ Caryophyllorum
Styracis ana ℥ j.
Beniouin Santali Citrini ana ℥ ß.
Violarum ʒ iij.
Moschi ʒ j. Fiat puluis.

Puluis hic tametsi ad odoramenta præstanda potissimùm expetitur, caput tamen extrinsecus adhibitus eximie roborat, nec non cordis palpitationi medetur.

Syrupus è Rosis siccis.

℞. Infusionis Rosarum aridarum aliquoties lege artis factæ.
Saccari ana.

Syrupus Althææ Fernelij.

℞. Rad. Althææ ℥ ij.
Cicerum rubeorum ℥ j.
Rad. Graminis Aſparagi
Glycyrrhizæ mund. Vuarum paſſar.
expurgat. ana ℥ ß.
Summitatum Althææ Maluæ
Parietariæ Pimpinellæ
Plantaginis
Adianthi vtriuſque ana manip. j.

Quatuor ſeminum frigidorum maiorum & minorum ana ʒ iij.

Coquantur ex aquæ libb. ſex dum quatuor ſuperſint, cum ſaccari albi libris quatuor, ad conſiſtentiam Syrupi.

Craſſam obſtruentemq́ue pituitam, purulentamq́ue ſaniem & arenulas blandè expurgat, citra manifeſtum calorem. vrinæ præterea mitigat ardorem.

Syrupus Meliſſæ Fernelij.

℞. Rad. Dictamni albi Pentaphylli
Rad. Betonicæ
Doronici Romani ana ℥ ß.
Foliorum Meliſſæ Scabioſæ
Succiſæ vel morſus
Florum Bugloſſi vtriuſque
Roriſmarini ana manip. j.
Seminis Acetoſæ
Citrij mali

Fœni-

Fœniculi Cardui benedicti
Ocimi ana ʒ iij.

Coquantur in aquæ libris iiij. ad dimidias. expresso addantur
Saccari albi lib. iij. Succi Melissæ
Aquæ Rosarum ana lib. ß.

Percoquantur in Syrupum conditum
Cinnamomi & Santali citrini ana ℥ ß.

Ante alios cordis palpitationi & syncopæ succurrit: peculiariter verò pestilentium & venenatorum morborum malignitatem obtundit.

Syrupus Augustini Nyphi.

℞. Corticum Myrobalanorũ citrinorũ.
Rad. Rhapontici vulg. siue Centaurij maioris recent.
Fol. Senæ Epithymi ana ℥ j.
Polypodij quercini.
Fol. Fumiterræ
Lupulorum recent. ana lib. j.
Glycyrrhizæ contusæ
Sem. Anisi ana ʒ iij.
Florum Boraginis Buglossæ
Violarum ʒ ij.

Fiat omnium decoctio vt moris est, Decocto excolato, quod erit, ad lib. ij. admisceatur
Succi Lupulorum
Succi Fumi terræ depurat. ana lib. j.
Saccari clarificati q. s.
Fiat Syrupus s. a. & condiatur cum pauculo Moschi & Ambræ.

Datur

Datur ab vncijs iiij. ad vj. cum aqua Lupulorum.

In Italia, præſertim Neapoli, eſt vſitatiſſimus ad cutis vitia, luem veneream, epatis calidam & ſiccam intemperiem; quartanam ac lentam febrim. Educit pituitam ſalſam & humores melancholicos. Patauij addunt Hellebori nigri non nihil.

Syrupus de Scolopendrio, Fernelij.

℞. Polypodij quercini
Rad. Bugloſſi vtriuſque
Cort. rad. Capparorum
Cort. Tamariſci ana ℥ ij.
Scolopendrij, veri, ſeu Ceterach, manip. iij.
Lupuli Capillorum veneris
Cuſcutæ Meliſſophylli ana manip. ij.

Coquantur in aquæ libris nouem ad remanentiam librarum quinque: colaturæ huic adde ſaccari albi lib. iiij. Percoquantur in Syrupum.

Craſſam terrenamque melancholiam extenuat, mollit, fluxilemque reddit: lienem obſtructione liberat, tumentemque ſoluit.

Syrupus de Polypodio.

Variæ ſunt Syrupi de Polypodio deſcriptiones. Sed quarum omnium vicem ſuplere poteſt alteruter præcedentium Syruporum duorum.

Lohech

Lohoch è caulibus, Gordonij.

℞. Succi Caulium rubeorum depurati & clarificati libram vnam
Croci ʒ ij.
Mellis despumati Saccari ana lib. ß.
Fiat eclegma secundum artem.

In morbis pectoris vtile: plurimumque valet in omni raucedine & ablatione vocis.

Hydromel simplex.

℞. Mellis libram vnam
Aquæ pluuiæ vel fontis libras octo

Decoquantur donec mel non amplius spumet.

Hydromel compositum.

℞. Aquæ fontis libras viginti
Mellis despumati libram vnam
Saluiæ Origani an. pug. semis
Anisi Coriandri ana ʒ j.
Glycyrrhizæ ʒ ij.
Cinnamomi ʒ j. ß.

Bulliant ad consumtionem quartæ partis & colentur.

Hydromel purgans.

℞. Hydromelitis ℥ xxxij.
Caricarum pinguium num. viij.
Fol. Senæ electæ
Polypodij quercini ana ℥ ß.
Sem. Anisi ʒ j.

Cinna-

Cinnamomi ʒ ß.
Zingiberis ℈ j.
Coquantur ad medias: colaturæ adde
Sacchari Candi rubei ℥ ij.
Miſce vt artis eſt.

Eccoproticon felix, pueris, ſenibus, ac ijs quos ſedes remorantur familiare.

Oxymel elleboratum, Geſneri.

℞. Calamenthi Thymi Pulegij
Cardui benedicti
Roſarum rubrarum
Menthæ criſpæ ana p. j.
Sem. Aniſi Ocymi Sem.
Vrticæ Romanæ
Sem. Anethi ana ʒ j.
Rad. Angelicæ
Rad. Fœniculi Althææ
Scillæ Iridis noſtræ
Turbith ana ℥ ß.
Ellebori albi
Eſulæ præparatæ ana ʒ ij.
Rad. Aſari ʒ j. ß.
Galangæ Cinnamomi
Calami aromatici ana ʒ j.

Omnia trita infunde in aceti acerrimi lib. ij. ß. vel q. ſ. triduo in ſole vel ad fornacem in vitreo vaſe obturato. Tum decoquantur in olla vitreata ad dimidium ferè; tum colabis modicè exprimendo, addesq; ie mellis deſpumati, ſaccari ana lib. j. & ad conſumtionem aceti decoques ad ſyrupi con-

consistentiam. Dosis ad mouendam aluum ab ℥ ß. usque ad ʒ vj. cum decoctione senæ & polypodij, vel syrupo violato alioúe solutiuo.

Confert Epilepsiæ, asthmati, & omnibus morbis à materia frigida, crassa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependente.

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis
Galangæ ana ℈ ij.
Nucis moschatæ ℈ j.
Sacchari albissimi ℥ xvj.
Vini albi potentis ac odoriferi lib. v.

Macerando probè tecta per horas octo vel decem, posteaque sæpe sæpius percolanda redigantur in potum Hippocraticum, transcolatum liquorem aromatibus in manica Hippocratis contentis semper affundendo.

Cerebrum & ventriculum roborat, spiritus auget, vitales facultates fulcit, amissas vires reparat, ac infirmæ coctioni opem præstat.

Cremor Ptisanæ.

℞. Hordei mundi excorticati lib. j.
Aquæ q. s.

Bulliat semel. facta ebullitione remoueatur prima aqua, & affundatur recens; quæ iterum coquatur ad consumtionem

tionem medietatis, ac per pannum coletur.

Tabidis ex vſu eſt, hecticis, conſumtis, & à prolixo morbo extenuatis idoneus ac perutilis.

Moſtarda ſeu Diaſinapi.

℞. Pul. ſeminis Sinapi lib. iiij. ß.
Salis communis albiſſ. lib. ij.
Vini rubei q. ſ.

Infundantur per noctem agitata in vaſe lapideo aut teſtaceo vitreato amplo, manè addendo

Corticum Citri melle conditorum, & craſſiuſculè inciſorum ℥ iiij.
Conſeruæ pro Moſtarda lib. xviij.
Melazij, id eſt, ſpumæ Sacchari nigræ & liquidæ, lib. xlij.
Caryophyllorum ℥ j. ß.
Nucis moſchatæ ℥ ij.

Aromata etiam craſſiuſculè incidantur, ac cum prædictis omnibus miſceantur, ſeruenturque ſic in vſum debitum.

Conſerua pro Moſtarda.

℞. Cydoniorum recentium in radula ſeu tyrochneſte raſorum partes tres
Mellis deſpumati partes duas.
Coquantur ſ. a. & ſeruentur vſui.

Moſtarda ventriculum laxum ac frigidum corrigit, mollitiem eius aufert, coctionem procurat, appetentiamque deiectam erigit. Adhibetur potiſsimùm ad

ad embanimata seu intinctus mensis magnatum.

Passulæ Laxatiuæ.

℞. Fol. Senæ Alexand. ℥ iiij.
Cinnamomi electi
Zingiberis ana ℈ iiij.
Aq. Endiuiæ & Vini albi ana ℥ xiiij.

Infundantur per horas sex aut octo; deinde ebulliant, ac leniter exprimantur: huic decocto post colaturam adde Sacchari albi ℥ iiij.

Coquantur simul ferè vsque ad consistentiam Syrupi, injiciendo tum, vt adhuc simul leniter bulliant, Passularum minorum repurgatarum ℥ xij. Atque sic lege artis post iustam coctionem reponantur. Eodem modo parantur & Zibebæ, & Pruna laxatiua.

Quamuis à longinquis partibus ob facilitatem vix quicquam educere possint; dantur nihilo minus pueris, delicatulis, & hominibus aliàs medicinas purgantes respuentibus. Adstrictam enim aluum leniunt, fæcesque diutius detentas expellunt.

Electuarium purgans de Pomo Citrio.

℞. Corticum Citrij pomi condit.
Conseruæ Borag.
Buglossæ

Violarum ana ʒ ß.
Specier. Diatragacanthi frig.
Diacrydij ana ℥ ß.
Turpeti opt. ʒ vj.
Saccari albi lib. j. in aquis cordialibus destillatis dissoluti.
Fiat Electuarium.
Plurimùm in Gallia in vsu est. Euacuat omnes humores. Nonnulli additis folijs senæ, & pauculo Zinzibere ac croco tabellas conficiunt s. a. loco Electuarij.

Holippæ purgantes.

℞, Turbith electi ʒ v.
Diagrydij ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Hermodactylorum ʒ j.
Pulueriſata infundantur per noctem in aqua Rosarum fragrãtissima: manè colentur & exprimantur. Cum hoc expresso ac colato, & sufficienti farina triticea candidissima, ac sacchari albissimi ℥ iiij. fiant s. a. Holippæ
Pituitosos biliososque humores educunt, nec non serosa excrementa euacuant. Vsui sunt iis potissimúm quibus appetitus peruersitas alterius medicamenti sumtionem dissuadet.

Diasarum Fernelij.

℞. Syr. de Mentha
Violarum ana ℥ iiij.

Co-

Coquantur ad mellis craſſitiem: ſub finem, amoto igne, inſpergantur
Radic. Peponis aridarum
Sem. Raphani
Vrticæ maceratorum in aqua Roſarum, & rurſum arefactorum ac tritorum ana ℥ ß.
Rad. Aſari contrit. & per cribrum excretarum ℥ j.
Cinnamomi
Sem. Fœniculi ana ʒ j. ß.
Fiat Electuarium liquidum.

Dantur ʒ iij. ex aqua hordei, vel mulſa, aut ſero lactis

Omnis generis humores circa ventriculum & præcordia exuperantes vomitione ducit, non continuato, ſed ex interuallis facto impetu; vt ſenibus quoque & alijs imbecillibus corporibus non obſit.

Puluis contra Hydropem, Eraſti.

℞. Pul. foliorum Soldanellæ ʒ j. ß.
Fol. Senæ ʒ ij.
Turpeti vel Rhabarbari ℈ j.
Sacchari ʒ j.
Miſce, fiat Puluis.

Quidam addunt pulueris lumbricorum terreſtrium præparatorum & exſiccatorum ad pondus omnium.

Puluis contra Vermes.

℞. Sem. Santonici ʒ ij.

Coriandri præparati ℈ j.
Cornu Ceruini vsti ʒ j.
Corallinæ ʒ ß.
Sem. Caulium ʒ j. ß.
Rhabarbari opt. ʒ j.
Sacchari ʒ j. ß.
Misce, fiat Puluis.

Cùm Rhabarbarum pueris non semper sit acceptum, quidam loco Rhabarbari sumunt tantundem vel paulo plus foliorum Senæ.

Pilulæ de Nitro, Alexandri Tralliani.

℞. Aloës Colocynthidos
Scammonij Bdellij
Hellebori nigri præparati
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Euphorbij præparati Nitri ana ʒ ʃ.

Cum succo Brassicæ & Melle coctó fiat massa. Valent ad omnem humorem euacuandum à partibus remotioribus. In doloribus luis venereæ, Epilepsia, & alijs pertinacibus morbis plurimi in Italia & alibi vsus.

Pilulæ Iliacæ Rhasis.

℞. Colocynthidos
Sagapeni ana ʒ vj.
Diagrydij ʒ ij.
Cum succo porri fiant pilulæ.

Cum iudicio vsurpandæ sunt hæ pilulæ. Dantur à ℈ ij. ad ʒ j. Velociter passionem

sionem soluunt iliacam. Cephalalgicis, hemicranicis saluberrimæ; nec in hydrope & cachexia contemnendæ.

Trochisci de Rosis simplices, Mesuæ.

℞. Folior. Rosarum ʒ x.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Spicæ Aromaticæ, siue Indicæ ʒ ij ß.

Tritis omnibus fiant Trochisci ex vino albo.

His si Scammonij opt. ʒ iij. adjiciantur, conficiuntur Trochisci purgantes.

Trochisci de Violis purgantes, Mesuæ.

℞. Violarum purpurearum mundatarum, & mediocriter exsiccatarum ʒ vj.
Turpeti albi & gummosi ʒ iiij.
Succi Glycyrrhiyæ Mannæ ana ʒ ij.

Succus Glycyrrhizæ, Manna & Violæ, simul benè conterantur: quibus addatur puluis tenuissimus Turpeti: diu simul terantur, & cum Syrupo violato, si opus fuerit, formentur Trochisci. Validiores autem efficiuntur si Diagrydij ℈ viij. addantur.

His vtimur ad expurgandam pituitam lentam in thorace, cui bilis vitellina est permista; facitque ad difficultatem spirandi.

Sief album cum Opio & sine Opio.

℞. Gummi Arabici Tragacanthæ Amyli ana ʒ iiij.

Cerussæ lotæ ʒ vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ iij.
Opij ʒ j. Cum albumine oui fiat Sief. Paratur etiam sine Opio, vt vtrumque sit in promptu.

Collyrium album Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ, id est, Tutiæ præparatæ ʒ xvj.
Cerussæ ℥ j.
Amyli Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ iiij. Opij ʒ ij.

Excipiantur cum aqua pluuia vel rosacea, & fiat Collyrium siccum. Paratur etiam sine Opio.

Ad Oculorum vstiones, pustulas, chimoses, fluxiones, lippitudines acres, ac dolores inde natos leniendos faciunt hæc Collyria. Sed posterius in Italia est frequentius vsitatum.

Pomum Ambræ.

℞. Santali Citrini ʒ vj. ℈ ij.
Ligni Aloës ℥ ß.
Rosarum rubearum Basiliconis
Lauendulæ Anthos
Maioranæ ana ʒ iij. ℈ j.
Corticum Citri ʒ vij.
Cinnamomi Nucis Moschatæ
Macis Caryophyllorum
Coriandrorum præparatorum
Cardamomi ana ʒ iij. ℈ j.
Labdani puri ℥ viij.

Sty-

Styracis Calamitæ ʒ vj. ℈ ij.
Styracis liquidæ ʒ iij.
Aloæ dulcis ʒ x.
Ceræ citrinæ ℥ j. ß.
Terebinthinæ Cypriæ ℥ iiij.
Aquæ Rosarum ℥ ij. ß.
Moschi Alexandrini
Ambræ cin. ℈ ij. ß.
Fiat massa

Odore spiritus instaurat, & cordi robur addit.

Vsus est maximè cùm aliqua aëris inquinati suspicio viget: cui tunc temporis Angelica, Zedoaria, Ruta, & præsertim Camphora rectè adjicitur.

Candelæ pro suffitu.

℞. Styracis Calamitæ
Carbonum Salicis ana ℥ ij.
Benzoini ℥ j.
Caryophyllorum ℥ ß.
Laudani ʒ vj.
Terebinthinæ Cypriæ & Mucilaginis Tragacanthæ cum Aqua Rosarum factæ q. s.

Fiant Candelæ, Tedæ, vel Auiculæ: quibus pro delicatioribus Galliam Moschatam aut Ambram addere licebit.

Oleum Ranarum Mesuæ.

Ranarum fluuiatilium libra dimidia decoquitur in olei Sesamini sextario, in

in vitro optimè clauſo vſque ad ipſarum diſſolutionem.

Arthritidi & Podagræ calidæ prodeſt.

Oleum præſtantiſſ. vermes necans & expellens.

℞. Myrrhæ electæ ℥ vij.
Maſtiches ʒ ix.
Aloës Epaticæ ℥ xviij.
Salis communis lib. j.

Contuſa omnia per retortam igne lento deſtillentur magna diligentia. Exibit primò aqua, dein oleum admirandum: cuius (inquit Melichius) vnica gutta precioſiſſimis etiam gemmis eſt precioſior. Siquidem infantes à vermibus infeſtatos inunctum liberat à morte. Vulnera etiam niſi in ipſa vſque oſſa penetrent, guttula vna conſolidat intra horas xxiiij.

Oleum Balſami.

℞. Terebinthinæ ℥ xviij.
Myrrhæ Cinnamomi
Caryophyllorum
Nucis muſcatæ Aloës
Cubebarum Caſtorei
Zedoariæ
Maſtiches Galangæ
Ligni Aloës
Tormentillæ
Dictamni albi ana ℥ ß.

Gummi

Gummi hederæ
Thuris ana ℥ ij.
Olei Laurini Galbani
Gummi Elemi
Olei Oliuarum
Aquæ vitæ ana ℥ vj.
Rad. Chelidoniæ Sarcocollæ
Matrisiluæ
Saluiæ ana man. j.

Terenda tere & cum aqua vitæ permiſce, atq. cum Terebinthina in cucurbitā benè clauſam immiſſā, in balneo Mariæ calenti quatriduum depone. Dein ſuper cineribus igne lento deſtilla, ita vt biduo opus abſoluas.

Valde à Melichio hic liquor commendatur in paralyſi, neruis contractis, dolore dentium, peſtiferis apoſtematibus, pauculis guttulis.

Oleum Ceræ ex deſcriptione Melichij

Præſtantiſſimarum eſſe virium, inquit, comperimus ad dolores hypochondriorum & Stomachi. Tuſſi medetur; vulnera ſimplicia, quæque in partibus facta ſunt neruoſis, curat. Quod intra corpus exhiberi ſolet, ſic fit:

Cera liquata in aquam communem projicitur octies aut decies, dein per retortam, cui cineres non ſubſunt, deſtillatur igne moderato. Initio autem non oleum, ſed quiddam butyro ſimile pro-

 dit:

dit: ideoque quinquies vel ſexies repetita deſtillatione opus erit, donec non concreſcat amplius oleum. Quod ſi coagulari videris deſtillationem repete, donec ſincerum prodeat oleum.

Alio modo fit vulneribus ſanandís vtile.

Cera liquata in vinum album quàm haberi poterit optimum, projicitur octies deciesve, ſemperque diligenter ſubigitur. Dein deſtillatione modo deſcripta oleum elicitur.

Oleum Zanetinum, ex deſcriptione Melichij.

Patauinis & Venetis eſt in vſu, & miracula præſtat: calidum enim quantum tolerari poteſt vulneri inſtillatum, glutinando xxiiij. horarum ſpatio perſanat.

℞. Apij manip. ij.
Chelidonij M. iiij.
Roriſmarini. Cicilianæ
Plantaginis Abſinthij ana M. ij.
Saluiæ M. iiij. Millefolij M. ij.
Flor. Calendulæ M. vj.
Flor. Verbaſci M. iiij.
Laurentinæ M. vj.
Laureolæ M. iiij.
Succi Rutæ ℥ iij.
Olei communis lib. vj.
Terebinthinæ
Reſinæ Pini ana lib. iiij.

Gal-

Galbani ℥ iij.
Viridis Æris ℥ iiij.

Ex herbis contusis succus exprimitur, quo galbanum dissoluitur. Additis postea oleo & terebinthina, in vase cooperto simul coquuntur, donec omnis succus sit absumtus: quo facto per stamen fortissimè exprimuntur. Expresso adhuc calenti mox viride æris additur, & tam diu subigitur, donec exactè sit commixtum, & colorem viridem adipiscatur oleum.

Vnguentum Alabastrinum, Fauentini.

℞. Succi Chamæmeli recent. ℥ iiij.
Succi Rosarum recent. ℥ ij.
Succi Rutæ recent.
Betonicæ ana ℥ j. ß.
Succi Radicum Althææ ℥ ij.
Olei Rosati Omphacini lib. j, ß.
Alabastri opt. & puriss. ℥ iij.

Puluerisentur subtiliter, & per diem naturalem infundantur in oleo omphacino, deinde cum ceræ albæ q. s. ex omnibns fiat vnguentum.

Prodest in omni dolore capitis, siue per essentiam, siue per consensum, assit febris vel non; ac in omni tempore paroxysmi possumus vti, excepto principio.

Vn-

Vnguentum de Tabaco siue Petô, Iouberti.

℞. Foliorum Peti lib. ij.
Pingued. Porci recent. vel diligenter lotæ lib. j.

Herba maceretur per noctem in vino rubro. Manè bulliat igne lento cum piuguedine, ad vini consumtionem, & coletur exprimendo: colato addantur.

Succi Peti lib. ß.
Resinæ abiegnæ ℥ iiij.

Coquantur ad succi consumtionem, circa finem addendo

Rad. Aristolochiæ rotundæ puluerisatæ ℥ ij.
Ceræ nouæ q. s.

Fiat vnguentum. Si malis Ceratum, augeatur pondus Ceræ: Si magis siccare & consolidare, addantur Mumiæ & Succini ana ʒ iij.

Vsurpatur efficaciter ad scabiem, & præsertim tineam capitis; item ad vlcera & vulnera, tam recentia quàm antiqua; ad inflammationes & furunculos: adusta quoque & morphæam; ad tela item ac globulos extrahendos.

Vnguentum ex succis, Iul. Cæsaris Arantij.

℞. Olei Rosati opt. lib. j.
Ceræ albæ nouæ ℥ viij.
Foliorum Plantaginis Lapatij
Solani Centaurei minoris ana man. ij.

Herbę pridie cęlo sereno, orto iam sole,

sole, æstate aut antumno ineunte collectæ, bulliant donec probè coctæ fuerint, postea colentur, torculari exprimantur. Expressum verò, abiectis herbis, denuo moderatè ferueat vnà cum oleo, in quo cera lento igne liquescat, donec omnis aquea absumatur humiditas, & solidam vnguenti formam acquisierit; quo ferè iam refrigerato, adde camphoræ puluerisatæ ℥ ß.

Vlceribus fœdis ac malignis opitulatur: mundificat, siccat, abstergit, coquit, & consolidat, fluxiones acres in iisdem temperat, inflammationes reprimit, ac sinus cicatrice tegit.

Vnguentum Pediculorum.

℞. Sem. Staphisagriæ ℥ ij.
Hellebori albi ℥ j.
Salis ʒ ij.
Argenti viui ℥ ij.
Aceti vini ʒ ij.
Axungiæ porcinæ lib. j.
Olei laurini ℥ ix.
Saponis veneti lib. ß.

Fiat vnguentum secundùm artem. Quidam omittunt Saponem venetum: quidam addunt oleum Spicæ.

Vnguen-

Vnguentum ad verrucas seu carunculas in meatu vrinario natas, Alponsi Ferrij.

℞. Mercurij præcipitati ʒ ij.
Vnguenti de Cerussa ℥ ß.

Addatur his pro magnitudine affectus aliquid olei vitrioli aut aquæ fortis, immittendo de his parum supra candelam ceream in canalem. Potest autem loco vnguenti de cerussa à principio sumi vnguentum Anondynum in æqua cum Præcipitato portione.

Candelæ sic fiunt in hunc vsum.

℞. Ceræ albæ lib. j.
Terebinthinæ Venetæ ℥ j.

Liquescat cera; postea addatur Terebinthina, & in his liquatis intingantur ellychnia, fiantque candelæ iustam crassitiem habentes.

Vnguentum Anodynum.

℞. Olei Liliorum alborum ℥ vj.
Anethini Chamæmelini an. ℥ ij.
Olei Amygdalarum dulcium ℥ j.
Pinguedinis Anatis Gallinæ an. ℥ ij.
Ceræ albæ parum.

Ceratum ex Betonica Augustanor.

℞. Terebinthinæ Resinæ Pini
Ceræ flauæ an. ℥ ij.

Beto-

Betonicæ pulueriſatæ ℥ v.
Maſtiches Thuris an. ʒ ij.
Mumiæ ʒ j. ß. Miſce, fiat malagma.
Vſus huius cerati eſt in vulneribus capitis. Vulgo ita fit:
℞. Reſinæ puræ
Ceræ nouæ ana ℥ vj.
Terebinthinæ lib. ij.
Succi Apij Betonicæ
Plantaginis an. ℥ vj.

Ceratum Diachalciteos, Galeni ſeu Diapalmæ.

℞. Axungiæ Porci veteris à membranis per liquationem & colationem purgatæ lib. ij.
Olei veteris
Lithargyri triti & creti an. lib. iij.
Chalcitidis vſtæ, ſiue eius loco vitrioli ſtalactici ℥ iiij.
Liquefactis igni axungiæ & oleo miſceatur Lithargyrũ & Chalcitis ſiue Vitriolum, mouendo continuò rudicula ex ramo Palmæ recentiſſimo confecta: ac vbi propè excoctum erit, adde Tenerorum Palmæ ramorum minutim inciſorum, & in nodulo ligatorum manip. iiij. Coquantur ad Cerati craſſitiem. In defectu ramorum Palmæ ſumatur rudicula ex recenti ligno Quercus.
Ambuſtis, ruptis & contuſis, vulneri

neribus cruentis, tumoribusque pestilentibus vtile.

Ceratum pro Herniosis, Noribergensibus vsitatum, ex descriptione Volkeri Coiter Frisij.

℞. Pul. Mastiches Mumiæ
Thuris Electri siue Succini
Gummi Arabici
Tragacanthæ
Aloës opt. Balaustiorum
Rosarum an. ℥ ß.
Sanguinis Draconis
Boli Armeni
Lapidis Hæmatitis an. ʒ vj.
Olei Rosarum ℥ iij.
Mirtini Mastichini an. ℥ j.
Cum Cera & Resina q. s. Fiat Ceratum.

Emplastrum ad Tophos, Augustanorum.

℞. Picis naualis
Colophoniæ an. ℥ iij.
Mucilaginis Radicum Althææ ℥ ij. ß.
Galbani Mastiches Myrrhæ
Thuris Ammoniaci an. ℥ j. ß.
Propoleos Visci Quercini
Aristolochiæ rotundæ Æris vsti
Ceræ citrinæ
Terebinthinæ an. ℥ iij.

Fiat secundum artem Emplastrum.

In tumoribus & nodis luis Venereæ felici successu vsurpatur.

Empla-

Emplastrum de Ranis, Vigonis, ex correctione Rondeletij.

℞. Olei Chamæmelini Anethini
De spica Liliorum an. ℥ ij.
Pinguedinis Porci
Pinguedinis Vituli an. lib. j.
Euphorbij Thuris ʒ v.
Olei Laurini ℥ j. ß.
Pinguedinis viperæ ℥ ij. ß.
Ranarum viuentium num. vj.
Lumbricorum lotorum in vino ℥ iij. ß.
Succi rad. Ebuli
Enulæ Campanæ an. ℥ ij.
Schœnanthi Stœchados
Matricariæ an. manip. j.
Vini generosi lib. j.

Bulliant omnia ad consumptionem vini.

Colaturæ adde litharg. auri lib. j. & diu agitentur. Deinde adde ceræ citrinæ q. s. Terebinthinæ abietis ℥ ij. Auferantur ab igne, & adde Styracis liquidæ ℥ j. ß. Agitentur fortiter. Postquam refrixerit aliqua ex parte, adde Argenti viui extincti in saliua hominis ieiuni ℥ iiij. Fiat Emplastrum.

Hoc Emplastrum, inquit Rondeletius, recipit quantitatem paruam Argenti viui: quare efficacius reddetur ad omnia, si Argenti viui ℥ vj. receperit, & Euphorbij ℥ ß. Quòd Argentum

viuum extinguitur faliua, fuperftitiofum eft & inutile.

Lapis fcepticus, feu Cauterium potentiale, Auguftanorum.

℞. Cineris Clauellati
Calcis viuæ an. partes æquales.

Macerentur per dies aliquot in aqua communi: poftea colentur, & durum coquatur vt artis eft.

Eo chirurgi in parandis emiffariis feu fonticulis ac abfceffibus extrorfum vergentibus communiter vtuntur.

Lapis Philofophorum, Auguftanorum.

℞. Aluminis Rochæ, feu communis
Vitrioli Hungarici an. lib. j.

Mifceantur in olla non vitreata, affundendo aquæ fontanæ lib. iiij. Hæc perpetuò agitando ad ignem lentum fpumam femper auferendo liquefcant. poftea adde
Boli Armeni ℥ j. ß
Ceruffæ albæ & mundiffimæ ℥ j.
Camphoræ ʒ ij.

Minutifsimè puluerifata mifceantur, rudicula femper agitando, ac fub finem addendo
Aceti vini albi lib. ß.
Coque ad iuftam lapidis confiftentiam.

Mirabilis eius vfus in vlceribus fluidis, ac putrida humiditate fœdis: finus & fi-

& fiſtulas extergit ac conſolidat: vlceribus inſuper malignis, quæ cacoëthe vocant, cicatricem inducit.

Errata.

Pag. 29. lin. Doro. *pro* Doromici *lege* Doronici.

Pag. 36. lin. pyricis. *pro* Empyricis, *lege* Empyicis

Pag. 40. lin. Dau. *pro* Aniæ *lege* Aniſi.

Pag. 50. lin. *longis*. pro *quaatum* lege *quartum*.

Pag. 126. lin. 3. *pro* MEI *lege* MEL.

Pag. 204. lin. *Carthar*. pro *Carthartićum* lege *Catharticum*.

A.

B.

Bardana

Me-

Oleum

P.

T.

V.

Viperæ

FINIS.